

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANNA BLOCH FRA EN ANDEN TID

GYLDENDAL

FRA EN ANDEN TID

ANNA BLOCH

FRA EN ANDEN TID

ERINDRINGER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK
FORLAG · KØBENHAVN · MCMXXX

COPYRIGHT 1930 BY GYLDENDALSKE
BOOGHANDEL NORDISK FORLAG - COPENHAGEN

—
OPLAG: 2000 EKSEMPLARER

—
KLICHEERNE TIL ILLUSTRATIONER OG OMSLAG
UDFØRT AF NORDISK REPRODUKTIONSANSTALT

—
PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLD

	Side
BARNDOMSMINDER	7
BARNDOMSERINDRINGER	13
STEMNINGER OG INDTRYK FRA MIN BARNDOM.....	21
FRA SKOLEN	26
HALVVOKSEN	32
LÆNGSEL ..	39
KØBENHAVN —!	46
ELEV	54
DEBUT	68
DAGEN DERPAA	77
INSTRUKTØR BLOCH	81
GEOGRAFI OG KÆRLIGHED	87
ATTEN AAR	93
FRU EMMA GAD	101
„UDI AMORNS HECTE“ ..	107
AMOR TRIUMPHANS	114
HIMMELBJERGET	118
FRA FORLOVELSESTIDEN	123
MIN NYE FAMILIE	131
KIRKESTRÆDE	137
SØNDAGSMIDDAG I KIRKESTRÆDE	143
LIDT OM CARL BLOCH	147
MIN ANDEN SÆSON	151
„DER VAR ENGANG —“, — „FRØKEN NELLY“	157
„AT SÆTTE BO“	164
BRYLLUP	170
BRYLLUPSREJSE	177

Portrammen.

BARNDOMSMINDER

De svandt, de svandt ...

NR. 32 paa Søndergade i Horsens. Det gamle Gylding-Lindemannske Hus. Jeg elsker det! Og vil altid føle mig bundet til det med de stærkeste Baand.

Dér har jo mine Oldeforældre, mine Bedsteforældre og mine Forældre levet og virket — og dér er jeg født og har tilbragt saa lykkelig en Barndom.

En sjælden Stemning — et særegent Præg var der over Stuerne paa 1. Sal med de smaa, firkantede Vinduer, der alle vendte ud mod Søndergade. En vis Poesi og en gammeldags Hygge! Endogsaa over de lange Gange, Kroge og Rum — Loft og Pige-kammer — Bryggers og Kælder. Det var som en Duft fra svundne Tider. Allerede som lille Pige følte jeg det. Altid syntes jeg, der var bedst og morsomst *hjemme*. Dér var ikke som andre Steder, dér var *noget for sig selv*. Den store Gaardsplads f. Eks. var et sandt Eldorado for Børn at lege i. Saa snart man kom fra Skole, havde spist til Middag og lært sine Lektier — straks ned i Gaarden til Købmand Christensens rare, livlige Børn — Købmand Christensen havde en Købmandsforret-

ning i Stuen —, og saa begyndte den vilde Jagt. Op paa Kornloftet, hvor vi vadede rundt i de store Dynger af Korn og Ærter, saa op paa Høloftet, hvor der var Hønsereder, og hvor vi rørte mange kridhvite Æggesnapse, samtidig med, at vi gravede os ned i Høet og Halmen. Saa stod vi paa Hovedet i den vældige Sandkasse i Baggaarden, hvor der var Tømmerplads —

Gaarden.

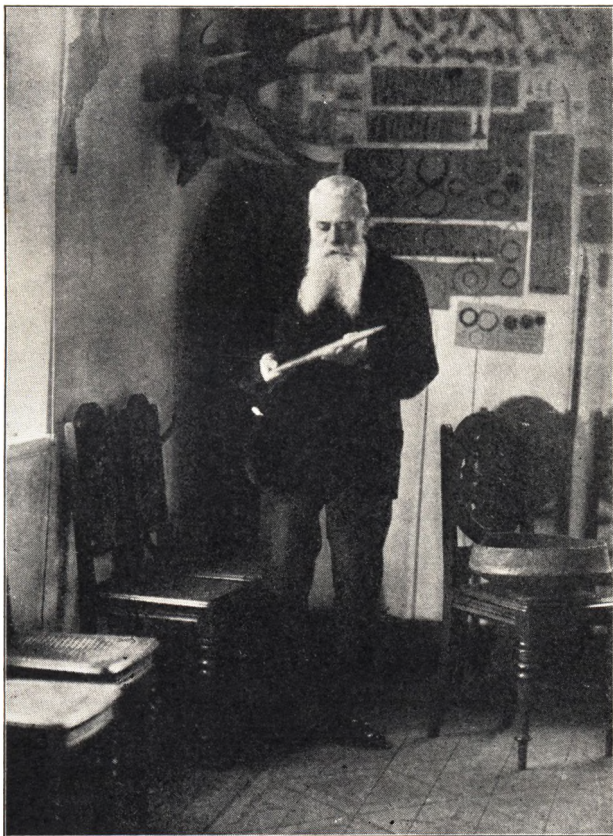
vippede paa Bræt over en Tønde, klatrede rundt paa Bjælkerne, og naar vi endelig var trætte og lidt sultne, spiste vi de saftige, røde og gule Pærer, som Vinden lykkeligt lod blæse ned paa Tømmeret fra det store Pærepræ, der stod i Hotel „Bernstorff“s Have, lige op ad vort Plankeværk. Um, de Pærer! Bag efter løb vi saa op i „Pakhuset“, hvor vi tit af Kommiss'en fik Lov til at tage af *selve Tønderne* lige saa mange Mandler og Rosiner, vi vilde. Saligt!

Og Sommeraftenerne, naar man sad og strikkede sine sviklede Omgange til Skolen under det lille Halvtag nede i Gaarden, medens Hylden inde fra Bernt Madsens Have duftede, og Storkene stod paa eet Ben og filosoferede

oppe i deres Rede — — hvor man nød det! Man syntes, Strikningen gik saa hurtigt og let dernede. Naar der saa fra Køkkenvinduet paa 1. Sal blev raabt „Anna skal op i Seng“, var det svært at løsrive sig; men i Morgen var der atter en Dag — og saa begyndte Legen forfra igen, og altid var man glad og altid oplagt.

Oppe i Lejligheden var vel egentlig paa en Maade „Møbelmagasinet“ noget af det interessanteste — for mig da. Far lod senere bygge sin „Oldsal“ dér til sin Oldsagssamling.

Fra Køkkenet, det søde Køkken med det i Væggen indmurede Komfur, der var helt omkranset af gammelt Kobbertøj, gik man gennem en ret mørk Gang (hvor Fadeburet og Spisekammeret laa paa den ene Side), der kaldtes „Baggangen“ gennem et lyst Rum med lange Bænkekister, som brugtes til Strygestue, ud „paa“ Møbelmagasinet.

Far i Oldsalen.

Jeg husker Laasen, hvorledes det lød, naar man drejede den rundt og smækkede den i, og jeg husker Luften, der slog En i Møde, naar man kom derind. Den var hengemt, ligesom lidt muggen og let pebret; men alligevel ikke ubehagelig. Det var et meget stort Værelse med kalkede Vægge, hvor Kalken paa flere Steder var faldet af. Der var, som overalt i Huset, Bjælkeloft; videre lyst var der ikke; der var kun et Par meget smaa Vinduer.

Mange Mus har jeg set løbe dér og store, tykke Edderkopper, der sad flittigt og spandt og spandt de dejligste Spind mellem Bjælkerne i Loftet. Gulvet „gav sig“, naar man gik hen over det, ja ligefrem gyngede, naar jeg f. Eks. sjippede; det var ogsaa stærkt ormædt, og overalt saa man det lysegule Ormestøv staa i smaabitte Toppe. For mig var der en Slags Mystik over Møbelmagasinet; ikke for Guld turde jeg gaa alene derover om

Køkkenet.

Aftenen — særlig ikke i Maaneskin. Der var saa mange Lyde, det knækkede og knagede i de gamle Møbler, og det puslede saa underligt. Man sagde ogsaa — og det var Sandhed? — at Nytaarsaften „gik“ der „Noget“ derovre, ligesom „Noget slæbte og havde travlt“. Og „En“ havde selv

set „Noget Hvidt“ svæve. — Der stod store, tunge, grønne og brune, jernbeslaaede Kister med Sengetøj i, hvide Linnedskabe fulde af Dækketøj, Mahogni- og Birketræsdragkister med mølædte, udstoppede Fugle ovenpaa. Der var alle Slags Stole, Manglebrætter, Urner med smuldrede Menneskeben, udrangerede Oldsager, Hamre, Stenkiler, Pilespidser og Forsteninger, Tænder af en Bardehval, vældige Hjortegevirer, et skaaret venetiansk Spejl, klinkede Krus og Fade, Kobbertøj, Lysestager, udskaarne Træfigurer. Jeg husker særlig en stor, tyk, hvidmalet Engel. Der var tykke, gulnede Bøger i Skindbind med Spænder, der var et stort Maleri, der forestillede „Potiphars Hustru“, nogle mærkelige, sorte Jerngryder paa høje, spidse Trefødder fra Trediveaarskrigen, foruden mange forskellige andre Snurrepiberier. Uvilkaarligt kommer jeg til at tænke paa Loftet i Ibsens „Vildanden“. Her var ligesom dér *Tiden gaaet i Staa*. Her var ligesom

afdødt mellem alle disse gamle, støvede og dog sjældne Sager. Men jeg følte mig som sagt tiltrukket af dette Sted — om Dagen. Naar jeg havde en lille Veninde i Besøg, skulde vi altid derover. Der var jo henrivende at lege Skjul, spille Bold og sjippe. Men bag efter kom det bedste, saa løb jeg over og hentede det store, gamle Nøgleknippe, og saa lukkede vi op for det Helligste af det Hellige — Dragkisterne. De gemte de dejligste Ting, man kunde tænke sig. Fine, tykke Silkekjoler (fra Bedstemoders Tid), der kunde „staa af sig selv“, Changeant Liv med vide Ærmer og Krystalknapper, Crêpesjaler, ostindiske Sjaler, gamle Atlaskeskaaber, sorte, marmorerede Slør, klare, hvide Silkesjaler med Frynser, tynde, broderede Mullsovertræk til Stole, henrivende smaa, malede Silkevifter med Pailletter (ak, hvor blev de af?), og Maskeradedragterne — det bedste af det hele. Jeg sværmede særlig for et højrødt Atlaskliv med lang, lang Spids, hvor den hvide Silkevest var oversyet med Pailletter. Et andet var af sort Fløj, kantet med hvidt Svanedun i Halsen og overbroderet med røde Silkebaand, Sølvsnore og Sølvknapper à la Zouave. To Baretter af Fløj og Atlask var der ogsaa. Den ene var besat med store, hvide Perledeske-Pailletter og Kvaster, den anden med røde Baand og Pailletter syet i Spidser. Det højrøde Atlaskliv tog jeg næsten altid paa sammen med en gul, haandbroderet, broget Silke-Nederdel, og et højrødt Fiskenet paa Stang med smaa Pappgulfisk i kunde jeg ikke undvære i Haanden. Øjenbrynnene blev sværtede med en Prop, Haaret slaaet ud, Baretterne blev bundet under Hagen; Nederdelene maatte holdes op foran, medens Slæbene fejede hen ad det ormstukne Gulv. Og naar vi saa var overdraperede med de hvide Slør, skred vi stolte gennem den lange Gang ud i Køkkenet for at vise os for Pigerne og for Far, hvis han da ikke var i Praksis, og blev jo altid stærkt beundrede. Vi legede aldrig i Tøjet; vi var nærmest højtidelige og vigtige. Jeg husker tydeligt, jeg følte mig som Adelsdame, havde en meget stiv Rejsning og nejede dybt, idet jeg

Anna Lindemann, 8 Aar.

slog ud med Haanden. Men altid lagde vi Tøjet pænt og ordentligt tilbage i Skufferne igen; der var Respekt for det.

Ved Siden af „Møbelmagasinet“ laa Pulterkammeret. Det havde en helt anden Tone over sig, skønt der var Slægtskab. Det var et langt, smalt Værelse, men der var ligesom mildere. Dér stod min Mors Legetøj, fra hun var Barn. Mange søde Ting, Dukkebogskab og Dukkechatol m. m., Petro-

Min Fader.

Min Moder.

leumslamper paa Porcelæns- og Bronzefødder, min Bedstefaders Tobaksdaase med en morsom, lille Mand ovenpaa (hvor er den henne?), en firkantet, brun Jernbrændekasse med en forgyldt Løve paa Laaget (jeg glemmer aldrig den Kasse). Og der var Skolestile og Lægebøger, Fjerboldspil, Fortunaspil, Lotterispil, kolorerede Blade m. m.

Og . . . saa var der de store Klædekurve med Frugten i. Hvor de duftede! En med ægte Gravenstener (røde Kinder med smaa, sorte Pletter), én med de vist desværre uddøde Flaskeæbler, én med lange, rosenrøde, klare Pigeons (aldrig har jeg smagt Mage til Æbler; de kom fra Palsgaard, hvor Far var Læge), og én med Nødder (ogsaa fra Palsgaard), Nødder, som jeg heller aldrig har smagt før eller senere; de var langagtige og spidse, og

Kernen var helt rødbrun og blank. Det var Vinterforraadet, der laa dér. For hver Aften efter Te blev der sat en stor Skaal med Æbler og Nødder paa Bordet. Det var en gammel Skik. Hyggelige Aftener! Lykkelige Tider! Hvor vi sad omkring det runde Bord i Spisestuen og spiste Æbler og knækkede Nødder, og hvor Far og jeg for det meste spillede Domino eller Belejringsspil, eller vi lagde Kabaler eller byggede store Korthuse i lange Rækker. Eller han fortalte mig selvlavede Eventyr. Og han fortalte glimrende. Far havde en rig Fantasi, og det morede ham at gaa ind paa et Barns Tankegang og Leg. Et stort Lune havde han ogsaa og den hjerteligste Latter, jeg nogen Sinde har hørt. Man kunde ikke kede sig sammen med Far. Jeg tilbød ham og syntes, alt hvad han sagde og gjorde var rigtigt. Han var jo ogsaa baade Far og Mor for mig, da min Mor — kun 36 Aar gammel — var død paa min 7-aarige Fødselsdag.

Naar der ikke var Fremmede, gik i Regelen alle Husets Beboere i Seng, naar Raadhusuret slog 10 med sine velbekendte, spinkle Slag. Og ikke længe efter var der stille i det gamle Hus paa Søndergade. Men Rotterne og Musene, de havde travlt; de gnavede oppe paa Loftet, og i Gaarden udstødte Uglerne deres underlige Skrig — af og til iblandet en lille Kats energiske Klagehyl, medens Flagermusene lydløst fløj rundt paa deres natlige Ekskursioner.

BARNDOMSERINDRINGER

Nu kun Erindringen jeg har tilbage

Mine Bedsteforældre, Jens Gylding og Noline Gylding, f. Boldt, ejede Gaarden Nr. 32 paa Søndergade i Horsens. De havde to Børn, Anna og Margrethe. Anna døde 12 Aar gammel. Margrethe blev gift med min Far, der var Læge. Jeg var deres eneste Barn.

Min Bedstefader blev kun 56 Aar. Han var død, før jeg blev født. Men min Bedstemoder husker jeg godt, skønt jeg kun var 4 Aar, da hun døde. Hun ansaas af alle for at være en ualmindelig klog og dygtig Kone, i Besiddelse af en sjælden praktisk Sans og en klar Dømmekraft. Ved sin Mands Død styrede og ordnede hun alle deres Ejendele og paatog sig endogsaa at fortsætte den store Tømmerhandel. Jeg ser hende for mig, med den hvide Kniplingskappe over det brune Haar, siddende i den store Armstol, der stod mellem Vinduerne i Spisestuen. Skønt Dagligstuen laa lige ved Siden

Min Bedstemoder.

af, blev Spisestuen brugt til Opholdsstue; den var meget hyggeligt møbleret med gamle Mahognimøbler. Min Bedstemoder var plaget af Gigt i Benene og i Hænderne. Hun sad — som oftest — og strikkede, og en stor, tyk Stok med et krumt Elfenbens Haandtag stod ved Siden af hende. Naar jeg var uartig — og det var jeg vist tit — sagde hun altid med sit lidt jyske Tonefald: „Jeg skal kom' efter dig med min Stok, min lille Pig'!“ og til Svar fik hun i Regelen: „Ha hah, Bedstemo'er — du kan jo ikke fange mig.“ Tit sagde hun ogsaa: „Kom op paa Forhøjningen og giv mig et Kys, saa skal du faa en Toskilling og en af Bager Voigts Linsemakroner!“ Det var jeg altid villig til. Sommetider rejste hun sig besværligt op af Stolen, tog Stokken i den ene Haand og mig i den anden, og saa gik hun med mig ind til sit Konsolskab. Der laa lysegule Citronæbler paa den øverste Hylde, og paa den nederste stod der Syltekrucker med Hindbærmarmelade i. Hun gav mig saa et Æble — og paa en Underkop to store Skefulde Syltetøj; det fandt jeg var endnu bedre end Toskillingen og Linsemakronen fra Bager Voigt paa Nørregade.

Min Fader holdt meget af sin Svigermoder og hendes Søster, Frøken Catrine Boldt, der var i Huset. Jeg har altid syntes, det maatte være ret vanskeligt for ham som nygift at flytte „ind til Moder“ — han havde boet et Par Huse derfra paa Søndergade —, ind i hendes Hjem; men Lejligheden var jo saa stor, og Moder og Bedstemoder vilde saa gerne, det skulde ordnes paa den Maade, og saa blev det saadan.

af, blev Spisestuen brugt til Opholdsstue; den var meget hyggeligt møbleret med gamle Mahognimøbler. Min Bedstemoder var plaget af Gigt i Benene og i Hænderne. Hun sad — som oftest — og strikkede, og en stor, tyk Stok med et krumt Elfenbens Haandtag stod ved Siden af hende. Naar jeg var uartig — og det var jeg vist tit — sagde hun altid med sit lidt jyske Tonefald: „Jeg skal kom' efter dig med min Stok, min lille Pig'!“ og til Svar fik hun i Regelen: „Ha hah, Bedstemo'er — du kan jo ikke fange mig.“ Tit sagde hun ogsaa: „Kom op paa Forhøjningen og giv mig et Kys, saa skal du faa en Toskilling og en af Bager Voigts Linsemakroner!“ Det var jeg altid villig til. Sommetider rejste hun

Min Bedstefader.

Min Bedstemoders Læge, den gamle Dr. Mikiesch, der var bekendt som en stor Original, sagde altid, naar han saa min Moder, som han havde kendt fra lille: „Den Pige kan ikke taale at faa Børn.“ Paa min Moder gjorde det ikke Spor af Indtryk; men Bedstemoder og Tante „Boldte“ gennemrystedes, naar Mikiesch kom med denne Bemærkning, og der var derfor stor Ravage og stor Ængstelse i Huset, da et lille Barn — fire Aar efter mine Forældres Giftermaal — skulde holde sit Indtog i det gamle Hjem paa Søndergade. Det hele forløb imidlertid „hurtigt og let“, og der blev mange Gange sagt til mig senere: „Du blev født, før Madam Kjær kom, du havde saadant et Hastværk.“

„Tante Boldte“.

Alt drejede sig nu om den lille, nye Pige, og min Bedstemoder og Tante „Boldte“ var lige saa lykkelige over mit Komme, som de før havde været fortvivlede. Paa dette Tidspunkt bestod Husets Medlemmer af min Moder og Fader, Bedstemoder, Tante „Boldte“, Ammen Stine, et elsket Faktotum, der hed „Lillegrethe“ og to Piger. Min Fader var rigtignok ene Hane i Kurven! — Jeg synes — som sagt — ikke, det maa have været saa let for ham; men han var umaadelig forstaaelsesfuld, hensynstagende og elskværdig, saa der var aldrig noget i Vejen. Kun syntes min Bedstemoder ikke om Faders Samlen paa Oldsager! „De Sten tynger paa Huset, Hr. Doktor,“ sagde hun (hun kaldte sin Svigersøn „Hr. Doktor“). „Naa-aa, det holder nok, Svigermoder.“ Sin Samlerpassion gav han aldrig op.

Dr. Mikiesch.

Gamle Tante „Boldte“ døde, da jeg var tre Aar. Hun staar ikke saa tydeligt for mig som min Bedstemoder; men jeg husker, at jeg en

Morgen, da hun kom ind med Te til mig paa Sengen (i nogle lysegrønne Kopper med Hyrder og Lam paa) pludselig rev hendes forlorne Sidekrøller af hende. Hun skreg, Bedstemoder og Moder lo, og jeg sad — i Virkeligheden forfærdet og brødebetyngt — med en Klump Krøller i hver Haand. — Et Aar efter Tante „Boldte“ døde min Bedstemoder, 68 Aar gammel, pludselig af et Hjerteslag. Det sidste, hun sagde, var: „Vær god mod Lilleanna.“

Anna Lindemann 3 1/2 Aar.

Bedstemoders Kiste stod ovre i „Salen“, et stort Værelse med gule, damaskbetrukne Mahognimøbler, og en forgyldt Ørn med udspilede Vinger oppe paa Kakkelovnen. Moder gav mig en Buket Blomster i Haanden og sagde: „Nu skal vi over og lægge Blomster paa Bedstemoder.“ Jeg vidste ikke noget om Død og Grav, gik gladelig med og lagde Blomsterne — og troede, Bedstemoder sov.

Da vi gik fra „Salen“, holdt min Moder det røde Tørklæde, hun havde omkring sig, op for Munden. Jeg husker tydeligt, jeg syntes, det var mærkeligt, og spurgte: „Hvorfor gør du saadan?“

„For Kulden,“ svarede hun. Ak, allerede den Gang var Sygdommen be-
gyndt, der skulde ende hendes unge, lykkelige Liv.

Gamle Mikiesch fik Ret. Hun kom sig aldrig rigtigt efter min Fødsel, sensibel og meget sart, som hun altid havde været. Min Far har ofte sagt, at Mor havde sikkert levet, hvis hun i Tide var kommet paa et Sanatorium; men den Gang fandtes jo ikke alle de glimrende Helbredelsesanstalter og alle de Midler, som vor Tid Gud ske Lov er saa rig paa. Hun fik Levertran, Piller, Saft og Medicin, maatte ikke saa gerne gaa i Luften, i de sidste Aar kun med en Respirator for Munden. (Hvilken Forskel paa den Gang og nu!). En Middag husker jeg, hun sprang op fra Bordet og dansede rundt i Stuen, idet hun sagde: „Jeg føler mig saa rask i Dag, jeg er saa glad, nu

tror jeg, jeg kommer mig.“ Men ak, en Time efter blev hun daarlig og maatte ligge. „Jeg har det jo som Blommen i et Æg, der er ingen, der lægger mig et Halmstraa i Vejen,“ sagde hun tit, „og nu skal jeg vist dø. Aa, Lotte (vor udmærkede Pige), havde jeg Deres røde Hænder, saa var jeg rask — og skulde ikke have den rædsomme Levertran.“

Denne Periode af mit Liv staar som mejslet i min Erindring, skønt det er saa mange Aar siden. Jeg husker tydeligt Ord og Tonefald.

En Dag, da Moder laa paa Sofaen i Spisestuen, medens Kirkeklokkerne ringede, sagde hun: „Anna, hør Klokkerne! De ringer ikke for mig endnu, Gudskelov.“ En anden Dag, da jeg sad paa Forhøjningen, nikkede hun kærligt hen til mig og sagde smilende: „Lille Anna, hvis *du* ikke havde siddet dér, saa havde jeg ikke ligget her og været saa syg.“

En Gang havde jeg gjort noget galt; min Moder var vred og sagde: „Anna, kom hen og faa en Lussing.“ Men jeg gik ikke hen til hende — naturligtvis! „Gaa over og hent Lindemann,“ sagde hun saa til min Barnepige, „sig, han maa skynde sig at give Anna en Lussing.“ Hun gik, mens jeg krøb under Bordet. Dér sad jeg, da Fader kom ind med „Tredse“. „Hvad er det for noget? Skal hun have Lussing? Hvad har hun gjort?“ „Aa, hun er saa uartig — jeg kan ikke magte hende, Lindemann — du maa.“ „Hvor er hun?“ „Hun sidder under Bordet,“ sagde Moder og „Tredse“ i Kor. Bordtæppet, der skjulte mig, blev saa trukket op; men jeg var slet ikke bange — for jeg vidste, at Fader vilde ikke „lussinge“ mig. Han slog det ogsaa — som sædvanlig — hen, sagde bare: „Sikke noget Snak, kom du kun ud, lille „Mimse“, der er jo ikke noget i Vejen.“ Og saa krøb jeg frem, sprang Fader om Halsen, og saa var det forbi. Men Moder sukkede hende paa Sofaen: „Du er alt for eftergivende, Lindemann, hun skal lære at lyste.“

Efter et Ophold om Sommeren hos Skovrideren paa Stensballegaard blev Moder bedre. Hun kunde endogsaa være med ved Bordet til et stort Herreselskab den anden Februar. Der spistes i „Salen“, og jeg husker, „Tredse“ og jeg stod nysgerrige i det lille Værelse ved Siden af og kiggede ind, vist nærmest tænkende paa det dejlige Overflødhedshorn. Pludselig opdagede Moder mig, nikkede og vinkede ad mig. Jeg løb derind, og saa tog en af Herrerne og satte mig op paa Bordet, midt mellem Glas og Porcelæn, og saa drak de det 6-aarige Fødselsdagsbarns Skaal, raabte Hurra, og

saa rendte jeg ind igen med Kransekage og Sukkergodt. Moder saa' saa nydelig ud den Aften. Hun havde en lysegraa Silkekjole paa med Ilyserøde Baandsløjfer, og det smukke Haar, med Skilningen i Midten og en lille Valk ved Ørerne, var saa blank og glat. Ak, et Aar efter, den anden Februar!

Far havde forbudt mig at kysse Mor. Jeg maatte heller ikke mere komme op i Sengen hos hende om Morgenen. Jeg blev flyttet fra Moders Soveværelse over til Fader i den anden Ende af Huset; hvor Fader var, vilde jeg helst være, saa jeg var ikke ked af det.

Der blev strøet Bark i Porten og helt ud paa Gaden. Moder kunde ikke taale Vognkørselen. Det var igen blevet daarligt, og hun laa som oftest. Men en Eftermiddag, da jeg kom fra Skole, blev jeg meget forbavset over at se hende sidde — fuldt paaklædt — inde i Sofaen i Dagligstuen med en fremmed Herre. Hun snakkede meget livligt og interesseret, medens han var højt alvorlig. „Det var *Præsten!* Han vilde vist berede mig,“ sagde hun bagefter, „men jeg mandede mig op og lod som ingenting.“

Nogle Dage efter kom en anden Præst. Han talte ogsaa længe med hende. „Det er pænt, de kommer, men det behøves egentlig slet ikke. Jeg vil ingen Tale have over mig, kun en Bøn, og jeg véd, hvilke Salmer der skal synges.“ — Hun havde ogsaa ligget og opskrevet paa lange Lister, hvad hver enkelt skulde have efter hende. Alle, hun kendte og holdt af, skulde have en Erindring. *Resten er Annas* stod der til sidst med fine, ligesom kalligraferede Bogstaver.

Hvor jeg husker den sidste Juleaften og mange andre Aftener, hvor Fader læste højt — jeg tror, det var i „Den skotske Kvinde paa Tjele“ — medens Brændet knitrede i Kakkellovnen og Petroleumlampen brændte paa Bordet. Moder laa paa Sofaen og trak Vejret saa hurtigt og var saa hektisk i Kinderne; men hun vilde saa gerne høre efter. Umaadelig omsorgsfuld og kærligt plejede Fader hende. Stadig fandt han paa ny Medicin, nye Styrkemidler, men intet nyttede.

Der var nu saa stille i det gamle Hus. Der blev talt saa sagte. Det var, som om Dødens Aande allerede kunde mærkes. Jeg forstod nok, at Moder var meget syg; men jeg syntes ikke, jeg sørgede over det; jeg var mere uhyggelig til Mode. Naar man er syv Aar, saa tænker man ikke, saa véd man jo ikke Besked om noget.

Den anden Februar (min Fødselsdag) sagde jeg meget indtrængende til Fader, før jeg gik i Skole: „Far, tror du ikke nok, Mor kan leve?“ „Jo—o, vist saa — det kan hun rigtignok.“ „Ja, hun maa da endelig ikke dø i Dag, paa min Fødselsdag. Tror du ikke nok, hun lever den Dag over?“ „Jo, min lille Pige — det tror jeg — gaa du bare — mor dig og vær glad.“ Hans Tonefald lød saa mærkeligt, det passede ikke til Ordene. Saa gik jeg ind til Moder, der laa paa Sofaen. Hun smilede og gratulerede mig og rakte

Tante Bole.

Tante Trine.

mig en stor Dukke, som hun havde ladet pynte fra inderst til yderst med det fineste Tøj. „Naar du leger med den Dukke, lille Anna, vil du saa tænke paa mig?“ „Ja, det skal jeg nok.“ „Og vil du saa en Gang imellem lægge en Krans op til mig paa Kirkegaarden?“ „Ja, det vil jeg.“ „Og kys mig saa, før du gaar.“ — Og tænk, det turde jeg ikke. Fader havde jo forbudt mig det. Jeg stod raadvild — havde Lyst — vilde alligevel ikke; saa nikkede jeg hurtigt, raabte: „Tak for Dukken!“ og fo'r saa ud af Døren med den. — Det var sidste Gang, jeg saa og talte med min Moder.

Om Eftermiddagen havde jeg faaet Lov til at invitere nogle smaa Veninder til Chokolade. Selvfølgelig ikke hjemme, men oppe hos min Moders to elskelige, gamle Tanter, Tante Trine og Tante Bole (Bodil), der havde et yndigt, lille Hus oppe i Borgergade. De syntes, det var Synd, jeg slet ikke skulde mærke, jeg havde Fødselsdag, og saa havde de ordnet det hele.

Vi legede og morede os dejligt, og om Aftenen spillede vi Lotteri om Smaagevinster. Tante Trine sad og spillede med os, Tante „Bole“ var ude i Køkkenet. Pludselig kom hun meget bevæget ind og kaldte Tante Trine ud. Noget efter vendte Tante Trine tilbage — bleg og stille — og vi fortsatte et Øjeblik Spillet. Der var kommet Bud til Tanterne, min Moder var død, og jeg skulde med Pigen hjem. Jeg har tit tænkt paa denne mærkelige Hjemtur, fra Borgergade til Søndergade. Ingen sagde noget til mig; men de andre Børn havde faaet at vide af Pigen, at „Annas Moder var død“. De var saa tavse og stille, de klappede og kyssede mig, og de vilde allesammen holde mig i Haanden. „Hvorfor er I saadan?“ spurgte jeg. Men de trykkede sig bare tættere op ad mig og sagde: „Du er sød.“ — En ubevidst Følelse havde grebet mig. Jeg skyndte mig op ad Trappen og løb lige ind til Fader, der sad alene i sit Værelse. „Hvordan har Moder det?“ var det første, jeg sagde. Med en rolig, alvorlig Klang i Stemmen sagde han kun de tre Ord: „*Hun er død.*“ Jeg hører det endnu i mit Øre. Jeg kan ikke helt forklare, hvorledes jeg blev. Ikke ulykkelig. Ikke bedrøvet. Nærmest forfærdet. Jeg rystede over hele Kroppen, og jeg kunde ingenting sige. Saa kom Lotte og klædte mig af, og da hun havde lagt mig i Seng, bøjede hun sig over mig og sagde med øm, vemodig Stemme: „Er Anna meget bedrøvet over, at Mor er gaaet bort?“ „Ja,“ hviskede jeg, „og paa min Fødselsdag.“ „Ja, det har du Ret i, det var Synd,“ sagde Lotte, idet hun stoppede Dynen ned om mig.

Jeg syntes Sengen — al Ting rystede. Min Mor var død. Hun var *gaaet bort*. Hun var ikke mere derinde. Ja, men jeg havde da min Far. Og i Morgen fik jeg nok Lov til at tage min nye Kjole paa og skulde maaske ikke i Skole, men kunde blive hjemme og lege med alle Fødselsdagsgaverne. Hvor besynderligt der kan se ud i et Barnehjerte og i en Barnehjerne. Hvad det vilde sige for en lille Pige at miste sin Moder, anede jeg jo ikke. Ikke den Gang. Først senere gik det op for mig, det Tab, jeg havde lidt — og jeg kan huske, naar jeg i Kaalunds Fabler læste „Den dræbte Vildand“, der ender med de smukke Ord: „aa, har du en Moder, saa skøn derpaa“ — saa græd jeg.

STEMNINGER OG INDTRYK FRA
MIN BARNDOM

Alt farer hen som Vinden og kommer
aldrig igen. *H. C. Andersen.*

Den Dag, min Moder blev begravet, var jeg ikke med i Kirken, men sad sammen med mine gamle Tanter ved deres Vindue i Borgergade i Horsens for at se Ligtoget, som fra den gamle Klosterkirke skulde gaa lige dér forbi.

Jeg var syv Aar og helt sortklædt. Hvor jeg husker Tante Trines skælvende Udraab: „Nu kommer de, nu kommer de.“ Jeg laa op i Vindueskarmen og kiggede ud, helt optaget af „det, der skulde komme“. Tydeligt ser jeg for mig de sorte Heste, den sorte Vogn, den blomstersmykkede Kiste og Fader, der gik lige bagefter, uhyre bleg og med en underlig høj Hat paa, han ellers aldrig gik med. „Jøsses, Bole, har du set saa langt et Tog?“ sagde Tante Trine, medens Taarerne trillede ned ad hendes søde, gamle Kinder. „Ja — a — ok, og saa du Doktorens Ansigt?“ „Ja, sikken en Ulykke!“ Tante Bole vred Hænderne og græd. Jeg var den eneste, der ikke den Gang forstod det. Jeg sad bare med store Øjne og smilede og nikkede til dem af Følget, der hilste ind til os.

Som et langt, bredt, bølgende Baand drejede Toget over Torvet, opad Kattesundet til den nye Kirkegaard, hvor min unge Moders Kiste blev sænket ned i det Lindemannske Gravsted, medens Sneen, ligesom omsorgsfuldt, dryssede sine Fnug som et stort, hvidt Tæppe ned over den nye Grav.

Lottes (vor Stuepige, der havde været hos os omtrent fra min Fødsel) og min daglige Spadseretur var nu næsten altid „op til Moder“. Hos Bager Seest købte vi Sukkerkringler, dem bar jeg i den ene Haand og holdt trofaste Lotte i den anden, medens vi travede af Sted. Stemningen over disse Ture kan jeg endnu føle mærkeligt tydeligt. Efter at vi havde været henne ved Graven, sad vi — Foraar, Sommer og Efteraar — paa den samme lange, hvide Bænk, der stod lige ved Kirkegaardsalleen. Lotte syede. Jeg samlede i Regelen Sneglehuse, satte dem op paa den ene Side af Bænken og mumlede energisk: „Snegl, Snegl, kom ud, kom ud, der er en Møller, der vil købe dit Hus.“ Det morede mig at se Sneglene forsigtigt krybe ud af deres

Bolig, stikke Følehornene lige i Vejret og — i lange Rader — langsomt glide hen over Bænkens Tremmer. Det suste tit i de høje, gamle Lindetræers Kroner, Bladene ligesom hviskede. Det var som Pust af de Henfarnes Aandedrag, — som vilde de fortælle noget højtideligt i „de Dødes stille Have“. Uvilkaarligt saa vi op — lyttede — og blev tavse. Jeg kommer, uden at det kan sammenlignes, til at tænke paa Heine, der siger i sit Digt „Tragödie“:

„Die Winde, die wehen so lind und so schaurig,
die Vögel, die singen so süß und so traurig,
die schwatzenden Buhlen, die werden stumm,
sie weinen und wissen selbst nicht warum.“

Naar Stallknechts Fabrik fløjtede 6, samlede Lotte sit Sytøj sammen, jeg lagde Sneglene varsomt paa Buske og Træer igen, og saa vandrede vi hjem til det gamle Hus paa Søndergade. Marie Kokkepige gjorde nu Ild paa Komfuret, og medens Teen blev lavet, sad jeg oppe paa Køkkenbordet og sang for dem: „Farvel du Hus, hvor min Fader bor“, — „Lille Viggo, vil du ride Ranke“ og flere Smaasange. Bagefter skulde *de* synge for mig. Naar Lotte sang: „Faderløs og moderløs, af Brødrene forladt“ — og — „Oh, Moder, hvorfor sover du paa det haarde Egebord saa længe“ paa sin enstonige klagende Maade, kom der næsten altid en uforklarlig Sorg op i mig. Det var, som om Husets Tristhed dalede ned i mit Barnesind. Jeg holdt Hænderne for Ørerne og raabte: „Lotte, du maa ikke synge mere“ og styrtede ind i Stuerne. Derinde var der imidlertid ikke opmuntrende. Der var ved min Moders Død blevet saa øde. Møblerne stod paa deres Plads, men der følte tomt og ligesom ubeboet alligevel. Fader, der ellers havde det dejlige Lune og gode Humør, var blevet alvorlig og stille. Han havde meget at gøre, en stor Praksis baade i Byen og paa Landet, og jeg sad tit ganske alene. Naar han gik i Sygebesøg eller kørte ud, stod jeg altid paa Forhøjningen og vinkede til ham og saa efter ham, til jeg ikke kunde øjne ham mere. Saa satte jeg mig til at strikke paa min Støveklud, flyttede rundt i Dukkestuen, læste i ABC-Bogen eller saa Billeder i mine mange forskellige Billedbøger. Naar jeg var træt af det, stirrede jeg ud af Vinduet, men Søndergade laa som afdød. Ikke en Lyd fra Gaden. Ikke en Lyd fra Stuen. Kun Urets sagte Dikken. Hvor jeg husker de Dage, — hvor man kunde høre Stilheden.

Paa en af Lottes og mine Spadsereture, saa vi igen denne dumpe, tunge, sorte Vogn med de sortklædte Heste drage over Torvet. Folk stod opstillet rundt omkring. Lotte spurgte en gammel Kone, hvem der skulde begraves. „Ih, det er jo Pastor Bang,“ svarede hun. „Anna, det var ham, der har døbt dig, han var saa syg her,“ (Lotte pegede paa Hovedet). „Hvem er han, der gaar dér, han ser da saa sær ud,“ sagde En. „Ja, det var da en sære J'en,“ hviskede en anden. „Det er jo den ene af Sønnerne,“ sagde en tredie, „ham, den tovlige Herman.“ — „Den tovlige Herman, Lotte, hvor gaar den tovlige Herman?“ spurgte jeg nysgerrigt. „Det er ham dér med den lyse Overfrakke, — tænk — han har ikke sort Tøj paa til sin Faders Begravelse!“ Jeg saa en meget spinkel, ung Mand med gullig Ansigtssfarve, store, mærkelige Øjne og sort Haar redt ned i Panden. Han slentrede saa besynderligt leddeløst af Sted. Snart gik han ud til Siden, snart tilbage igen, holdt slet ikke Trit med det øvrige Følge. Man *maatte* lægge Mærke til ham. Hver Gang jeg senere hørte Tale om den udmærkede Forfatter Herman Bang, saa jeg ham altid i Tankerne bagved hans Faders Kiste i Horsens.

Pigerne passede Huset foreløbigt, de var jo inde i det hele, — men Fader maatte alligevel have en Husbestyrerinde, det var nødvendigt. Jeg længtes ikke efter hende, var helst fri, men hun kom — og — det var spændende.

Det var en rigtig pæn Dame omkring de Halvtreds. Et godt Menneske var hun i Bunden og meget dygtig til Madlavning, men højst mærkelig paa flere Punkter — og meget distræt.

Paa en Maade gik det ganske godt, paa en anden slet ikke. Pigerne sagde op. Jeg var for det meste hos Tanterne i Borgergade, *der* elskede jeg at være, og de var altid glade, naar jeg kom. Frøken „X“ og jeg

Anna Lindemann, 6 Aar.

havde mange Rivninger — at opdrage et Barn var hun afgjort ikke skikket til — at sætte sig i Respekt forstod hun ikke. Hun hakkede og rettede paa mig Dagen lang, og selv om jeg vist trængte til Irettesættelser og Paa-mindelser, kunde det dog kun virke trættende og sløvende.

Hos Tanterne var der altid Fred og Hygge. Jeg sad ved det lille Bord, læste i Wisbechs Almanaker, trak kulørte Perler paa en Snor, overførte Billeder eller klippede Papirdukker ud, medens Æblerne snurrede paa den gamle Kakkellovn, og Tanterne sad paa Forhøjningen med deres Syæsker foran sig i Vindueskarmen og strikkede og syede.

Den elskelige „Tante Ei“ og „Tante To“ i Skærmydsler har altid mindet mig om Tante Bole og Tante Trine.

Paa det Tidspunkt var jeg begyndt at gaa i Søvn. Somme Tider befandt jeg mig helt ude paa den lange Baggang, somme Tider ude i Køkkenet — og en Nat vaagnede jeg, rystende af Kulde, siddende paa den gule Stol paa Forhøjningen ved Vinduet i Dagligstuen, men altid gik jeg roligt over i Sovekammeret igen. Der blev sat et lille Kar med Vand udenfor Sengen. Det traadte jeg saa ned i, naar jeg vilde spadsere om Natten — og det hjalp. Men min Fantasi løb saadan med mig, jeg havde saa mange „Forestillinger“ og drømte de mærkeligste Drømme. Een Drøm staar særligt levende for mig. Jeg drømte, at Djævelen, med lang Hale, store Horn i Panden og Hestehov greb fat i Frk. X's Haartop og hvirvlede hende rundt i Luften. Saa satte han hende ned paa Jorden igen, men forvandlede hende i det samme til en Fandens Mælkebøtte. Tro ikke, kære Frøken X, at jeg som Barn ønskede noget ondt over Dem, — det gjorde jeg ikke, og jeg kan forsikre, at naar jeg tænker paa Dem, er det altid kun venligt og pænt. Jeg takker Dem, fordi De sørgede for, at jeg altid var nydelig klædt, og fordi De lærte mig flere gode Ting, f. Eks. at lukke en Skuffe *helt* i, aldrig at lade noget stikke udenfor, — at hænge mit Tøj omhyggeligt op paa min Knage og lægge det samlet og ordentligt paa Stolen, naar jeg gik i Seng. Orden er en god Ting. Tak, fordi De vilde lære mig det!

Som femaarig var jeg allerede kommet i en lille privat Skole (til at begynde med var vi kun fem smaa Piger). Det var jeg lykkelig over — og elskede min Lærerinde over al Beskrivelse. Hun var nitten Aar, hed Arcadia Baadh og var Datter af Pastor Baadh, der var fordreven Præst fra Kosel i Slesvig, men var nu blevet Kateket ved Borgerskolen i Horsens. Arcadia

havde ikke alene en fortrinlig Maade at undervise paa, men hun forstod sig saa udmærket paa Børn, kunde gaa ind i deres Tankegang, var nærmest en fortrolig ældre Veninde, altid overbærende, mild og kærlig. Maaske særsig overfor mig. Hun følte vist, at jeg trængte mere til Ømhed og Omsorg end de andre, der ikke havde mistet deres Moder. — Læsestuen var Pastor Baadhs Arbejdsværelse. Mange gode Minder har jeg fra denne lille hyggelige Stue, men jeg husker ogsaa flere „sindsoprivende“ Ting.

En Dag, Arcadia hørte mig i Bibelhistorie, sagde jeg pludseligt: „Arcadia, véd du hvad, Adam og Eva var nogle rigtig gamle *Orangutanger*, for det har jeg hørt En sige.“ Da lod Arcadia, som om hun blev meget vred. En anden Gang sagde jeg, at „Kristus fo'r til Himmels med en Dannebrogsfane i Haanden.“ Jeg havde nemlig i en af min Faders gamle Bibler set et Billede af Kristus, der staar op af Graven med et Korsbanner i Haanden — og troede saa — — Ja, det var slemt! — — — Frygteligt!!! Jeg skulde sidde efter og angre en halv Time — — og var sønderknust. — En Gang, da jeg „havde Orden“ og skulde ryste Bordtæppet, kom jeg til at slaa Pastorens Tobaksdaase i Stykker. Det var ogsaa grueligt. Men jeg tror næsten, jeg følte mig mest som en Misdæder, da jeg tabte en lille Porcelænsdukke, Arcadia lige samme Dag havde foræret en af de andre Smaapiger i Fødselsdagsgave, ned paa Gulvet, saa Hovedet gik af. Da Arcadia efter Frikvarteret kom ind ad Døren, og Fødselsdagsbarnet stod med Dukkens Krop, og jeg med dens Hovede i Haanden — — ja, det kan ikke beskrives!!

Fra mit femte til mit ellefte Aar gik jeg i den lille Skole — men ak! Arcadia skulde giftes — og saa maatte den jo høre op. Hun inviterede os alle til at være hendes Brudepiger (vi var nu vokset til otte), og det var

„Arcadia og hendes Elever“. Anna Lindemann
yderst t. v.

jo en meget stor Ære for os. Mit Hjerte bævede, da hun steg ud af Brudekareten med Pastor Baadh i Ornat og kom ind i Sakristiet, hvor vi spændte stod og ventede i vore hvide Mulls Kjoler med lyserøde Sløjfer paa. Hun omfavnede og kyssede en for en, og gravitetisk og energisk strækkende Fødderne, som hun i Gymnastik havde lært os, skred vi bagefter hende op ad Kirkegulvet.

De lykkelige Timer i Skolegade var nu *for evigt* forbi! Jeg skulde i et *stort Institut*, — det tænkte jeg paa, da Præsten lyste Velsignelsen over Arcadia og hendes Mand.

FRA SKOLEN

„Alt farer hen som Løvet —
Tiden og Mennesket med.“

H. C. Andersen.

„Forandring fryder,“ siger man! Jeg kan hertil kun svare, at denne Paastand ikke altid passer. Det var afgjort ikke nogen „frydefuld Forandring“ for mig, da den lille Skole, hvori jeg havde gaaet fra mit femte til mit ellefte Aar, blev opløst, og jeg skulde i stort Institut med en Mængde Børn, fordelt i fem Klasser. — Den første Morgen, jeg skulde begynde „deroppe“, raabte jeg ind ad Døren til Fader, der laa i Sengen endnu: „Farvel, lille Fader, nu gaar jeg, — jeg ryster af Skræk — bare jeg var hjemme igen!“ „Der er jo ikke noget at ryste for, der er ingen, der kan gøre dig noget, min lille Pige, gaa du bare modigt hen til Frk. Schougaard og sig: jeg skal hilse fra min Fader.“ Jeg fik til Trøst en 25-Øre og rendte saa nedad Trappen med min nye Skoletaske i Haanden, over Søndergade, gennem „Graven“ — op i Smedegade og stod endelig paa Hjørnet af Kildegade udenfor det ængstende Hus, udenfor Frk. Meta Schougaards Pigeinstitut. Det gøs i mig, da jeg aabnede Gadedøren, gik op ad Trapperne og bankede paa ind til Skolestuen. — — Der begyndtes med Morgensang. Jeg turde næsten ikke se op — alles Blikke var jo rettet paa den „Ny“, og jeg ønskede mig Mile borte. Da Morgensangen var sunget, og Timen skulde begynde, kom Frk. Schougaard meget venligt hen til mig, tog mig om Skulderen og sagde: „Velkommen i min Skole, Anna. Jeg har talt med Arcadia om dig. Jeg ved, hvad du kan, og hvad du ikke kan; det skal nok gaa godt, haaber vi.“ Jeg svarede bare, uhyre spagt: „Jeg skulde hilse fra min Fader.“

Det var rigtignok ikke den søde, hyggelige Skolestue, hvori Arcadia underviste os, snakkede med os om alle vore smaa og store Sorger og Glæder, viste os Billeder og paa sin kærlige Maade forklarede os alt, hvad vi ikke forstod. Her var det en stor, graa, nøgen Stue med et langt Træbord i Midten med Træstole omkring. En sort, bred Tavle hang paa den ene Væg, et Skab til Tavler og Syæsker stod paa den anden — og saa var der en lang Knagerække til vort Tøj. Jeg syntes, der var saa uhyggeligt! Begyndelsen var ikke let. Undervisningen var jo ogsaa helt anderledes, end jeg var vant til, men jeg tør sige — uden at rose mig selv —, at jeg var opmærksom og meget flittig. Det var mig umuligt at sove om Natten, hvis jeg ikke var sikker i mine Lektier til næste Dag. Bøgerne laa under min Hovedpude, det skulde være saa godt! Der var femten i Klassen. Første Maaned avancerede jeg til Nr. 7 — næste Maaned blev jeg Nr. 3, næste igen Nr. 2, og den Plads beholdt jeg, lige indtil jeg forlod Skolen. Dansk, Verdens- og Fædrelandshistorie, Naturhistorie og Skrivning var mine bedste Fag, men jeg var *elen-dig* til Regning og Grammatik og ikke god til Tegning, derfor kunde jeg aldrig blive Nr. 1.

I Historie og Skrivning fik jeg altid blankt Ug. Det var jeg lykkelig for! — Men Misundelse er, som bekendt, Roden til meget ondt! Mit Ug i Skrivning ærgrede en større Pige, der selv skrev en frygtelig Klo — og hun, der sad ved Siden af mig i Skrivetimen, fandt paa at sidde og skubbe til mig med Albuen, saa jeg undertiden kom til at slaa store Klatter i Bogen og skrev helt vindt og skævt. Hun var i det hele taget meget drilagtig, og jeg tror nok, at jeg var et henrivende Objekt for hendes Drillerier, fordi jeg tog mig alting saa nær og ikke havde Mod til at svare hende igen. Vi har senere som Voksne truffet hinanden, talt om Skoletiden og leet og moret os over vort Fjendskab. —

Bestyrerinden, Frk. Meta Schougaard, var en sjælden udmærket, retlinet Personlighed, og vittig, morsom og klog. — Vi kunde allesam-

Frk. Schougaard.

men godt lide hende, men vi havde vældig Respekt for hende. Naar hun, med sin Alvorsmine og med Stentorstemme, sagde: „Den Slags Ting vil jeg ikke finde mig i her i *min* Skole,“ tror jeg nok, mange Knæ rystede, og mange Hjerter bævede. Vi havde Frk. Schougaard i Geografi. Hun var altid sortklædt, kom hurtigt ind i Klassen og satte sig paa Stolen for Enden af Bordet med et Bundt Nøgler i Haanden. „Hvad har vi saa i Dag?“ spurgte hun, tit lidt adspredt, hun havde jo saa meget om Ørerne. Bogen blev lagt foran hende, der blev sagt „derfra og dertil“, „det indre Afrika“ f. Eks. Men — mærkeligt nok — vi kom aldrig op i det, vi havde for. Hun hørte os altid i noget helt andet, noget, vi havde læst for længe siden. Jeg ved da med mig selv, og det er ingen Overdrivelse, at Frk. Schougaard uhyre ofte sagde til mig — selv om vi havde om Island, Palæstina eller Sydamerika: „Kan du saa, Anna Lindemann, beskrive mig *Rhinens Løb*?“ I Begyndelsen vovede man den Indvending, at det havde vi ikke for; men hendes alvorlige Blik og hendes urokkelige: „Det bryder jeg mig ikke om, jeg bad om Rhinens Løb, Anna Lindemann!“ gjorde, at man maatte forsøge at samle sig og komme frem med det, man erindrede om denne Flod og dens mange Bifloder. Efterhaanden lærte man selvfølgelig dens Løb saa sikkert, at jeg den Dag i Dag nøjagtigt kan berette lige fra dens Udspring paa St. Gottard til dens Udløb i Nordsøen.

Mit værste Fag var, som sagt, Regning. Jeg kunde ikke regne! Min Sidekammerat var heller ikke videre begavet i denne Retning, og saa skrev vi op lige efter Facitbogen, som vi havde liggende i Bordskuffen, og i det Sekund, vi havde bedt Hr. Jensen (en meget elskværdig 22-aarig Mand) om at høre os, og han havde sagt, „det var rigtigt“, havde vi Svampen parat og viskede Tavlerne af; naar saa Læreren bad om at se, hvorledes vi havde regnet Stykkerne ud, svarede vi: „Aa, tænk, vi har lige visket det hele ud, Hr. Jensen.“ Det var mærkeligt, det kunde gaa, men det gjorde det.

Dansk, Litteraturhistorie og dansk Stil elskede jeg! Foruden min egen Stil skrev jeg næsten altid min Sidekammerats — det var en staaende Regel, men jeg maatte jo sørge for, at Stilene blev helt forskellige, og det var ikke altid lige let.

Dage, Maaneder og et Par Aar gik.

Det var nu ikke mere glat, kort Haar med Skilning i Midten og sort Fløjlsbaand omkring. Nu var man „opstrøget“ med en Sløjfe oppe paa

Hovedet og med en lang, tyk Pisk ned ad Nakken. Ærmerne i Kjolerne var omtrent lange, og Forklæderne blev gemt hen.

„Anna Lindemann, din Pisk er rød,“ sagde en af Skolekammeraterne. „Ha-hah, Anna Rødtop,“ sagde en anden. „Tænk at være rødhaaret,“ sagde en tredje, „hvor rædsomt!“ — „Hun er *ikke* rødhaaret,“ raabte min „Ven“, min Sidekammerat, den „rare Pige“, hvis Stil jeg skrev, „det er *gyldent!*“ — „Med *røde Taver i*, uha—huha,“ og saa lo de og gniggede.

Herregud, — den stakkels Pisk! Den var egentlig rigtig køn og god, men de havde mærkeligt nok saa travlt med den. Tilsidst udholdt jeg det ikke længere. Jeg gik energisk hen til en Frisørinde og bad hende klippe den af. Hun gjorde frygtelige Ophævelser, sagde, at det turde hun virkelig ikke, at det vilde jeg fortryde, det var syndigt og dumt; men Resultatet blev dog, at hun gav efter. Saksen sagde: „Ritsch, Ratsch“

(mit Hjerte bævede ved Lyden) og med Hatten trykket helt ned over Hovedet og med min afklippede Pisk i Papir i Haanden, marcherede jeg hjem. Lidt ængsteligt sagde jeg til Fader: „Far, jeg har *begaaet noget*, Du maa endelig ikke være vred.“ Ganske roligt, men indvendig rystende, svarede han: „Har Du slaaet en af mine Urner i Stykker ude i Oldsalen?“ „Nej, jeg har faaet min Pisk klippet af,“ og i det samme rev jeg Hatten af Hovedet og holdt Fletningen op i Luften. Fader trak Øjenbrynene i Vejret af Forbavselse, men blev slet ikke vred. Han syntes godt om det korte Haar og fandt jeg lignede en rask lille Dreng, — dog hørte jeg ham mumle efter mig — „det var ellers en rigtig pæn, god Fletning.“ Glad og tilfreds gik jeg i Skole næste Dag. Alle Børnene blev jo meget forbavsede over at se

Anna Lindemann.

mig med „ny Frisure“, men fra nu af var jeg fri for at høre mere om „den rødlige Haarpisk“. I flere Aar laa den indsvøbt i Silkepapir i min Kommode-skuffe; somme Tider tog jeg den frem og saa med lidt ond Samvittighed og med Vemod paa den, — for saa lang og tyk en Fletning fik jeg aldrig mere. Gud ved, hvor den blev af? Hvem mon der har brændt den?

En Dag, midt i Timen, lød der nogle mærkelige Knald paa Ruderne i Skolestuen. Det var som Kæmpehagl jomede mod Glasset. Det smækkede og knaldede og trommede, ud for eet. Hverken Lærerinden eller vi Elever kunde begribe, hvad det var. Endelig opdagede Een, at det var nogle Drengene fra Danseskolen, der grinende stod i Vinduet ligeoverfor og skød med Ærter paa Skolevinduene. Da Bombardementet ingen Ende vilde tage, blev Frk. Schougaard hentet, og i det Sekund hun lukkede Vinduet op og sendte sit truende Blik over paa Synderne, holdt Skydningen fuldstændig op, og Drengene var som sunkne i Jorden. Der var stor Tavshed i Klassen, da Frk. Schougaard vendte sig om imod os og sagde med sin mest højtidelige Stemme og mest alvorlige Mine: „At den Slags Ting skal finde Sted her i min Skole, det er forfærdeligt. Men jeg tænker mig til, *hvem* der er Ophavsmanden til denne Komædie.“ I det samme fæstede hun sit inkvisitoriske Blik paa mig og gik hurtigt ud af Stuen. Jeg blev ikke rød, — jeg havde en Samvittighed saa hvid som Kridt, men jeg tror, jeg blev bleg af Harme og Forundring over, „at Frk. Schougaard kunde tiltro mig at være Medvider i en saa gemen Handling som at skyde med Ærter paa Skolevinduene i Religionstimen.“

Hvor faldt hun paa, at jeg var med i dette? Jeg hørte jo til „de dydige“, havde aldrig været med til at lave Optøjer. Forsvare mig kunde jeg ikke, — sagde ikke et Muk, men følte mig i den Grad forurettet, at jeg syntes kun der var ét at gøre (naar man da ikke vilde tage Livet af sig): *at klæde sig i Sorg*, for aabent at vise, hvor haardt hun havde saaret mig, — hvor uretfærdig hendes Mistanke var. Saa satte jeg sorte Baand paa min Hat, tog sort Tørklæde om Halsen, sorte Strømper og sorte Handsker paa. Saaledes gik jeg i nogle Dage og oplod næsten ikke min Mund, hverken i eller uden for Skolen. Spurgte nogen, hvad der var i Vejen, hvorfor jeg var saa mørktklædt, svarede jeg blot: „Frk. Schougaard har rettet en ærekrænkende Beskyldning imod mig, — det sørger jeg over.“

Men der skete senere noget andet, som gik mig nær paa en helt anden

Maade, som gjorde et saa stærkt Indtryk paa mig, at *ingen Magt paa Jorden* fik mig til at gaa op i Skolen mere. I Frikvarteret sagde en af Eleverne en Dag til mig, medens vi stod sammen: „Ved du, at du dør snart?“ Jeg saa forfærdet paa hende. „Jo, din Fader har sagt i Byen, — alle ved det, — at Du gaar med en Sygdom i dig, den samme Sygdom, som din Moder døde af, men Du maa ikke selv vide det. Han har sagt, Du kan kun leve kort Tid, — og — han er Læge.“ — Jeg ligesom stivnede af Rædsel, greb mit Tøj og styrtede hjem.

Fader var ude. Jeg satte mig ind i „Kontoret og ventede — og ventede paa ham. Jeg *maatte* straks vide, om det virkelig var sandt, at jeg skulde dø snart og ikke selv anede noget om det. Da jeg endelig hørte Fader dreje Nøglen om i Entrédøren,

Far i sit „Kontor“.

fo'r jeg ud til ham, fortalte ham, hvad hun havde sagt, og bad ham *aldeles sandfærdigt* sige mig, om jeg virkelig skulde dø snart af Moders Sygdom, for det havde han sagt i Byen, og det var vel ogsaa derfor, at han saa tit hørte paa mig og bankede mig paa Brystet og paa Ryggen. Fader var maalløs, havde aldrig oplevet noget lignende og forsikrede mig, at det var Løgn og Opspind altsammen. Alligevel blev der dog en Mistanke siddende i mig. Jeg sagde til mig selv: „Du er rask nu, men „det“ er der vel, „det“ sidder inden i dig, — „det“ bryder ud en Dag, — „det“ kommer, — „det“ kommer. — *Jeg skal dø!* Fader nænner ikke at sige det.“ Fantasien rendte med mig. — Det var pinefuldt og jeg blev indesluttet og nervøs. Saa en Dag tog Fader mig med ind i „Kontoret“ og talte længe alvorligt med mig og forklarede mig, at han havde ransaget sin Hukommelse og var kommet til det Resultat, at han maaske tilfældigt

havde sagt til en eller anden, at han altid var ængstelig for sit eneste Barn, at jeg var sart og spinkel, ligesom Moder, at jeg skulde hærdes, være i frisk Luft eller saadan noget, — og deraf var altsaa Rygtet opstaaet.

Han forsikrede mig, at jeg skulde være glad, jeg fejlede, Gud være lovet, ikke noget. Det lettede, syntes jeg.

Fra Moderen til den Pige, der havde følt Trang til at betro mig denne „forfærdende Hemmelighed“, kom der Brev. Hun beklagede meget det skete, bad om Undskyldning for sin Datter, hun havde ikke tænkt over, hvad hun havde sagt, — havde blot fortalt, som hun havde hørt; men det var jo kedeligt, at jeg var bleven udmeldt af Skolen.

Naa, — Dage gik roligt videre, og Tiden lagde sin lægende Patina over denne ikke hyggelige lille Historie, som over alt andet. Nu var jeg altsaa fri for at gaa i den Skole, hvor jeg aldrig havde følt mig helt hjemme. Jeg læste privat hos to af Byens bedste Lærere, spillede Klaver, gik til Dans, skrev „Vers“, kom i Teatret og — spillede Komædie alene med mig selv ovre i Oldsalen.

Jeg havde det dejligt, — var fyldt 13 Aar og var begyndt at krølle mig i Tindingerne med et varmt Griffel.

HALVVOKSEN

Alt er Forsvinden — Forsvinden
 Ungdom, dit Haab og din Ven —
 Alt farer hen som Vinden
 — og kommer *aldrig* igen.

H. C. Andersen.

Da vor første Husbestyrerinde, Frk. X., forlod os, fire Aar efter min Moders Død, bestemte Fader sig til foreløbigt at lade sin Søster „Tante Rikke“, der havde boet hos os et Aars Tid, overtage Husførelsen. Tante Rikke var i Halvtredserne den Gang. Hun var højst original og som næsten alle „Lindemænnen“ havde hun en betydelig Iagttagelsesevne, særpræget Lune og inderlig Kærlighed til Dyr. Men at styre og ordne, at have Opsigt med saa stort et Hus, — det laa desværre langt over hendes Kræfter.

Hun var Sirligheden og Properheden selv, men hun kunde hverken selv tage fat paa noget eller sætte Pigerne i Trit. Der var meget, der, om jeg saa

maa sige, forfaldt i Huset under hendes Regime. Tante Rikke havde aldrig selv haft Penge, havde altid levet meget tarveligt, og *det* i Forbindelse med hendes nøjsomme Natur gjorde, at hun var overordentlig paaholdende, — medens Fader var meget „large“.

„Lille Rikke, du behøver ikke at være saa sparsommelig,“ sagde han tit til hende, „vi har godt Raad til at have det lidt rart og leve lidt behageligt.“

Det hjalp ikke. Naar hun den Iste overrakte ham Halvdelen af Husholdningspengene fra forrige Maaned, var hun henrykt og svarede paa Trods af hans Protest: „Jo, Gud, Johan, man maa være økonomisk. Jeg maa spare, for *du* er alt for flot.“ „Jamen, Herregud, lille Rikke, naar det ikke er nødvendigt, hvorfor skal vi saa leve saa spartansk?“

„Johan, man skal leve jævnt, uden Ekstravagancer, ikke for fedt og ikke for lækkert, man maa aldrig *fraadse*.“ „Nej, ikke fraadse, lille Rikke; men vi er jo vant til kraftig Kost, lidt god Mad er rart en Gang imellem, jeg er sulten, naar jeg kommer hjem fra Sygebesøg — trænger virkelig til det, og Anna da ogsaa.“ Men Tante Rikke vilde ikke forandre sit Syn, sin Mening. Pigerne drillede hende, kaldte hende nærig, og der var mange Kontroverser med dem. Naar jeg kom hjem fra Skole og spurgte: „Hvad skal vi ha' til Middag“ og fik til Svar: „Sulevælling og Flæsk“ eller „Vandgrød og Lobescoves“, blev jeg ligefrem nedtrykt, men løb saa strax op til Tanterne i Borgergade, dér var jeg altid velkommen, de elskede mig og jeg dem — de havde altid „noget rart“, — og der spiste jeg saa. Tante Rikkes Paaholdenhed blev efterhaanden Fader for meget af det gode. Da hans Henstillinger ikke hjalp, gik han selv ud og købte Fødevarer, f. Eks. en Gaas, et Par Ænder, Fuglevildt, Høns eller lign. Naar saa Gaasen arriverede, slog Tante Rikke Hænderne sammen og udbrød: „Det er dog for galt, det er ved Gud *Overdaad*, Johan,“ men tilføjede: „Gudskelov for Fedtet, det sparer paa Smørret, og det er da eet Gode.“

Tante Rikke som yngre.

Havde Fader en Gang imellem Herreselskab, maatte vi have Kogekone, og det faldt Tante Rikke svært for Brystet, for hun „ødslede saa skrækeligt“. Paa min Fødselsdag plejede jeg altid at have stort Børneselskab (den blev nu holdt den 1ste og ikke den rigtige Dag den 2. Februar, da det var min Moders Dødsdag) — og dette Selskab yndede Tante Rikke nu aldeles ikke, — men Fader forlangte det, vi skulde have det godt paa alle Maader, Overflødighedshorn o. s. v., saa Tante Rikke maatte bøje sig. Var der Fremmede, vilde hun aldrig med ved Bordet (jeg var fra mit 12. Aar den eneste „Dame“ ved Middagene); hun gik ned paa sit Værelse og snakkede med den lille Kanariefugl, der Gudskelov ikke var saa forvænt som „visse andre“.

Fader var en smuk Mand, ualmindelig indtagende, morsom og elskværdig. Tante Rikke vendte Øjnene mod Loftet og sagde: „Johan, hvor de svirrer om dig!“ „Der er nok mange, der vil være Fru Lindemann, og det maa jo ogsaa være et rart, lille Ben.“ — Hun havde Ret! Han var „omsust“ af det smukke Køn. En rig Gaardmandsdatter (Fader havde været hendes Læge) kom endogsaa og ligefrem *friede til ham*. Jeg husker hende. Hun sad paa Forhøjningen i kornblaa Kjole, var fuld af Guldkæder og var i den Grad vigtig!

Stedmoder! Det var min Barndoms Rædsel. Folk spurgte mig tit: „Skal din Fader ikke giftes igen, han er da en ung Mand endnu?“ Til dette mig modbydelige Spørgsmaal svarede jeg altid: „Fader har ikke glemt Moder, han gifter sig aldrig.“ Børn er nu ikke saa tossede, de fornemmer og ser klart. Jeg vidste ganske bestemt, hvem der sværmede *lidt* og hvem der sværmede *meget* for Fader, og var altid reserveret, naar „de“ klappede og kyssede mig, gav mig Chokolader og bad mig hilse min kære, søde Fader saa mange Gange. Særligt een Dame frygtede jeg. Jeg husker tydeligt, jeg sagde til hende: „Du vil giftes med Fader, men du faar ham ikke, for han vil hverken have dig eller nogen af de andre, for han gifter sig aldrig.“

Og dog gik jeg i Skræk for, at det alligevel skulde ske. Det var ængstende, at en af hans Tilbederinder begyndte at interessere sig for Arkæologi, vilde studere Oldsager og bad Fader „vejlede“ hende. Men han sagde: „Vær ikke bange, mit Barn, *jeg* forholder mig rolig,“ og saa lo han med sin smittende Latter — og tilsidst lo vi begge to og kyssede hinanden. — Kun naar jeg sagde: „Jeg vil være Skuespillerinde,“ svarede han: „Saa *nøder* du mig

altsaa til at gifte mig, saa er der ikke andet for.“ Straks raabte jeg: „Nej, aa nej, saa skal jeg se at lade være.“

Fuldstændig bjergtaget var jeg af Teatret fra allerførste Gang jeg som fireaarig satte min Fod paa det hellige Sted og saa’ „Harlekin som mekanisk Statue“. Jeg var ude af mig selv af Betagelse over den yndige Columbine — og tænkte og talte bagefter ikke om andet. Jeg vilde absolut se Columbine uden for Scenen. Hver eneste Dame, der gik forbi Vinduet og var lidt paa-faldende klædt, troede jeg var hende. Pludselig en Dag sagde jeg meget bestemt: „Mor! nu *vil* jeg op til Columbine, dér, hvor hun bor; maa Lotte (vor Pige) gaa med mig?“ For at faa Fred, sagde Moder ja; men først hviskede hun og Lotte noget sammen. Endelig marcherede vi da afsted — hen til en Fru Olsen, som mine Forældre kendte. „Her bor hun,“ sagde Lotte og ringede paa. Jeg bævede af Fryd. Fruen lukkede selv op, og da hun hørte vort Ærinde, svarede hun meget alvorligt, at det var grumme kedeligt, men Columbine var desværre i Øjeblikket ikke hjemme. Jeg forlangte energisk at vente til hun kom, men da Fruen forsikrede, at hun ikke kom hjem den Dag, og at hun skulde rejse den næste, begyndte jeg at græde, og Lotte trak af med mig, medens Fru Olsen stod og lo i Døren.

Da jeg senere var til „Tordenskjold i Dynekilen“, „Abekatten“ og „Slægtningen“ slog min Begejstring ud i lys Lue. Jeg klædte mig ud og agerede Morgen, Middag og Aften. I Teatret *maatte* jeg hvert Øjeblik. Syn-tes Fader, at det blev for meget med al den „Løben i Teatret“, gav Tanterne i Borgergade mig Penge. En Veninde blev bedt med, vi sad saa paa een Plads, 1. Række i 1. Parket, det kunde ikke være nærmere.

Jeg mindes en Aften, hvor vi saa „Don Juan“ med Provinsens Første-elsker, Chr. Møller, i Titelrollen (han kaldtes ogsaa „Bukse møller“, fordi han havde saa uhyre mange forskellige Par Benklæder). Det var hans Benefice! Han optraadte i hvidt Atlask, oversaaet med Pailletter. Buketterne susede ned over ham, og Damerne var aldeles vilde af Henrykkelse. „Han har et eget Kast med det ene Øje, det er Michael Wiehe’sk,“ sagde de. Tante Rikke sukkede sværmerisk: „Ja, Chr. Møller er yndig — han minder om Printzlau.“

Hvor Teateraftenerne i det lille, hyggelige, gamle Teater i Horsens staar tydeligt for mig! Jeg kan endnu genkalde mig Spændingen, den Andagts-følelse jeg havde, naar Tæppet gik op. Bl. a. husker jeg „Søstrene paa Kinne-

kullen“ med Fru Cortes som „Ulrikka“, „Et enfoldigt Pigebarn“ med den fine, nydelige Fru Maria Müller (Fru Ring) og den indtagende „Bonvivant“ Julius Jacobsen i Hovedrollerne. Fru Maria Schmidt i „Marmorkvinderne“ var en Aabenbaring af Elegance og Skønhed! Frk. Johansen (senere Fru Julius Jacobsen) som frisk, sød Ingenue. Magda v. Dolcke (som Gæst hos Cortes) i „Et Vaisenhusbarn“ og „Qvækeren og Danserinden“ — smuk, med en mærkelig fremmed Accent. Frederik Müller i „Brud og Pavekrone“!! (da han kastede Krykkerne og forvandlede sig fra en lille, krumrygget, hostende Munk til en høj, stor Prælat — *aah* — det gispede i Een!!!) Albert Helsingreen og Frue, ja *de* var nu glimrende, syntes jeg.

Fru Maria Schmidt.

Da jeg var 6 Aar, saa jeg Chr. Zangenberg som „Falsacappa“ i „Røverne“, han var den Gang ved Daniel Hansens Selskab, — livfuld, køn og sang udmærket. Og Kreutzer i „Corneilles Klokker“ („Tre Gange rundt om Jorden fo'r jeg!“ Han kunde ogsaa synge!!). Som 7-aarig saa jeg et Stykke, „Lygtemænd“, af en, der hed William Bloch. Jeg forstod ikke noget af det,

men morede mig alligevel. Det var dejligt *altsammen!* — Skuespillerne og Skuespillerinderne betragtede jeg ikke som almindelige Mennesker, — de var *Væsener, Guder og Gudinder*; de *saa ikke ud* som andre, — *de gik ikke* som andre, de havde noget *ubeskriverligt* over sig! Min Forundring var derfor stor, da jeg saa en Skuespillerinde gaa op ad Lassons (Manufakturhandelerens) Trappe og der viste sig nogle store Huller paa hendes højrrøde Strømper. Hvor var det muligt? En *Skuespillerinde* med Huller paa Strømperne!

Hver Dag blev Plakaterne til Forestillingerne — af Md. Holm — hængt op paa Trappegælænderet i hvert Hus paa Søndergade. Jeg samlede alle disse Skuespilplakater, bandt hvert „Selskab“ sammen og havde tilsidst en ret stor Samling. Det var mig en hellig Skat.

Selv at spille Komædie var det eneste, jeg vilde. Det var mit „Kald“.

Jeg *maa!* Jeg *skal!* hviskede jeg for mig selv. Døren lukkede jeg i Laas nede i Oldsalen, spillede og sang „Emilies Hjertebanken“, „Roses Farvel“, „Gaasepigen“ i „Talismanen“ og flere andre. Naar nogen tog i Døren, raabte jeg: „Jeg *øver*, forstyr mig endelig ikke!“ En Vinter fik jeg lavet hele Forestillinger og spillede selv Hovedrollerne i „Alle mulige Roller“ og „Et enfoldigt Pigebarn“ af Erik Bøgh. Vi prøvede om Aftenen, naar Lektierne var lærte. For *mig* i hvert Fald var det højst alvorligt og betydningsfuldt. Der var baade Programmer og Billetter og lille Scene i Oldsalen. Og der var *fuldt Hus*.

„Dr. Lindemanns Datter er teatergal,“ sagde man i Byen. „Det er Synd for saadan en Mand! Hans eneste Barn.“ „Men han tillader hende aldrig i Livet at gaa til Scenen.“

„Jeg ynder ikke Skuespillerracen,“ sagde Fader, „den er upaalidelig.“

„Ok, Jøsses, ti still' med al den Snakken om at spill' Komædie. Din Moder vill' vend' sig i sin Grav,“ sagde Tanterne i Borgergade. „Uh ha, uh ha!“

Tante Rikke hviskede: „Der er nu noget dragende ved Teatret, *jeg* spiste Printzlaus Navn paa Smørrebrød i min Tid; men det gaar over.“ — Printzlaus Navn paa Smørrebrød! Det vil *jeg* ogsaa gøre. Jeg vil spise Julius Jacobsens Navn. Saa klippede jeg hans Navn ud af Plakaten, lagde Strimmelen paa et Stykke Brød, sank det og syntes ligesom Julius Jacobsens Kunstneraand var dalet ned i mig.

Endelig en Dag vovede jeg mig op til Fru Cortes for at spørge hende, hvorledes jeg skulde bære mig ad. Fru Cortes lukkede selv op. Betaget stod jeg overfor Direktørens berømte Frue! Men hun havde Tandpine! En stor Krydderpose var bunden om den ene Kind. (Tænk en berømt Skuespillerinde med Krydderpose paa!). Jeg sagde da, at jeg var Dr. Lindemanns Datter, jeg vilde gerne spille Komædie og havde lært flere Roller. „Det er mig desværre umuligt at tale med nogen i Dag,“ svarede hun, „jeg har saa ræd-

Skuespiller Julius Jacobsen.

selsfulde Tandsmærter.“ Saa gik jeg hjem, desillusioneret ved Synet af Hjørdis Fremstillerinde, slukøret og skuffet.

Kort Tid efter kom der, ubegribeligt nok, Forespørgsel til Fader fra Direktør Cortes, om han vilde tillade mig at debutere ved Cortes' Sel-

t. h. Anna Lindemann i „De Uadskillige“.

skab i Horsens. „De maa jo være gale,“ sagde Fader, „et Barn. Paa ingen mulig Maade.“

Men pludselig dukkede der noget op, noget vidunderligt. Der skulde spilles Dilettantkomedie, „De Uadskillige“ af Heiberg, og Bestyrelsen vilde have mig til „Caroline Buurmann“. *Det* fik jeg Lov til og var ude af mig selv af Lykke. Naar jeg sad i Gyngen og Tæppet rullede op, var jeg ikke paa Horsens lille, beskedne Teater, men som i *Paradisets Have*. Jeg syntes, jeg hørte til her, følte mig som hjemme paa Scenen og spillede løs uden Ængstelse. Folk klappede og klappede, lod til at være tilfredse, det hele gik udmærket.

Da de tre Forestillinger var forbi, sank jeg hen i Mismod til Trods for Fornøjelser, Selskaber og Baller. Jeg *maatte*, jeg *vilde* spille Komedie sammen med *rigtige* Skuespillere og Skuespillerinder. Faders sædvanlige: „Saa maa jeg altsaa gifte mig,“ afficerede mig ikke, jeg troede nemlig ikke paa det mere. Det meste var mig nu ligegyldigt! Jeg levede kun i Længsel — Haab — Forventning efter det, der *maatte*, det, der *skulde* komme.

I den Periode skrev jeg „*Mit Livs Erindringer*“, to Skuespil, en Poesibog fuld af dybe Vers og samlede „Aforismer“, der udaandede Trængsel og

Savn. Jeg var 14 Aar, gik til Præsten og ønskede bare, at Konfirmationen var overstaaet.

For *saa* vidste jeg da, jeg var *Voksen* og havde Lov til selv at tage Bestemmelse over min Fremtid, mit Liv.

Uden paa min Karakterbog havde jeg forlængst skrevet: *Anna Lindemann, v.* (vordende) *Skuespillerinde.*

LÆNGSEL!

Hurtigt skrider Barndomstider.

Den Sommer, jeg var 10 Aar gammel, tog min Fader mig for første Gang med til København. I Forvejen havde „de“ jo allesammen sagt: „Tænk, du skal til *København*. Den store, dejlige By.“ „Tænk, du skal køre i *Sporvogn*.“ „Se *Zoologisk Have*.“ „Op paa *Rundetaarn*! Og det allerbedste, i *Tivoli*. Er du dog ikke henrykt?“

Jo, det var jeg. Og stolt over at skulle køre saa længe med Jernbanen og sejle over *to* Bælter, med mit fine, nye Tøj i min egen lille Kuffert.

Tydeligt staar det for mig, da min Fader, min Tante, min Kusine og jeg gik over Kongens Nytorv (jeg havde hvid Kjole paa med lyserøde Silkebaand, en stor, hvid, italiensk Straahat og nye, lakerede Sko). „Dér ligger Det kongelige Teater,“ sagde Fader, „de to, der sidder foran, er Holberg og Oehlenschläger.“

Holberg vidste jeg godt, hvem var, vi havde et stort Billede af ham hængende hjemme, og jeg havde været til „Julestuen“.

„Hagbarth og Signe“ havde jeg ogsaa set, af ham med det lidt svære Navn (med Fru Cortes som „Dronning Bera“, Hr. Werner som „Hagbarth“ og Fru Teodora Petersen som Signe“). Jeg gik et Par Trin op ad Trappen foran Indgangen — og saa’ og saa’: „Hvor *er* det stort, Det kongelige Teater!“ „Hvor *er* de store, begge to, Holberg og Oehlenschläger!“ „Vi skal da derind?“ spurgte jeg. „Nej, der spilles ikke om Sommeren. Kan du se, der staar paa Plakaten: Hermed ophører Sæsonen!“ Det var sørgeligt, tænkte jeg, og med et Suk gik jeg med de andre ind i Sporvognen, men fulgte Teatret med Øjnene, saa længe jeg kunde se det.

Vi kørte saa ud til Josty. Efter Chokoladedrikningen gik vi i Zoologisk Have og endte i Tivoli, hvor vi saa alt, hvad ses kunde, lige fra Glaspustere,

Det kongelige Teater.

Plænekunstnere, Pantomimeteatret til Fyrværkeriet. Det sidste beundrede jeg søvndrukken, siddende paa Faders Arm.

Næste Gang jeg besøgte Hovedstaden — et Par Aar efter — var jeg *alene* herovre. Det var ved Paasketid. Jeg boede hos min Tante, Fru With paa Christianshavn, Enke efter Kontorchef i Ministeriet Peter With. Dette Besøg staar indridset med Ildbogstaver i min Hukommelse. Da var jeg nemlig saa heldig at kunne komme i *Det kongelige Teater*.

Forventningsfuld og lykkelig spadserede jeg ved Halvsyv-Tiden, sammen med min Kusine, fra Overgaden o. V. over til Teatret. Hu! Knippelsbro var oppe! Ventetiden var næsten ikke til at holde ud. Kl. 7 skulde Forestillingen begynde. Vi sad i 1ste Etage, 1ste Række til venstre, og der blev spillet *Ambrosius*. Jeg lod, som om Rummet, Lysekronen, Kongelogen, Orkestret slet ikke imponerede mig, — sagde, at „Horsens Teater det var ogsaa *meget smukt og elegant*.“ Jeg følte ligesom Trang til at hævde det lille, gamle, beskedne Teater.

Mit Hjerter slog, da det smukke Tæppe hævdede sig, og Fru Eckardt som „Abigael“ og Fru Hennings som „Bodil“ traadte ind paa Scenen. Fru Eckardt var klædt i en almindelig Holberg-Dragt af en Slags blomstret Gar-

dintøj, en ret kort, hvid Kjole med Poscher (man var ikke saa fordringsfuld i de Tider!) Hun er nok smuk og nydelig, tænkte jeg, men rigtignok ikke nær saa stolt og elegant som Fru la Cour hjemme. *Hun* var da iført en *Ridderdamedragt* af Teateratlask med Stene paa — og *Slæb!* — Gennem hele Stykket foretrak jeg Fru la Cour, skønt jeg indrømmede, at hendes Stemme maske nok var en *lille Smule for dyb*.

Og selv om jeg fandt Emil Poulsen dejlig, saa sendte jeg dog uvilkaarlig nogle stille, kærlige Tanker til Hr. Anton Jensen, som ogsaa var — det turde jeg sige — med sine lyseblaa Øjne og sit sorte, lokkede Haar en *yndig* og *storartet* Ambrosius. I Slutningen, hvor Ambrosius vandrer sørgmodig bort i Aftenbelysningen, græd jeg stærkt og pudsede Næse tit, medens min Kusine, der var en rolig, behersket Natur, lo og tyssede paa mig.

Den anden Aften i Det kgl. Teater var *Et Dukkehjem*. Jeg var helt betaget af „Nora“. Hun var „som et Egern“ — „en Lærkefugl“. Henrivende! Fru Hennings var Aah! Og Emil Poulsen som „Helmer“, og Jerndorff som „Dr. Rank“! Ja — ah! Det var altsammen *enestaaende!* Røde i Kinderne og med tindrende Øjne kom Sophie With og jeg hjem, vilde ikke gaa i Seng, bare fortælle og fortælle. Før jeg faldt i Søvn, husker jeg, at jeg foldede mine Hænder og hviskede: „Gudskelov, jeg skal een Aften til i Det kgl. Teater, før jeg rejser hjem.“

Det var „Misanthropen“ og Balletten „Aditi“, jeg skulde se. Ærligt talt forstod jeg næsten ikke et Ord af „Misanthropen“, men jeg kan endnu se Fru Eckardt for mig som den elegante, vittige, kølige, kokette „Celimène“, vist en af hendes bedste Roller i den Genre. Balletten fandt jeg bedaarende. Valdemar Price og Frk. Westberg som Elskerparret, alle de yndige Danserinder i de hvide Tyllsskørter

Før jeg rejste tilbage til Horsens, købte jeg for mine sidste Penge, i en Boghandel paa Østergade, et *Kabinetsofografi* af Fru Hennings. Jeg havde desværre kun Raad til et i Visitkortformat af Emil Poulsen, fordi jeg havde betalt 3 Kr. for en hvid, fin Ramme, hvori Fru Hennings „skulde sidde“. Straks efter min Hjemkomst blev hun hængt op over min Seng. Ligesom Skolebøgerne blev lagt under Hovedpuden, skulde dette ogsaa virke — om jeg saa maa sige — „befordrende“ for min Aand. Emil Poulsen stod paa mit Bord.

Efter at jeg havde været i København, tog jeg den Beslutning, at ved

Provinselskaberne vilde jeg ikke „lade mig engagere“. Det *maatte* være Det kgl. Teater! Men det blev vist *meget* vanskeligt. Det var nok forfærdelig svært at faa Lov til at spille dér. Casino? Folketeatret? Ja, det var da en Udvej, hvis Det kgl. Teater forkastede mig. Et af de andre Teatre vilde dog maaske tage mig. Jeg kunde jo begynde med ganske smaa bitte Roller,

bare faa Lov til at komme ind med et Brev eller være helt Statist, til jeg fik lært noget ordentligt.

Saadan rendte Tankerne med mig. Jeg spekulerede og spekulerede paa, hvorledes jeg skulde bære mig ad. Først *maatte* jeg jo „studere“, „indstudere“ flere Roller, være rasende flittig, saa jeg kunde gøre mig værdig til at komme ind i *Kunstverdenen*.

Saa lærte jeg baade „Ragnhild“ og „Regisse“ i „Svend Dyrings Hus“ og „Ophelia“ i „Hamlet“. Vanvidsscenen var jeg egentlig glimrende tilfreds med. „Ragnhild“s Scene med Giftbægeret var ogsaa *udmærket*, syntes jeg. I Selskaber blev jeg altid bedt om „at spille Komædie“ — og længe lod jeg mig ikke nøde.

Fru Hennings som „Yrsa“.

Et Slør tog jeg om Hovedet, det var saadan et godt Hjælpemiddel. Og saa improviserede jeg, som oftest oprivende, uhyggelige Scener. En ung Pige, f. Eks., der af ulykkelig Kærlighed er bleven sindssvag. Jeg raabte og hviskede, hviskede og raabte: „Jeg arme Pige, fordømt til evig Savn og Sorg,“ — „Nej, bort fra dette usle Liv,“ „Dø, dø, det vil jeg.“ „Sænkes ned i den haarde, kolde, sorte Jord, hvor Ormene gnaver paa min Kiste, medens Lindene grønnes foroven“ . . . — Man klappede jo energisk, naar Improvisationen var forbi (nogle lo vist hjerteligt), og jeg forstod godt, naar jeg dybt nejende modtog Bifaldet, at „mit Spil havde en betagende Virkning“, „at jeg greb Tilskuerne med *min fødte Kunst*“.

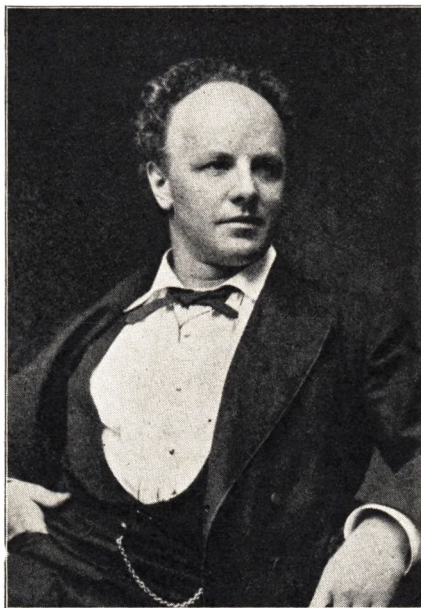
Aah, Herregud!!

Min Fader vilde imidlertid slet ikke høre noget om alle mine Teaterprojekter. *Han* ønskede, jeg skulde være Student, — men det var der ikke Tale om, at jeg vilde. „Gud maa vide, hvor hun har fundet paa alt det Skuespilleri,“ sagde han tit ærgerligt, „hverken hendes Moder eller jeg har nogen Sinde befattet os med de Dele, eller haft synderlig Interesse for det.“ Kære Fader! Du anede ikke selv, hvor dramatisk du var! Sjældent fortalte eller beskrev du noget nøgternt eller refererende. Altid illustrerede du dine Oplevelser med den mest levende Mimik, med den livligste Gestikulation. Man saa det hele for sig, saa rig var din Fantasi. Og man lo og lo af dine originale Udtryk, af dine komiske Vendinger, saa stort et Lune havde du. Hvis din Datter ejede nogen dramatisk Evne, maatte det saa afgjort være *dig*, hun slægtede paa.

Naa! Videre gik saa igen dette rastløse Begreb, der benævnes *Tiden*. Kjolerne var stadig blevet længere. Haarkrølningsgriffelen var forlængst

kasseret. Mit korte Haar blev nu een Gang om Ugen, somme Tider to — det kom an paa Vejret og mine Maanedspenge — meget stærkt krøllet over hele Hovedet af Byens Frisørinde, Frk. Simonsen paa Nørregade. Jeg husker, at et ret stort Fotografi af *Grevinde Danner* hang paa hendes Væg, og med en vis Stolthed fortalte hun, at hun var i Familie med „Grevinden“.

Hos den bedste Fotograf, F. W. Schmidt i Kattesundet, lod jeg mig fotografere i mange forskellige Stillinger. Med Kniplingsjal over Hovedet (saadan som jeg havde set et Billede af Sarah Bernhardt), med Ansigtet kiggende, yndigt smilende, frem bag en opslaaet Parasol. Siddende med nedslagne Øjne, med Kysehat paa, læsende i Bog som „Et enfoldigt Pige-barn“, og i Maskeradedragt med en Tamburin i Haanden.

Emil Poulsen.

I Sang fik jeg Undervisning af den bekendte Sanglærer Emil Faaborg. Før han skulde komme, lukkede jeg i Regelen Vinduerne op i Dagligstuen. Jeg syntes, det var rart, at *Folk kunde høre mig ned paa Gaden*, men det første, Faaborg gjorde, naar han kom indenfor Døren, var selvfølgelig straks at lukke Vinduerne. Det var en Skam, syntes jeg.

I Klædedragt lagde jeg Vægt paa „at være aparte“, jeg vilde nødigt se

Anna Lindemann.

almindelig ud. Jeg vilde saa gerne ligne en *Skuespillerinde*, gik med sylespidst Fodtøj med høje Hæle og overdryssede mig med Eau de Cologne. Puder derimod brugte jeg, mærkeligt nok, næsten aldrig. Nu var jeg begyndt at gaa til Præsten. Min Præst var Dr. Johannes Clausen, en smuk Mand, der talte udmærket. Hver Søndag gik jeg i Kirke; det hørte sig jo ogsaa til.

Og saa oprandt da endelig den sidste September. Nykrøllet, iført sort Atlask Kjole, med en Masse sorte Silkeblonder paa, stod jeg, 15 Aar gammel, paa Kirkegulvet i Frelzers Kirke i Horsens som Konfirmand. Vi stod efter Alder, jeg var Nr. 3 — *Pagtens Ark* og *Salmen Kirken den er et gammelt Hus* blev jeg hørt i. Det gik rigtig godt. Da Præsten velsignede os, græd vi allesammen, og jeg bad inderligt indvendig: „Kære Gud, vil du ikke nok være med mig i det nye Liv, jeg nu skal til at

begynde.“ Saa kørte vi hjem til alle de dejlige Gaver og Blomster og til Konfirmationsmiddagen, hvis Gæster og Mad jeg selv havde faaet Lov til at bestemme.

Ved Bordet talte Fader smukke, kærlige Ord til mig; han sluttede med at sige: „Kære, lille Anna, saa er der *det*, der for dig er det vigtigste. Paa denne Dag giver jeg dig da min Til-ladelse til at forsøge at komme ind paa den Vej, som desværre er *mig* saa meget imod, men som du jo mener er dig en *Livsbetingelse*. Gaar det *ikke* for dig, kan du jo altid komme tilbage til mig og dit Hjem igen, og det er da altid en Trøst.“

Ovenud taknemmelig og lykkelig var jeg, jeg nærmest svævede i Æteren. Naar Venner og Bekendte rystede vemodigt paa Hovedet og talte om den *trange, tornefulde* Vej, et saa ungt Barn vilde slaa ind paa, maatte jeg le og smile overlegent. Det var jo den *lyseste, vidunderligste* Vej paa Jorden! Men det forstod Folk i *Horsens* sig ikke paa. (Her har jeg Lyst til at tilføje, at senere hen i Livet har jeg *ikke* været tilbøjelig til at gøre mig lystig over hine forslidte, men sande, rammende Ord. Erfaringen har lært mig, „at det ikke altid er Dans paa Roser at være Skuespillerinde“. At det til Tider kan være meget *svært* og *trangt*. At Tornene kan stikke uhyre dybt ind i Kødnet, saa det kan *svide* og *bløde* og *smerte stærkt* og *længe*. Og hvem kommer med Forbindingen?)

— Efter at jeg nu endelig havde faaet sat min Krig igennem, vilde jeg af Sted saa hurtig som muligt. Lige efter Konfirmationen morede jeg mig nok paa Baller og Selskaber, sværmede og dansede, men bag ved hviskede det hele Tiden: „Skynd dig bort fra det hele! Du maa af Sted! Du maa rejse!“

Anna Lindemann som Konfirmand.

Saa bestemte Fader sig til at tage til København. Han vilde først *alene* have en Samtale med Kammerherre Fallesen og spørge ham, hvorledes han skulde bære sig ad med en Datter, der havde faaet den sørgelige Idé at ville betræde de farefulde, vanskelige skraa Brædder.

K Ø B E N H A V N —!

Viljen er en Hovednøgle!

Den kan aabne hver en Slaa,
den kan fjerne hver en Bøjle.

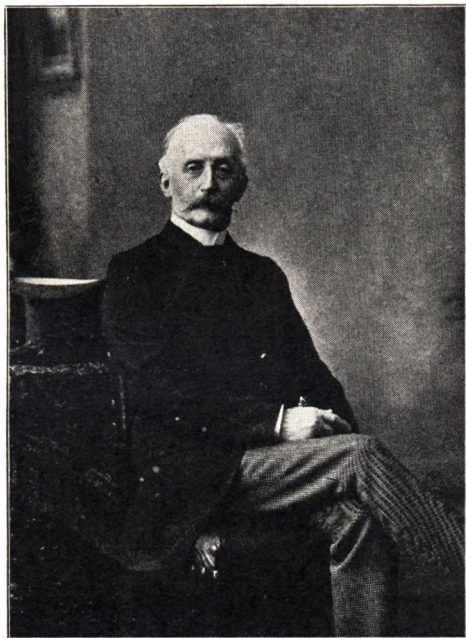
Lær at *ville*, lær det, før det bli'r for *silde*.

(*William Bloch.*)

I November rejste Fader saa ret beklemt til Hovedstaden, ked af den Mission han havde taget paa sig. Før han tog afsted, sagde han meget alvorligt til mig: „Jeg siger dig, *Det kongelige Teater*, men Pinedød ingen andre Steder, at du ved det.“ — *Jeg* tænkte, *helst* Det kgl. Teater, men hvis det ikke lader sig gøre, saa et af de andre Teatre, ligegyldigt hvilket, *blot jeg faar Lov til at spille Komædie*.

Hvor vilde jeg gerne have set Fader og Kammerherren sammen og hørt deres Samtale; den har vist været storartet. Fader fik at vide, at man skulde søge Kammerherren paa Bureauet ved 2—3 Tiden. Efter en Evighedsventetid blev han til sidst indladt. Kammerherren plejede at sige hastigt, naar nogen, han ikke kendte, traadte ind til ham: „Hvem er De? Hvad vil De?“ Men Fader sagde straks: „Mit Navn er Doktor Lindemann. Jeg er fra Horsens. Jeg beder om Undskyldning, fordi jeg gør Kammerherren Ulejlighed, men jeg . . .“ Kammerherren afbrød ham: „Horsens! Boller! Jeg plejer at komme til Boller hos Grev Frijs hvert Aar. Boller ligger jo lige ved Horsens?“ „Ja, en halv Mil derfra.“ „Grev Frijs er min gode Ven. Kender De Grev Frijs?“ „Jeg har talt med ham et Par Gange, jeg er Læge hos Forpagteren paa Boller.“ „Der er smukt paa Boller,“ blev Kammerherren ved. „Ja, der er smukt i Jylland . . . dejligt om Sommeren, men koldt om Vinteren,“ svarede Fader. Pludselig brød Kammerherren af og sagde i en helt anden Tone: „Hvad er det egentlig, De vil mig?“ „Jeg har en Datter, hun er ikke fyldt 16 Aar, hun er mit eneste Barn og . . .“ „Ah—hah, og denne unge Datter vil *til Teatret*, hun vil dyrke *Thalia*?“ „Ja, det vil hun, hvis hun kan.“

„Ja!“ næsten *raabte* Kammerherren op, „naturligvis! — det kender vi — de er *gale*, alle disse unge Damer. De løber her — de vil til Scenen, *til Scenen*, de tror, de er store Talenter, og saa aner de intet, *absolut intet* om Scenens Kunst eller Krav.“ „Nej,“ sagde Fader, „men hvad skal man *gøre*, naar hun nu ikke *vil* andet?“ „Forbyd det.“ „Det kan jeg ikke, Hr. Kammerherre, umuligt.“ „Aarrh,“ sagde Kammerherren, „jeg har selv en Datter. Hun har den skønneste Stemme i Verden, men jeg vil ikke have hende ind i den *Hvæpserede*.“ „Har hun Talent?“ „Har Deres Datter Talent? spørger jeg.“ „Det ved jeg ikke — Tiden vil vise det, men det er ikke med *min* gode Vilje, at hun skal slaa ind paa den Vej — det vil jeg dog sige.“ „De vil have, hun skal være noget for sin Fader? De er ogsaa bange for *Hvæpsereden*? De vil hellere have, at hun skal blive hjemme og passe Blomsterne i Vindueskarmen?“ „Ja, Hr. Kammerherre, jeg giver Dem fuldt ud Ret; men naar hun nu ikke *vil* andet. Det er ret vanskeligt for mig. Jeg er taget her over for at bede Kammerherren venligst give mig et Raad.“ „Raad! Raad! Er hun smuk?“ „Nej det er hun ikke, men hun er en rigtig pæn, lille Pige, synes jeg.“ „Naa, ja, saa lad mig da se hende! Sig, *Kammerherren* vil se dig! — *Kammerherren* vil tale med dig! Gaa op til *Kammerherren*!“ „Ja, mange Tak! — Og ingen Skaansomhed,“ udbrød Fader, „hvis hun ikke har *et rigtigt Talent*, vil jeg have hende hjem igen?“ „Selvfølgelig! Parole d'honneur!“

Kammerherre Fallesen.

Med venlige Haandtryk skiltes saa de to Herrer. Fader med et komisk, elskværdigt Syn paa Kammerherren. Kammerherren sikkert med Forundring over, at en Fader mod Sædvane ikke roste sit Barn i høje Toner, men netop var imod, at hun betraadte de skraa Brædder. — Jeg var uhyre spændt, da

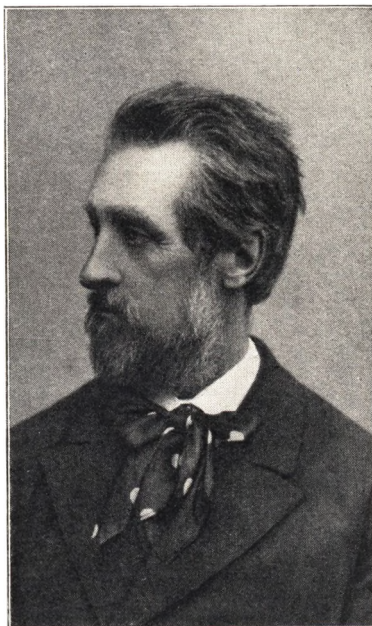
Fader kom hjem, og han maatte nøjagtigt flere Gange fortælle mig hvert Ord, Kammerherren havde sagt.

Saa blev der sat et Avertissement i Avisen. Hos min Tante kunde jeg ikke bo i *længere Tid* — jeg maatte finde et Sted hos en pæn Familie. Fader skrev Avertissementet, men jeg kan huske, at da der stod „En ung Pige ønsker sig optaget“ o. s. v., rettede jeg det til en ung *Dame*. Det syntes jeg saa bedre ud. Der kom en Kæmpebunke Billetter, men ingen passede rigtigt, syntes vi. I Slagelse, hvor jeg i Ferien havde besøgt min Onkel, Bankdirektør Lindemann, havde jeg gjort Bekendtskab med Frøknerne Ingwersen, hvis Fader, Kaptajn Ingwersen, drev Bryggeriet Poulsbjerg. Frøken Anna Ingwersen, den ældste af Døtrene, havde allerede i et Par Aar været Skuespillerinde ved Det kgl. Teater, og jeg vidste, at hun og hendes yngre Søster Johanne — min Jævnaldrende —, der spillede Violin hos Hilmer, boede i Nyhavn hos en enlig, ældre Dame. Jeg skrev saa til dem og spurgte, om de troede, Frøken „Y“ havde Plads til mig ogsaa. Frk. Y. svarede *selv*, at jeg var hjertelig velkommen, hun havde et *sødt, hyggeligt Værelse* til mig, og jeg skulde betale 75 Kr. om Maaneden. Samtidig skrev Anna Ingwersen: „Husk endelig, du betinger dig et *Æg* til Frokost.“ Det var saa komisk, syntes jeg. Bagefter forstod jeg det bedre.

Den 27. Januar stod jeg saa paa Banegaarden i Horsens og sagde Farvel til min Fødeby, til mine Venner og Veninder, Slægt og Bekendte. Lidt beklemmt og vemodig var jeg nok, det var alligevel ikke saa let at rive sig løs fra sin gamle Rede og flyve ud i Verden til noget helt nyt og ukendt. Men samtidig længtes jeg og glædede mig ganske umaadeligt til, at Eventyret skulde begynde. Jeg ejede jo et Mod, som jeg senere ofte har ønsket mig i Besiddelse af. Frk. Y. og Frkn. Ingwersen tog meget hjerteligt imod mig, men jeg husker, jeg blev lidt skuffet, da jeg — efter den lange Rejse — kun fik *een Hvedetvebak* og en Kop Te ved min Ankomst. Ogsaa blev jeg noget betuttet over, at mit Værelse, der var skildret saa yndigt, var et lille bitte Kvistkammer med skraa Vægge. Jeg havde selv nogle faa Møbler med, og de kunde næsten ikke faa Plads. Om Natten susede Vinden ind ad aabne Sprækker i Bræddevæggen, saa jeg maatte ligge med et stort Sjal paa i Sengen. Og Døren kunde ikke lukkes af. Jeg laa ganske alene — for uafaaaset Dør paa en Kvist i Nyhavn. Egentlig tænkte jeg den Gang ikke videre over det, men bagefter har jeg ofte syntes, at det var frygteligt, gan-

ske uforsvarligt. En Morgen stod min Onkel og Tante fra Horsens foran min Seng. Alle kunde gaa lige ind til mig. Men der kom aldrig nogen Smed med Slaa eller Nøgle, det blev, som det var, i den Tid, jeg boede der. Frk. Y. spurgte mig: Er De vant til, lille Frøken, at spise Smør i Grød?“ Jo, det var jeg rigtignok. „Naa, jaaaa!“ Hun var for øvrigt en dannet, elskværdig Dame i Treserne, meget musikalsk. Hun „informerede“ *Kronprinsessen*, — havde spillet firhændigt med *Dronning Louise* og *Prinsesserne Alexandra og Dagmar* og var meget stolt over at „komme ved Hoffet“. I det hele taget var hun ofte ude, baade til Middag og til Aften. Det kunde jo være meget rart for hende, men den Føde, vi Pensionærer fik, var ikke, hvad man vilde kalde for nærende; jeg tør sige, vi var aldrig mætte.

Ingwersens havde taget deres Parti, de fik sendende hvert Øjeblik en hel Del Madvarer fra Slagelse, og saa spiste de paa deres Værelse. Jeg bad saa ogsaa om nogle Sendinger fra Horsens og fik det, skønt de hjemme fandt det ret mærkeligt, at der skulde sendes Fødevarer, naar jeg betalte 75 Kr. om Maaneden, hvilket ikke var saa lidt den Gang. I mit lille Kvistværelse var en Dør ind til et Rum med Hylder. Det var jeg glad over. Dér gemte jeg min Proviant. Undertiden gik Frøknerne Ingwersen og jeg *lige efter Middag* hen paa Wienerkaféen og spiste en Kotelet. Vi syntes noget maatte gøres — ordentlig *varm* Mad maatte vi dog have *en Gang imellem*. Vi var tynde og blege alle tre og trængte til kraftig Næring. Jeg var glad, jeg havde betinget mig Ægget til Frokost. Undertiden blev vi saa arrige, naar Frk. Y., pyntet og strunk, skulde ud til fint Selskab, medens vi sad dér og stak til den udpinte, magre Kost, at vi gik ind i hendes Soveværelse og satte hendes Tændstikker i koldt Vand, saa de ikke kunde rives af. Naar hun saa kom hjem, gik hun jo og fumlede og tumlede for at faa Lyset tændt.

Fhv. Skuespiller og Sanger Laur. Eckardt.

Hvor jeg mindes de stille Aftener i det lille Kvistkammer, naar Frk. Y. var i Selskab, Ingwersens ogsaa ude (jeg kendte jo næsten ingen) og jeg sad ganske alene og læste paa Roller. Af og til følte jeg mig meget forladt og længtes stærkt efter mit kære, hyggelige Hjem, efter Fader — mit Værelse — efter det altsammen; men saa tog jeg et Tag i mig selv og tænkte: „Husk paa, hvad det er du *vil og skal*,“ og saa tørrede jeg Taarerne af, pudse Næsen og — øvede videre. Jeg husker ogsaa Frk. Y.s Klaverspil, der lød op til mig. Det var som oftest „Lieder ohne Worte“. Hver Gang, jeg senere hørte de Lieder, hun spillede, genkaldtes straks den Stemning og Følelse i mig, da jeg som 16-aarig sad paa Kvisten i Nyhavn, paa *een* Maade forladt, paa en anden rig i Ensomheden, fordi jeg havde et Maal at kæmpe for, Arbejdets dyrebare Glæde og *Modet og Haabet*, to stærke, gode Allierede.

Jeg skulde altsaa op til Fallesen og bad mindeligt Anna Ingwersen om at gaa med mig, jeg turde ikke gaa der alene. Det vilde hun gerne. Hun ansaa mig for et rent Barn, og det morede hende at være min Cicerone. „Husk paa, du maa have ganske nye Handsker paa,“ sagde hun, „Kammerherren ser altid paa Handskerne.“ Ja—a, jeg tog jo selvfølgelig mit fineste Tøj paa.

„Naa, det er den unge Doktordatter fra Horsens,“ sagde han venligt, da vi af Tjeneren Christensen blev lukket ind i Modtagelsesværelset paa Bureauet. „Lad mig nu se nøjere paa hende.“ Saa trak han mig hen til Vinduet, gav mig et lille Sjat paa Kinden og sagde, vendende sig til Frk. Ingwersen, „hun ser jo for Resten sød ud. Men (til mig) de to Tænder maa vi have trukket ud, hvis vi vil spille Komædie, mit Barn.“ „Hr. Kammerherre, det er Øjentænder, saa kommer mine Øjne til at rinde.“ „Sludrebøtte,“ sagde han saa og gav mig igen et faderligt Klap. „Hør nu, — De gaar op til Hr. Eckardt, hilser ham fra Kammerherren og beder ham se lidt paa Dem, læse lidt med Dem og saa indstille Dem til en Prøve her paa Teatret.“ (Kammerherren sagde ikke Teatret, men Te-a-a-atret). „Ja! *Mange Tak*.“ Og klynkende mig til Anna Ingwersens erfarne, rolige Arm gik jeg glad ned ad Trappen. Det var mit første Møde med den Mand, der senere altid var god, omsorgsfuld og hjertelig imod mig. Jeg kom til at holde af ham og vil altid være ham taknemmelig. Fallesen var et godt, morsomt Menneske, en stor Original, en Personlighed og — „en klog General“.

Saa gik jeg altsaa til Eckardt (der havde været gift med kgl. Skuespillerinde Fru Josephine Eckardt). En fint dannet Mand med mange Kundskaber. Han var velsitueret og havde et nydeligt, gammeldags Hjem i Havnegade. En Tid var han Skuespiller og Sanger ved Det kgl. Teater, men opgav det og syslede nu med at vejlede unge Herrer og Damer, der vilde gaa til Scenen. Han elskede Teatret over alt, havde studeret Skuespilkunst i Tyskland, kendte Lewinsky, kunde ikke undvære Føling med Det kgl. Teater og hjalp — vist i Regelen gratis — de Unge, der søgte hans Bistand, med Raad og Daad.

Ogsaa han tog venligt imod mig, gav mig forskellige Roller at lære og sagde, jeg skulde komme til ham to Gange om Ugen. Hans Instruktionsmaade var nærmest den: „Saadan gjorde *hun*, saadan sagde *han*,“ og saa gav han Anvisning paa, hvilke Ord der skulde lægges Tryk paa. Jeg spillede for ham „Rosita“ i „Rosa og Rosita“, „Jeanne“ i „Lady Tuffe“ og „Kristine“ i „Et Eventyr i Rosenborg Have“. De to sidste Roller mente han, jeg skulde prøve i, men først vilde han have, at en kompetent Dommer skulde se mig, og saa sagde han: „Næste Gang kommer *Emil Poulsen*, saa skal vi høre, hvad *han* siger.“

Blodet gik mig lidt fra Hjernen ved den Udsigt, men Dagen oprandt, og jeg stod lige overfor „Ambrosius“ i Eckardts Stue. Emil Poulsen kom lige fra en Prøve paa „En Skandale“, kan jeg huske. Med bankende Hjerter og nysgerrig saa jeg paa ham og genkendte hans sjældent smukke Smil. Saa satte han sig paa en Stol, og jeg spillede løs. „Ja,“ sagde han til Eckardt, da jeg var færdig, „jeg synes, der er *et afgjort Talent* — der kan ikke være længe til Debut. Jeg mener, hun skal prøve med det allerførste.“ Hvorledes

Anna Lindemann.

jeg blev, kan ikke beskrives. I Ekstase kom jeg hjem, fortalte Ingwersens, hvad Emil Poulsen havde sagt, og troede, det var det samme som at være antaget. „Kære Barn,“ sagde Anna Ingwersen, „der er ogsaa andre, der skal se paa dig. Der er jo baade Olaf og Bloch.“ „*Hvem er Bloch?*“ „Instruktøren. Og han er *glimrende*, kan du tro. Naar *han* har sagt noget, saa véd

vi allesammen, at det er *rigtigt*. Vi har en Tillid og en Tro til ham, som til ingen anden.“ „Er *han* streng?“ spurgte jeg. „*Retfærdig*,“ svarede hun „Jamen, Emil Poulsen har sagt, at jeg har Talent, saa tænker jeg ogsaa Hr. Bloch synes det.“

Olaf Poulsen.

I to Maaneder havde jeg nu „gaaet hos“ Eckardt. En Dag, da jeg kom, sagde han: „Paa Lørdag skal De over at prøve.“ Paa Lørdag!! Aa, tænkte jeg, bare Axel Madsen kom til at læse op for mig! Han er saa nydelig! — Og tænk! *Det blev Axel Madsen*. Han havde faaet Besked, om han vilde møde paa Teatret og sige Stikreplikkerne til en af Eckardts Elever. Straks gik han til Eckardt og vilde løbe det igennem med mig før Prøven. Det gjorde vi

saa, og han mente ogsaa, at jeg vilde blive antaget. — Saa kom da *den store Dag*. En af de vigtigste i mit Liv! Jeg havde min Konfirmationskjole paa og var meget omhyggeligt krøllet. Frk. Ingwersen fulgte mig „derover“. Axel Madsen viste mig, sammen med Regissør Fredstrup, ind paa Scenen, der laa tom, halvmørk og ligesom afdød. Lidt Lys blev der saa sat paa Rampen. Og jeg opdagede, at det var Dekorationen fra „Bagtalelsens Skole“, der var stillet op. At jeg i Øjeblikket følte mig som Verdens mindste, usleste Kryb paa den store, kongelige Scene, behøver jeg vist ikke at sige. Kammerherrens Stemme lød nede fra Parkettet: „Vi kan begynde, Hr. Madsen.“ Axel Madsen meddelte, hvad jeg skulde prøve i, og jeg tog saa

fat. Da jeg var omtrent færdig med *Jeanne's* store Scene i „Lady Tartuffe“, raabtes der nedefra: „Den næste.“ Og saa spillede jeg „Kristine“. „Er der Sangstemme?“ raabtes der op fra det skæbnesvangre Parket. Jeg sang et Par Vers fra „Et Eventyr i Rosenborg Have“. — Jo, der var da en lille Sangstemme. I det samme kravlede en Herre med stort, sort, krøllet Haar og et dejligt, levende Ansigt fra Orkestret op paa Scenen, gav mig Haanden og sagde: „De har Talent, min Ven. De er fra *Horsens*? Kender De min Søster, Grevinde Rantzau fra Rosenvold?“ „Jo, jeg har været sammen med Grevinden og de to Komtesser et Par Gange.“ „De har Lune,“ sagde han saa. „Til Lykke med det.“ — Det var *Olaf Poulsen*.

Kammerherren kom nu til, tog mig om Skulderen og gik med mig bagved Scenen. „Ja, mit Barn, saa er De altsaa antaget til Debut,“ sagde han, „Brødrene Poulsen syntes saa godt om Dem. Nu skal vi altsaa se at faa En til at læse med Dem. Jeg skal tænke over det — De hører nærmere. Farvel, lille Frøken.“

Eckardt, der havde siddet dernede sammen med mine Dommere, var meget glad paa mine Vegne. Han syntes, det var gaaet rigtig pænt. De havde alle været tilfredse med mig, sagde han, „naturligvis med Undtagelse af *Bloch*, men han synes jo aldrig om noget, saa det skal De saamænd ikke tage Dem nær.“ Han sagde, „at den Slags unge Damer havde Teatret nok af, han kunde ikke se, at der var nogen som helst Grund til at antage Dem. Men Brødrene Poulsen holdt stærkt paa Dem.“ — *Hr. Bloch!* Hu! Han er vist et ondt, haardt Menneske. Og Anna Ingwersen havde sagt, at han var *storartet* og *retfærdig!* Nej! Han var sikkert hoven og frygtelig u-retfærdig. Saadan tænkte jeg, da jeg gik hjem fra Prøven.

Nu var jeg altsaa blevet *Elev ved Det kgl. Teater!* Det var ikke lidt, jeg havde naaet paa to smaa Maaneder! Og jeg fik Fribillet til 1ste Række i 1ste Etages Pladsløge tre Gange om Ugen! Kunde der tænkes en større Lykke. Nu havde jeg Foden indenfor i *det forjættede Land*.

E L E V

Livet er kort
 og Kunsten lang,
 Livet selv er en Skolegang.
J. L. Heiberg.

„Lykke, du er et Sagn om en svunden Tid,“ stod der i en lille Bog, jeg havde, der var fuld af Aforismer og Sentenser. „En *svunden* Tid!“ Nej, tænkte jeg, der findes Gud ske Lov Lykke endnu paa Jorden. Virkelig Lykke! Uden et „men“ bagefter. *Jeg* i hvert Fald var da lykkelig fuldt ud, i Bevidstheden om at være blevet Elev ved Det kongelige Teater, at være antaget til Debut og over at have Friplads tre Gange om Ugen, overhovedet ved at *høre til* (selv om man foreløbig kun var en ganske lille Kime) paa det største, det bedste Teater i Kongeriget Danmark.

Hvor var jeg Forsynet dybt taknemmelig! Hvor havde Skæbnen været mig naadig! Jeg skrev et henrykt Brev hjem til Fader og fortalte alt, hvad der var hændet mig, meget detailleret. Han tog nu alting fornuftigt og roligt, brugte aldrig store Ord eller begejstrede Udraab. Han svarede blot: „Kære Anna! Det var jo rart, de vilde have dig. Nu faar vi se Tiden an, hvad den vil bringe, og haabe paa, at det maa være noget godt.“ Jeg tror alligevel, han er glad, tænkte jeg, selv om han skal miste mig i Hjemmet. Fader er ikke Egoist! Han véd, hvad det betyder for mig. Han véd, jeg har faaet mit højeste Ønske opfyldt. — Men jeg kan da komme hjem i *Ferierne*.

Kammerherre Fallesen havde efter Prøven sagt, at jeg skulde høre „nærmere“. Men den ene Dag gik efter den anden, jeg ventede og ventede — dette *nærmere* blev stadig borte. Endelig, da min Taalmodighed var lige ved at briste, kom Teaterbudet, Hr. Jensen, og bad mig komme op til Kammerherren, der ønskede at tale med mig. Naturligvis gik jeg straks op paa Bureauet (det var den 21. Marts), uhyre spændt paa, hvad „min Chef“ vilde sige mig. Jeg havde splinternye, lysegule Handsker paa (de forrige havde været graa). Kammerherren saa jo altid meget paa Handskerne, sagde man. Da jeg af Tjeneren, Christensen, blev lukket ind i Modtagelsesværelset og lidt genert stod ved Døren, fo'r Kammerherren lige imod mig og spurgte: „Hvem er De? Hvad vil De?“ „Jeg er Frk. Anna Lindemann, der for nylig er blevet Elev ved Teatret, Kammerherren har sendt Bud efter mig.“ —

„Lindemann?“ Kammerherren lagde Haanden over Panden og tænkte et Sekund. Pludselig var det, som der gik en Praas op for ham, og han udbrød: „Naa — aa — ja — det er Dem, ja — Tag Plads, mit Barn!“ (Der blev et Øjeblikks Pause.)

Kammerherren lagde Armene over Kors og sagde saa, seende stift paa mig: „Der har staaet i Bladene om Deres vellykkede Prøve paa Te-a-a-a-tret!“ „Ja,“ svarede jeg med indeklemt Glæde. „Ha, ja! Bladene! Disse Blade, de véd alt! De raaber straks op! Kender De Referenter, lille Frøken?“ „Nej, Hr. Kammerherre, ikke *en eneste*.“ „Nej, men alting siver ud! Og hvem beretter alt dette? Hvem skriver det?“ „Jeg véd det ikke,“ hviskede jeg. „Nej, De er jo uskyldig, mit Barn. Her i dette Tilfælde kan det jo ogsaa være det samme, men i andre Tilfælde! Det er utroligt, hvor de er vel underrettede i disse Blade, de véd endogsaa, hvad man spiser til Middag. Naa, men altsaa — hvad var det, jeg vilde sagt — Jo, De skal lære at synge hos Fru Gerlach, De skal gaa til Dans hos Hr. Balletdirigent Ludvig Gade, og De skal høre litteraturhistoriske Foredrag paa Te-a-a-a-tret af Sophus Bauditz.“ „Jeg har i nogen Tid lært Plastik og Dans hos *Fru Gade*,“ vovede jeg at sige. „Naa, ja, nu bliver det *Hr. Gade*, mit Barn. Og nu bliver det hele jo *gratis*, da De er Elev ved Te-a-a-a-tret. Men da det er saa sent paa Sæsonen, skal De ingen Instruktør have før til næste Sæson. Nu skal De blot gaa *paa Komædie*. De har vel faaet Adgangskortet?“ — „Jo, mange Tak, til tre Gange om Ugen.“ „Ja, det er flot, ikke?“ „Ja, det er det rigtignok.“ „Ja, mit Barn,“ sagde han saa, idet han klappede mig venligt paa Kinden, „der er jo meget for Dem at se og lære.“ Let henkastet mumlede han: „Fine Handsker. Nye? Hvad? Ikke?“ „Jo — o — det er de.“ „Ja, man *er* vel forfængelig — ikke? Naa, saa Farvel og hils Deres Papa. — Christensen!“

Og saa gik jeg, glad og tilfreds.

Naturligvis var jeg i Det kgl. Teater de tre Gange om Ugen, og jo længere Forestillingerne varede, jo bedre. Jeg havde helst siddet der Natten med, blev aldrig træt, og var ikke Spor af bange for at gaa hjem alene i Nyhavn. Kun een Gang mødte jeg en fuld Matros, der vilde kysse mig, men løb i et Nu forbi ham. Gud véd, hvor mange Gange jeg saa „Elverhøj“, „Bagtalelsens Skole“ og „Hamlet“? Det var smukke Forestillinger! De andre Aftener om Ugen gik jeg i Privatteatrene, der fik jeg ogsaa Fribillet nu, saa jeg kan sige, at „Thalia“s Templer havde ingen ivrigere Dyrker end mig.

I Pladslogen i 1ste Etage sad ved Siden af mig en ung, køn, mørk Pige — hun saa ud, som kunde hun være af spansk eller italiensk Herkomst — og en gammel Dame med sort Kniplingskappe. Den unge Pige hed Elisabeth Lissner (den senere Fru Riis) og var ligesom jeg Elev ved Teatret. Hun boede paa Kristiansborg Slot, sagde hun, og var Datter af *Sølvpoppen*. „Sølvpoppen?“ Det vidste jeg ikke, hvad var, havde aldrig hørt det Ord,

Frk. Elisabeth Lissner.

men det maatte vist være noget meget fint. Den gamle Dame var Kammersanger Schrams Frue, Fru Hanne Schram. Frk. Lissner og jeg blev hurtigt gode Venner. Hun vilde spille Tragedie, jeg Lystspil, saa der var ikke noget med Jalousi. Vi snakkede om Teatret, om Roller og Fremtidsforhaabninger, og selv om vi baade i det Ydre og i det Indre var som to Poler, kom vi udmærket ud af det sammen, og vort Venskab holdt sig, til Forholdene skilte os. „Jeg skal spille noget med stærke Følelser, med en vældig Lidenskab, *Imogen* i „*Cymbeline*“ og *Ragnhild* og den Slags,“ sagde Frk. Lissner, „der er blevet sagt om mig, at jeg var et Vidunderbarn. Det stod der ogsaa i en Avis.“ Med Beundring saa jeg paa hende, naar hun fortalte, og hendes

smukke, brune Øjne lynede. Tænk, at være et *Vidunderbarn!* — Fru Schram var vi lidt ængstelige for i Logen. Hun saa' saa strengt paa os, maalte os og hyssede kraftigt, hvis vi lo for meget eller talte for højt.

Hos Fru Gerlach skulde jeg altsaa melde mig. *Kammersangerinde Leocadie Gerlach, f. Bergnehr*, gift første Gang *Fossum*, senere gift med Syngemester Gerlach, havde været sin Tids største Sangerinde, baade i sanglig og dramatisk Henseende. Hendes Stemmes Vellyd skal have været ubeskrivelig, og hun ejede ikke alene Lune og et stort Skælmeri („*Rosina*“), men samtidig, hvad der er sjældent, et stærkt Temperament og den store, ægte Patos („*Donna Anna*“). Nu, da hun forlængst havde trukket sig tilbage fra Scenen, modtog hun Eleverne fra Teatret og underviste dem i sit Hjem. Man

sagde, hendes Sind var saare heftigt og hendes Aand meget urolig, og at hun flyttede ustandseligt. Hvor jeg ser hende tydeligt for mig, naar hun som en Stormvind kom susende ind i Stuen, satte sig hastigt paa Klaverstolen og sagde: „Goddag, min lille *Frøkken* (det var, som hun altid havde uhyre travlt) „faar jeg saa Lov at høre en Vokalise?“ Hun var svensk af Fødsel og talte med lidt Accent. Fru Gerlach var ret lavstammet og alt andet end aristokratisk, men alligevel var der noget mærkværdigt imponerende ved hende. Rank var hun som et Lys og havde et levende, klogt og energisk Ansigt. Ganske lyseblaa Øjne og et skarpt, gennemtrængende Blik, der kunde nærme sig til Hvashed. Det graasprængte Haar var sat kunstigt op i Nakken, men redt ned som en Manke i Panden. Altid var hun meget pyntet, med en Masse Kæder, Brocher, Armbaand og Ringe. I den elegante Stue hang et meget stort Maleri af Fru Gerlach som „Norma“. Jeg kunde aldrig begribe, at det havde lignet. Mod mig var hun elskværdig og god; jeg har aldrig, som flere andre, set hende rasende eller skændende. Undertiden kunde hun pludselig tage mig om Livet og give mig et hastigt Kys paa Kinden. Det kom saa overraskende, og det var saa pænt! Et stærkt Indtryk gjorde det paa mig, da den udmærkede Teaterhistoriker Hr. Robert Neiiendam en Gang fortalte mig, at denne store dramatiske Sangerinde, der havde været beundret som faa, i sin meget høje Alderdom (hun var vist 94, da hun døde) *boede ganske alene og ganske glemt* i et lille Værelse og fik sin Mad i en Blikspand fra et Spisekvarter. Jeg kan aldrig tilgive mig selv, at jeg ikke, selv om hun maaske ikke havde kunnet huske mig, gik op til hende og viste hende Hjertelighed og Venlighed.

Det var meget behageligt for mig, at jeg, før jeg blev Elev ved Teatret, havde taget private Timer hos fhv. Balletdanserinde Fru Eliza Gade. Derfor kunde jeg straks følge med, da Undervisningen begyndte hos Balletdirigent Gade. Jeg kendte alle Trinene og Øvelserne, havde i det hele taget let ved Plastik og Dans. Vi to Elever, Frk. Lissner og jeg, dansede i Balletsalen paa Teatret sammen med de unge Skuespillerinder. En Gang imellem var Teatrets unge Skuespillere ogsaa med, og saa dansede vi Menuet og Gavotte og flere gammeldags stilfulde Danse; det var meget morsomt. Gade var, foruden at være Balletdirigent, en fortrinlig Mimiker. Han var jovial, havde Humor og var en betydelig Kunstner paa sit Gebet. Han underviste altid med sorte Handsker paa, fordi han havde Eksem paa Hænderne, hvad der

plagede ham forfærdeligt. Jeg har aldrig, tror jeg, set et Menneske saa udværts paa Fødderne som Hr. Gade.

Sophus Bauditz' Foredrag oppe i Balletskolen (han var Forstander for Børne-Balletskolen) glædede man sig til, det var hyggelige Timer. Han var altid oplagt, altid velvillig, altid opmuntrende, aldrig tør og kedelig, naar han fortalte. En Dag fik han mit Hjerte til at banke, da han sagde: „De,

Sophus Bauditz.

Frk. Lindemann, skulde spille „Leonora“ i „Henrik og Pernille“, De skal spille stilfulde Roller i Rokokodragt.“ Kære Sophus Bauditz, hvor holdt jeg meget af Dem, lige fra den allertidligste til den allersidste Tid. Tak for mange hjertelige, gode Ord — for Forstaaelse og Venskab!

I de Aar var der en meget søgt Lærer i Stemmелægning og Sang, der hed Hr. Buch. Han havde nok studeret i Paris og var nu „paa Mode“ i København. Hos ham „gik jeg“ nogle Maaneder for „at faa min Stemme lagt“, som det hedder. Hr. Buch underviste altid i Kjole og Hvidt. Jeg husker, jeg havde en Øvelse, der hed: „Lad Anna aldrig ane, hvad Adam alt har sagt“; den skulde jeg i een Uendelighed gentage

i alle Tonarter. Om jeg lærte noget hos ham, véd jeg ikke, men jeg véd, at jeg, skønt jeg ellers var flittig, næsten aldrig øvede mig paa „Lad Anna aldrig o. s. v.“ hjemme.

Hjemme! Ja, det vil altsaa sige i min lille Kahyt paa Kvisten i Nyhavn. Skønt det vedblivende trak ind ad de mange Revner og Sprækker — skønt Pladsen var lille og Døren stadig ikke kunde aflaaes, var jeg alligevel efterhaanden kommen til at holde af det lille beskedne Værelse. Der var blevet ligesom lidt hyggeligere, jeg havde forsøgt at pynte lidt op. Om Lørdagen plejede Frk. Y. at sige til Frøknerne Ingwersen som en Selvfølge: „Ja, De skal vel ud til Middag i Morgen Søndag?“ „Jo, det skulde de da.“ (De var meget udbedt). „Ja, jeg spiser paa Vodroffsvej,“ sagde Frk. Y. — Lille Pause. — „Og De, Frk. Lindemann?“ Frk. Y. rettede sine sorte Øjne paa

mig, „De skal vel ogsaa paa Besøg i Morgen?“ Jeg kendte jo næsten ingen, men generede mig for at sige Nej, og sagde saa: „Ja—a, jeg skal — ogsaa ud.“ „Naa, godt saa lukker vi hele Butikken,“ sagde Frk. Y. lettet, for nu var hun jo fri for at tænke paa Middagsmaden. Søndagen kom. Frk. Y., Pigen og Ingwersens gik til deres forskellige Familier, men jeg — hvad gjorde jeg? Jeg vandrede lidt rundt i Gaderne, gik saa op igen, spiste en Klump Søsterkage inde fra mit „Forraadskammer“ eller nogle Wienerbrød, jeg havde købt —, sad ved Vinduet og saa ud over Kanalen paa Folk, der spadserede forbi — skrev et Brev eller læste paa Roller, gik tidligt i Seng, og saa var den Søndag forbi. „Naa, morede De Dem i Gaar?“ spurgte Frk. Y. om Morgenen. „Jo Tak, *udmærket*,“ svarede jeg. „Ja, unge Mennesker maa virkelig ud at more sig,“ sagde Frk. Y.

Ved Sæsonens Slutning gik jeg op til Kammerherren. „Har De noget paa Hjerte, mit Barn?“ spurgte han. „Jeg vilde blot sige Kammerherren Farvel og takke for Deres store Venlighed imod mig, — og — saa —“. „Ja, sig frem, hvad ønsker De?“ „Ja, jeg vilde saa gerne bede om Lov til at spille *Puk* i „En Skærsommernatsdrøm“ til min 1ste Debut.“ „*Puk!* — Ja, jeg skal skrive det op i min Bog, saa glemmer jeg det ikke. Og saa giver De Møde paa Te-a-a-a-tret den 15de August. — Men,“ tilføjede han, „hvis Deres Fader meget gerne vil beholde Dem lidt længere, saa kan De sige: Kammerherren har givet mig Tilladelse til at blive til den 1ste September.“ „Ja, mange Tak, men jeg vil helst komme tidligt.“ „Ja, ja, Farvel, mit Barn,“ et lille Klap paa Kinden, — „Christensen!“, og jeg forsvandt ned ad Trapperne.

Fru Eliza Gade meddelte mig, at hun kendte saadan en elskværdig Familie, der gerne vilde optage en ung Pige i deres Hjem. Det var Sprog-lærer Arthur Abrahams'. En Dag kom Fru Abrahams, som jeg slet ikke kendte, op til mig i Nyhavn, sagde, Fru Gade havde talt om mig, og spurgte, om jeg ikke kunde tænke mig at flytte hen til dem, de boede i Tordenskjoldsgade, et Par Skridt fra Teatret. Jeg skulde faa et udmærket Værelse, i det hele taget vilde de gøre alt, for at jeg skulde blive rigtig glad og tilfreds. Min Bestemmelse var jo, at til næste Sæson vilde jeg *ikke* bo hos Frk. Y. Ingwersens havde allerede sagt, „at de blev nødt til at flytte, deres Forældre vilde have, at de skulde bo hos *deres Tante*“. Efter at jeg havde talt med Hr. og Fru Abrahams og set deres nydelige Hjem, tog jeg med Glæde imod deres Tilbud, og det blev saa bestemt, at jeg skulde komme til dem midt i

August og give 900 Kr. om Aaret. (Juni, Juli og Halvparten af August havde jeg Ferie). Men nu skulde jeg altsaa meddele min Flytning til Frk. Y., og det faldt mig svært. Endelig tog jeg Mod til mig og gik lige i Frkn. Ingwersens Fodspor og sagde, „at min Fader vilde gerne, jeg skulde bo hos min Tante paa Christianshavn“. Frk. Y. blev jo lidt ubehageligt berørt, men som den dannede Dame hun var, lod hun som ingenting, og vi skiltes venligt, da jeg rejste tilbage til Horsens for at holde Sommerferie. Da jeg forlod den lille Kvist, græd jeg ikke, men sagde den dog et lidt vemodigt, kærligt Farvel, for selv om jeg havde følt mig ret ene og dér var udgydt adskillige Taarer, saa havde jeg dog oplevet meget nyt og glædeligt i de Maanedre, jeg havde boet deroppe. Med en vis Stolthed tænkte jeg ogsaa paa, at jeg havde dog vist, at jeg trods min store Ungdom „kunde staa paa egne Ben.“

Da jeg steg ud af Toget paa Horsens Banegaard og Fader tog imod mig, hviskede jeg til ham: „Tænk, Fader, nu kan jeg spadsere med dig op ad Søndergade som *Elev ved Det kongelige Teater*.“ „Ja, tænk,“ smilede Fader, „det er da altid en Begyndelse.“

Modgang og Medgang
hinanden tilraabe,
Solskin og Skyer
de følges og ad!

Kingo.

En dejlig Sommerferie — fri for Bekymringer — tilbragte jeg i Horsens, efter at jeg var blevet antaget som Elev ved Det kgl. Teater. Det var saa trygt, saa hyggeligt at være i sit kære, gamle Hjem igen. At ligge i sin egen, gode Seng, i sit eget, pæne Værelse. At gaa rundt i alle Stuerne, ud i Køkkenet, ud i Oldsalen, se paa alt det gamle kendte. Og saa hver Dag at være sammen med Fader, snakke rigtigt med ham og fortælle udførligt om mit Liv, mine Tildragelser ovre i København. Jeg „studerede“ næsten ikke. „Nød kun Solens Skin, og den friske Vind og bekymred' mig om intet andet.“ — Fader sagde: „Anna synger, ler og danser hele Dagen, det er morsomt at se hende, saa glad og tilfreds.“

Ja, det var da rimeligt! Skulde jeg ikke være glad, hvem skulde saa? Tænk, hvad der ventede mig! „De“ havde allesammen (med Undtagelse af „*ham Bloch*“) sagt, at jeg havde et *virkeligt* Talent, at der ikke kunde være

længe til Debut; — og den kom *sikkert* i Begyndelsen af næste Sæson. Det hele var — — aa-aarh storartet! Og saa sprang jeg nogle høje Spring op i Luften af Lykkefølelse, lukkede Papegøjerne ud (vi havde to), og medens de skrigende og snakkende fløj ud i Stuen, tog jeg vores rare Hund „Bob“ i Poterne og valsede rundt med ham paa Gulvet.

I *Horsens* saa alle Folk paa mig paa Gaden, de havde jo hørt, at jeg var *kommet til Teatret*. Jeg gik derfor næsten altid „nedenom Aaen“, hvor der var ret afdødt, og over i Bygholms Have, som var det fredeligste, yndigste Sted, jeg kendte. Der var ingen nysgerrige Blikke.

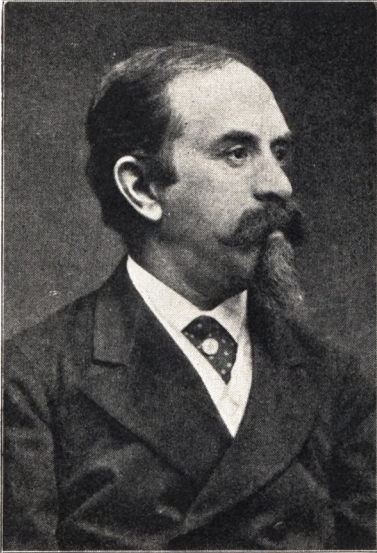
Kammerherren havde sagt, at jeg kunde blive hjemme til 1. September; men jeg havde ikke Ro paa mig, jeg *maatte* derover

„Bygholm“.

noget før. Den 20. August rejste jeg saa tilbage til København, til min nye Bopæl i Tordenskjoldsgade Nr. 14, 4. Sal, hos Arthur Abrahams. Det var et dannet, nydeligt Hjem, jeg var kommet ind i. Familien bestod kun af Hr. og Fru Abrahams og deres lille Dreng Nikolai, der var 6—7 Aar gammel. Hr. Abrahams havde megen Interesse for alt Teatret vedrørende. Han var Broder til Folketeatrets Direktør, Severin Abrahams, og havde selv spillet meget, og nok udmærket Dilettankomedie. Han havde studeret Fransk i Paris og talte det som en Indfødt. En Gang imellem var han saa venlig at forære mig en Fransk-Time. Jeg lærte bl. a. flere af „Celimène“'s lange Repliker i „Misantropen“ — de skulde siges paa en egen fransk Stilfaçon, der var den gængse i Paris, sagde Hr. Abrahams. Jeg kan huske dem den Dag i Dag. Mit Værelse var lyst og nydeligt, Kosten god og rigelig. Den lille, kolde Kvist i Nyhavn savnede jeg ikke (skønt den havde sin egen, beskedne Charme), og jeg behøvede ikke mere at faa Fødevarsendinger

hjemmefra. Det hele hos Abrahams' passede mig saa godt! — — — Den 26. August gik jeg op paa Bureauet til Kammerherren for at minde ham om min Tilværelse. Han kendte mig denne Gang og sagde, at det var hans Hensigt at tale med Hr. kgl. Skuespiller Olaf Poulsen, der havde syntes saa godt om mig, og spørge ham, om han vilde læse med mig. Jeg skulde komme igen om 8—14 Dage. 16 Dage efter (for ikke at være for paatrængende)

Arthur Abrahams.

viste jeg mig atter hos min Chef. Kammerherren meddelte mig da, at det ikke vilde blive Hr. *Olaf* men Hr. *Emil Poulsen* („der jo ogsaa er Dem bevaagen, mit Barn!“), som vilde komme til at undervise mig. De Herrer var saa optagne begge to. Hr. O. Poulsen mente ikke, han kunde skaffe sig Tid til at beskæftige sig med Elever, men Hr. E. Poulsen var altsaa gaaet ind paa det, skønt, som Kammerherren tilføjede, *Elevinstruktionen* hverken morede eller interesserede ham.

Før jeg gik, spurgte jeg Kammerherren, om han troede, det var muligt, jeg kunde komme til at debutere enten som „Puk“ eller som „Trine Rar“. „Trine Rar er givet til Fru Mantzius, f. Rosenberg, men De kan maaske faa Lov til at spille

denne Rolle *efter hende*. Nu faar De jo en Instruktør, der kan raade og hjælpe Dem, saa kan vi senere tale om det.“

Den 20. September blev jeg kaldt over paa Teatret. Hr. E. Poulsen ønskede at tale med mig. Han var meget venlig, og der blev fastsat en Dag, hvor jeg skulde give Møde i Balletsalen. „Trine Rar“s Rolle skulde jeg medtage. Dagen oprandt, og med bankende Hjerter sneg jeg mig en halv Time før Tiden op ad de mange Trapper og ind i den store Sal. Mærkelig ængstelig, genert og nervøs var jeg altid ved at komme paa Teatret. Helst krøb jeg i Skjul, hver Gang jeg saa og hørte nogen paa Gangene. En Eftermiddag, da jeg ikke kunde undgaa Fru Hennings, kniktede jeg helt ned til Jorden, medens Blodet skød op i Kinderne paa mig. Saa jeg en sjælden

Gang Hr. Bloch, stivnede det i mine Aarer. Nøddigt vilde jeg gaa alene derover. Helst klyngede jeg mig til Anna Ingwersens Arm, men nu, da jeg skulde læse med Hr. Emil Poulsen, var jeg nødsaget til at være uden Sauvagarde. At jeg, naar jeg var alene, gik vild og rendte rundt og rundt, før jeg fandt, hvor jeg skulde hen, er ganske betegnende, da jeg har en ualmindelig ringe Stedsans.

Jeg skulde altsaa have den første, spændende Time hos Emil Poulsen. Iført min nyeste Kjole (den var fraisefarvet med Fløjls spansk Trøje) og med Handsker paa, stod jeg i Balletsalen og fulgte det store Urs Viser. Jeg syntes, det gik saa langsomt, at det varede en Evighed, før Klokken blev halvfire. Endelig hørte jeg Trin, og Emil Poulsen traadte ind. Han tog mig venligt i Haanden, og jeg sagde, at jeg havde „Aprilsnarrebogen“ med. Han vilde imidlertid slet ikke se mig spille noget — bad mig blot lære „Gedske Klokkers“ i „Barselstuen“ og „Magdelone“ i „Den Stundesløse“. Jeg skulde faa Besked, naar jeg kunde komme igen. „Mange Tak!“ —

Hr. Poulsen gik — og jeg stod et Øjeblik som lamslaaet. „Gedske Klokkers“ og „Magdelone“! Da jeg kom hjem, tog jeg straks min Holberg frem og læste Rollerne igennem. Hr. Abrahams sagde: „Det var dog en mærkelig Idé af Emil! Men huske at sige *Orreværk* i Stedet for Orgelværk som „Magdelone“ og ikke, den *blev* — „men den *be'* dejlig, Madam“ som „Gedske“, for det sagde Fru Sødring.“ Jeg vidste hverken ud eller ind. Jeg lærte Replikerne saa godt jeg kunde; men, Herregud, jeg var jo kun 16 Aar! — Emil Poulsen sagde da ogsaa en 14 Dages Tid efter, da han saa mig spille disse to Holbergroller, at det var umuligt — at det kunde jeg ikke — — jeg var alt for ung.

Frk. Lissner og jeg havde ved Sæsonens Begyndelse faaet Plads i Elevlogen, Iste Etage, ved Siden af Skuespillerindelogen. Vi havde nu Friplads hver Aften og benyttede den saamænd ogsaa trofast.

Den 3. Oktober under Opførelsen af „Statsmand og Borger“ traadte — efter første Akt — Emil Poulsen frem paa Scenen (som „Grev Aldobrandini“) og meddelte Publikum, at Christiansborg Slot brændte, og at man derfor mente det rigtigst at afbryde Forestillingen. Folk styrtede ud af Teatret, betaget og skrækslagne over denne uventede, sørgelige Efterretning. Jeg fo'r hjem i Tordenskjoldsgade og fulgtes med Hr. og Fru Abrahams hen for at se paa Branden. Et Kæmpehav af Mennesker stod selvfølgelig opstil-

let, men der var ingen Tumult — ingen Larm. Alle var højtideligt stemte, opfyldte af Sorg og dyb Vemod. Da vi kom, sprang Ilden frem og tilbage oppe paa Taget og slikkede graadigt ud ad Vinduer, Porte og Døre, og store, sorte Røgspjler væltede af og til frem med Kæmpekraft. Naar et Loft faldt, gav det et Brag, saa Folk gispede. Rundt omkring udstødtes der Klagesuk. Nogle græd! Mand og Mand imellem hviskedes der i Skræk: „Malerisamlingen! Malerisamlingen!“ Det var et uforglemmeligt pompøst Syn, da *hele* Slottet, efter 3 Timers Forløb, stod i eet Luehav. Man var saa imponeret, at man næsten glemte den store Ulykke, der ramte Landet — — at det gamle, stolte Christiansborg var blevet et Offer for Flammerne og snart kun var en rygende Ruinhob. Man kunde næsten ikke løsrive sig. Først sent paa Natten bevægede vi os hjem gennem Mængden. Da jeg klædte mig af, lød nogle enorme Drøn henne fra Brandstedet, saa alt i Stuen, og jeg selv med, formelig rystede. Det var Sprængningen af Forbindelsesbygningen mellem Slottet og Kirken.

Det brændende Slot — hele den uhyggelige, men stemningsrige og historiske Aften og Nat vil jeg aldrig kunne glemme!

Emil Poulsen spillede Hovedrollen i næsten alle Skuespilforestillingerne, prøvede daglig fra Kl. 11 til over 3, saa jeg forstaar, at han ikke havde megen Lyst til, i sin kostbare Fritid, at beskæftige sig med famlende, umodne Elever. Der kunde da ogsaa gaa 3 Uger, ja mere, før jeg fik Bud om at komme over paa Teatret til ham. Og hver Gang vilde han se nye Roller. Jeg lærte „Elisabeth Munk“ i „Elverhøj“, „Regisse“ i „Svend Dyrings Hus“, „Anna“ og „Fantasus“ i „Syvsoverdag“, „Bodil“ i „Ambrosius“ og flere andre. Emil Poulsen sagde Replikerne for mig, og saa skulde jeg forsøge at gentage dem med hans Tonefald, men det lykkedes mig jo langtfra altid. Indvendig følte jeg sjældent noget. Han brød sig ikke meget om at tage om — og han forklarede ikke, *hvorfor* det skulde siges saadan og gøres saadan. Han sagde blot: „Ja, det er rigtignok ikke godt“ og „De maa tale dybere“. Jeg gjorde mig megen Umage, men det stod mig ikke klart (jeg var vel for umoden), hvorledes han egentlig vilde have det. Til sidst følte jeg mig ganske tom, som en svag Eftersnakker, og tænkte kun paa *Tonefaldet*. En Dag var jeg helt forvirret, ønskede bare, jeg var sunket i Jorden, og gav mig pludselig stærkt til at græde. „Jeg syntes, De havde saa meget

Talent, da De aflagde Prøve," sagde Emil Poulsen, „saa megen Friskhed og Humør, men nu er det, som om det altsammen er forsvundet.“ „Ja," sagde jeg fortvivlet, „det kan jeg godt selv mærke — jeg kan ikke noget mere. Men tror Hr. Poulsen ikke, mit Talent kan *komme igen*, hvis jeg faar en Rolle, jeg rigtig passer til, og naar jeg *faar Dragt* paa?" „Dragt! Nej, Dragten har intet at sige, man maa kunne spille Komedie uden Dragt.“ Der blev et lille Ophold, hvori jeg snøftede og pudsede Næse. „Vil De saa gerne være Skuespillerinde?" spurgte han. „Ja, Hr. Poulsen, jeg lever ikke for andet! Hr. Poulsen sagde jo selv til mig, at der ikke var længe til min Debut.“ „Ja, det sagde jeg, men jeg kan ikke finde ud af Dem — véd ikke, hvad De skal spille — De staar jo i Stampe! De er gaaet tilbage.“ „Ja-a, det er jeg!" — Ganske unge, morsomme Backfischeroller, tænkte jeg — men var saa beklemmt, at jeg ikke turde sige noget. Jeg snøftede blot: „Jeg læser saa sjældent med Hr. Poulsen — jeg glemmer — jeg kan ikke samle alle de nye Roller.“ „*Det maa man kunne*," svarede han, lukkede Bogen i, nikkede, tog sin Hat og Frakke og gik — og jeg stod i dyb Modløshed alene i den store Balletsal.

Emil Poulsen var paa sin Vis altid venlig og havde dette smukke, vindende Smil. Han talte ikke haardt; han skændte ikke, fo'r aldrig op; men han var faamælt, opmuntrede aldrig, tværtimod nedslog ved sin fornemme Kulde og sin lidt ironiske Maade. Man mistede helt det Smule Mod, man havde, og tabte til sidst Troen og Tilliden til sine Evner — den nødvendigeste Drivfjeder. Som Skuespiller var han Genstand for min Beundring, og jeg var ham meget taknemmelig, fordi han havde holdt saa stærkt paa, at jeg skulde antages; derfor gjorde det mig dobbelt ondt, „at han ikke kunde finde ud af mig“, at jeg ikke kunde behage ham.

Frk. Lissner læste ogsaa hos Emil Poulsen, og hun fik, ligesom jeg, meget sjældent Bud om at komme. Da der en Gang var gaaet *seks Uger*, uden at vi havde hørt det mindste, bestemte vi os til at snige os op paa hans Trappe i Peder Skrams Gade og staa dér og vente, til han kom fra Prøve. Mindst en Time stod eller rettere sad vi paa Trappetrinene. Efter nogen Parlatering vovede vi at ringe paa Døren. En mørkhaaret Dame lukkede op, to søde Børn kiggede nysgerrigt frem bag ved hende: „Vi vilde blot spørge, om Hr. kgl. Skuespiller Emil Poulsen er til Stede?" „Nej, det er han ikke! Hvem er de unge Piger?" Vi sagde vore Navne, og Damen lovede

at sige Hr. Poulsen, at vi havde været der. „Det var hans Kone,“ hviskede vi, da Døren var lukket. „Hvor ér hun smuk!“ Og hvor var hans Børn søde! — Hys! I det samme hørte vi Trin op ad Trappen. Det var *ham selv*. Vi trykkede os tæt op ad hinanden som to forskræmte Lam (for ikke at sige *Faar*, hvad der egentlig passede bedst) og holdt fast i Gelænderet. „Hva““ sagde han meget forundret smilende, „staar I to dér?“ „Ja, Hr. Poulsen maa undskylde mange Gange men — — vi vilde saa gerne“ — — vi hakkede og stammede i det — — „Vi har slet ikke — — noget at bestille — — og saa tænkte vi“ — — „Naa, ja, jeg har været saa optaget, min Tid er jo knap.“ „Ja, det véd vi,“ svarede vi i Kor, „men vi vilde bare — saa gerne — forhøre —.“ Emil Poulsen tog en lille Lommebog op, kiggede i den og gav os saa hver Besked om en Time. At ingen af os i den viste noget fremragende, er vist overflødigt at fortælle.

Vi var nu snart i Slutningen af Sæsonen, og fjernere var jeg fra alting, end da den begyndte. Fader skrev: „Naa, lille Anna, hvad mon det saa bliver til med dig?“ Alle spurgte, men jeg vidste jo ikke, hvad jeg skulde svare. Frk. Lissners og min Stemning var ubeskrivelig trykket; vi blandede tit vore Taarer, der flød i stride Strømme, naar vi talte om vor Ulykke.

En Aften i Logen sagde den gamle Danserinde Frk. Julie Fredstrup, der ogsaa havde sin Plads dér: „Instruktør Bloch er saa syg. Han har ligget i flere Maaneder og er blevet opereret for en Betændelse i den ene Ankel. Maaske kommer han aldrig mere, det er meget sørgeligt.“ Skæbnen er mig maaske naadig, tænkte jeg. Hr. Bloch er min værste Fjende paa Teatret, — *lad ham bare blive borte*. Instruktør Bloch kom sig imidlertid, men maatte i nogen Tid gaa paa Krykker. En Aften saa jeg ham meget bleg og mager, støttende sig til en Stok, staa og tale med en Herre paa „Overgangen“. Jeg gik, som sædvanlig, tæt trykket op ad Anna Ingwersen. „Der staar han,“ hviskede jeg, idet jeg klyngede mig endnu fastere til min Ledsagerske. Han hilste paa os, og hans blege, gode Ansigt med det smukke Blik gjorde, imod min Vilje, et ret stærkt Indtryk paa mig. „Hvor ser han daarlig ud,“ sagde jeg, da vi var kommen forbi — og indvendig i mig lød det: „Det er sørgeligt, at han er din *Argeffjende*.“ „Den udmærkede Instruktør Bloch,“ udbrød Anna Ingwersen. „Gudske lov, vi har faaet ham igen.“

En Dag fik jeg tilsendt en tyk Konvolut med Teatrets Stempel bagpaa. Med febrilsk Iver lukkede jeg op og trak en Rolle frem, hvorpaa der med

gammel gotisk Skrift stod „Marion de Lorme“ i „Ninon“. Jeg slugte den øjeblikkelig, — fik hurtigt fat i Stykket; men lagde efter Læsningen sørgmodig Bogen og Rollen til Side. Det var afgjort ikke noget for mig, — det indsaar jeg straks. „Marion de Lorme“ maatte spilles af en rutineret Skuespillerinde, det var en ret vanskelig Opgave, meget pretentiøs og samtidig utaknemmelig og kedelig. Jeg vovede at passe Emil Poulsen op i Kolonnaden og fortalte ham dér, at jeg havde faaet en Rolle i Hertz' „Ninon“. „Ja, det véd jeg,“ svarede han, „det er *efter min Anmodning*.“ „Jeg takker Hr. Poulsen saa mange Gange, men — — (jeg kunde næsten ikke faa Ordene frem) Hr. Poulsen maa tilgive mig, den Rolle kan jeg umuligt spille.“ „Hvorfor ikke?“ „Jeg tør ikke — jeg synes ikke, jeg passer til den.“ „Jo, det gaar nok, skal De se; jeg tror, De kan.“ Jeg samlede den Smule Mod, jeg havde tilbage. „Hr. Poulsen, jeg beder saa bønligt, om at *være fri*. Jeg tør ikke!“ „Naa, ja, saa kan De jo levere den tilbage til Hr. Regissør Fredstrup, — jeg troede, at De vilde være bleven glad. Farvel,“ og saa hilste han køligt og gik. Hvad skulde jeg gøre? Jeg læste og læste Rollen igennem, forsøgte at spille den, men opgav det og sendte den saa, med et beklemt Hjerte, tilbage til Regissøren med den Motivering, at jeg ikke turde spille den *til Debut*. „Nu faar du *aldrig noget*,“ tænkte jeg.

Efter at Instruktør Bloch den Aften havde set mig paa Gangen, sagde han en Dag til Kammerherren: „Hør, det er sandt, denne lille Frk. Lindemann, som blev antaget i Fjor, hun har nu gaaet her hele Sæsonen; skal hun ikke have en Debut, saa man kan se, om hun kan bruges — hvis ikke, maa vi jo se at komme af med hende.“

Kort Tid efter fik jeg tilsendt „Jenny“ i „Den bogstavelige Udtydning“ og „Titania“ i „En Skærsommernatsdrøm“. *To Roller!* Jeg var maalløs! „Titania!“ sagde jeg til Hr. Abrahams, „jamen det var jo „Puk“, jeg gerne vilde spille, og Kammerherren skrev det op tre Gange i sin Bog for at huske det.“ „Ja, det kan ikke nytte, sig for Guds Skyld ikke noget om *det*. De maa spille „Titania“.“ „Ja, naturligtvis, det maa jeg!“ Saa gik jeg op til Kammerherren og takkede ham for Rollerne. „Ja, mit Barn,“ sagde han, „De skal spille Alfedronningen og Frk. Lissner Alfekongen, saa faar vi et ganske ungt, nyt Alfepar. Og kort Tid efter skal De have Deres anden Debut i „Den bogstavelige Udtydning“ af Hr. Broemel, — vist en Tysker, — som eneste Dame i Stykket — en Fordel! Og den Rolle skal De læse med

Te-a-a-trets Sceneinstruktør, Hr. William Bloch, der skal sætte den lille Komædie i Scene. Begge Stykker skal spilles i Begyndelsen af næste Sæson.“ — „Maa jeg takke Kammerherren mange Gange for Deres store Elskværdighed imod mig.“ „Ja, der kan De se, man tænker paa Dem, mit Barn!“

Da jeg gik ned ad Trappen, hvirvlede det rundt i Hovedet paa mig. Emil Poulsen har ingen Interesse for mig mere — og nu skal jeg læse med min værste Fjende, Hr. Bloch, og blive kasseret af ham. Jeg ulykkelige Menneſke! Hvad skal det dog blive til med mig?

DEBUT

„Møjsom, stejl og trang er Kunstens Vej!
 Bratte Dyb omgiver den med Farer.
 Gaa med varsomt Fjed og ræddes ej,
 hør den Alvorsrøst, som Dig advarer.
 Ikke Den Du tro, der straks vil finde
 han alt Kransen om Din Tinding ser.
 Stedse husk, Du er Begynderinde,
 aa, saa vil Du engang vorde mer.“

(Anna Lindemann, 14 Aar, Horsens,
 v. Skuespillerinde.)

Sæsonen var igen forbi, og jeg skulde rejse tilbage til mit kære Jylland for at holde Ferie. *Ferie!* Ja, det syntes jeg paa en Maade, jeg havde haft i alle de 9 Maaneder, jeg havde været i København, — i Virkeligheden var jeg ikke kommet en Smule videre. Men nu var der dog det, at der i min Kuffert laa *to* meget forskellige Roller med Det kongelige Teaters Stempel udenpaa, og med mit Navn indeni, og efter alle Solemærker at dømme saa det virkelig ud til, at jeg vilde komme til at spille dem til Efteraaret. Det var en trøsterig, opmuntrende Tanke, naturligvis. Fader og de andre, der rystede paa Hovedet ad mig og tvivlede om, at jeg nogen Sinde vilde „komme frem“, kunde dog heraf se, at jeg ikke blev betragtet som helt umulig, siden man havde tildelt mig dem — og derfor var jeg ikke saa genert, som jeg ellers vilde have været ved at komme hjem.

Jeg havde faaet Lov til at invitere Frk. Lissner over til mig i Juni Maaned. Vi var blevet rigtig gode Venner og glædede os til at være sammen i Horsens. Ovre i Oldsalen kunde vi uforstyrret øve Scenerne mellem

„Oberon“ og „Titania“, før de rigtige Prøver paa Teatret begyndte, saa blev vi saa sikre, mente vi.

Midt i Juni satte Elisabeth Lissner sine Fødder for første Gang paa jydsk Grund. Men — — Skæbnens Veje er uransagelige! — Der var hændt hende noget paa Rejsen, — hun havde haft en Oplevelse, som forandrede hendes Planer, ja, jeg kan godt sige hendes hele Liv. Paa Skibet havde hun truffet en ung, køn, blaaøjet Søkaptajn, Kapt. William Riis, og var med sit hektiske, impulsive Temperament øjeblikkelig blevet stærkt forelsket i ham — og han i lige Maade i hende. Efter Ankomsten betroede hun mig straks det hele, da vi var blevet alene. „Anna, du aner ikke — det er en Drøm — et Eventyr — en Roman.“ „Han er et henrivende Menneske — vi er saa godt som forlovede — det slog ned i os ved første Øjekast — og tænk, han vil komme til Horsens en af de første Dage for at hente denne „Trøster“, han saa nydeligt laante mig paa Skibet.“ „Aah, du aner ikke.“ Selvfølgelig blev jeg meget overrasket og samtidig stærkt interesseret i „Romanen“, men mente, at jeg var nødt til at fortælle det til Fader, da jeg hørte om Hr. Riis' eventuelle Besøg. Fader fandt, at Frk. Lissner havde handlet taabeligt og ganske uoverlagt og var meget ked af det, men hvad var der at gøre? Uhofflige og ugæstfri kunde og vilde vi ikke være. Et Par Dage efter indfandt Kaptajnen sig. Han viste sig at være en meget pæn Mand, der var lige saa bjergetaget af Frk. Lissners sydlandske Skønhed, som hun af hans lyse, friske Danskhed. Al „Talen til Fornuft“ vilde være forgæves. Fader, der ikke ønskede, vi skulde være Medvidere i denne hemmelige Forlovelse, medens Forældrene ikke anede det mindste, forlangte bestemt, at Kaptajn Riis, hvis det da virkelig var hans fulde Alvor, skulde skrive til Hr. og Fru Lissner og, som det hedder i Bøgerne, „anholde om hendes Haand“. (Om Fader ikke selv handlede overilet her, er jeg den Dag i Dag ikke klar over.) Han og Kaptajnen formede imidlertid et Brev, og jeg husker tydeligt begges Ansigter og hele Stemningen, da det var skrevet og skulde afsendes. Kaptajnen var bleg — Frøken Lissner eventyrlig betaget. Noget tilrettelægges langsomt i Livet — andet i flyvende Fart. Det sidste var i Sandhed Tilfældet her. I Løbet af ganske kort Tid var alting klappet og klart — Forældrene havde „givet deres Minde“, og *Terningerne var definitivt kastede*. Frk. Lissner vilde give Afkald paa Teatret. I Stedet for gifte sig med den unge Kaptajn og følge ham ud i den store, fremmede Ver-

den — paa „de lange Rejser“. Taarerne dryppede, da vi sagde hinanden Farvel. Det var mig en Gaade, at hun kunde forlove og gifte sig med en Mand, hun saa godt som ikke kendte — ikke vidste nogen Besked om — og tage Afsked med Scenen, der lige skulde til at aabne sig for hende. Men hendes Forelskelse viste sig altsaa at være stærkere end hendes Trang og Kærlighed til at udøve Kunsten; den sidste blev den underordnede og maatte vige for Overmagten.

Nu gik „Titania“ og øvede sig alene i Oldsalen — og anede ikke, hvem der skulde blive hendes „Oberon“. Om det blev en Herre eller en Dame? Det havde gjort et stærkt Indtryk paa mig, at Frk. Lissner svigtede, men det nyttede jo ikke at blive ved med at synge Klagesange af den Grund, naar det stod skrevet i Stjernerne, at det skulde saa være.

Hvad man forstaar ved interessant, er „Titania“s Rolle jo ikke, men hele Stykket er saa skønt, Shakespeares Aand saa vidunderlig fantastisk — Musikken saa dejlig, at det tiltalte mig mere og mere at skulle forestille en romantisk-sværmende Alfedronning, svævende i Maaneskin. — — Jeg længtes efter „at blive hende“.

Pietro Krohn, der skulde sætte „En Skærsommernatsdrøm“ i Scene, vilde gerne arbejde med Debutanterne, før de egentlige Prøver skulde begynde. Vi var tre, den purunge Danserinde Frk. Olivia Jørgensen (nu Fru Norrie), der skulde spille „Puk“, Danserinden Frk. Jacobsen, der skulde være „en Alf“, og saa jeg.

Det var meget ubehageligt for den Abrahams'ske Familie, at den for min Skyld skulde afkorte den dyrebare Sommerferie, men naar jeg var indkaldt til Prøve saa tidligt, var det jo desværre nødvendigt. Nogle Dage før Abrahams kom til Byen, boede jeg paa Uttenreiters Hotel garni i Hovedvagtsgade. Det var en egen Fornemmelse at komme alene til København om Aftenen og køre i en Droske til et Hotel. Man følte sig saa moden, saa rejsevant, saa dameagtig. Ikke ubehageligt!! Men hvad skildrer min Rædsel, da jeg fandt en stor Krukke med Stikkelsbærgelé, jeg havde faaet af Tanterne i Borgergade, fuldstændig knust i min Kuffert, og al Geléen væltet ud over Linned og Kjoler. Det var virkelig et hjerteskrærende Syn, jeg aldrig vil kunne glemme.

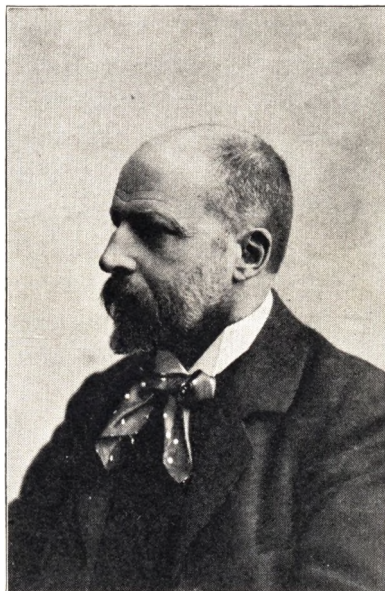
Den 3. August — en varm Solskinseftermiddag — gik jeg fra Hotellet, over Kongens Nytorv, til Teatret. Jeg havde gjort alt for at afvaske Syltetøjs-

pletterne paa den nye, lyse Kjole, jeg havde paa — men der var desværre blevet et Par Skjolder tilbage. Den unge Skuespiller Johs. Ring skulde, ved Frk. Lissners Bortgang, overtage „Oberon“s Rolle. Han og jeg skulde give Møde i Balletsalen. Krohn, der før havde været Kunstmaler og i flere Aar havde opholdt sig i Italien, var blevet baade Inspektør, Kostumier og Opera-instruktør ved Det kongelige Teater. Han var gift og boede i Inspektørboligen i selve Teaterbygningen.

Krohn var musikalsk — havde stor Sans for maleriske Virkninger — Belysninger og Farver, og var udmærket skikket til at sætte Operaer i Scene. Særlig i „Aïda“ gjorde han den Gang en fortrinlig Indsats. Og nu var altsaa ogsaa „En Skærsommernatsdrøm“ betroet ham. Han var en fint kultiveret Mand, mild og elskværdig. Han talte tit saa komisk abrupt — sagde ofte: „forstaar De“ — „forstaar De“ og havde en egen kort, morsom, sympatisk Latter. Undertiden saa han meget spekulativ ud og lagde Pegefingeren paa Næsen. Naar han lo, blev hans kønne, brune Øjne helt borte. Jeg var ikke bange for ham, men jeg blev noget overrasket over den

Maade, hvorpaa han vilde have, vi skulde sige mange af Replikerne. — Først fortalte han, hvorledes Scenen var indrettet. „Oberon“ skulde komme ned ad en høj Trappe i Baggrunden, *Kongesiden*, „Titania“ fra en tilsvarende Trappe i Baggrunden, *Damesiden*, — og saa skulde vi mødes midt paa Scenen. Jeg syntes, det var ret ængstende, et daarligt Omen, at den første Replik, der skulde siges til mig, var: „Uheldigt mødt i Maaneskin, du stolte Titania;“ men jeg talte ikke om det, beholdt min Angst for mig selv. —

„Bare barnligt, bare barnligt,“ sagde Krohn hele Tiden. „Alfer er Børn — glem endelig ikke det.“ Hvor jeg mindes den lyse Augustaften, da jeg med min Rolle i Haanden gik hjem fra min første Prøve til Uttenreiters Hotel. Jeg satte mig straks til „at gennemgaa“ for rigtigt at huske, hvad

Pietro Krohn.

Hr. Krohn havde sagt. „Barnlighed — Barnlighed“ havde han indprentet os og saa forklaret, hvor vi skulde staa og gaa, ellers ikke noget særligt. Jeg tænkte, „jamen, der maa da være nogen Flugt, noget fantastisk aandigt over saadan et Fantasivæsen som en Alfedronning.“ Hun siger: „Jeg er en Aand, min Magt er rig og stor, og i mit Land en evig Sommer bor.“ Det kan ikke siges saa nøgternt og barnligt — men naturligvis maatte jeg bestræbe mig for at gøre som min Instruktør ønskede det.

Efter at jeg havde været til den første Privatprøve, lagde jeg mig om Aftenen ret tilfreds til Sengs i mit Hotelværelse — glad over, at jeg dog var kommet saa vidt, og glædede mig til alt det Arbejde, der ventede mig. Om-trent hver Dag var Ring og jeg hos Krohn i Balletsalen, og han lod til at være tilfreds med os. „Det er rigtig pænt, rigtig pænt,“ sagde han — „tal bare højt og spil barnligt.“ Den 14. August var Ferien forbi, og hele Personalet var igen samlet i Byen. Den 15. August begyndte altid Prøverne paa Scenen. Det var, om jeg saa maa sige, „en skælvende Dag“. Man havde fortalt mig, at Frk. Julie Lund (Fru Secher), der, medens hun var ved Det kgl. Teater, spillede „Titania“, en Aften ved sin Entré var gledet og faldt lige saa lang hun var ned ad den høje Trappe. At Publikum bristede i en skaanselsløs Latter, kunde kun tilgives, fordi den før omtalte Replik: „Uheldig mødt i Maaneskin, du stolte Titania“ i dette Tilfælde passede særlig godt til Situationen og virkede saa uhyre komisk. „Saadan vil det sikkert ogsaa gaa mig,“ tænkte jeg, „hvor maa jeg passe paa.“ (Gudskelov og Tak det aldrig skete). Medens de ældre Skuespillere og Skuespillerinder alle gik med Bog i Haanden, spillede vi ganske unge fra første Prøve ud med fuld Kraft. Olaf Poulsen var „Rendegarn“ — en af hans fortrinligste Præstationer. Første Dag kom han hen til mig og sagde: „Saa her skal vi to altsaa mødes, jeg troede nu, det skulde have været i mere jordiske Egne — men De er jo saa tynd og let som en Fjer, De klarer Dem nok i de himmelske.“ Mine vigtigste Scener havde jeg med „Rendegarn“, medens han havde Æsels-hovedet paa. Det var et glimrende lavet Hoved, med flere Snore indvendig til at trække i. Alle, der var paa Scenen, og de, der sad i Parkettet, skoggerlo hver Gang han lagde Ørerne tilbage eller lod dem staa stift op, — naar han mimrede med den store Mund eller lod den staa vidt aaben, — naar han skrydede — gnubbede og kløede sig. Det var ogsaa utrolig komisk. „Ler Folk saadan paa Prøverne,“ tænkte jeg, „hvordan maa det saa ikke blive

om Aftenen, mine Repliker bliver da aldrig hørte.“ — En ældre Skuespiller hviskede til mig: „Vent endelig med at tale, til der er let ud.“ Men det var lettere sagt end gjort. Det skulde man have Mod til, det lærte man først senere, hvis man nogensinde lærte det. Krohn blev ved med „Højt og barnligt, barnligt og højt“. Flere fra Skuespillet og Balletten sagde, at jeg bevægede mig saa let og pænt og talte saa tydeligt, som om jeg havde været paa Scenen i flere Aar. Hvor det glædede og opmuntrede mig! „En Skærsommer-natsdrøm“ skulde opføres første Gang i ny Indstudering den 4. September. Naar man er 17 Aar, synes man, det er en Verdensbegivenhed at se sit Navn paa en Plakat. Det gjorde jeg i hvert Fald. Jeg stod stille ved hver Plakat, jeg mødte, og læste „Titania“, Frk. Anna Lindemann (Debut).

Paa Dameskrædersalen havde jeg forlængst prøvet mit Alfeskrud. Men ak! Det var rigtignok ikke luftigt og klart, som jeg havde tænkt mig det. Dragten var i græsk Stil, af lyseblaat Uldcrêpe med simple Guld-Maskeradebaand paa. Om Halsen skulde jeg have tykke, plumpe Messingperler og paa Hovedet en tung, kedelig, takket Messing-Krone. Det lysegraa Slør af Silkespejltyl var det eneste, der passede nogenlunde. Jeg havde ventet mig Flor og Gevandter, straalende Stene og Stjerner, derfor blev jeg saa dybt skuffet. Men man turde jo ikke sige et Muk — bare tage imod, hvad de gav En.

Straks, da jeg fik Rollen, havde jeg i min Iver (meget dumt) hos Hoffrisør Chr. Hansen paa Østergade bestilt mig en lys Paryk med langt, bølget Haar ned ad Ryggen. Jeg var saa overbevist om, at det *maatte* en Alfedronning have, men da jeg kom med den til Krohn, sagde han energisk: „Aldrig i Verden! Aldrig! Den kan De ikke bruge, De skal være græsk — *helt græsk*. De skal have græsk Frisure.“ Saa *maatte* jeg bruge mit eget Haar. *Smerteligt* at se paa den yndige, fine Paryk, der laa saa jomfrueligt i sin hvide Æske. *Tungt*, at den slet ikke *maatte* komme i Betragtning. *Svært*, at jeg *selv* skulde betale 40 Kr. for den.

Efter Kostumeprøven kom jeg, da jeg løb op fra Scenen, pludselig til at staa lige over for Instruktør Bloch paa Gangen. Jeg var saa glad, i saa godt Humør — opfyldt af at spille, at jeg uvilkaarligt kom til at sige: „Har Hr. Bloch set noget af det? Hvad mener Hr. Instruktøren om mig?“ „Jeg synes ikke — jeg synes ikke om det, siden De spørger.“ „Næ — det — det er vist heller ikke saa godt, det jeg gør — — det mangler vist meget —.“ „Ja, det er meget *svært*,“ sagde han. „Ja, det er det rigtignok,“ svarede jeg lavt. Og

Anna Lindemann som „Titania“ i „En Skær-
sommernatsdrøm“.

saa gjorde han en Bøjning og gik roligt til den ene Side, medens jeg dybt nedslaaet gik til den anden.

„De andre er saa tilfredse,“ tænkte jeg. „Han synes *aldrig* om mig. Han kan ikke fordrage mig. Jeg tror, han *hader mig*.“

Den 1. September var jeg bleven forkølet, havde faaet stærk Snue. Den 3. var det gaaet ned i Halsen, saa min Stemme var tyk og ru paa Generalprøven. Den 4. September, paa selve den højtidelige Dag, var jeg hæs og vidste ikke, hvad jeg skulde gribe til. Hr. Abrahams sagde: „For Himlens Skyld, meld ikke fra. Ingen rød Plakat. Det kan influere paa hele Deres Teaterfremtid. Man kan godt tale igennem Hæshed. Gurgl og drik Havresuppe.“ Jeg mente ogsaa selv, at jeg var *nødt* til at spille og saa i

Guds Navn tage, hvad der vilde følge paa. Jeg *maatte* gaa derhen. — *Gaa! Nej, — Jeg kørte! I Teatervognen!* Den hentede rundt 1½ Time før Forestillingen. Kusken slog 3 høje Knald med Pisken nede paa Gaden, og saa kom Damerne. Mindst 20 Gange var jeg vist ved Vinduet for at se efter den gamle Karosse, med et nyt, lyseblaat Tørklæde, som jeg havde faaet forærende til Dagen, om Hovedet. Endelig var den der. Selv om det kun var 2 Skridt for mig til Teatret, var det jo en Begivenhed for *første Gang* at køre i Teatervognen, at blive hentet som de andre Skuespillerinder, saa det vilde jeg rigtignok ikke renoncere paa. Ved det første Piskesmeld fo'r jeg ned ad Trapperne med min Rolle i den ene Haand og en lille Flaske Kongen af Danmarks Brystdraaber og en større med Havresuppe i den anden, medens den Abrahams'ske Familie stod i Døren og vinkede og nikkede og lod, som de spyttede „Lykke“ efter mig.

Elevværelset var paa 3. Sal. Da jeg kom derop, sad Paaklædersken, Fru

Svane, og strikkede. Jeg skulde først ind i 2den Akt, saa jeg havde mere end rigelig Tid. Hjemme havde jeg faaet mange smukke Blomster, og her paa Værelset stod der ogsaa flere Buketter fra kærlige, gode Mennesker, der tænkte med Interesse og Venlighed paa mig, men jeg havde ingen Tanke for at se paa dem nu.

Det var vist et af de sidste Aar, den bekendte, udmærkede Frisør Hop-pensach var ved Teatret. Han var en sød, gammel Mand, og overordentlig dygtig til at lægge Herremasker. Han kom ukaldet op til mig paa Værelset, saa paa mig og sagde saa: „Ingen Teint, De skal blot have lidt rødt paa Kinderne og et Par sorte Streger om Øjnene.“ I Løbet af 6—7 Minutter havde han sminket mig. Haaret ordnede jeg selv, og en Time, før jeg skulde ind paa Scenen, sad jeg fiks og færdig og ventede. Kl. 7 begyndte 1ste, — Kl. hen ad 8 2den Akt. 1ste Akt varede en Evighed, syntes jeg. Svane sagde: „Ok Gud, Frøkenen er altfor tidlig færdig, det er saa kedeligt at sidde saadan og vente.“ Endelig ringede Klokken. Selv om Kongen af Danmarks Brystdraaber og Havresuppe havde hjulpet noget, var jeg desværre stadig hæs, men jeg ved ikke — jeg glemte det næsten, saa spændt og forventningsfuld var jeg. Jeg skyndte mig ned og var hverken angst eller nervøs. Dekorationen var saa smuk — Scenen laa i et magisk lysende Maaneskin, — jeg længtes bare efter at komme derind.

Da „Puk“s lille Scene med Alfen var forbi, og de andre Alfer havde danset en Runddans, skulde

Olaf Poulsen som „Rendegarn“ i „En Skær-sommernatsdrøm“.

„Oberon“ og „Titania“ komme ind paa et bestemt Sted i Musiken. I *det* Øjeblik glemte jeg Hæshed — Trappen — Publikum — var kun helt optaget af Øjeblikket og følte mig fri og lykkelig. Der klappedes efter vor Scene, men jeg tænkte slet ikke over det, for jeg skulde straks ind igen og stod spændt i Kulissen og ventede paa min Takt fra Orkesteret. Da Løvhytten havde lukket sig, og jeg laa „paa mit Blomsterleje“, kom to smaa bitte Alfer ind til mig med Kongen af Danmarksdraaberne. Det var meget komisk! Omtrent hele Flasken drak jeg ud og laa nu og ventede paa, at Grenene skulde glide til Side igen, og Æslet skulde gaa og synge:

„Du Solsort med din sorte Strut og Næb som Appelsin o. s. v.“ Da „*Rendegarn*“ med „*Titania*“ og de smaa Alfer Haand i Haand gik ud gennem Løvhytten, klappedes der stærkt, og jeg husker, Olaf Poulsen sagde til mig, da han sveddryppende tog Æselhovedet af og overgav det til sin Paa-klæder: „Uh, du lille, kan du høre, hvor de er godt med dernede. Synes du ikke, det er en rar Lyd, naar de saadan klapper?“

Efter Forestillingen bød Ring mig Armen og fulgte mig op paa mit Værelse, kyssede mig paa Haanden, som det var Skik og Brug og sagde det sædvanlige: „Tak for i Aften.“ En smuk Tradition, der altid skulde overholdes.

Jeg syntes, det havde været en dejlig Aften, og at det, paa Trods af min Hæshed, var gaaet rigtig godt. Abrahams', der havde været i Teatret, var meget tilfredse ved min Hjemkomst. Bladene var velvillige og venlige den næste Dag. Jeg kunde skrive til Fader: „Kære, lille Fader. Jeg er saa lykkelig og taknemmelig, fordi det er godt overstaaet.“ Fader var nemlig *ikke* kommet herover. Jeg tror af Frygt for, at jeg skulde prostituere mig. Først længe efter faldt det mig ind, hvor mærkeligt, hvor fattigt det egentlig havde været, at ingen af mine Nærmeste havde siddet dernede og fulgt mine første Skridt paa „den tornefulde, vanskelige Bane“.

Dagen efter min Debut kom der Bud, at Kammerherren ønskede at tale med mig.

Hm!

DAGEN DERPAA

Arthur Abrahams og Frue forærede mig i Anledning af Debut'en en lille Brosche. Inden i Æsken laa et Kort, hvorpaa der stod:

„Symbol paa Arbejd er dens Krop,
det er en lille Edderkop.
Og som Symbol paa Sjælen svinger
den sig paa Sommerfuglevinger.
Veninde! Se her Maalet for Din Fremtids Id —
og Gud velsigne alt Dit Arbejd og Din Flid.“

Blandt alle de hjertelige Hilsener, jeg fik, da jeg for første Gang betraadte Det kongelige Teaters Brædder, var der een, der særlig gjorde Indtryk paa mig. Det var et Brev med et stort Blomsterglansbillede i det ene Hjørne og med lange Guirlander ned ad Papiret. Der stod:

Til Frøken Anna Lindemann i Anledning af hendes Debut paa Det kongelige Teater fra Elisabeth Lissner.

Saa er da Timen nu oprunden,
da du paa Kunstens Bane træder frem,
gid dig en Laurbærkrans maa blive bunden.
og Kunstens Haller vorde maa dit Hjem.

Gid hver Begejstring, som du dybt i Hjertet gemmer,
paa dine Læber lyde sprudlende og klar,
og at *du aldrig — aldrig glemmer*
det skønne Maal, som du for Øje har.

Saa trød da trøstigt ind paa Ærens Tornevej,
pluk alle Blomsterne, som dér du finder,
og lad dem stille da erindre dig
din „*tabte Oberon*“ og skønne, svundne Minder.

Elisabeth.

Jeg blev saa vemodig ved at læse, hvad hun skrev. Mon hun ikke fortrød, at hun havde vendt Thalia Ryggen? Jeg havde en Anelse om det. Men ak, desværre, — nu var det jo for sent — lod sig ikke gøre om.

Dagen efter min Debut fik jeg Besked, at Kammerherren ønskede at tale

med mig. Han vil maaske sige, at han ikke vil beholde mig ved Teatret, tænkte jeg med Skræk. Maaske vil han tage Rollen fra mig i „Den bogstavelige Udtydning?“ Hr. *Bloch* vil vel ikke have, at jeg maa spille den. Eller maaske Kammerherren bare vil være venlig og lykønske mig til „veloverstanden Attestats“. Tankerne fløj frem og tilbage, lyse og mørke, tillidsfulde og rystende. — Saa gik jeg derop paa Bureauet. Ikke særlig modig var jeg, da Tjeneren Christensen meldte mig og jeg blev lukket ind.

Som sædvanligt kom Kammerherren hurtigt lige hen imod mig, saa et Sekund paa mig, tog sig op til Panden og sagde med en egen Alvor: „Ja, jeg har sendt Bud efter Dem, lille Frøken. Værsaagod,“ han pegede paa Sofaen. Jeg satte mig ned med et stivnet Smil, medens mit Hjerte hamrede.

„De har nu altsaa optraadt paa Tea-a-a-a-tret,“ fortsatte han. „Ja, Hr. Kammerherre.“ „Ja — og det gik jo rigtig godt. Man har været venlig imod Dem.“ „Ja, Gud ske Lov.“ „De har ikke noget at beklage Dem over?“ „Nej, det har jeg rigtignok ikke.“ „Ja, saa er De altsaa tilfreds, ikke sandt?“ „Jo, det er jeg — meget.“

„Jamen,“ han satte sig ved Siden af mig, „der er noget, *jeg ikke* er tilfreds med, noget, som *jeg* misbilliger i allerhøjeste Grad, — noget, som man ikke kan gøre, naar man er en *taktfuld, dannet ung Dame*, og som jeg maa give Dem en *streng Reprimande* for.“ Her gjorde Kammerherren en Pause, lagde Armene og Benene over Kors og saa' med et langt, en Kende komisk inkvisitorisk Blik paa mig. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulde se hen, det løb rundt for mig. „Gud maa vide, hvad det er, — hvilken Forbrydelse har jeg dog begaaet?“ tænkte jeg.

Endelig sagde han: „De aner ikke, hvad jeg sigter til?“ „Nej, Hr. Kammerherre, det gør jeg ikke.“ „Naa ja, saa skal jeg sige Dem det. De er 17 Aar, ikke sandt?“ „Ja, Hr. Kammerherre.“ „De debuterede i Aftes paa Det kongelige Tea-a-a-a-ter.“ „Ja, Hr. Kammerherre.“ „Og i Gaar og i Dag stod Vinduet i Deres Værelse i Peder Skrams Gade —“ „Tordenskjoldsgade,“ rettede jeg lavt, — „stod Deres Vindue i *Tordenskjoldsgade* fuldt af *Blomsterbuketter*. Saadan noget *gør man ikke*. Man siger ikke til Folk: Jeg har spillet Komædie, — se, hvilken Begivenhed, det var — hvor *stort* jeg var — se, alle disse Blomster har jeg faaet sendende fra nær og fjern.“

Jeg var ganske maalløs, men blev alligevel ligesom lettet. „Det har jeg

slet ikke tænkt over, Hr. Kammerherre — slet ikke. Jeg bor paa fjerde Sal, Vindueskarmen er bred, dér satte vi Blomsterne op, men jeg tør forsikre, det var ikke for at *prale* med dem, det var ganske tilfældigt.“

„Var det virkelig ganske tilfældigt?“ „Ja, det forsikrer jeg.“ „Ja, naar De siger det, saa tror jeg Dem, — jeg *tror* Dem. Men jeg fandt, det var min Pligt at instruere et saa ungt Barn om, at det ikke passer sig at fremvise sine, om jeg saa maa sige, Trofæer i sit Vindue, som om man vilde sige, — naa ja, som sagt — altsaa — De forstaar. De maa huske paa, De er jo i Deres Vorden. De er en *Kime*, ikke sandt?“ „Jo, Hr. Kammerherre, det er der vist ingen, der føler og véd bedre end jeg selv.“ „Nej — men denne lille *Kime* kan jo vokse op, springe ud og bære smukke Blomster, — det haaber vi! — Naa ja, — saa taler vi ikke mere om det. Tænk nu blot over, hvad jeg har sagt. — Er De energisk?“ „Jo — det tror jeg, i hvert Fald med mit kunstneriske Arbejde.“

Lille Ophold.

„De er ret høj.“ „Synes Kammerherren?“ „De har vel høje Hæle?“ „Nej, — ikke saadan — —.“ „Lad mig se.“ Jeg viste Hælene. „De er lige saa høj som jeg.“ „Tror Kammerherren virkelig?“ „Skal vi maale?“ Og saa stillede vi os op Ryg mod Ryg.

„Der var ikke megen Forskel,“ sagde Kammerherren med en lille Latter. „Nu skal De altsaa begynde Prøverne hos *Instruktør William Bloch* i denne Uge. Han er en meget klog og dygtig Mand. — De kan da ikke klage paa Mangel paa Arbejde. Hvilken ung Dame faar to Debuter i een Maaned?“ „Nej, jeg er ogsaa meget taknemmelig.“ „Ja, det forstaar jeg, det vilde jeg ogsaa være i *Deres* Sted. De ser, Kammerherren tænker paa Dem, selv om han har saa uhyre meget andet i sit Hoved. — Farvel, mit Barn,“ sagde han saa pludselig, i en helt anden Tone, og idet jeg fik det rare, lille Klap paa Kinden, raabte han „*Christensen*“.

Ind traadte Tjeneren og ud fo'r jeg, med glødende Kinder, men ikke Spor af brødebetyngtet. Om der stod nogle Blomsterbuketter i et Vindue paa fjerde Sal, hvor kunde det dog være ligeegyldigt, men jeg syntes, det paa en Maade var pænt af Kammerherren, at han viste sig over for mig som en elskværdig, faderlig Ven; det røbede en vis Interesse, og jeg var ham paa Bunden meget taknemmelig.

Straks da jeg kom hjem, tog jeg selvfølgelig med febrilsk Iver de stak-

kels Blomster ned af Vindueskarmen og placerede dem rundt i Værelset. Abrahams' lo og fandt det for latterligt af Kammerherren; og vi diskuterede jo længe, hvem der kunde være Ophavsmanden, eller rettere *Ophavskvinden*, til denne dumme Meddelelse. I hvert Fald skrev det sig ikke fra et velviligt Menneske. At Kammerherren selv skulde have gaaet paa Gaden og kigget op til fjerde Sal, til mit Vindue, er en meget komisk Tanke, men selvfølgelig udelukket. „Fallesen er dog en snurrig, mærkelig Mand,“ sagde Hr. Abrahams, „han er et Unicum.“

Hvad der nu helt optog mig, var, at jeg sammen med Hr. *Johannes Ring* (han skulde igen være min Elsker) var tilsagt at møde i Prøvesalen hos Instruktør Bloch, der vilde gennemgaa Rollerne i „Den bogstavelige Udtydning“ med os. For Alvor var jeg ængstelig og nervøs, maa jeg sige. Jeg vidste jo, at Hr. Bloch ikke havde Spor af Interesse for mig, tværtimod fandt, at jeg ikke skulde have været antaget. Paa Forhaand var jeg sikker paa, at det var mig umuligt at kunne gøre ham tilpas. Han tog nok Rollen fra mig!

Jeg bad Ring, om jeg maatte faa Lov til at følges med ham op paa Prøvesalen, saadan at vi kom ind ad Døren *samtidig* —, jeg havde ikke Mod til at være alene med *Hr. Bloch*. „Kære lille Frk. Lindemann,“ sagde den højst elskværdige Ring, „De skal ikke være det mindste bange eller nervøs for Bloch. Jeg siger Dem, han er saa menneskelig, — saa fin og forstaaende, og man har saadan en Tillid til hans Mening og Dom. Jeg er vis paa, at De vil synes storartet om ham, naar De rigtigt ser ham og faar talt med ham. Hør nu, hvad jeg siger, og lad os saa tales ved bagefter.“ „Jamen, Ring, han kan ikke udstaa mig — han vilde ikke have mig antaget — han synes slet ikke, jeg duer.“ „Aah, Snak, det gi'er sig altsammen.“

Ring hentede mig saa hjemme i Tordenskjoldsgade, da vi skulde derover, men før vi gik, spurgte jeg ham, om det ikke var det bedste, vi fik et lille Glas Vin. (Fader havde sendt mig et Par Flasker af „*noget nervestyrkende*“ . . .). Jeg var svimmel, havde ligesom Feber. „Ja,“ sagde han, „lad os drikke paa et godt Resultat af Timerne hos Bloch.“

INSTRUKTØR BLOCH

Det dunkelt sagte er det dunkelt tænkte,
hvad du ej klart kan sige, véd du ej!

(William Blochs Yndlingssentens).

Da jeg sammen med *Johannes Ring* stod i Prøvesalen og hørte Hr. Blochs Fodtrin udenfor, tænkte jeg meget febrilsk og nervøs: „Der er han, det haarde Menneske! Gid Jorden vilde opsluge mig.“ — Bloch kom ind, med Instruktionsbogen under Armen, hilste meget forekommende og venligt paa os og sagde straks, at vi maatte love ham, før vi begyndte, at gøre Indvendinger mod det, han sagde, hvis vi ikke mente, vi kunde gøre eller føle det. „Det er saa rart saadan i Forvejen, før Prøverne, at arbejde heroppe paa Prøvesalen,“ sagde han; „man har god Tid og Lejlighed til at tale om Tingene, man kan slaa saa meget fast og snakke lige ud sammen.“ Jeg blev meget overrasket. „Han er jo ikke Spor af stor eller vigtig,“ sagde jeg til mig selv, „han lader jo elskværdig, og man faar Tillid til ham.“

Bloch satte sig paa en Stol — og vi tog fat. Jeg husker, min første Replik lød saadan: „Naa, Hr. Cousin, er den Buket nu ikke nydelig?“ (Jeg skulde staa ved et lille Bord og ordne Blomster, medens den unge Mand stod ved Siden og iagttog mig.) Jeg sagde det ikke godt, og Bloch forklarede, hvorledes han syntes den og de efterfølgende Repliker skulde siges. „Det, det kommer an paa i al Skuespilkunst, er først og fremmest at være *et Menneske*, og ikke en lavet tom Teaterfigur,“ sagde han. „En ægte Kunstner samler, bevidst eller ubevidst, fra Livet tusinde Iagttagelser, gemmer dem i sit, om jeg saa maa sige, aandelige Forraadskammer og tager dem frem, naar han har Brug for dem. Det er en stor Fordring, men Idealet er saa vidt muligt i hver ny Rolle at vise et nyt forskelligt Menneske. Man maa kunne krybe ud af sig selv og ind i den anden Person, man skal fremstille, og føle sig i eet med den. Stadig maa man være nærværende i Tanken. Ordene skal komme indvendig fra, de skal fødes i Øjeblikket. Der skal være Liv, Sandhed og Naturlighed i Replikerne. Og man maa aldrig servere dem ud til Publikum — det skal paa en Maade slet ikke eksistere. Sky al Udvendighed og falsk Ageren. Jeg kan ikke blive træt af at indprente Dem *Menneskelighed* og *Ægthed*. Det er en dejlig Kunst, Skuespilkunsten, naar den *er*

Kunst; frygtelig (som al anden Kunst), naar den giver sig ud for at være det — blænder —, men i Ordets virkelige Betydning ikke har noget som helst med sand Kunst at skaffe.“ — Vi spillede videre. Bloch sagde Replikerne for os, naar vi ikke kunde faa dem levende; forklarede, hvorfor det og det skulde og maatte siges saadan, gav altid gyldige Grunde. Han blev ikke træt af at tage om og om igen, roste, naar der, tilfældigt, kom en nogenlunde godt sagt Replik eller et talende Blik, eller en impulsiv Bevægelse, og lagde det hele saa klart til Rette for os, at vi fandt, det umuligt kunde være anderledes.

William Bloch.

„Men,“ gentog Bloch, „gør endelig Indvendinger, hvis De har en anden Opfattelse („en anden Opfattelse!“ tænkte jeg; ok Gud, jeg har jo slet ingen).

Halvtredje Time læste Bloch med os første Gang. Da vi var færdige, sagde han, henvendt til mig: „Tror De nu, Frøken, De har forstaaet, hvad jeg mener?“ „Jo—o, det tror jeg; jeg skal nok arbejde meget flittigt og tænke alvorligt over, hvad Hr. Bloch har sagt i Aften.“ Bloch smilede og sagde: „Ja, lad mig

se det, hvis De da føler, det er rigtigt, —“ og gik saa med sin Bog under Armen.

Ring og jeg stod nu alene i Prøvesalen. Vi saa paa hinanden. „Naa?“ sagde han. „Ja,“ sagde jeg — det — han — han var —“ „Giver De mig saa Ret?“ — „Ja — han var — jeg — jeg synes ligefrem han er *storartet*,“ udbrød jeg endelig energisk. „Ja, er han ikke? Har han ikke en brillant Maade? Alt, hvad han siger, er saa letfatteligt; han udtrykker sig saa tyde-

ligt — aldrig taaget eller uklart. Og saa er han saa opfindsom, har saa mange Forslag, og et fint Syn paa alting.“ „Jo,“ fortsatte jeg, „og et skarpt Øre; han slaar straks ned paa ethvert lille falsk Tonefald; der er ikke noget, der gaar ham ubemærket forbi.“ „Nej,“ sagde Ring, „han har en mærkelig Evne til at instruere, den Mand. Mantzius sagde ogsaa forleden Dag: „Naar Bloch siger: *Jeg henstiller det bare til Dem; men jeg vilde i Deres Sted gøre saadan og saadan* — saa gør jeg ganske roligt som Bloch siger, for saa ved jeg, det er rigtigt.“

„Man maa være taknemmelig,“ fortsatte Ring, „naar man kommer til at arbejde med saadan en Instruktør.“ „Ja,“ svarede jeg eftertænksomt; „det maa man; men det er jo saa sørgeligt for mig, at han ikke mener jeg duer en Smule.“

„Jeg synes ikke, han kunde være pænere, mere opmuntrende, mere ivrig og interesseret,“ sagde Ring. — „Næ—æ; men det var vel af en Slags Pligtfølelse — af Interesse for Sagen.“

— — —

I en egen Stemning gik jeg hjem den Aften. Det forekom mig, at Bloch paa de 2¹/₂ Time havde lukket mine Øren op og trukket et Slør fra mine Øjne. Det ligesom dæmrede for mig — jeg begyndte saa smaat at fatte, hvad det egentlig kom an paa i Skuespilkunst. Det var, som havde jeg opdaget et nyt Land, jeg ikke før havde kendt, men hvor der var godt at være. Angst syntes jeg ikke mere, jeg var for Bloch. Han var jo ganske ligetil og elskværdig; der var ikke Spor af „Følen sig“ som den overordnede Instruktør. Han var hverken bidende kold eller sarkastisk, som jeg havde troet.

„Gudskelov vi skal læse flere Aftener i Prøvesalen!“ tænkte jeg, da jeg laa i min Seng, medens min Hjerne ustandseligt arbejdede med Rollen og med, hvad Bloch havde sagt. „Naturligvis, han vil hjælpe mig af en Slags Medlidenhed — han mener ikke, jeg har Spor af Evner.“ Men lidt efter jog det igennem Hovedet: „Han sagde dog ikke et nedslaaende Ord — tværtimod, han lo virkelig af et Par af mine Repliker og forandrede dem ikke. — Og den Maade, han rettede paa, var saa nænsom. Det var dog en mærkelig Oplevelse! I Eftermiddags var jeg angst for ham, havde næsten Antipati imod ham, og nu i Aften ser jeg op til ham og har Tillid til ham. — Ja, jeg synes

ligefrem ikke man kan lade være med at holde af ham. — Der er vist meget forunderligt i Livet! — Han synes nok, jeg er *grim* — selvfølgelig! Og meget *ubetydelig*! — Han havde noget pænt Tøj paa — der var saadan noget nobelt og fint over ham — Han er klog! — Hans Øjne var saa kønne og gode. — Hans hele Optræden saa rolig og stille — Han — han — sagde — —“

Og saa bredte Morfeus sine blide, velgørende Arme ud over mig, og jeg sov ind med Tanken om Instruktør Bloch og det mærkelige, hurtige Omslag, der var sket med mig.

Næste Dag øvede jeg energisk paa at faa blæst Liv i min Rolle i „*Den bogstavelige Udtydning*“. Det var et ret knudret, gammeldags Sprog, det var slet ikke saa let at faa det naturligt (Roller var skrevet ud med en gammel, tynd, gotisk Skrift — svær at læse). Jeg tror, jeg havde husket — vel ikke alt, men dog det meste af, hvad Bloch havde sagt, og var henrykt over, at han næste Aften paa Prøvesalen sagde, at der afgjort var Fremskridt fra sidst. For hver Gang, han læste med mig (naar Ring spillede, læste han med mig alene), gik det tydeligere og tydeligere op for mig, hvad det kom an paa, hvad der var Grundakkorden i alt Komadiespil. Jeg forstod Instruktør Bloch saa udmærket. Jeg syntes ikke, jeg havde haft Begreb om noget, før jeg kom til ham. Han ramte altid lige i Centrum. Og han nedslog ikke — tværtimod gav han mig Mod, hvad jeg nok havde behov. Bloch lod aldrig sine Elever eller de Skuespillere, han instruerede, miste deres Individualitet. Hans Princip var aldrig at paatvinge dem noget, som han indsaa var deres Naturel fremmed eller imod. Han spurgte bestandig, om det faldt dem *naturligt* at gøre saadan og saadan — ellers maatte der findes andre Maader. Han glædedes ved og interesserede sig altid for en selvstændig Opfattelse af en Figur — naar den var i Stykkets Aand og Tone — og hjalp og støttede trofast dem, der haardt trængte til hans Raad og Bistand. Sceneinstruktører kan ofte have en stærk Trang til at hævde sig. En krampagtig Fastholden deres Intentioner og Ønsker. En glad Nyden sig selv. En Fordring om blind Underkastelse. Men den Slags var der intet af hos Bloch. Han havde i den Retning ikke Spor af personlig Forfængelighed. Aldrig ønskede han selv at brillere. Blochs Navn saas ikke paa Plakaten. Hans Arbejde var i det stille — det skjulte. Hans Kærlighed til Skuespilkunst var saaren, saa ægte, saa stærk, at det for ham udelukkende var *Sagen*, det gjaldt,

— aldrig tænkte han paa egen Fordel eller paa sin egen Reputation. Utrættelig Interesse og Omsorg for Arbejdet havde han. Og *uegennyttig* i Ordets bedste Forstand var han.

En Aften sagde han for første Gang noget anerkendende til mig. Han sagde: „Ja, ja, se nu har De det! — det var rigtigt! — det var *virkelig* godt!“ Blodet skød op i Kinderne paa mig, og det busede ud af mig: „Tror De da, Hr. Bloch, at jeg har *Talent?*“ „Ja, jeg tror,“ svarede han roligt, med et eget, morsomt Smil. „De forstaar saa hurtigt — De er meget perfektibel.“ — *Perfektibel!* Det Ord var jeg ikke rigtig klar over, havde ikke hørt det før; men det kunde jo, som han sagde det, kun være noget godt. Det var et underligt Øjeblik! Han havde altsaa virkelig allerede skiftet Mening — han mente *nu*, jeg havde Evner — indrømmede altsaa, han havde taget fejl, da han ønskede mig kasseret. Hvor var jeg taknemmelig over at faa den Oprejsning! En anden Aften efter „*En Skærsommernatsdrøm*“, da jeg stod og saa paa Prøveseddelen, kom Bloch gaaende hen ad Gangen imod mig: „Jeg har set Stykket — og jeg tager mine Ord i mig igen fra Generalprøven,“ sagde han. „Der er noget nydeligt over Deres „Titania“. De er bleven meget bedre — jeg blev virkelig glad over den Forandring.“

Hvordan jeg blev, behøver jeg ikke at sige.

Saa kom Prøverne paa „*Den bogstavelige Udtydning*“ nede paa Scenen. (Stykket minder lidt om „*Tilfældet har Ret*“ af Goldoni). Olaf Poulsen skulde spille Hovedrollen, min Fader. Vi havde bl. a. en lille morsom Scene sammen. Bloch spurgte Olaf Poulsen, om der var noget, han vilde havde forandret i den Maade, jeg spillede paa? „Næ,“ sagde Olaf Poulsen, „vi svarer hinanden godt, og hun hører efter, naar jeg taler.“ Han vendte sig imod mig og sagde: „Ja, det er en vigtig Ting at høre efter, hvad Ens Medspillere siger, mit Lam . . . det er der s'gu mange, der ikke gør, hvad William?“ — og saa lo han.

Da jeg kom op paa Skræddersalen og skulde tale om „Tøj“, laa der en hvid, uhyre forvasket Kjole med matblaa Blomster i til mig. Dragten skulde være i Holberg-Stil med Pocher. Denne Kjole havde vist været brugt et Utal af Gange, for den var syet ud og syet ind, kunde jeg se indvendig. Der var ikke noget at gøre — jeg maatte tage den paa (de unge Debutantinder og Skuespillerinder fik saa godt som aldrig noget nyt; de fik Fru Hennings' og Fru Eckardts aflagte Dragter), og den blev igen forandret — maaske for

tyvende Gang. Men de hvide Parykker, der blev vist mig, var dog *for* slidte og gamle — de var ligefrem ubehagelige — saa jeg bestemte mig til at bruge mit eget Haar igen, selv om det blev ret besværligt.

Jeg husker Premiëreaftenen! Det var den 18. September — lige 14 Dage efter min første Debut i „En Skærsommernatsdrøm“. Kl. 5 kom jeg paa Teatret (denne Gang *gik* jeg derover, Teatervognen kørte jo ikke saa tidligt), fordi jeg skulde have det store Arbejde først at krølle og saa bag efter gen-nempudre hele Haaret. I den Tid, jeg spillede i „*Den bogstavelige Udtydning*“, gik jeg rundt graadraphvid i Hovedet. Trods energisk Børstning var det nemlig ikke muligt helt at faa Pudderet ud igen. Paaklædersken var selvfølgelig ikke kommet endnu. Jeg var ganske alene paa hele Gangen. Der var saa stille. Ikke en Lyd. Jeg kan føle Stemningen endnu. Jeg nød den. Det var saa dejlig roligt at sidde dér paa Værelset og gøre sig i Stand og samtidig gennemgaa Rollen. „*Den bogstavelige Udtydning*“ skulde spilles med en Ballet. Før Tæppet gik op, kom Balletdirigent Gade ind paa Scenen, hvor Bloch stod og snakkede med Olaf Poulsen. „Naa,“ sagde Gade til mig, „pikker det lille Hjerte, hva’?“

Pikkede, nej, det hoppede — det sprang. Til „*En Skærsommernatsdrøm*“ var jeg slet ikke bange, men *i Aften!*

Bloch nikkede til mig, idet han gik ud af Scenen og ned i Parkettet. Han saa nok, hvor betaget jeg var af Situationen. „Op med Humøret,“ sagde han — „vær bare rolig — sig til Dem selv, jeg *kan* godt.“ Jeg kan huske, jeg skulde sidde og spinde — men mit Ben rystede saa stærkt, at jeg næsten ikke kunde træde paa Brættet paa Rokken — det var svært at faa Hjulet rundt. Min Fader var i Teatret. Han sad i Parkettet med min Tante. Jeg var glad over, han var kommen; han kunde saa samtidig faa „*En Skærsommernatsdrøm*“ at se. Det var saa fattigt, at han ikke var dernede til min første Debut, at han sad ovre i Horsens og nøjedes med at tænke paa mig og ønske godt for mig. Et ret ubetydeligt lille Stykke var vel sagtens „*Den bogstavelige Udtydning*“; men alligevel hyggeligt, gammeldags stilfuldt. Folk klappede velvilligt bagefter, og Bloch kom op og sagde, at „det var gaet *meget* pænt“. Det var det bedste af det hele.

Efter Forestillingen spiste vi til Aften (*Riing* og hans Forlovede, Ballet-danserinde Frk. *Anna Jensen*, senere Fru *Harboe*, var med) paa Østergade i *Café Anglais*. Fader havde inviteret os. Han lod til at være i godt Humør og

tilfreds med Aftenen. Han roste mig ikke, men han klappede mig mildt paa Kinden og sagde med en rar Stemme: „Jeg har moret mig rigtig godt, min lille Pige — *rigtig* godt.“ Ring og jeg drak et Glas sammen. Jeg hviskede: „De fik Ret med Hensyn til Bloch! — Gudskelov!“

GEOGRAFI OG KÆRLIGHED

Jeg mindes jo en Tid — gid den var her igen,
hvor Dagene saa lykkeligt gled hen —

Efter at jeg havde spillet i „*Den bogstavelige Udtydning*“, kaldte Kammerherren mig op og sagde: „Det var *meget* pænt spillet, mit Barn. Man skal altid sige det, naar man synes det. Jeg har ogsaa talt med Instruktør Bloch om Dem, og vi mener, at De har uomtvistelige Evner.“ (En salig Glæde gennemrislede mig.) „Og nu skal De spille „*Sine*“ i „Deklarationen“, som er bleven ledig ved Fru Mantzius' Bortgang fra Te-a-a-atret. Det er De vel ikke ked af, vel?“ Saa fik jeg det lille, faderlige Klap paa Kinden, og med et eget lunt, humoristisk Blink i Øjnene fortsatte han: „Naa, hvad siger De saa til det? — Den tredie Rolle i Løbet af ganske kort Tid! Kammerherren er nok venligsindet imod Dem, ikke?“ „Jo, det er Kammerherren rigtignok, og jeg vil naturligvis uhyre gerne spille Rollen.“ „Men,“ tilføjede han med optrukne Øjenbryn, „Stykket skal genoptages den 10. Oktober, — De faar kun *ganske faa Prøver*.“ Det var der jo ikke noget at sige til, — jeg maatte „strænge mig an“ og bare være glad over at faa noget at bestille. Jeg lærte straks Rollen, — og da det vilde være mig saa stor en Beroligelse, vovede jeg at bede Instruktør Bloch se paa den, før jeg skulde ned paa Scenen. Han var villig til at gøre mig den store Tjeneste, og to Gange gik han mine Scener igennem med mig paa Prøvesalen. „Den Rolle kan De sagtens spille,“ sagde han, „der er ikke noget i Vejen.“ Og saa syntes jeg, at jeg var tryk. Hvad han sagde, det troede jeg paa. Jeg saa op til ham som til ingen anden.

Etatsraad H. P. Holst havde sat *Deklarationen* i Scene, d. v. s. i Sandhedens Navn havde Skuespillerne gjort, som de vilde — omtrent ordnet det hele selv. Alle, — paa og uden for Scenen — var vist enige om, at H. P. Holst var en udmærket Digter, men jeg tror heller ikke, at der, i hvert

Fald paa Teatret, herskede nogen Uenighed om, at han ikke paa nogen Maade var i Besiddelse af Evner, der kvalificerede ham til at røgte det vanskelige og vigtige Hverv at være Sceneinstruktør og Elevinstruktør. — I det mindste paa det Tidspunkt, jeg her taler om. Etatsraaden, som jeg ikke havde set før, var til Stede, da jeg mødte til Prøve paa *Deklarationen*. Han saa gammel, træt og krumbøjjet ud, — men han havde nogle smukke, ligesom lysende Øjne

Etatsraad H. P. Holst.

og store, hvide, buskede Øjenbryn, saa' jeg. Venligt, men tillige ret sløvt og paa en Maade genert, sagde han: „Ja, De kommer vist dérfra og løber saa ud dér. De andre Herrer og Damer vil nok være saa gode at sige Dem Besked.“ Saa satte han sig ned i Parkettet, og dér sad han, til Stykket var ude. Bogstavelig talt sagde han ikke eet Ord til mig om Rollen. Mantzius, Emma Lange og Zangenberg, som jeg skulde spille med, viste mig Placeringerne og fortalte mig, „at saadan og saadan havde det været før“. Jeg følte mig ikke saa lidt ilde til Mode, var ganske som paa gyngende Grund. Det var slet ikke saa let for mig, der var ny og uøvet, at skulle spille en Rolle paa to Prøver, som, ærligt talt, kun blev jappet hurtigt igennem, og

hvad der især ængstede mig var, at jeg for første Gang skulde synge og fik kun *een* Prøve med Orkestret. Naa, det gjaldt om ikke at tabe Modet!

Iført Fru Mantzius' lyserøde Kjole med de sædvanlige to „Vaudeville-Piske“ ned ad Nakken, sang og spillede jeg løs om Aftenen, og ingen anede vist, hvor nervøs jeg var. Heldigvis skete der ikke noget Uheld — jeg kom lykkeligt over baade Sang og Tale.

Nogle Dage efter *Deklarationen* kaldte Regissør Fredstrup, en sjældent energisk og pligtopfyldende Mand, mig ind paa Regissørkontoret og sagde: „Frk. Lindemann, jeg har en Rolle til Dem, værsgod!“ — En ny Rolle! I et nyt Stykke! — Hvor var det spændende! Det var et ret tykt, blaat Hæfte, jeg fik udleveret. Udenpaa stod der skrevet „*Helga*“ i „*Nr. 4*“. —

Nr. 4! Det var da underligt! Hvad mon det var for et Stykke? Hvor var jeg nysgerrig! Jeg syntes straks, jeg maatte læse Rollen igennem, men jeg tvang mig dog til at vente, til jeg kom hjem. Det var et helt moderne Stykke, kunde jeg se. Jeg skulde være en frisk, morsom Backfisch, der gik paa Kursus, netop saadan en Rolle, som jeg saa meget havde ønsket mig. Dagen efter kom der Besked, at der skulde være Læseprøve paa „Nr. 4“. *Læseprøve!* Det havde jeg ikke været med til før, men jeg vidste, at Skuespillerne sad omkring det runde Bord i Foyeren og læste hver sin Rolle op. Hvor interessant at skulle være med til det! Jeg kan ikke sige andet end, at jeg var i høj Grad genert, da jeg tog i Dørlaasen og gik ind i den „hellige“ Foyer med Malerierne af de afdøde Kunstnere paa Væggene. Der stod Fru Hennings, Fru Eckardt, Frk. Anthonsen og Fru Phister, og der kom Emil og Olaf Poulsen og Zangenberg — og til sidst Instruktør Bloch. *Mindre* end lille følte jeg mig!

Da alle havde placeret sig, sagde Bloch, der sad midt for Bordet: „Ja, dette Stykke hedder altsaa foreløbigt „Nr. 4“. Kammerherren har bestemt ønsket, at *ingen* skal vide, hvem der har skrevet det, før det staar paa Plakaten. Han vil, at der skal være et fuldstændigt Hemmelighedsslør over det. Det er *klogt paa alle Maader*, siger han.“ Saa læste Bloch Rollebesætningen op. Jeg skulde være Emil Poulsens og Fru Hennings' Datter. Den store Scene, jeg havde i 2den Akt, var alene sammen med min Fader. „Bare Emil Poulsen ikke bliver alt for ked af at

Anna Lindemann som „Sine“ i „Deklarationen“.

skulle spille sammen med mig," tænkte jeg straks. Jeg turde næsten ikke se op — sad og saa ned i Rollen hele Tiden og læste meget sagte. „Jeg kan s'gu ikke høre, hvad hun siger, den Lille derovre," sagde Olaf Poulsen, „du maa læse højere, mit Barn!"

Efter Oplæsningen diskuteredes Stykket ivrigt. Alle fandt det livfuldt og smukt, med udmærket karakteriserede Figurer. Særlig 2den Akt var morsom og brilliant. 3die Akt desværre noget svagere. „Saadan et friskt, nyt Lystspil er det en Fornøjelse at arbejde med," sagde Bloch. Og alle var enige med ham. Der var kun Glæde over Stykket. Naturligvis gættedes der paa Forfatteren, — flere forskellige blev nævnt, men det førte ikke til noget. De faa, der maaske vidste det, havde syv Segl for Munden. Da vi gik ud af Foyeren, sagde Bloch til mig: „Er De ikke glad, Frk. Lindemann, over Deres nye Rolle? Jeg synes, den er god og passer saa udmærket for Dem." „Jo, jeg takker Hr. Bloch saa mange Gange for den." „Kammerherren holdt ogsaa bestemt paa, at De skulde spille den — det maa jeg dog sige Dem. Jeg skal gerne, hvis De bryder Dem om det, hjælpe Dem lidt med den." „Ja, mange Tak, — det vil jeg naturligvis være uhyre taknemmelig for." — — Han er *enestaaende*, tænkte jeg, da jeg gik op paa Elevværelset og tog mit Overtøj paa.

Rollen lærte jeg hurtigt og mødte saa, for det meste om Aftenen, paa Prøvesalen, hvor Bloch gennemgik den med mig. Hvad disse Timer betød for mig, kan jeg ikke beskrive. Jeg lærte mere af tre Gange hos ham, end jeg havde lært et helt Aar. Bloch gjorde mig opmærksom paa Pausens store Betydning, — fejede alt lavet, teateragtigt væk; *det*, det kom an paa, var *Livets Tale*. Han lærte mig, at der aldrig maatte komme tomme Huller, intet maatte virke dødt, — han havde „Horror vacui".

Mange fine, kloge Raad gav han mig med Hensyn til Skuespilkunst og mange morsomme „dessins", men aldrig glemte han at rose det af mit eget, han syntes var godt, særligt Scenen med Tasken var han tilfreds med. „De har en Evne," sagde han, „til aldrig at forlade Sitationen; jeg glæder mig over, at De stadig gaar fremad i Syn og Forstaaelse. De er saa *perfektibel*." (Dér var Ordet igen!). Af og til kom jeg med en lille Bemærkning om, at Hr. Bloch vist maatte være træt af mig, — nu kunde jeg maaske nok selv; men altid sagde han: „Nej — vi maa gaa det grundigt igennem — det maa ligge fast og sikkert, — jeg synes, der manglede lidt dér og dér,

man skal aldrig slippe noget, før det er helt færdigt.“ Og jeg kom hellere end gerne og var lykkelig over, at han gad arbejde med mig.

Da vi begyndte Prøverne nede paa Scenen, var jeg ængstelig for, at Emil Poulsen ikke skulde blive tilfreds med mig (jeg skælvede jo lidt for ham), men efter de første Prøver beroligede Bloch mig og sagde: „Emil Poulsen tror, De bliver god, han siger, De er mærkelig naturlig.“ Det lettede en Sten fra mit Hjerte! — Emil Poulsen spillede fortrinligt i Hovedrollen, „*Thygesen*“, baade komisk og smukt. Jeg glædede mig paa hver Prøve, og senere om Aftenen, naar jeg skulde ind i Stuen med alle Landkortene og spille den store Scene sammen med ham.

Noget højst mærkeligt hændte der, da jeg kom op paa Skrædersalen for at spørge om, hvad jeg skulde have paa. Der blev svaret: „Den lille Frk. Lindemann skal have to Kjoler — den ene maa blive *ny* — den anden er en af Fru Eckardts, der skal laves om.“ Frk. Christensen, der dengang stod for Damegarde-roben, var ualmindelig dygtig; de Kjoler, *hun* prøvede paa Damerne, de „sad“ aldeles glimrende. Ingen i Byen kunde sy „Spidsliv“ som hun. Min nye Dragt i 2den Akt blev da ogsaa rigtig fiks og pæn; jeg var meget glad over den. Fru Eckardts fraisefarvede Atlaskeskjole egnede sig derimod, selv om den fik Ungpigefacon, ikke til „den lille Helga“, den var altfor fin, — men som sædvanlig turde man jo ikke opponere.

Det blev en udmærket Forestilling, det kgl. Teater værdig. Et sjældent fint og morsomt Sammenspil var der i Blochs udmærkede Iscenesættelse. „Geografi og Kærlighed“ gjorde baade Forfatteren *Bjørnstjerne Bjørnson* og det kgl. Teater stor Ære. Desværre maatte der paa Grund af Fru Hen-

Anna Lindemann som „Helga“ i „Geografi og Kærlighed“.

nings Upasselighed sættes rød Plakat adskillige Gange, men Stykket opførtes dog — til Publikums udelte Glæde — 13 Gange i Sæsonen.

Jeg var, som sagt, Instruktør Bloch saa taknemmelig, fordi han havde læst „Helga“s Rolle saa indgaaende med mig, fordi han overhovedet havde faaet Interesse for mig, at jeg følte en stærk Trang til at give min Taknemmelighed et synligt Udtryk. Men hvordan skulde jeg bære mig ad? Jeg skrev

Min Paaklæderske, Fru Svane.

hjem og fortalte, hvor meget jeg skyldte ham, — hvor sjældent interesseret og god han var imod mig, og spurgte, om Fader ikke vilde give mig en eller anden Sølvting eller Antikvitet, som jeg til Tak kunde forære ham den første Aften det ny Stykke skulde spilles. Et Par Dage efter fik jeg Brev fra Fader. Han skrev: „Et Sølvbæger til Hr. Krohn er afsendt“. Han tog Fejl af Instruktørernes Navne — det har vi ofte let af. Premiæraftenen paa *Geografi og Kærlighed*, den 13. December, pakkede jeg glad Bægeret i lyserødt Silkepapir og skrev paa et Visitkort: „Fra Deres taknemmelige Helga“, og satte det om Aftenen ind paa Bordet i Blochs Værelse paa Teatret. Da jeg efter Scenen i 2den Akt kom ud i Kulissen, stod Bloch der sammen med den gamle

Teaterlæge, Professor Theodor Collin. Jeg tænkte slet ikke paa, hvorledes jeg havde spillet — kun paa: „Hvad mon Hr. Bloch siger til Bægeret?“ — Bloch sagde: „Naa, det gik jo godt — De kunde da høre, at Folk var med.“ „Ja — Gudskelov, det — — jeg véd egentlig slet ikke, hvordan jeg har spillet.“ „Jeg synes, De gjorde noget andet dér, end De plejer — der var et Par Repliker, der manglede lidt, ved Bordet.“ „Aah! — ja!“ svarede jeg. Lille Pause. „Saadan nogle unge Piger er nogle mærkelige nogle,“ sagde Bloch endelig, henvendt til Prof. Collin. „Ja, det ved Gud, — snurrige,“ sagde Collin og gik ned i Parkettet. Mon han ikke siger eet Ord om Bægeret, tænkte jeg, maaske har han slet ikke faaet det? — „Er det ikke et morsomt vittigt Stykke,“ fortsatte Bloch, „der er en sjælden Friskhed over alt, hvad

Bjørnson skriver.“ — „Ja—a — det — det er der.“ — Efter en lille Pause igen, sagde Bloch endelig: „Ja, De vil vist, jeg skal takke Dem, Frk. Lindemann, for et Sølvbæger, De har sendt mig; — men jeg vil blot sige Dem, at den Slags Ting er mig rent ud sagt *modbydelige*.“ Jeg blev vist gennem Sminken som Ild helt op til Haarrødderne, men smilede og smaalo forlegent, idet jeg mumlede: „Det var jo bare saa lidt — det — var bare — det — var ikke noget — jeg vidste ikke . . . ,“ og styrtede saa op paa mit Værelse. Alting løb rundt for mig. Jeg skulde klæde mig om til næste Akt. Alting var mig ligegyldigt, Rollen, det hele — jeg maatte græde, græde, — græde over, hvad Bloch havde sagt.

Jeg var meget fortvivlet! Paaklædersken, Fru Svane, blev yderst forbavset og sagde: „Gud, Frøkenen skal da ikke være saa ulykkelig, — det gik jo udmærket — der er ingen Grund til at græde, — de klappede jo, da De gik ud.“ — Ak, hun anede jo ikke, hvad der var i Vejen. Da jeg kom ned paa Scenen i 3. Akt, var mine Øjne ildrøde, og jeg var helt ophovnet i Hovedet. Det passede iøvrigt godt til Situationen, da jeg skulde komme ind fuldstændig opløst i Graad, saa jeg tror nok, den sidste Scene lykkedes ganske godt. — Bloch talte jeg ikke mere med den Aften, — saa' ham kun fra Siden paa Afstand.

Da jeg kom op efter Forestillingen, var jeg stadig lige ulykkelig, og min Paaklæderske blev ved med at forsikre, hvor godt det var gaaet — jeg skulde bare spørge de andre. Men hun talte for døde Øren — jeg tænkte kun paa, at Instruktør Bloch var bleven vred, fordi jeg ikke havde kunnet lade være med at vise ham, hvor dybt taknemmelig jeg var ham. Nu vilde han maaske aldrig tale med mig mere, — endsige læse med mig.

ATTEN AAR

„Atton år tror jag visst, att jag va'
liten flicka så munter och så gla'.“

Min Rolle „Helga“ i „Geografi og Kærlighed“ betød uhyre meget for mig. *Bloch* havde jo læst den saa omhyggeligt med mig, og jeg vidste slet ikke, hvorledes jeg skulde takke ham for det, — for al den Glæde, jeg havde hver Aften, Stykket blev spillet. Desværre virkede det stakkels Sølvbæger,

jeg vovede at sende ham, som et ringe Tegn paa min store Taknæmmelighed, saa frygtelig uheldigt. Det var en Sorg for mig.“ —

Senere har *William* tit sagt: „Kan du dog ikke forstaa, at jeg vilde ikke have Gaver af *nogensomhelst* Art af dig. Du aner ikke, hvor ubehagelig jeg blev tilmode, da jeg lukkede op for det lyserøde Silkepapir, og tog Bægeret og dit Kort frem. Jeg kastede min Hat hen ad Gulvet og mumlede arrigt en hel Del for mig selv. — Det ærgrede mig, at jeg skulde ligesom betales for den Glæde, jeg havde af at læse med dig. Derfor kunde jeg ikke sige Tak.“ — Jeg forstod det nok — — senere. Men jeg troede altsaa, da Bloch Premiæraftenen sagde til mig, „at den Slags Ting var ham rent ud *modbydelige*,“ at han for Alvor var saa vred paa mig, at han hverken vilde tale eller læse med mig mere, og det gjorde mig bundulykkelig.

Anna Lindemann.

Gudskelov! Jeg tog fejl! Hans Harme varede ikke ved! Da jeg igen traf *Instruktør Bloch*, lod han som ingenting, — var elskværdig som altid (vi talte ikke mere om Bægeret), og han tildelte mig lige efter „Geografi og Kærlighed“ en ny Rolle, „Kammerpigen Manette“ i et fransk Lystspil, som han selv havde oversat. Det hed „Oscar“ og var af Scribe. „Oscar“ skulde spilles af de Unge ved Teatret. Af Mantzius, Poul Nielsen, Ring, Emma Lange og af mig, som endnu kun var Elev og den yngste ved Skuespillet.

Bloch sagde paa Læseprøven, at det var Bestemmelsen, at Stykket skulde indstudies paa Prøvesalen om Aftenen, eller naar Tid gaves. Det hastede slet ikke. Der var ingen, der skyndte paa os. *Kammerherren* var enig med ham i, at det skulde være en Øvelse for os, og det skulde ikke spilles, før det gik saa godt som muligt. Det var behagelige Vilkaar at arbejde under,

maa man sige! — Prøverne gik ogsaa med Liv og Lyst. Bloch sagde, at vi skulde spille let, elegant og vittigt. Han var utrættelig i Paafund, tog om og om igen og havde en egen Evne til at ildne os op, som var ganske utrolig. Takket være ham fik vi et intimt Sammenspil, og alle tre Akter gik i et rygende Tempo. Særlig Mantzius var fortræffelig som en ældre Bonvivant. Tilsidst, da det hele var bleven som en Leg for os, sagde Bloch: „Saa, nu tror jeg, vi er færdige! Nu antager jeg ikke, vi kan faa det bedre.“

Kammerherren ytrede, da han overværede Generalprøven: „Ja — jeg maa sige, det gaar jo flot — — man føler sig ligefrem hensat til *Palais Royal*.“

Den 9. Februar opførtes „Oscar“. Publikum morede sig meget over det lille, vittige Stykke, og det blev spillet 13 Gange i den Sæson. Jeg havde Fru Hennings' Kjole paa fra „Gnisten“, — en lille, rund Kniplingskappe paa den ene Side af Hovedet, og et hvidt, broderet Forklæde. Det gik mig godt, og jeg var tilfreds „helt igennem“.

Sæsonen gled videre — næsten alt for hurtigt, syntes jeg. Flere Familier havde jeg efterhaanden lært at kende og blev ikke saa sjældent inviteret ud; men selv om det morede mig at komme i Selskab og træffe nye, fremmede Mennesker, var jeg dog altid glædest de Aftener, jeg skulde spille. Gik der en Uge, hvor jeg ikke var med, følte jeg mig helt mismodig.

Den 3. Februar skulde Fru Eckardt have 25 Aars Jubilæum. Hun vilde optræde som „Fru Møller“ i „Embetsiver“ eller „Hr. og Fru Møller“, og efter Forestillingen (mærkeligt nok skulde „Nej“ spilles bagefter, hvori Fru Eckardt jo ikke havde Rolle), skulde der være stor Fest med Spisning og Dans i Balletsalen paa Teatret. Vi Unge glædede os umaadeligt til dette

Anna Lindemann som „Manette“ i „Oscar“.

første store Teatergilde, og jeg skrev hjem til Fader: „Kære Fader, vær ikke vred, men jeg *maa* have en ny Kjole til Fru Eckardts Jubilæum, det er ganske nødvendigt. Du kan jo forære mig den til min Fødselsdag (den 2. Februar). Der skal være stor Fest paa selve Teatret, den 3. Februar er det, og jeg vil saa gerne se pæn ud.“ — Fader var altid forstaaelsesfuld og god.

Fru Josephine Eckardt.

Jeg fik en rosa Silkekjole, som jeg selv fandt „som en Drøm“. Livet har jeg endnu! Det er gemt til Minde om en virkelig sjælden indholdsrig og morsom Aften. Jeg ser Fru Eckardts Entré for mig! Jeg husker den Gratie, hvormed hun hilste ud til Publikum. Hun saa, som altid, ladylike og smuk ud og gjorde naturligvis stor Lykke som den determinerede, energisk komiske „Fru Møller“. Fru Eckardt havde som bekendt, til Trods for at hendes Ydre modsagde det, en betydelig komisk Evne. I Festen bag efter deltog hele Personalet. I den store Ballethal var der dækket mange lange Borde, og der var pyntet med Flag, Guirlander og Blomster. Midt for Hovedbordet præsiderede *Kammerherren* med den hvidklædte, elegante Jubilar, og dér sad selvfølgelig

Olaf og Emil Poulsen, Fru Phister, Schram, Fru Hennings, Bloch, Krohn, Fru Nyrop (Bloch havde Fru Nyrop til Bords), Kammersanger Simonsen, Jerndorff, Zangenberg, Axel Madsen, Balletdirigent Gade o. fl. Vi Unge var, ganske naturligt, placeret længst borte, ved den nederste, tarvelige Bordende, men hvad gjorde det! — vi morede os glimrende, hvor vi sad. Jeg havde Karl Mantzius til Bords. Det var jeg glad over. Som 14-aarig havde jeg truffet ham, der den Gang var cand. phil., i Sommerferien hos min Onkel, Bankdirektør Lindemann i Slagelse, og jeg havde lige spillet sammen med ham i „Deklarationen“ og nu sidst i „Oscar“.

Der var en storartet Stemning ved Bordet — og Snakken og Latter, og Klapsalverne haglede ned efter de morsomme Taler og Sange. Særlig *Kammerherren* høstede Kæmpebifald for sin elegante Hyldest til Festens Dronning (*Kammerherren* talte altid fortrinligt med en Masse rammende Pointer) og Kammersanger Niels Juel Simonsen, der i varme Ord udbragte en Skaal for Danmark og det danske Kongehus. (Simonsen talte ved alle Lejligheder for Fædrelandet og Kongehuset).

Efter Spisningen, da hele Salen var ryddet, begyndte Dansen, der varede til den lyse Morgen. Vi dansede og dansede uden at trættes. Selv de ældste veg ikke tilbage for en Polka og en sagte Vals. Kun *Instruk-tør Bloch* dansede ikke. Han stod og saa til. Flere af Damerne inklinerede for ham, men han bukkede, smilede og rystede paa Hovedet, saa jeg — — og blev staaende. Hvor havde ogsaa jeg Lyst til at inklinere for ham! Mon jeg tør —? Nej — jeg *tør* ikke! Jo, jeg *vil*! Nej, jeg *vil ikke*! Jo! Endelig tog jeg Mod til mig og vovede at neje for ham. Med et eget komisk Udtryk sagde han: „Det er saa smigrende for mig, at de unge Damer vil danse med mig, men jeg

danser saa daarligt, mit Ben er ikke helt rask endnu.“ Men saa alligevel dansede han Salen en Gang rundt med mig; det gik udmærket, og jeg syntes, jeg ligesom svævede i Æteren. „Mange Tak,“ sagde jeg, da han bød mig Armen og førte mig hen til en Stol. „Nej, det er jo mig, der maa takke,“ svarede han. Senere kan jeg huske, han kom til at skænke mig et Glas Vand, ellers talte jeg ikke mere med ham den Aften. Da jeg kom hjem ved Firetiden, syntes jeg, at jeg aldrig havde moret mig saa godt. Jeg var slet ikke træt, kunde ikke sove, men satte mig paa Sengekanten og gennemgik det hele. Jeg kan huske, jeg følte mig lykkelig, da jeg sad der. Skæbnen havde været mig god! Jeg havde haft Held med mig! Jeg „gik“ igen med en ny Rolle! I Gaar var jeg fyldt 18 Aar! Hvor Teatret var vidunderligt! Hvor

Karl Mantzius.

Verden var interessant! Hvor Livet var dejligt! — Og — — hvor var *Instruktor Bloch enestaaende!* Tænk, han havde villet danse med *mig!*

Nu hændte der noget, der gjorde mig ked og bedrøvet. Jeg maatte flytte fra Abrahams', der skulde disponere over mit Værelse. Det var til den 1. Marts. Hvor skulde jeg nu hen? Endelig bestemte jeg mig til at flytte lige overfor i Nr. 17, i fhv. Rosings Hotel garni, der bestyredes af en Enkefru Aagaard, en Datter af Politikeren Balthasar Christensen og Moder til Fru Caroline Erik Skram. Jeg vilde saa gerne blive i Tordenskjoldsgade, saa nær ved Teatret, og saa kunde jeg ogsaa tit løbe over til Abrahams'. Jeg fik et udmærket Værelse med Sol, jeg møblerede omtrent selv, og det varede ikke længe, før jeg ogsaa slog Rod dér og følte mig ganske hjemme. Naar man er ung, er man elastisk. Fru Aagaard var et rart Menneske, altid flink imod mig, og hendes fire Børn blev jeg straks gode Venner med. Forandringen gik meget bedre, end jeg havde tænkt mig.

Fader plejede at komme til København Foraar og Efteraar, og det var jo dejlige Dage, som vi nød begge to. Han blev straks lidt ængstelig for Betegnelsen „Hotel garni“, da jeg skrev og fortalte ham, at jeg skulde flytte, men Angsten forsvandt, da han saa, hvorledes jeg havde det.

Paa første Sal nedenunder min Stue var der et meget stort Trefags-Værelse. Dér boede den Vinter en gammel, norsk Dame, som der hvilede en egen Mystik over. Fru Aagaard fortalte mig altid halvt hviskende og hemmelighedsfuldt om hende og hendes Liv dernede. „Det er den norske Forfatterinde Fru Camilla Collett,“ sagde hun. „Kender De hende?“ — Nej, det gjorde jeg da ikke! — „Et forunderligt Menneske! Tænk Dem, hun gaar *aldrig* ud — hun ruller Gardinerne ned midt om Dagen — taler aldrig med nogen — der maa ikke lukkes Vinduer op, og hun gaar ikke i Seng før midt om Natten. Der maa ikke gøres rent hos hende, og efterhaanden er der jo bleven saa snavset dernede, saa det ikke kan beskrives. Pigen maa lige rede Sengen, ellers maa hun intet røre, hverken feje eller tørre af. Svamp og Sæbe til sig selv bruger hun vist sjældent, og hendes Tøj bliver aldrig børstet.“ — „Hvorledes ser hun ud?“ spurgte jeg nysgerrigt, stærkt optaget af den mærkelige Gæst. „Besynderlig, — hun er vist tungsindig — hun gaar frem og tilbage, frem og tilbage i Stuen og sidder og spiser ved et lille Bord i Halvmørke.“ „Jeg vovede mig derind forleden Dag,“ fortsatte Fru Aagaard, „for indtrængende at bede hende om at maatte faa Lov til at

gøre en lille Smule rent i Værelset, men blev pure afvist. „Behøves ikke for mig!“ svarede hun. Da jeg slukøret maatte gaa igen, udbrød hun til min Forundring: „Hvem er det, der snakker højt ovenover mig?“ „Det er en ung Skuespillerinde, der øver sig,“ svarede jeg. „En Skuespillerinde?“ „Ja — hun er ved Det kgl. Teater.“ „Ja — saa. Hvor gammel er hun?“ „18 Aar!“ „Ak, 18 Aar, jeg vil se hende!“ — „Se mig“ — udbrød jeg. „Ja, det sagde hun,“ svarede Fru Aagaard. Hvor mærkværdigt! Fru Collett, som lukkede sig ude fra alt og alle, vilde pludselig se mig, hvem hun slet ikke kendte. Efter den Beskrivelse, jeg havde faaet af hende, var jeg langt fra glad eller behagelig berørt over, at hun ønskede at tage mig i Øjesyn. Naar jeg kom til første Sal og hørte nogen pusle bag ved Entrédøren, gøs det i mig. Jeg havde faaet en ligefrem Angst for den sælsomme, sikkert ulykkelige norske Dame, der skjulte sig hernede i København.

En Aften sad jeg og arbejdede med en Rolle, jeg lige havde faaet. Det var „Den unge Frue“ i Fru Emma Gads første Stykke, „Et Aftenbesøg“. Klokken var vist ikke langt fra 11. Saa bankede det pludselig paa Døren; men underligt sagte. Det forundrede mig i høj Grad, og lidt uhyggelig til Mode rejste jeg mig og gik hen og lukkede op. Der stod en Dame i den mørke Gang. En høj, stiv, tynd, mumieagtig Dame. Hun var som Pergament i Ansigtet, — med store, graa, stirrende Øjne, helt opstrøget, graaligt Haar — fin, kroget Næse og med en lille, sort Kniplingskappe siddende oppe paa Hovedet. Hendes Kjole var lang og sort. „Godaften,“ sagde hun paa Norsk, „jeg er Camilla Collett, jeg fik pludselig Lyst til at gaa herop. Forstyrrer jeg Dem?“ „Nej — nej — værsgod — værsgod at tage Plads.“ „Tak.“ Hun satte sig. „Det er en besynderlig Tid maaske, men for mig gaar alle Tider i Eet.“ En længere

Fru Camilla Collett som ung.

Pause fulgte. „De kender mig ikke,“ sagde hun endelig. „Nej — men jeg vidste jo, Fru Collett boede her.“ „H-ja — det gør jeg — foreløbigt. H-ja — a — man *skal* jo leve eet Sted. Jeg er en ensom Kvinde.“ Hun tav igen og saa sig omkring med de mærkelige, stive Øjne. „Jeg taler ellers ikke med *nogen*, — jeg er *ganske ene* her i København. Har De aldrig læst noget af, hvad jeg har skrevet?“ Næ — jeg maatte med Blusel indrømme, at det havde jeg ikke. „Ikke „Amtmandens Døtre“?“ „Nej, desværre.“ „Nu vilde det maaske interessere Dem, da De har set mig selv!“ hun lo en sagte, tør, spinkel Latter; det var, som gjorde hun Nar af sig selv. Igen blev der en Pause. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulde sige. „De er Skuespillerinde?“ sagde hun, ligesom lidt livligere, „hja — a — det var ogsaa mit Maal en Gang, men ingen raader over sit eget Liv.“ „Næ — æ.“ (Lille Pause igen). „Kommer De ned og besøger mig? Jeg er *altid* hjemme — gaar *aldrig* ud.“ — „Ja— mange Tak.“ — „Glem det nu ikke. Farvel da!“ Og saa gled hun ligesom fraværende ud af Døren og forsvandt ned ad Trappen som et Syn.

Jeg stod stille paa samme Plet. Mit Hjerte bankede. Det var, ligesom jeg havde haft en Vision eller en Drøm. Hendes gennemtrængende, stirrende Blik var *det*, der mest havde gjort Indtryk paa mig — og saa hendes Voksbleghed. Det var et forpint Menneske — det forstod jeg — og forladt. Jeg havde meget ondt af hende, men uhyggeligt virkede hun. Det varede længe, inden jeg kunde sove, — og senere om Aftenen, naar jeg ikke spillede, men sad og læste paa min Rolle, rystede jeg ved Tanken om, at Fru Collett skulde banke paa igen. „De maa gaa ned til hende,“ sagde Fru Aagaard; „men jeg vasker mine Hænder, *jeg* kan ikke gøre for, hvorledes der ser ud dernede.“

Ja — jeg *maatte* ned og gøre Fru Collett Gensit, det var i sin Orden, men jeg opsatte og opsatte det. Endelig en Dag ved Firetiden tog jeg en rask Beslutning og bankede paa hos hende. Ligesom langt borte fra blev der svaret: „Hja—a—a.“ En ubeskrivelig hengemt, daarlig Luft slog mig i Møde — og der var næsten helt mørkt i Stuen. Hun gik lige hen imod mig og saa mig ind i Ansigtet. „Hvem er De? Aa—aa, er det Dem, Skuespillerinden ovenpaa,“ sagde hun mildere, „Tak fordi De besøger en Ensom.“ Hun trak Rullegardinet fra det ene Vindue. Der var sorte Møbler med mørkerødt Fløjlsbetræk, men man kunde skrive paa Fløjlet, saa støvet var det — og paa Bordtæppet ogsaa. Fru Aagaard havde Ret, der *var* rigtignok snavset, trist

og blottet for al Hygge. Hun gik rundt i sin stramme, tarvelige sorte Kjole med den lille, meget støvede Kniplingskappe paa Hovedet og et sort Shawl om Skulderen. „Hja — saa'n lever jeg — her er jo ikke opmuntrende, men saa'n liker jeg det bedst — nu. Sæt Dem ned og fortæl om Teatret,“ sagde hun. Jeg fortalte, hvad jeg havde spillet. „I Bjørnsons Stykke! Ja — saa — aa! Ja, jeg lever uden for Verden,“ næsten hviskede Fru Collett, „men, som sagt, saa'n liker jeg det bedst at leve; de er jo snille her, og En skal jo være *et* Sted. Før var det anderledes, alting skifter, Livet er saa ubegribeligt, men det forstaar De ikke, De er saa ung og tror, det er dejligt at leve.“ Saa snakkede vi lidt om Vind og Vejr, og saa sagde jeg Farvel, takkende Fru Collett, fordi hun vilde tage imod mig.

Da jeg kom op, var jeg ret betaget af mit Besøg hos hende, jeg var i en egen dyster Stemning, det var, som jeg havde siddet i et Gravkammer og talt med en Afdød.

Den en Gang saa smukke, begavede, interessante Forfatterinde Camilla Collett saa jeg aldrig mere. Hun rejste ikke længe efter — hvorhen vidste ingen. Værelset blev skuret, rensed og vasket fra øverst til nederst, og Møblerne blev bankede og børstede, saa Støvet stod i Røgsøjler ud af Vinduerne.

Og nye, glade Gæster flyttede ind dér, hvor hun en hel Vinter havde gaaet rastløst og forladt og grundet over Livet og Tilværelsen — vel over sin egen Skæbne i Særdeleshed.

Jeg glemmer aldrig mit Møde med denne mærkelige Kvinde, og naar jeg nu læser Optegnelserne fra hendes Ungdomsliv er det besynderligt at tænke sig, at hun har været et saa forelsket, stærkt lidenskabeligt Temperament. *Stakkels Camilla Collet!* Var det stadig Welhaven, hun længtes efter? Var det ham, der endnu paa hendes gamle Dage spøjgede i hendes Hjerter og Hjerne og stjal hendes Fred?

FRU EMMA GAD

Men nu är det ej mer, som det va'
stundom är jag sorgsen, stundom gla'.

Som nygift boede Fru Emma Gad, f. Halkier, i Korsør. Hendes Mand, Kaptajn Urban Gad, førte paa dette Tidspunkt Postdamperen Korsør—Kiel. Det var ikke saa mærkeligt, at Fru Gad, der var et livfuldt, begavet Menne-

ske med mange aandelige Interesser, var noget trykket over at skulle opslaa sit Hjem i Baggensens lille, friske, men alt andet end morsomme By. Hun, der som ung Pige havde opholdt sig længere Tid ad Gangen i Udlandet, og som kom lige fra sine Forældres livlige Hus, fra Københavns „Storselskabelighed“, kunde (selv om hun var lykkelig gift) daarligt finde sig i

Fru Emma Gad.

„at være gemt hen“ i en Smaakøbstad. Heldigvis var der ikke Tale om at forsøge „at slaa Rod“. Det var en Trøst for hende at vide, at det ikke var for Livet, hun skulde bo og bygge i Byen ved Store Bælt. Derfor svigtede Modet hende heller ikke.

Mens Kaptajnen sejlede og sejlede frem og tilbage og hun sad ganske alene hjemme, begyndte hun, for at faa Dagene og Aftenerne til at gaa, at skrive. Alt muligt mellem hinanden, Rejseskildringer, Oplevelser, Smaafortællinger og Komedier. Hun skrev og skrev, blot for at underholde sig selv, tænkte slet ikke paa Offentliggørelse.

Hun har tit senere sagt, at Korsørs Kedsomhed maatte bære Skylden for, at hun blev Forfatterinde.

„Jeg blev saamænd ligefrem *tvungen* til at sysle med aandeligt Arbejde for ikke helt at falde i Søvn, og efterhaanden kunde jeg slet ikke undvære mit Arbejde. Det blev min bedste Fornøjelse, min største Opmuntring.“

Efter nogle Aars Forløb blev Kaptajn Gad forflyttet fra Korsør til København, og Familien Gad (der var nu kommet 2 smaa Drengene) boede i adskillige Aar i Haregade Nr. 1 i Nyboder, og her skrev Fru Emma Gad saa det lille dramatiske Arbejde *Et Aftenbesøg* og bad Instruktør Bloch bevise hende den Tjeneste at læse det og ærligt sige sin Mening — om hun turde vove at indsende det til *Det kgl. Teater*, eller skulde gemme det ned igen, sammen med alt det andet i sin Skrivebordsskuffe? Bloch raadede

hende til at indsende Stykket. Det blev straks antaget, og Bestemmelsen blev saa, at de tre Roller skulde spilles af Mantzius, Poul Nielsen og Frk. Lindemann.

Det var første Gang, at jeg skulde være *gift, moderne Dame*. Jeg spurgte Bloch, der skulde sætte *Et Aftenbesøg* i Scene, om han virkelig mente, at jeg var i Stand til at udfylde den Rolle. „Ja, vist saa, den ligger jo meget godt for Dem.“ Og, som altid, troede jeg, hvad han sagde, og jeg arbejdede trøstigt videre paa den iltre, lille, københavnske Frue. Da man paa Teatret sagde: „I Morgen kommer Forfatterinden,“ blev jeg meget betaget, maa jeg sige. For første Gang skulde jeg spille for et Stykkes Forfatter. „Hun er nok meget vanskelig at tilfredsstille, frygtelig streng,“ tænkte jeg. „Det er nok en ældre, værdig Dame, som vil forlange en Masse Forandringer i Spillet.“ Jeg havde aldrig set Fru Kapt. Urban Gad, hun var ikke til Læseprøven; men min Fantasi havde altsaa udmalet mig hende med alvorlige, dystre Farver. Og saa traadte hun ind paa Scenen sammen med Instruktør

Anna Lindemann som „Nelly“ i „Et Aftenbesøg“.

Bloch. Høj, slank, mild og beskedent smilende. — Hun lignede Dronning Alexandra af England, syntes jeg. Øjeblikkelig gjorde hun et højst elskværdigt Indtryk, og da hun efter Prøven kom op fra Parkettet og fortalte, hvor glad og tilfreds hun var med Udførelsen og det hele, forsvandt al min Ængstelse, og vi gik alle tre, Mantzius, Poul Nielsen og jeg, med fornyet Iver og Glæde til Arbejdet. Lige før Fru Gad skulde gaa, tog hun mig hen i en Krog og sagde: „Jeg haaber da, De faar Lov til at faa en smuk Dragt paa? Det har jo en hel Del at sige. Folk ser saa meget paa Klæderne.“ Jo, jeg kunde da fortælle hende, at jeg fik en ganske ny, hvid Kjole med grønlig

Fløjls-Besætning. Hatten skulde jeg selv sørge for, og jeg havde hos Frk. Aaquist i Bredgade, som den Gang var meget „en vogue“ og meget dyr, bestilt mig en fin, hvid *Damehat* med Struds-fjer; den skulde koste 35 Kr., hvad der var en uhyre Sum for en Hat i de Tider.

Forestillingsaftenen fik jeg, til min store Overraskelse, sendende en stor, pragtfuld Blomsterkurv og et meget smukt Brev, som gjorde et stærkt Indtryk paa mig.

Kære Fru Gad! De var den første Forfatter, der sendte mig en Blomst og et hjerteligt Brev, og De var den første Forfatter, der gæstfrit aabnede Deres Hjem for mig. Fra Deres første Stykke blev vi Venner — *Venner for Livet*. Ved alle glade og triste Lejligheder stod De ved min Side. De blev min moderlige, trofaste Veninde, for hvem jeg nærede den største Hengivenhed. Tit har jeg takket Dem selv, for hvad De har betydet for mig, sidst da De laa ventede paa, at „Charons Baad skulde hente Dem“, som De udtrykte Dem med et eget blidt Smil (ak, De vilde saa nødig om Bord, havde saa meget at leve for). Men jeg føler Trang til ogsaa at gøre det her med disse beskedne Linier. Tak for Deres Venskab gennem Aarene, der svandt. Mere uegennyttig, tjenstvillig, gæstfri, omsorgsfuld Ven finder man sjældent. Jeg savner Dem tit — — saa mange Gange.

Verden piler hæsblesende afsted. Menneskene jager og jager. I det vildeste Tempo! Efter hvad? Som oftest efter noget, de ikke selv gør sig rigtig klart. Megen Ro til at mindes de Døde bliver der ikke. Glemselens Vande lukkede sig ogsaa hurtigt over Emma Gad. Hvad hun havde virket og udrettet paa flere højst forskellige Omraader, havde man ligesom mest Lyst til at overse, til at udslette. Ord som *overfladisk* og *for aggressiv* blev ofte brugt om hende. Men de, der virkelig kendte hende, forstod baade før og efter hendes Død, at hun betød langt mere end „*man*“ gav hende Lov til at betyde. Ikke alene paa Grund af hendes opofrende Sind og varme Hjerte, men væsentlig paa Grund af det rige Initiativ, hendes Samfundsinteresse, hendes Handlekraft og hendes Gavnildhed i Ord og Gerning.

Det gik rigtig godt med *Et Aftenbesøg*. Det var jo kun en Bagatel, — prætenderede heller ikke at være andet —, men der var et livligt, morsomt Replikskifte, og det gjorde Lykke, blev spillet fra 15. April Sæsonen ud 10 Gange og overført til næste Sæson.

Første Aften var jeg meget febrilsk og talte altfor hurtigt. Jeg kan huske,

der stod i et Blad, at jeg var i *prestissimo tempo*; men de senere Aftener blev jeg heldigvis roligere og spillede af den Grund selvfølgelig langt bedre.

Et Par Dage efter Premiøren blev jeg bedt alene til Frokost i Haregade hos Fru Gad. Stuerne var smaa og lave, men der var umaadelig hyggeligt. Fru Gad talte, kan jeg huske, meget om Instruktør Bloch, som hun berømmede i høje Toner. Og det var for mig det bedste Samtaleemne af alle. „Kan De ikke godt lide ham?“ spurgte Fru Gad. „Han er *enestaaende*,“ svarede jeg, og forsøgte at faa en nøgtern Klang i Stemmen. „Han sagde nu paa Prøverne,“ vedblev Fru Gad, „at han syntes, De havde saa meget Talent!“ „Tænk, sagde han virkelig! Han har været saa god imod mig, — jeg skylder ham saa meget.“

Hvis jeg havde turdet, var der udstrømmet et Væld af de skønneste Adjektiver, men jeg vilde ikke saadan give min Følelse Luft. Jeg maatte gøre mig Umage for at tale noget køligt. Hvad maatte hun ellers tro! Jeg maatte være forsigtig! Fru Gad læste for mig nogle Breve, som Bloch havde skrevet til hende angaaende Stykket. Jeg saa paa Skriften med varme Øjne, og rørte — ligesom ligegyldigt — ved Papiret. Hvor maatte Fru Gad være glad for de Breve!

Nogen Tid efter fik jeg igen Invitation fra Kaptajn Gads. Denne Gang var det til Middag. „Mon det er stort Selskab? Hvem mon der kommer?“ tænkte jeg og var en lille Smule beklemmt, da jeg gik ud ad St. Kongensgade til Nyboder. Pludselig saa jeg Instruktør Bloch gaa et lille Stykke foran mig. „Han skal derud,“ var min første Tanke. „Jeg skal være *i Stue* med ham og *sidde ved samme Bord som han*.“ Bloch gik ret langsomt med sin rolige, harmoniske Gang, — saa' hverken til højre eller venstre. Mine Øjne fulgte ham hele Tiden, men der var ikke nogen hypnotisk Kraft i mit Blik, han vendte sig slet ikke. „Hvor sætter han sine Fødder smukt! Han

Admiral Gad.

har hvad man forstaar ved *Rytme* i sin Gang! Jeg vil træde lige der, hvor han træder. I bedre Fodspor kan jeg ikke gaa!“ Og saa traadte jeg paa hver Sten, hver Flise, hvor *han* traadte. Det gav mig lange Skridt, men det var der saamænd ingen, der lagde Mærke til.

Jeg fulgte lige efter ham, indtil vi begge stod uden for Haregade Nr. 1. Han hilste meget venligt og lod slet ikke forbavset over at se mig.

Bloch ringede paa. Jeg *tror*, jeg var rød i Hovedet, og jeg *ved*, mit Hjerte bankede. Hele Aftenen var jeg ligesom lidt trykket. Jeg kendte jo ingen i Selskabet, og Bloch talte med alle de andre, men ænsede ikke mig. „Han overser mig,“ hviskede jeg indvendig, „men det er jo saa rimeligt!“ Dorph-Petersen og Frue, Gotfred Christensen og Frue var med til Middagen og Krohns, tror jeg. Min Bordkavaler var Hr. Marius Sødring. Hvor var det interessant for mig at se og træffe den berømte Fru Sødrings Børn! Hr. Sødring talte meget om fransk Skuespilkunst, særligt om den glimrende Skuespiller Delaunay. Lidt distræt hørte jeg efter, svarede vist baade dumt og aandsfraværende, — mine Tanker og Øjne var nemlig mest nede ved Bordenden, hvor Bloch sad med Fru Gad. Flere drak et Glas med mig. Bloch ikke. „Nej, hvorfor skulde han dog ogsaa gøre det!“

Senere paa Aftenen snakkede Kaptajn Gad en hel Del med mig. Han var, hvad man i Ordets bedste Betydning forstaar ved *en Mand* — tilmed en meget smuk Mand, djærv, ærlig og naturlig. Kaptajnen var glad og stolt over, at hans Kone havde faaet spillet sit lille Stykke paa *Det kgl. Teater*, og at det var gaaet godt; men ellers havde han ikke videre Interesse hverken for Kunst eller Litteratur. „En Sømand forstaar sig ikke paa de Dele,“ sagde han leende, „men man maa jo forsøge at følge lidt med, naar man har faaet en begavet, aandfuld Kone.“

Da Selskabet skiltes ved 11-Tiden, fulgte Instruktør Bloch med Dorph-Petersens, medens jeg vandrede alene hjem til Tordenskjoldsgade i „trübe Stimmung“.

Den Aften satte jeg mig ikke lykkeligt paa Sengekanten og gennemgik, hvad jeg havde oplevet, som efter Fru Eckardts Jubilæum. Tværtimod, — jeg tørrede Øjne og pudsede Næse, som saa ofte i den senere Tid og hviskede elegisk:

„Tungt er mit Sind, min Fred svandt hen,
jeg faar den aldrig, aldrig igen.“

„UDI AMORNS HECTE“

„Luk dine Øjne, luk Øjnene i,
 „Vaarvinden suser os sagte forbi,
 „hører du Klokker, som kimer i Luften?
 „Hægen har Blomster! Ak! Kender du Duften,
 „Duften fra Lykkens og Længslernes Tid,
 „Brisen har baaret den hid.“

Ludvig Holstein.

Det unge, stærke Foraar fejede, som sædvanlig, den matte, trætte Vinter af Vejen. Og dejligt var det Foraar, der har indskrevet sig med Ildbogstaver i min Erindring. Tidligt kom det. Knopper skød frem paa Træer og Buske, længe før de plejede. Og alle de søde, kendte Blomster stak deres beskedne Ansigter op af Jorden næsten før de havde Lov til det. — Solen ligefrem varmede. Selv Aftenerne var milde og lyse. (Hvor jeg husker dem!) Sæsonen var ogsaa snart forbi. Ferien stod for Døren. Den Ferie, som alle paa Teatret længtes imod og glædede sig til. Kun *jeg* længtes og glædede mig ikke. Jeg gøs ved Tanken om, at det skulde være Slut for i Aar, jeg gøs for Ferien, for den sidste Aften, jeg skulde spille. Mit Sind var saa uroligt og beklemmt. Jeg var ganske uligevægtig. For at faa Afløb for alle mine vekslende Stemninger begyndte jeg at skrive Dagbog; men rev den i Stykker igen, for „sæt Nogen nogensinde fik den at se“. Min bedste Lektüre var Goethe og Heine. Mit Yndlingsdigt var:

Tief verborgen im Gemüthe Hüte
 was Dich still beglückt.
 Ach! so manche zarte Blüthe
 hat die rauhe Welt zerpflückt.

Men „beglückt“ det passede jo slet ikke! — „gjorde det virkelig ikke!“ — „Nej — nej slet ikke!“ — „Og alligevel! Nej, jeg maatte jo være gal.“ „Tro, Mistro, Haab — Frygt — Mulighed, Umulighed skiftede som en Prisme i mig.

Jeg talte Dagene. Nu var vi snart i Maj. Ak! „Im wunderschönen Monat Mai, als alle Knospen sprangen.“

Om en Maaned lukkede Teatret sine hellige Porte, og jeg skulde rejse

hjem til det gamle Hus i Horsens igen. Hjem til min kære Fader. Men bort fra Fra Teatret? — Fra København?

Henrykt burde jeg være over denne første Sæson. Tænk, hvorledes det var gaaet mig! Seks gode Roller havde jeg spillet, haft Glæde af dem allesammen — og nu — i Sæsonens ellefte Time kom den syvende ind ad Døren til mig. Det var „Florence Ling“ i Hostrups nye Stykke, *Karens Garde*,

Kammersanger Peter Schram.

som straks skulde indstudies og spilles. Naturligvis var jeg ogsaa meget, meget glad og meget, meget taknemmelig over, at Lykken havde været med mig; men det var, ligesom Teatret nu var bleven Nr. 2, der var noget andet, som betog mig endnu stærkere.

Karens Garde var Hostrups næstsidste Arbejde. Handlingen var ikke meget sandsynlig, — for ikke at sige usandsynlig; men der var var ægte Provinsduft over Stykket, mange komiske Situationer og gode Typer, morsomme Roller. For Sceneinstruktøren var det et meget stort Arbejde. Der var bl. a. en Folkefest og en Aften paa en Jernbanestation, der fordrede rig Fantasi og Opfindsomhed. Instruktør Bloch løste denne Opgave aldeles fortrinligt og

høstede ogsaa overordentlig megen Anerkendelse for sin Iscenesættelse. Det var højst interessant paa Prøverne at se, hvorledes han manøvrerede med Masserne og fik det hele kædet ind i hinanden. Der var aldrig døde Punkter i Blochs Iscenesættelser. Alt levede hele Tiden. Man glemte i *Karens Garde* rent, at man var paa en Scene. Man var virkelig i *en Skov til en Folkefest*. Selv vi Skuespillere følte det, som var vi ude i *Naturen*. Og Stemningen paa Banegaarden med Dragerne, Lygtetænderen, Postbudene, de mest forskellige Mennesker, der kom og gik — Signalerne, Fløjten, Piben — Brusen; man var paa en *Jernbanestation* og man var paa en *Jernbanestation i en lille By*.

I en Pause paa en af Prøverne sad jeg paa en Stol i Kulissen ved Siden af Schram. Tørrrende sig med Lommetørklædet rundt i Ansigtet kom Olaf

Poulsen hen til ham og sagde, meget oprømt: „*William* har Pinedød gjort noget glimrende her, jeg vil se den, der kan gøre ham det efter.“

„Ja! Ved Gud i Himlens evige Rige, det har du ved den levende Gud Ret i,“ næsten raabte Schram og purrede op i sit smukke, store, graa Haar og tog sig „en lille Pris“ med sine ubeskrivelig lange, tynde — ikke altid lige soignerede — Fingre, idet han, som sædvanlig, spillede med Tungen.

Peter Schram — *Kammersanger*
Schram var vist den sidste Skuespiller, der brugte *Snus*. Han var et Unicum, baade som Sanger, Skuespiller og som Menneske. En mærkelig barok, grotesk komisk Fantasi havde han, den lignede ikke nogen andens. „Røverer“ i „Fra Diavolo“, „Radelzier“ i „Pernilles korte Frøkenstand“, „Vidnet“ i „Gulddaasen“, „Don Bartholo“erne o. s. v. Hvor staar alle hans Figurer som mejslede ind i Ens Erindring, og hvor man maa le, naar man tænker paa dem! Men han kunde ogsaa

Olaf Poulsen.

fuldtud illudere som *père-noble*, som fine, gamle Grever og aristokratiske Baroner („Baron Ebersdorff“ i „En Spurv i Tranedans“) og som jævn, gemytlig Borger („Prokurator Barding“ i „Soldaterløjer“ og „Kobbersmedemesteren“ i „Genboerne“). Denne interessante Mand havde mange Strenge paa sin geniale Bue. Som Menneske var han et elskeligt Barn, en Fantast og en intelligent, godmodig, dannet Mand, der var i Besiddelse af mange Kundskaber. Mellem Schram og Olaf Poulsen var der ingen Jalousi. De var gode Venner, og de respekterede hinanden. Olaf Poulsen havde et eget Syn paa Schram. Han betragtede ham nærmest som et *Phænomen*, morede sig kosteligt over ham, baade paa og uden for Scenen, og havde mangen Spøg for med ham. Schram beundrede Olaf Poulsen som Kunstner og naar Schram

fortalte sine stærkt vovede, men alligevel, trods alt højt uskyldige Historier, lo Olaf Poulsen saa det gungrede, medens Schram af Glæde derover slyngede sine lange Orangutang-Arme om Olaf Poulsens buttede Hals og forsikrede ham med et rasende komisk Udtryk i sit markerede Ansigt, „at det ved den levende Gud i Himlens højeste Rige var sandt hvert eneste Ord

han fortalte“. „Aa, du kære, gamle Dreng,“ sagde Olaf med et inderligt Tonefald, medens han med et humoristisk Blink i Øjnene saa sig omkring. Synd for dem, der ikke har set Schrams og Olaf Poulsens Sammenspil! Det var uforglemmeligt! Sprudlende af Vid, grotesk Humor og ægte, kildrende Lune og spækket med de kaadeste Improvisationer.

Min Rolle i *Karens Garde* var lille. Jeg havde kun to smaa Scener. „Florence Ling“ var en ganske ung Provinsgaas. Hun skulde være en lille, tyk Bolle, syntes jeg, og jeg stoppede mig derfor vældigt ud. Jeg havde en Kæmpehat paa Hovedet, med lange, røde Baand nedad Ryggen. Min bedste Replik (til en Veninde) lød saadan: „*Aah, din Mor hun har nu altid været mit Ideal. Jeg*

Anna Lindemann som „Florence Ling“ i „Karens Garde“.

er vis paa, hun aldrig i sit Liv har gjort noget eller sagt noget, som noget Menneske nogensinde kunde finde upassende eller underligt.“

„Jeg tror De skal accentuere *Noget* og *nogensinde*,“ sagde Bloch, „saa bliver det komisk“. Det gjorde jeg, — og blev ved Premièren meget forbavset over, at Folk lo og klappede stærkt efter Repliken.

Karens Garde blev spillet første Gang den 5. Maj og gjorde megen Lykke. Olaf Poulsen var glimrende som „Hr. Sønnerlund“ med sin lille Tenor, og Mantzius spillede en simpel Cigarmager med en udmærket Maske; hans Tale i Skoven, hvor han snakker om „a de' grønne æ godt for Øjnene“, var

fortræffelig holdt. Helt igennem var det en vellykket Forestilling, og Bloch havde, som sagt, stor — for ikke at sige den største — Andel i Successen.

Hostrup og Frue, der overværede Generalprøven, var da ogsaa yderst tilfredse, da de kom op paa Scenen. „Er *det* Digteren Hostrup?“ tænkte jeg. „Hvor ser han dog lille og tynd og mærkelig ud med det lidt rød-blissede Ansigt og det lange, glatte, tilbagestrøgne Haar“. Men saa vendte han sine Øjne imod mig, de var ganske, ganske lyseblaa, og de ligefrem lynede af Liv og Lune. Han var gammel af Aar og ret uanselig, men hans Øjne var unge, hvide, friske og opmærksomme, og saa forstod jeg — *at det var Hostrup*. Han klappede mig paa Skulderen og sagde med et mildt Smil, jeg ikke glemmer: „Frk. Lindemann er meget morsom som Florence Ling“. Den Gang vidste jeg ikke, hvor megen Tak jeg ogsaa senere blev Digteren Hostrup skyldig. Alle de Roller, jeg i Aarenes Løb spillede i hans Stykker, blev mig meget kære, og de kom næsten alle til at betyde noget for mig.

Chr. Hostrup.

Kort Tid efter Premièren paa *Karens Garde* blev jeg kaldt op til Kammerherren. Han ønskede at tale med mig. Det blev den mest uforglemmelige Samtale, jeg nogensinde har haft med ham. Da jeg kom ind ad Døren, stod han midt paa Gulvet med korslagte Arme, — det var ligesom han havde sat sig i Positur. Han sagde ikke „Goddag, mit kære Barn,“ som han plejede; men bukkede højtideligt. „Hvad mon der er i Vejen? Har jeg gjort noget galt?“ tænkte jeg. „Naa — ja — der er De altsaa,“ begyndte han. „Ja — jeg fandt det rigtigst at sende Bud efter Dem, min lille Frøken.“

Saa gik han rundt om Bordet og fingererede ved Tingene, som laa derpaa, medens han talte. „Hm!“ Han rømmede sig. „Det er kommen mig for Øre, at De om Aftenen under *Karens Garde* ofte sidder i den lille Gitterloge ved Prosceniet. *Grillen* kaldes den.“ „Ja,“ svarede jeg, „jeg har saa lange Ophold, og Personalet har jo Tilladelse til at gaa derind.“ „Vist saa, vist saa, jeg forstaar, De vil se paa Komædie, ikke sandt? De kan ikke faa nok af *Karens Garde*?“ Lille Pause. „*Hr. Instruktør William Bloch* vil ogsaa

følge Stykkets Gang fra samme Loge! Det er kun rimeligt, at han gaar derind, naar der er noget, han vil se — eller rette, og ikke den lange Vej ned i Parkettet. — Imidlertid (Rømning) *Instruktør Bloch* er en Hædersmand i alle Retninger. Han er min gode Ven — jeg kender ham; De véd, der er noget, der hedder Ildebrand i gamle Huse, naa, ja, — det er et gammelt Ordspil, har De aldrig hørt *det*?“ Jeg mumlede noget ganske lavt. „Naa — ikke! Hr. Bloch har megen Interesse for Dem *som Skuespillerinde*.“ (Jeg saa op). „Ja, det ved vi alle, — jeg har det ogsaa selv,“ (han smilede elskværdigt faderligt), „— men — (Rømning igen) — ja, det er lidt svært for mig at sige det — — De forstaaer?“

„Nej, Hr. Kammerherre, det gør jeg ikke.“

„Jo (han hævede Stemmen ligesom med en Kraftanstrengelse). — *Jeg forbyder Dem oftere at gaa ind i Grillen om Aftenen*.“

Samlende alt det Mod, jeg havde, (det var nu ikke saa forfærdelig meget), svarede jeg: „Der er aldrig bleven talt et Ord mellem Instruktør Bloch og mig i Grillen, som ikke *alle* paa Teatret maatte høre.“ „Jeg tror Dem, — jeg tror Dem. Jeg ved, han er en født Gentleman. Men gør Dem nu alligevel ingen Illusioner.“ „Illusioner?“ „Ja, forstaa, at han morer sig over at tale med Dem, — De er jo en kvik, lille Person, — — jeg mener, — gør Dem ingen *Forhaabninger*, — — Hr. Bloch forlover sig ikke! Hr. Bloch gifter sig aldrig! — — Han er *inkarneret Pebersvend*!“

„Hr. Kammerherre, jeg forsikrer Dem, — jeg har aldrig — —“ „Nej, men jeg finder nu, det er min Pligt her at sige Dem dette, baade som Chef og som Deres faderlige Ven.“

Det løb rundt for mig. Jeg vilde sige noget, men jeg kunde ligesom ikke faa Ordene frem. „Tja —! De véd ikke, hvad De skal svare mig. De har mest Lyst til at sige: Kære Kammerherre, hvad i Himmelen Navn vedkommer det dog Dem, om jeg taler med *Instruktør Bloch* eller ikke. Og De har Ret, det vedkommer mig ikke, paa en Maade *slet ikke*. Men, ser De, jeg har hele mit Liv haft Pligtfølelse, og en faderlig Raadgiver er nødvendig for et ungt, ubefæstet Barn, der staar alene i en Hvepserede. Jeg gentager derfor — jeg gør det i Venlighed — virkelig i stor Venlighed, *jeg forbyder Dem at gaa ind i den Grille*, — selv om De har flere Timers Ophold. De véd paa et Te-a-a-a-ter, man skumler dér over de mest uskyldige Ting, — og — hvorfor *skal* man give dem Stof til Omtale.“

Tjeneren Christensen meldte et nyt Besøg. Kammerherren klappede mig let paa Kinden og saa' venligt, ligesom lidt genert, paa mig, idet han hurtigt sagde: „Ja, nu gaar De hjem og siger til Dem selv: „Hu, den Kammerherre, hvor jeg hader ham.“ „Næ—æ.“ „Jo, De gør! Jeg véd det! Men i Hjertet saa kan De dog ganske godt lide ham alligevel, — ikke sandt?“ „Jo.“ „Farvel, mit Barn, husk nu, hvad jeg har sagt.“

Den nye Besøgende kom ind, og jeg gik hjem, ikke rød i Hovedet, — men bleg og mørk i Sindet over alt det, Kammerherren havde sagt. At nogen kunde have ondt af de faa Gange, jeg havde siddet og talt med Instruktør Bloch i Grillen! At de kunde gaa op og fortælle det! Utroligt! Kammerherren vilde hverken være nysgerrig eller næsvis, men kun pæn (men ganske unødvendigt) imod mig, — det forstod jeg. Men de, der havde sladret! Hvor er Verden dog ond, tænkte jeg. Men jeg er 18 Aar! Jeg vil byde dem Trods allesammen. Jeg gaar ind i Grillen i Aften igen. Ingen kan forbyde mig det!

Og det gjorde jeg, — og Instruktør Bloch kom ogsaa derind — et Øjeblik. Vi talte om Sommerferie, kan jeg huske. „Hvor skal De hen i Ferien, Frk. Lindemann?“ spurgte han. „Hjem til Horsens, — og saa til Himmelbjerget, tror jeg.“ „Er der smukt?“ „Ja, jeg synes, der er dejligt.“ „Jeg kender saa lidt til Jylland,“ sagde han, „jeg havde nok Lyst til at komme derover en Gang,“ — og saa gik han — — op paa Scenen.

Da jeg lidt efter gik ud af Grillen, stod Kammerherren lige foran mig og truede med Fingeren.

„De har været derinde alligevel,“ sagde han. „Ja, Hr. Kammerherre.“ „Har man kendt Mage til Ulydighed! Hvilken Respektløshed paa Det kgl. Te-a-a-a-ter! Man har slet ingen Myndighed mere!“ Og saa vendte han Øjnene mod Himmelen, idet han søgte at skjule et underfundigt Smil, og gik mærkeligt hurtigt op imod Baggrunden.

„Han var jo i Virkeligheden slet ikke vred,“ sagde jeg til mig selv. „Gudske Lov! Men det vilde jo ogsaa være meningsløst! Han maa ikke glemme, at jeg er voksen nu,“ — — og saa ringede Regissøren til fjerde Akt.

AMOR TRIUMPHANS

Naar Ringe byttes
 og Hjerter -slaar
 og Fuglene gyng
 paa Kviste og syng
 jeg fæster min Brud i Vaar.

— I Vaar!

(*Shakespeare.*)

I Begyndelsen af Maj fik jeg med faa Dages Mellemrum tre Forespørgsler, som i høj Grad forbavtede mig. Den ene var fra *Dagmar-teatret*, den anden fra *Folketeatret* og den tredje fra *Casino*. Ordlyden var omtrent den samme: „Om jeg ikke kunde tænke mig et Engagement fra næste Sæson?“ Der blev lovet mig mange gode Opgaver. Det ene Teater vilde give mig 3400 Kr. om Aaret, det andet 3500 Kr., og det tredje 3000 Kr. og en Benefice. Jeg kunde slet ikke tænke mig at forlade Det kgl. Teater. Ikke Penge, ikke Løfter om betydelige Roller kunde rokke mig. Jeg var bunden til Kongens Nytorv med de stærkeste Baand.

Fra det ene Teater fik jeg en ret hidsig Besked om, „at jeg skulde betænke mig, at jeg handlede uklogt, stod min egen Lykke i Vejen“. Men jeg holdt fast ved min Beslutning — og kom heller ikke til at fortryde det.

Kort efter fik jeg en Kontrakt sendt fra Det kgl. Teater. Man vilde engagere mig som Skuespillerinde fra næste Sæsons Begyndelse. Min Gage vilde blive 800 Kr. og 3dje Klasse Feu. Paa Gangen mødte jeg Kammerherren. Han standsede mig og sagde: „Jeg haaber, De er tilfreds, mit Barn? De ser, at De bliver favoriseret af Te-a-a-a-tret. Vi plejer aldrig at give de unge Damer mere end 600 Kr. og 4de Kl. Feu det første Aar —. Saa vil jeg blot tilføje, at der er anvist Dem paa Kontoret en Sæsonducør paa 600 Kr., som De kan hæve, naar De vil. Af dette — og af flere andre Ting — ser De, at Kammerherren er Dem bevaagen, ikke sandt?“

Naturligvis takkede jeg mange Gange og var meget glad over det, man bød mig.

Med et Nik gik saa Kammerherren, paa sine elegante, smaa Fødder, med hurtige, sirlige Skridt, og med Haanden paa Ryggen, ned paa Bureauet igen.

72 Gange havde jeg spillet. (To Aftener endog i to Stykker). Derfor fik jeg i Sæsonducør 600 Kr. Og blev ansat med 800 Kr. og 3dje Kl. Feu! Andre Tider! Andre Fordringer! Andre Fornødenheder!

Det er ogsaa ganske morsomt at tænke sig, at jeg havde *debuteret* — *spillet 7 Roller*, men var *aldrig blevet interviewet*, — mit Billede havde aldrig været i Bladene, — jeg havde aldrig set eller talt med en Journalist. — Forskellen er stor mellem nu og da!

Efter at jeg havde underskrevet Kontrakten, sendte jeg straks Brev hjem. Der stod: „Kære, lille Fader! Hvad siger du til, at jeg nu er fast engageret ved Det kgl. Teater? Min Gage bliver 800 Kr. — jeg faar 3dje Kl. Feu og altsaa Adgang til *Skuespillerindelogen*.“ Han svarede: „Kære Anna! Du kan tro, jeg glæder mig med dig.“

Ja, min Elevtid var altsaa ude. Hvad jeg havde skrevet uden paa min Karakterbog — v. (vordende) Skuespillerinde — var gaaet i Opfyldelse. Jeg var saa glad paa een Maade, men paa en anden var mit Sind dog lige uroligt.

Den italienske Skuespiller Ernesto Rossi skulde give et Gæstespil paa Folketeatret. Blandt andet skulde han spille sin Glansrolle „Othello“. De fleste af Skuespillerne og Skuespillerinderne ved Det kgl. Teater vilde derhen, og man var meget optaget af at skulle se den berømte Kunstner. Teatret blev straks udsolgt. Jeg kom desværre for sent og fik ingen Billet. Men under „Karens Garde“ kom Instruktør Bloch hen til mig og sagde: „Skal De i Teatret og se Rossi, Frk. Lindemann?“ „Nej, jeg har ikke kunnet faa Billet.“ „Jeg har to Billetter — har De ikke Lyst til at benytte den ene?“ Saa uventet kom det mig, at det vist varede nogle Sekunder, før jeg svarede: „Jeg takker mange Gange! Men kan jeg tage imod det? — Jeg synes, det er altfor elskværdigt.“ „De kan udmærket tage imod det, — det er aldeles ikke noget at takke for,“ svarede han smilende, „Forestillingen begynder vist Kl. 8. Jeg lægger Billetten ned til Portneren til Dem.“

„Skal jeg sidde ved Siden af ham,“ tænkte jeg, „han sagde, „jeg har to Billetter“.“ Blodet skød op i Kinderne paa mig.

Aftenen kom. Jeg havde gjort mig megøn Umage med mit Toilette — vilde saa gerne være *rigtig pæn* — var nykrøllet og iført min fikseste Kjole. Med bankende Hjerter afleverede jeg min Billet til Kontrolløren — gik ind paa 3dje Række i 1ste Parket — og *dér* sad *Instruktør Bloch*. — Jeg skulde

altsaa sidde ved Siden af ham! Han rejste sig, bukkede og rakte mig meget venligt Haanden. Jeg tog den, men jeg tror nok, at jeg rødmede og var noget genert, — vovede næsten ikke at se op fra Programmet. Da jeg endelig løftede Øjnene, saa jeg mindst hundrede Blikke rettede imod os. Man smilede, nikkede, gjorde „Tegn og underlige Gerninger“. Der var en Puffen og Støden, en Lænen-sig-frem og Lænen-sig-tilbage for at se *Instruktør Bloch i Teatret med Frk. Lindemann*. „Jo-o — nu var det da tydeligt, der maatte da være noget imellem dem.“

Rossi spillede glimrende, men det var mig umuligt, — jeg kunde slet ikke nyde Forestillingen. Særlig i Mellemakterne følte jeg mig som i en Gabestok. Jeg vidste slet ikke, hvor jeg skulde se hen. Derimod lod det egentlig ikke til at genere Instruktør Bloch. „De morer Dem vist ikke,“ sagde han blot. „Jo-o.“ „Nej, De gør ikke — De er jo nervøs.“ „De ser allesammen herhen,“ hviskede jeg. „Ja, hvad gør det — lad dem se.“ — „Det er saa ubehageligt.“ „Skal vi da gaa?“ — „Ja — jeg tror det næsten.“

Og saa gik vi ud af Teatret, længe før Mooren havde myrdet Desdemona. At *det* gav endnu mere Stof til Omtale, tænkte jeg slet ikke over. Jeg syntes bare, jeg aandede lettet op, da vi kom ud paa Gaden. „Nu følger jeg Dem hjem,“ sagde Instruktør Bloch. Og vi talte om Rossi, om Forskellen paa italiensk, fransk og dansk Skuespilkunst. Ved Porten sagde Bloch: „Farvel! Og Tak, fordi De vilde følges med mig, men det var jo ikke saa hyggelig en Aften, som det skulde have været.“ Hvad jeg svarede, véd jeg ikke; men da jeg kom op paa mit Værelse, var jeg ganske forvirret, — vidste ikke, om jeg var lykkelig eller bundulykkelig. Kun eet stod mig klart, at Snakken paa Teatret vilde gaa den næste Dag. Hvilket Held, at jeg ikke skulde spille!

Nu var Maj Maaned snart ude. Der var kun nogle faa „*Karens Garde*“-Aftener tilbage. „Hvornaar skal De rejse hjem, Frk. Lindemann?“ spurgte — som ganske tilfældigt — Instruktør Bloch mig. Jeg sagde ham det. Og han gentog med et eget Smil: „Paa Onsdag Morgen Kl. 9.“

Det var en lidt vemodig Følelse, hvormed jeg sagde Farvel til Teatret. Nu var altsaa det allerførste Afsnit af mit Teaterliv forbi. Mon de andre vilde blive lige saa lykkelige? Jeg haabede det og ønskede det inderligt. Men man vidste jo ingenting. Man var aldrig sikker paa noget. Alting gik i Svingninger — op og ned. I det lille Værelse paa 3dje Sal — Elevværelset — havde jeg oplevet mange glade, *lykkelige Timer*, syntes jeg. Det var saa

underligt at pakke Sminkesagerne sammen og samle sit Tøj. Da jeg nu var bleven Skuespillerinde, fik jeg næste Aar et halvt Skab for mig selv og tre Skuffer i Sminkebordet. Det glædede jeg mig til, ellers kunde man jo heller ikke holde Orden paa Tingene. „Tak for i Aar og paa godt Gensyn,“ hviskede jeg, idet jeg saa mig omkring og slukkede Gassen. Saa tog jeg mine Æsker og min lille Koffert med mig, — gik hjem i Tordenskjoldsgade og begyndte at pakke ind dér, stadig trykket — stærkt beklemt i Sindet ved at skulle drage afsted.

Afrejsens Dag kom. Jeg kørte i Droske til Jernbanen, tog Billet, fik mit Tøj indskrevet og skulde saa ud for at finde en 2den Klasses Damekupé. Pludselig hører jeg en Stemme bag ved mig, der siger: *God Morgen. Jeg følger med — til Odense.* Det var *Instruktør Blochs* Stemme. Og dér stod han selv, iført en lang, lysegraa Rejsefrakke og saa meget glad og frisk (— jeg syntes jo — storartet) ud. Lokomotivet fløjtede. Toget kørte. Og vi kørte med. I samme Kupé. Ganske alene.

Da vi holdt ved Odense, og han steg ud, var mine sidste Ord: „Jeg skriver straks i Aften.“ Og hans: „Skriv hver Dag.“ „Paa Himmelbjerget.“ „Ja, paa Himmelbjerget.“ Saa vinkede vi, og jeg saa ud ad Vinduet, saa længe jeg kunde øjne ham. *Han* gik alene i „Fruens Bøge“ og følte sig ret forladt, og *jeg* rullede lykkelig den modsatte Vej til Horsens, medens jeg tænkte paa, hvorledes jeg skulde faa „det“ fortalt til Fader, naar jeg kom hjem.

Det er vanskeligt at lade som Ingenting, naar man er opfyldt af en stor Lykke og en stærk Længsel. Jeg *vilde vente* med at sige noget, men jeg *kunde* næsten ikke. En Dag tænkte jeg: „Nu maa det være,“ og saa tog jeg Mod til mig og sagde til Fader, medens vi var alene i „Kontoret“: „Fader, hvad vilde du sige, hvis jeg havde forlovet mig?“ — „At du var for ung — jeg vilde aldeles ikke synes om det!“ „Jamen, Fader, det kom jo an paa med *hvem*, ikke?“ „Naturligvis, men lad os nu ikke tale om saadan noget. Jeg véd, du er for fornuftig til at tænke paa den Slags Narrestreger. Du *venter!* Du er et Barn endnu — kun *atten Aar.*“ „Jamen, Fader, naar *Han* er 41 — og jeg kan ikke leve uden ham, saa kan vi da ikke *vente.*“ Fader saa forbavset ud — og sagde efter en lille Pause, ligesom opgivende: „Er det en Skuespiller?“ „Nej — det er det ikke.“ „Det er jeg glad over,“ mumlede han, medens jeg løb ind i Spisestuen.

Næste Dag, da Fader skulde ud i Praksis, sagde jeg: „Aa, Fader, vil du

ikke nok lægge dette Brev i Postkassen for mig?“ „Jo — det skal jeg.“ Han stak det i Lommen og vilde gaa. „Vil du ikke se, hvem det er til?“ Han tog det op og læste højt: „Hr. Sceneinstruktør William Bloch. St. Kirkestræde Nr. 1. København. Er det ham?“ (jeg syntes, jeg sporede noget behageligt i Stemmeklangen). „Ja, det er *ham!*“ „Kommer han til Horsens?“ „Ja, naturligvis.“ „Om ikke ret længe?“ „Ja, *snart*. Du vil synes udmærket om ham.“ „Jeg glæder mig til at se ham,“ sagde Fader.

HIMMELBJERGET

— men den skønneste Krans
blir dog *din*, Sancte Hans!
den er bundet af Sommerens
Hjerter saa varme, saa glade.
(*Holger Drachmann.*)

Da jeg havde Plads i Elevlogen, kom jeg ofte til at sidde ved Siden af en ung Dame, som jeg straks syntes umaadelig godt om. Det var Harpenistinden i Kapellet, Frk. Agnes Dahl, en Datter af den bekendte Musikdirektør Balduin Dahl. Hun var det første *kvindelige* Medlem af Kapellet, — overhovedet den første kvindelige Harpenist i Danmark. Vi talte en hel Del sammen og blev efterhaanden rigtig gode Venner. Mange Gange i Vinterens Løb viste hun mig Interesse og stor Venlighed, og derfor trængte jeg ogsaa stærkt til at gengælde al hendes Gæstfrihed og Hjertelighed. Vi bestemte saa, at hun engang, naar Sommeren kom, skulde besøge mig i Horsens. Hun glædede sig meget til at se mit Hjem, og hun kom ogsaa. Men Gud skal vide, at jeg paa det Tidspunkt ikke egnede mig til at modtage selv en nok saa kær Gæst. Ganske naturligt havde jeg nu kun en eneste Tanke: *Himmelbjerget!* „*W.* og jeg skal mødes igen paa *Himmelbjerget*.“ Jeg syntes ikke, jeg kunde rumme mere. — Værtindepligter! Umuligt!

Frk. Dahl blev under disse Forhold ikke saa lidt skuffet, tror jeg. Hun fandt mit Væsen forandret, kunde ikke begribe, hvad der var i Vejen med mig. Jeg var saa fraværende, saa febrilsk. Ikke som jeg plejede. Jeg sad ved Klaveret og sang stadig den samme Sang:

Jeg beder jer Blomster at tie dermed,
Gem dybt i jert Bæger min Hemmelighed,

Gik ind paa mit Værelse, lukkede Døren af og sad og skrev og skrev hver eneste Dag. Ingen maatte se Udskriften paa Konvolutten, og altid vilde jeg selv lægge Brevene i Postkassen.

Om Morgenens, naar jeg hørte Postbudets Trin paa Trappen, fo'r jeg ud for at hente, hvad han havde til mig. Aldrig var det forgæves, altid bragte han mig noget, og hurtigt lukkede jeg mig inde for i Fred at nyde, hvad *Han* skrev.

Der hvilede virkelig en egen mystisk Stemning over hele Huset. Fader havde lovet mig at tie foreløbigt; men han var jo ogsaa opfyldt af den store Begivenhed, selv om han forsøgte at skjule det. Han viste Frk. Dahl Mønter, Oldsagerne i Salen, gamle Bibler og sjældne ormædte Bøger. Det kedede hende rædsomt, men hun lod elskværdigt, som det interesserede hende umaadeligt. Vi var nogle Smaakøreture i Omegnen, — det var det hele. Saa rejste hun, ikke særlig opmuntret. Jyllandsturen var paa en Maade mislykket for hende, og det var Synd. Først senere fik hun Grunden at vide til al denne Besynderlighed, og hun forstod, og hun tilgav mig. —

Det var William Bloch umuligt at rejse, før han havde indfriet sit Løfte: at staa Fadder til Olaf Poulsens lille, ny Søn i Fredensborg. Han (W.) skrev: „Paa Onsdag 8te Dage er det Sct. Hans. Saa er jeg der! Og saa tænder vi et Blus, Anna! Jeg længes! Jeg længes!“ Onsdag 8te Dage! Ikke før! Jeg led ogsaa alle Længslens Kvaler. Hvor skulde jeg faa Tiden til at gaa?

Nu var der jo *det*, at jeg ikke kunde tage *alene* til Himmelbjerget. Jeg var nødsaget til at have en Sauvegarde med. Et forstaaelsesfuldt Menneske. En, der holdt af mig, og som *jeg* holdt af. „Det maa være *Tante Tille*“ (Otilia), tænkte jeg. Min Faders Søster, som var gift og boede i Horsens. Tante Tille og jeg havde altid staaet hinanden nær. Hun var uhyre sød, fuld af Lune og *meget* klog. Jeg vilde betro mig til hende og saa invitere hende

Harpenistinde, Frk. Agnes Dahl.

(jeg havde jo faaet 600 Kr. i Sæsonducør) til den lille Himmelbjergtur. Hun vilde sikkert gøre mig den store Tjeneste.

„Min Tante vil følge med, men jeg er vis paa, at hun vil være overordentlig hensynsfuld og pæn,“ skrev jeg til W. Han svarede: „Har du sagt det rent ud til Tante Tille? Hvad sagde hun til det?“ Senere i Brevet staar der: „Véd du, at der efter statistiske Beregninger her i Landet kun findes 68 klare Dage hele Aaret rundt? Og nu maa allerede over Halvdelen være forbrugt! Men vi behøver vel ikke lutter klare Dage paa Himmelbjerget. Regnvejrr kan ogsaa være godt. Saa gaar vi sammen under en stor Paraply og hører Regnen tromme paa den. Du maa bekvemme dig til at holde mig under Armen, Anna, — og saa kommer vi vaade hjem til Tante Tilles Forfærdelse, — og du bliver jaget ind for at skifte, men jeg holder mig i mit vaade Tøj, — for det er mere rask og mandfolkeagtigt.“ —

I et af mine Breve havde jeg skrevet: „Alt det jeg skylder dig! Tænk, hvad du har lært mig i Vinter!“

Dagen efter fik jeg følgende:

REGNING!

Indlagt tillader jeg mig at fremsende en *Regning* til Frøkenen, haabende paa, at den bliver honoreret *snarest muligt*:

42 Timer i Prøvesalen à 5 Kr. (billigt)	210 Kr.
10 Passiarer i Grillen à 10 Kr.	100 —
20 do. udenfor 10 à 10 Kr., 10 à 5 Kr.	150 —
1 Væren sammen i Teatret	200 —
3 gaaende Samtaler à 100 Kr.	300 —
1 Jernbanetur med Tillæg af Færge	3000 —
	3960 Kr.

Dertil kommer:

For Savn af Personen.....	10,000 Kr.
	ialt 13,960 Kr.

Ja, alt det skylder De mig, Frøken!!!

Deres meget ærbødige

W. E. Bloch.

Endelig blev det Sct. Hans! Den skønneste Tid i Aaret. Jeg lukkede næsten ikke et Øje, Natten før vi skulde af Sted. Om Morgenen fik jeg til min Forundring Brev fra selve Himmelbjerget. Der stod kun: „Kommer hun ej snart! Kommer hun ej snart!“ — „*Han*“ var altsaa allerede deroppe. Han gik og ventede. „Hvor og hvordan mon vi mødes,“ tænkte jeg? „Naar Tante Tille og jeg er naaet op paa Bjerget, staar han der saa?“ „Nej, han kan jo ikke se Baaden lægge til!“ „Maaske varer det en hel Time, inden jeg ser ham?“ „Han er nok paa en Spadseretur!“ — Jeg var i stor Spænding. Jernbaneturen til Laven var længere end et ondt Aar. Tante Tille, der mærkede min Nervøsitet, smilede bare og talte om alt muligt andet, end *jeg* tænkte paa. Endelig, endelig stod vi ved Foden af det forjættede Bjerg!

„Se! Staar dér ikke en Herre oppe ved Taarnet? Nej — det kan ikke være ham!“ „Nej — nu gik han.“ Mit Hjerte hoppede i Forventning, Glæde og Uro, da vi var naaet op paa Toppen. Efter at vi havde set paa Værelserne, gik jeg straks ud *for at søge*, gik tilhøjre og gik tilvenstre! — men — *Dér sad han jo!* Alene paa

en Bænk! Lige neden for Hotellet. Ganske, ganske sagte listede jeg mig derhen og skulde lige til at lægge Hænderne for Øjnene paa ham, da han pludselig vendte sig og sagde meget hurtigt og glad: „Jeg vidste godt, det var dig!“

Og saa lader jeg et gammelt, gulnet Brev, med fin, tynd Skrift tale. Jeg fandt det i min Faders Skrivebordsskuffe, da han var død. Det var fra Tante Tille, skrevet paa Himmelbjerget. Der stod:

Kære Johan!

Du længes, tænker jeg, efter at høre lidt fra Anna og om, hvorledes det ser ud heroppe paa Bjerget, og det vil jeg derfor fortælle dig lidt om. Det gik i susende Fart til Laven, og i Regnvejr gik vi med Dampbaad hertil.

„Tante Tille“.

Medens vi sejlede, begyndte Solen at skinne, og i det dejligste Vejr gik vi herop, saa let som aldrig før. Vi mødte ingen paa vor Vej, men „*en ensom Vandrer*“ havde taget Plads i Taarnet, hvad vi jo ikke saa. En Mængde Flag, ja — en Æreport var der bygget. Her var Folkefest, men det gjorde et vist Indtryk, som du nok kan forstaa. Da vi var kommet lidt i Orden efter Turen og havde hengivet os i Nydelsen af Udsigten, — opdagede Anna sin Ven og Lærer, Hr. B. Jeg saa ham svinge en grøn Gren af Vejen med sin Stok, og saa satte han sig paa en Bænk. Naa — de fik dem jo naturligvis en lang, lykkelig Passiar, medens jeg discret gik op og ordnede noget ved Tøjet. I Dag har jeg hilst paa ham og talt en hel Del med ham, og, Gudskelov, kære Johan — jeg ser allerede din Glæde. Du har Grund til at takke Gud, som lægger alt til Rette for os. Anna er straalende glad. Som en Fugl flyver hun omkring, medens vi jo maa glæde os over hende. Han er *nobel*, kan du tro, og *hensynsfuld* i yderste Grad. Egentlig smuk er han ikke, men han har kønne, talende Øjne og en elegant Skikkelse — og han er *klog* — *mandig* og har *et fint Væsen*. I mine Øjne er han højst elskværdig og sympatetisk. Med Inderlighed ser han paa hende — ja, lykkelig over hvert Ord, hun paa sin morsomme Maade kommer med. Du vil synes mageløst godt om ham, det vil du erfare ved første Møde.

En kærlig Hilsen, kære Johan, fra din hengivne Søster

Otilia.

Hils alle!

Uforglemmelige Dage oplevede vi paa det himmelske Bjerg, hvor Lyn-gen gror. Baadture, Køreture, Morgenture i Dalen og Aftenture i Maaneskin. Men vi var jo nødt til at rive os løs. Gamle Horsens vinkede. Svigerfaderen ventede spændt. Han og Svigersønnen skulde jo ses og tales ved.

Som Tante Tille havde skrevet, saaledes blev det! Ved første Øjekast, ved første Samtale fandt de hinanden og blev Venner. Ingen Svigerfader kan have elsket sin Svigersøn højere, end Fader elskede sin, og ingen Svigersøn kunde have varmere, mere hjertelige Følelser for sin Svigerfader end William Bloch. Begge havde de stor humoristisk Sans, og deres Syn og Meninger faldt næsten sammen paa alle Punkter. William fandt sig hurtigt hjemme i det gamle Hus paa Søndergade. „Her er sødt,“ sagde han. „Det ligner *mit Hjem i Kirkestræde*. Soliditeten, Tonen, Aanden er den samme. Selv Møblerne ligner vore. Tror du ikke, jeg kan passe ind her? Men

synes du ikke, jeg er alt — alt for gammel?“ (det var det stadige Omkvæd). „Jeg vil ikke have dig een Dag yngre.“ „Jamen *senere, senere?*“ „Aldrig! Aldrig! Du er evig ung for mig — og hvis blot *jeg* kan passe halvt saa godt ind i din Familie, som du i min, saa vilde jeg være henrykt.“ „De ved ikke noget i Kirkestræde endnu,“ sagde han. „Det vil nok overraske dem: de havde vist — ligesom Kammerherren — troet, jeg var „en inkarneret Pebersvend“. Nu skriver jeg til Mor.“ „Blot de ikke bliver ked af det, naar de hører, jeg er *Skuespillerinde?*“ Han lo. „De har stor Interesse for al Kunst, — det er forstaaende, gode Mennesker, og de vil allesammen glæde sig, naar de ser, jeg er saa glad, og de vil komme til at holde af dig.“

Et Par Dage efter W.s Ankomst sagde Fader til mig nede i Haven: „Jeg kunde ikke have faaet en Svigersøn, som var mere efter mit Hovede. Gudskelov, det ikke var en ung Springfyr, du kom med. Nu er jeg rolig for din Fremtid, lille Anna.“ „Jamen, Fader, *er* det ikke mærkeligt? Tænk, at jeg virkelig er bleven forlovet og skal giftes med *min forhenværende Argeffjende.*“ „Ja,“ svarede han med et filosofisk Smil, „saadan kan det gaa i denne mærkelige Verden.“

FRA FORLOVELSESTIDEN

Hvor var I røde Roser dog
 fra Ungdommens Dage saa glade!
 I min Erindrings Salmebog
 jeg gemmer eders Blade.
 Og skønt hvert Blad er gult og graat,
 som Farven af de Døde —
 den Sommer dog jeg mindes godt,
 da I var purpurrøde.
 I eders fine Væv endnu
 jeg kender hver en Aare,
 som før af *Morgenduggen* nu
 den fugtes af *min Taare.*

Oehlenschläger

Vemodigt og ligesom højtideligt løser jeg det falmede, røde Silkebaand, der er bundet omkring den Pakke, hvorpaa der staar: *Breve efter W.s Besøg i Horsens.*

De fleste er gulnede lidt, men Skriften er stadig klar — ren og tydelig, som han selv. Jeg læser dem allesammen. Disse Breve fra de lyse, uforglem-

melige Sommerdage, da William Bloch for første Gang betraadte det gamle Hus paa Søndergade som Svigersøn og som kærkommen Gæst. — Kun fjorten Dage blev han, saa rejste han tilbage til København for at fortælle sin

William Bloch.

gamle Moder, som han elskede, og sine Brødre og Søstre, som alle stod ham meget nær, at det mærkelige var sket: „Han og Anna Lindemann havde bestemt at ville følges igennem Livet.“

Naar jeg sidder i min stille Stue og læser disse mange, smukke Breve, Epistler og smaa Billetter igennem, er det, som om han, der skrev dem, staar ved Siden af mig, snakker med mig og meddeler mig sine Tanker og Oplevelser. Nuet, den graa Virkelighed forsvinder. — Jeg er helt inde i Fortiden, og jeg kan fornemme og føle om igen alt det lykkelige, som jeg ikke kan være Skæbnen nok taknemmelig for.

Den Tid, W. var i Horsens, gik — nej, løb alt — alt for hurtigt. Helst vilde vi være hjemme — spadserere — tage ud i Omegnen i Fred og Ro, men det lykkedes ikke altid. Faders og mine Venner og Bekendte vilde gerne være venlige imod os, og det var jo umuligt at afvise al deres

Elskværdighed. Kammersanger Schram boede med sin Frue hos deres Plejedatter Fru Opheline Olsen og hendes Mand paa det dejlige „Lille Grundet“ ved Vejle; de havde faaet at vide, hvor vi var, og bad os indtrængende besøge dem. Det gjorde vi — og fortrød det ikke. Schram var vidunderlig. Han kyssede os begge to og forsikrede „ved den levende Gud i Himmelen, at der var ikke noget, der i lange Tider havde glædet ham saa meget som „dette

her“. Hans Kone, Fru Hanne, var døv og talte med høj Fistelstemme: „Ja—a — Pietro (hun sagde altid *Pietro* i Stedet for *Peter*) havde jo ymtet lidt om det; vi synes, det er saa rart, Hr. Bloch ikke vil blive ved med at være Pebersvend.“ Fru Orpheline spillede for os paa sit nye Flygel, og hun og Hr. William Olsen viste os rundt i den sjældne Have, — Skoven og det hele. Med stor Gæstfrihed og oprigtig Hjertelighed blev vi modtaget.

Nogle Dage senere var hele Familien fra „Lille Grundet“ Gæster hos os. Schram havde nemlig lovet at assistere i Horsens ved en Koncert, som den højst musikalske, men ogsaa noget mærkelige Organist Thorald Jerichau (en Søn af Billedhuggeren og Malerinden) havde arrangeret.

W. kendte lidt til Jerichau. Han havde, da han rejste med H. C. Andersen, truffet Jerichau i Dresden, — og glemte aldrig, hvor stærkt Andersen havde skældt ham ud. For det første, fordi han ikke havde besørget nogle Teaterbilletter rigtigt, — og dernæst, fordi han ved en Fejltagelse var gaaet med Andersens nye

Hat og ladet *sin* noget ældre, ikke særlig elegante hænge paa Knagen. Andersen rakte Tunge og skar Ansigter op efter den og sagde: „Det uforskammede Asen! Der gaar han med *min* Hat, saa jeg ikke kan komme ud. Ikke for Guld sætter jeg hans Bør paa mit Hoved! — Man ved jo ikke — — der kan jo være Dyr i den! Man skal *aldrig* tage andre Menneskers Hatte paa.“ — En Timestid efter kom Jerichau forpustet og undskyldende tilbage med den rigtige Hat; men Andersen var stadig meget ophidset og gav ham en frygtelig Omgang. „Nu skal vi andre spise,“ sluttede han, idet han omhyggeligt striglede og børstede sin egen Hat indvendig og udvendig og — med to Fingre rakte Jerichau hans. Stakkels Jerichau! Stiltiende

Anna Lindemann.

maatte han forsvinde uden den Aftensmad, han vist havde gjort Regning paa. —

Schram havde ikke ret megen Sangstemme tilbage paa dette Tidspunkt; men hans Foredrag var glimrende, og han saa storartet, aristokratisk ud, naar han stod deroppe paa Tribunen og bukkede og takkede med Haanden paa Hjertet for det bragende Bifald og for alle Blomsterne, der blev overrakt ham. Bagefter hviskede han til mig: „Hvordan var det, hva’? Ved Gud i Himmels højeste Rige, jeg rystede over hele Kroppen af Angst!“ — „Det var storartet!“ „Var det virkelig, — hva’? (et saligt Smil gled hen over hans Ansigt). Uh, I kære, rare!“ Og saa tog han et Par dybe Toner ud i Luften. Senere sendte han mig en meget frisk og meget sød, lille Sang, han havde komponeret til mig. „Ingen anden er som jeg saa glad, saa glad“ (han syntes vist Ordene passede). Det bevæger mig altid, naar jeg ser paa disse Noder og Ord, som han selv med rystende Haand har nedskrevet.

Den gamle, originale Kammerherre Schütte, der var stærkt passioneret for Teater, bad Fader, W. og mig til stort Middagsselskab paa „Bygholm“, der ligger lige i Nærheden af Horsens. Hvor jeg husker det Selskab tydeligt! Der var henrivende paa det lille „Bygholm Slot“, fornemt og smagfuldt. Skønne Stuer og Sale med sjældne Malerier og Familieportrætter, kostbare Møbler, Porcelæn og Sølvsaager. Og saa den dejlige Park med Kanalerne med de hvide Svaner, der svømmede rundt lige uden for Vinduerne. Kammerherre Schütte var en morsom Mand. Han var tysk af Fødsel (ejede et Gods i Østrig, som han besøgte hvert Aar) og talte uhyre hurtigt, en Blanding Tysk-Dansk, som det var ret svært at forstaa. Den Dag, vi var der, snakkede han meget længe med William, der i Begyndelsen gjorde sig stor Umage for at følge med, men til sidst maatte opgive det og nøjes med at sige „Ja!“ „Jo! Jo!“ „Ja!“, naar han mærkede, der ventedes et Svar. Pludselig standsede Kammerherre Schütte sin Ordstrøm efter et af W.s „Ja!“er, lagde Haanden paa hans Skulder og næsten raabte ham ind i Øret: „Der skulde De nu have svaret *Nein*, — min kehre Hr. Bloch—h-h—“

At den ærværdige Pastor Holm fra Hatting efter Kaffen faldt i Vandet i en af de smaa Kanaler, da han vilde betragte en mærkelig Vandplante, og maatte have tørt Tøj paa, mindes jeg ogsaa. Selv om det var højst ubehageligt for Pastoren, var det samtidig meget komisk, da han viste sig i Kunstmaleren, Hr. Oscar Schüttes Klæder, der aldeles ikke passede ham, og blev modtaget med Akklamation af hele Selskabet.

Ak, gamle, søde, værdige Bygholm! din Patina, din Poesi er omtrent forsvundet! Nu er du blevet *Parkhotel!* med Restaurant, hvor der før var Rosenbede! Et sørgeligt Tidens Tegn!

W. rejste. Jeg fulgte ham til Fredericia og kørte i trist Stemning til Horsens igen. Men til min store Glæde overraskede han mig og kom over til os nogle Dage i August, før den store Arbejdstid begyndte. — Han sagde: „De er allesammen saa glade hjemme og længes meget efter at se dig. Jeg *ved*, de vil holde af *dig*, og *du* vil holde af *dem*. Kun min Broder Carls ældste Datter, den 16-aarige Ida, er noget fornærmet. „Hvor rædsomt med Onkel William,“ siger hun. „Nu kommer jeg vel aldrig mere med ham i Teatret og paa Kafé. Nu skal *hun* vel med. Jeg synes, Onkel William maa blive rød i Hovedet og flov, naar man taler med ham. Har han Ring paa Fingeren? Er han meget genert?“

*

Efter sit andet Besøg i Horsens skriver William: „Fallesen havde fra Udlandet spurgt Kassereren Hr. Fich, om jeg var kommen til København, eller om han vidste, hvor jeg var. Fich svarede: Hr. Bloch er vist i *Skanderborg*, 3 Mil fra Frk. Lindemann. Ingen af dem har til Dato hævet deres Gage. Jeg udbeder mig Ordre: Skal der udbetales begge for En eller En for begge?“

„Jeg ved ikke, Anna, om vi skal være stolte eller kede af det, men jeg har paa mange Ting mærket, at det har beskæftiget den store By uforholdsmæssigt meget, at vi to smaa Mennesker er kommet paa det rene med, at vi holder af hinanden. Alle Mennesker ved det — taler om det, kritiserer, kommenterer, gratulerer, saa at vor rare, lille Frase (om ikke *officielt* o. s. v.), som jeg samvittighedsfuldt anvender, hver Gang jeg kan komme til det, næsten begynder at have noget kvalmende ved sig. Om det saa er Gianelli paa à Porta, saa raaber han hen til mig fra sin Disk med et ejendommeligt Smil: „Velkommen tilbage fra Jylland, Hr. Bloch.“ Den tykke Kammer-sanger synes i Særdeleshed at have haft travlt; han har formelig været stolt over at kunne fortælle, „at det virkelig var sandt“. Fallesen f. Eks. vidste, at vi havde truffet ham den Dag i Aarhus og inviteret ham til Middag, hvoraf han tog Anledning til i et længere Foredrag at indprente mig Sparsommelighed og udpræget Kræsenhed i Valget af Omgang.

Fallesen var for Resten *meget* rar. Da jeg kom ind til ham, var Fich der-

inde; da han var gaaet, stod vi lidt stille og saa paa hinanden; derpaa smilede vi begge, stærkere og stærkere, indtil det blev til Latter. Saa satte vi os ned, hvorpaa han sagde disse mindeværdige Ord: „Hvornaar havde De saa Bryllup?“ Hans Forbavselse over at høre, at vi ikke var gifte, var grænseløs. Han strakte Armene mod Himmelen, drejede sig rundt og affyrede det ene Forundringsraab efter det andet. — En ganske lille Skanse om *Udstyr* o. s. v., som jeg mumlende opkastede, blev øjeblikkelig gennemskudt. Jeg prøvede paa at lave mig et solidt lille Bolværk om *Ungdom*; men det havde samme Skæbne. Hvad skulde jeg gøre? Jeg havde ikke flere Udenværker ved Haanden. Jeg overgav mig paa Naade og Unaade og indrømmede Manden, at det *virkelig var meget besynderligt, at vi ikke allerede var gifte*. Han benyttede sin Sejr meget ædelmodigt; han tilstod mig Afmarch med militær Honnør paa Betingelse af, at den begaaede Fejl *i en meget nær Fremtid blev repareret*, samt efter at jeg havde afgivet Løfte om straks at meddele Vedkommende det, at han, *i Betragtning af Omstændighederne* havde besluttet at ombesætte „*De Uadskillige*“. „*Malle*“ maatte under *disse Forhold* kunne udføres aldeles ypperligt af Frk. Lindemann. Om Aftenen var vi sammen i Frederiksberg Have. Han var hjertelig og meget elskværdig og bad mig bringe *dig* en Hilsen. Han roste dig meget, baade din Person og dit Talent, men mente forøvrigt, at vort Forhold paa Teatret i den kommende Sæson vilde blive meget vanskeligt. Baade naar En fik Rolle og naar En ikke fik Rolle vilde det hedde sig: „Det er Frk. Lindemann, der styrer Teatret: *hun* har *Bloch* i Lommen, og *Bloch* har *Kammerherren* i Lommen. (Det er mig dog i førstnævnte Henseende en Trøst at erindre, at du altid har megen Vanskelighed med at finde dine Lommer.) Jeg sagde ham, at vi to allerede havde talt med hinanden om de Ting, at vi bildte os ind, at vi begge af Naturen var nogenlunde noble Mennesker, og at vi havde den bestemte Vilje at ville være det, — at vi i vor Stilling paa Teatret var ganske og aldeles uafhængige af hinanden, — og at der for mit Vedkommende var mest Fare for, at jeg af misforstaaet Retfærdighedsfølelse kunde undlade at foreslaa dig til Roller, som du efter dit Talent burde have, og som jeg under andre Omstændigheder ubetinget vilde have tildelt dig. Og ikke sandt? Kære, lille Anna, vi *vil* være to noble Mennesker, vor Samvittighed skal altid være ren, — og saa kan de andre for Resten sige, hvad de vil; vi undgaar dog alligevel ikke at blive bagtalte.“ —

„Man“ forstod ikke, at vi ikke straks giftede os. Men det var ikke saa let saa hurtigt at holde Bryllup. Vi skulde dog først have fundet en Lejlighed, der passede os, ikke for langt fra Teatret. Vi skulde dog have Tid til at vælge Møbler, vi rigtig syntes om. Man gik ikke den Gang hen i en Butik og „bestilte Udstyr“ uden nøje Overvejelse. Vi vilde saa gerne forsøge at skabe os et hyggeligt, smagfuldt, gedigent *Hjem* — ikke flytte ind i en hurtig lavet *Lejlighed*.

Man købte heller ikke færdige Lagner, Pudevaar, Dækketøj o. s. v. Nej, det skulde sys og laves *hjemme hos Fader*. *Der* skulde med stor Omhu vælges Lærred — Damask og Drejl o. s. v. *Der* skulde hækles Blonder og Mellemværk, sys Hulsøm og broderes Tunger og Navn. Fader ønskede det saa godt, solidt og smukt som muligt. Han var ogsaa meget optaget af, at han i Slesvig havde købt en sjælden, gammel Egetræskiste med udskaarne, allegoriske Figurer. Den vilde han lade lave om til Buffet, den skulde være hans egentlige Brudegave til os.

„Det kræver Tid altsammen,“ sagde han. „Et Bryllup kan virkelig ikke saadan holdes paa en Studs. I maa vente til næste Sommer. De Maaneder gaar saamænd hurtigt. Saa er Anna ogsaa blevet 19 Aar, og det er ung nok.“

Det blev da Bestemmelsen. Vi var meget glade og taknemmelige over, at han forærede os en Sum Penge til Møbler, Tæpper, Gardiner o. s. v., saa vi selv i Vinterens Løb kunde købe de Ting, vi syntes om — gaa paa Auktioner — samle „Bohavet“ sammen.

Næsten ufatteligt var det mig, at det ikke var en Drøm, men den lykkeligste Virkelighed, at Instruktør Bloch stod der paa Perronen og tog imod mig den Aften, jeg efter Ferien kom til København. Jeg havde i Forvejen bestilt lidt god Aftensmad til os, og den spiste vi i glimrende Humør paa mit Værelse i Fru Aagaards Pension.

Næste Dag skulde vi begge paa Teatret. Der var i de første Dage Repeitionsprøver paa baade „Karens Garde“, „Geografi og Kærlighed“, „Et Aftenbesøg“ og „Oscar“. Da vi ikke havde sendt Forlovelseskort, og da der ikke havde staaet noget i Aviserne, var Lykønskningerne ret forskellige. Enkelte lod som ingenting, — troede vist ikke paa det. Nogle smilede og nikkede hemmelighedsfuldt. Andre trykkede varmt Haand, var interesserede og hjertelige, uden at sige ret meget. Atter andre omfavnede og kyssede med et Væld af gode Ønsker for W.s og min Fremtid. En hviskede til en anden:

„Hun har sgu skudt Papegøjen.“ En kvindelig Kollega, der sagde, hun var min Ven, fortalte mig, at en anden kvindelig Kollega havde sagt: „Bloch kunde have faaet hvem han vilde, og tænk saa vælger han hende! — Dette Barn! Men det har vel sine Grunde. Han interesserer sig jo stærkt for hendes Evner, og saa har hun vist Penge; det maa være derfor.“ Hun skulde ikke have bragt denne Ytring til mig, for den gjorde et ubeskriveligt, et uudsletteligt Indtryk paa mig. Da jeg fortalte W. det, sagde han med et meget alvorligt Udtryk, men ganske rolig: „Ja, det er utroligt, saa lav Menneskenes Tankegang kan være, men jeg beder dig indtrængende, bryd dig aldrig om Kulissesladder. Lad det gaa ind ad det ene Øre og ud af det andet.“

Fallesen, der havde besøgt Grev Frijs paa Boller et Par Dage, medens jeg endnu var i Horsens, havde med sin mest elskværdige, gnikkende Latter sagt til William: „Jeg kørte saamænd igennem Søndergaden i Horsens, om Morgenen ganske tidligt, medens den lille „Malle“ endnu laa i sin dybeste Søvn, ellers havde jeg ikke undladt at have gjort hende et lille Besøg og afleveret hende min Kompliment for hendes gode Smag og fine Valg.“

Da jeg var oppe at hilse paa ham, udbrød han straks: „Ah, der har vi vores kære „Malle“! „Klister“ har lige været her. Han ser saa ung og frisk ud efter „sin store Udenlandsrejse“, saa det er en Fornøjelse. Den har virkelig bekommet ham vel.“ Men pludselig slog han om, som han saa tidt plejede, og sagde med et hjerteligt Tonefald: „Jeg giver Dem et faderligt Kys paa Kinden, mit Barn, — det har *han* vist ikke noget imod, — det kan en gammel Kammerherre godt gøre, naar han mener sin Lykønskning saa oprigtigt som jeg. — Men,“ han satte Fingeren paa Næsen, „De faar en vanskelig Stilling nu! At være forlovet og vel snart gift (det sidste tilføjede han med et komisk Glimt i Øjnene) med Te-a-a-a-trets *Sceneinstruktør!* Forstaar De, hvad det vil sige? Vanskeligt! Vanskeligt! Selv for de klogeste, de fornuftigste! De begriber det vel ikke rigtigt med Deres 18 Somre?“ „Jo, Hr. Kammerherre! Det maa De tro, jeg gør. Men hvordan skal jeg bære mig ad? Hvad skal jeg gøre?“

„Ingenting! Se op paa Stjerneerne, mit Barn. Det gør jeg. Hvad *der* staar skrevet, kan *ingen* menneskelig Magt forandre eller forhindre, og haab og tro paa, at de er Dem venligt sindet.“

MIN NY FAMILIE

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang —

„Lad os lige gaa ud og sige god Dag til min Broder Oscar,“ sagde William, da den første Repetitionsprøve paa Teatret var forbi — Dagen efter, at jeg var kommet til København. „Moder vil helst se dig i Morgen — der er vist noget med Vask i Dag.“

— „Gid det var vel overstaaet,“ tænkte jeg og ønskede, da Amaliegade begyndte, at Vejen havde været meget længere. „Han synes vist ikke om mig.“ — „Han kan vist ikke begribe, at William vil have mig!“ „Jeg er glad over, jeg har den blaa Kjole paa og den hvide Hat.“ „Bare jeg dog maa gøre et godt Indtryk paa Williams Broder!“ Saadan løb Tankerne rundt i Hovedet paa mig.

„Jeg ryster,“ sagde jeg, da vi nærmede os. „For Oscar,“ svarede W. med en stille Kluklatter. „Du behøver saamænd ikke at ryste for ham. Oscar er meget elskværdig og vil sikkert være uhyre pæn.“ Alligevel, da vi kom til Porten, ved Frederiks Hospital, der førte ind til Overkirurgens Bolig, kan jeg ikke sige, at mit Hjerte bankede taktfast og roligt, nej, det ligefrem hamrede af Spænding. W. trak i Portklokken. En Tjener kom ud og lukkede op. „God Dag, Klimmen,“ sagde W., „er min Broder deroppe?“ „Jo, Overlegen er til Stede.“ Klimmen saa interesseret paa mig med et lunt Glimt i Øjnene. Og Husjomfruen stak straks nysgerrigt sit Hoved ud af Køkken-døren (Køkkenet var i Kælderen) og raabte ivrigt paa sit Svensk-Dansk: „Jag tror Aaverkiruggen glädjer sig til at se Instruktøhhren og Fröknen.“ „Det er *Hanne*,“ sagde W., „hun var været flere Aar hos os i Kirkestræde — hun laver saadan glimrende Mad. Og det er *Frk. Lindemann!*“ Hanne og jeg rakte hinanden venligt Haanden. „Hja—a — det var ju paa Tiden — det var fornuftigt jort af Instruktøhhren — hja—hah.“ „Maatte det ogsaa være mig tilladt at fremkomme med *min* Lykønskning.“ Det var Klimmen, der bagved højtideligt hævede sin Røst, idet han gjorde et hastigt, lidt kejtet Buk.

Den brede Trappegang var fuld af Kobberstik, Malerier, Raderinger — udstoppede Fugle — store Gipsfigurer — Spejle, Vaser og en Mængde Snurrepiberier. Røde Fløjlsløbere laa op ad Trappen. Et smukt, gammelt

Bornholmerur stod i det ene Hjørne. „Det ligner vores Ur hjemme,“ hviskede jeg til William.

I Stuen havde Oscar Bloch Soveværelse og Paaklædningsværelse. Paa første Sal tre store Værelser i Rad. Tjeneren Klimmen gik først ind og

Oscar Bloch.

meldte: „Det er *Overlegens* Hr. Broder Instruktøren — og saa — en ung Dame.“ O. kom hurtigt, smilende over hele Ansigtet, ud imod os og bad os, med en stor Velkomsthandsbevægelse, komme ind. Saa trykkede han meget venligt min Haand, klappede W. med komisk Alvor paa Skulderen og sagde: „Naa! Ja! Det var da rart — og morsomt. Vi blev jo overraskede paa en Maade. Det vil sige *Emil* havde jo rigtignok ymtet noget om, at han havde set dig, lille William, med en ung, krøllet Pige (han udtalte komisk g’et i Pige) til Rossiforestillingen — og Søster Ida havde da straks hvisket: „Det maa have været Frk. Lindemann.“ Jeg skal sige Dem (O. henvendte sig til mig) han — W. — har jo ikke kunnet

lade være med at tale om Dem ved Middagene i Kirkestræde. „Du interesserer dig stærkt for den unge Dame,“ sagde vi drillende, medens Søster Ida underfundigt blinkede med Øjnene. „Naa—aa,“ svarede han — overordentlig køligt — „jeg synes, hun har Evner og hun opfatter hurtigt“ — og sprang saa straks hen til noget andet. Næste Dag begyndte han imidlertid igen: „Det er virkelig mærkeligt med Frk. Lindemann, hvor hun — —“ W. lo. Og jeg blev glad og ikke saa lidt beroliget ved O. B.s venlige, lige-

fremme Maade: „Synes De ikke, jeg bor rart her?“ spurgte han. Jeg maatte rundt og se alle Stuerne, der var meget store, dybe og høje — med Stukloft og brede Vinduesfordybninger.

De fleste af Møblerne var gamle. Indlagte, smukke Empire- og Chr. VIII-Møbler, som han havde købt paa Auktioner — fundet rundt omkring. Der var tykke Tæpper paa Gulvene, mange Malerier, underlige Figurer og sjældent Porcelæn, og saa en Mængde Planter. „Næsten alle Sofapuderne og Planterne har jeg saamænd faaet forærende af elskværdige Patienter,“ sagde han. Smagfuldt var det hele indrettet — og hyggeligt. Det var saa beboet, at man ikke skulde tro, man var hos en Ungkarl.

Da vi kom ind i Biblioteket, udbrød jeg: „Næh — har De virkelig læst alle de Bøger?“ „Ikke alle, men de fleste, tør jeg nok sige. Jeg læser i Reglen til Kl. 1—2 hver Nat, den eneste Tid, jeg rigtig har Ro.“ O. B. snakkede ikke noget om „Bryllup“, men sagde blot: „Deres Fader er nok Læge i Jylland! William skrev til Moder, at han var saa rar, og at William befandt sig saa vel derovre. Jeg har med Fornøjelse set Dem i „Geografi og Kærlighed“ og i et Par andre Stykker. De egner Dem udmærket til saadanne livlige, ganske unge Piger, synes jeg.“ — „I har vel været hos Moder,“ spurgte han saa. „Nej, men i Morgen.“ „Har I set Carls?“ „Nej,“ svarede W., „Anna kom i Aftes.“ „Carl,“ sagde Oscar, „har travlt som sædvanlig i sit Atelier. Han er lige blevet færdig med et stort Billede og har flere Bestillinger. Det er kedeligt — han føler sig ikke rask. Jeg tror, han arbejder for meget, men han siger altid: „Det *maa* jeg — for Børnenes Skyld!“

„Overlægen“ skulde nu til Stuegang paa Hospitalet, og vi fulgtes med ham ned ad Trapperne. Da vi kom ud i Gaarden, pegede han til højre og sagde: „Her ser De min lille Have. Der er ikke noget ved den. Der er kun saadan et dejligt Kejserinde-Pæretæ, men naar Pærerne er modne, forsvinder de saa mærkelig hurtigt. Jeg tror, at Professor Withs Dreng ogsaa synes godt om de Pærer. Plankeværket er jo heller ikke ret højt.“

Med et venligt Farvel og „Paa Gensyn i Kirkestræde paa Søndag“ gik han hastigt over Grønnegaarden og forsvandt ind paa Hospitalet, medens jeg lettet trak Vejret efter dette første, veloverstaaede Besøg.

„Kunde du lide Oscar?“ spurgte W., da vi kom ud paa Gaden. „Jeg synes, han var umaadelig rar og venlig.“ „Ja, det er han. Og du kan tro, han er en Karakter! Pligtmenneske til det yderste — energisk og myreflittig.

Jeg siger altid: Oscar har Jydens sejge Udholdenhed efter Fader. Vi andre er mere Sjællændere efter Moder. Man maa virkelig beundre Oscars Viden og hans store Dygtighed. Tænk dig, for nogle Aar siden opererede han Moder, hun var den Gang 79 Aar. Hjemme i Kirkestræde! Ganske alene. En stor Operation. Hun *vilde* ikke paa Hospitalet — vilde kun have *Oscar* til det. Bedøvelse taalte hun ikke. „Det behøves heller ikke,“ sagde hun, „naar jeg blot maa faa Lov til at give mig, min Dreng!“ Bagefter var Oscar som en Klud af Spænding og Anstrengelse, men naturligvis uhyre glad over, at Operationen var lykkedes saa udmærket. Da jeg havde det daarlige Ben og laa saa længe syg, var han mageløs imod mig. En Dag kom han med en lille Maskine med et Hjul paa og sagde med en ligesom undskyldende, øm Klang i Stemmen: „Jeg kommer desværre, lille William, til at bore lidt i Benet.“ Det gjorde forfærdelig ondt, da han satte en lang, spids Sonde ned paa det syge Sted, idet han drejede Hjulet rundt og pumpede Materien op. Jeg holdt fast i Messingstangen over Sengen, skreg ikke, men glemmer aldrig den Smerte, det var. Da han var færdig, klappede han mig meget kærligt paa Kinden og sagde: „Du er saa flink! Jeg har jo en tapper Broder!“ Det Tonefald, hvormed han sagde dette, glemmer jeg heller aldrig, forstaar du! Oscar har paa Bunden et mildt, blødt Sind, og han er sjælden omhyggelig over for sin Patienter. Folk misforstaar ham tit, fordi han undertiden kan anvende en vis ironisk Façon, men den betyder ikke det mindste. Han fordrer meget streng Disciplin og Samvittighedsfuldhed paa Hospitalet. Derfor elsker Volontørerne og Sygeplejeskerne ham vist heller ikke alle lige højt. Der er jo saa mange Fortællinger om hans Hidsighed og Opfarendhed, men det meste er selvfølgelig Overdrivelse og Opspind.“

„Plejer Svogre og Svigerinder ikke at sige „du“ til hinanden,“ spurgte jeg. „Jo-o — det gør de vist. „Jeg tror aldrig, jeg vil kunne sige „du“ til dine Brødre. Saadan nogle begavede, store Mænd!“ W. lo. „Store! Hvem er stor, kære Anna? Vi er alle smaa bitte Mennesker. Men det behøves jo heller ikke. Vi sagde alle „Alma“ og „De“ til Carls Kone. Det er jo ganske ligegyldigt, hvad man siger, naar blot der bliver et godt Forhold.“

„Ved du,“ fortsatte W., „min Broder Emil har undersøgt det — vi Bloch'er nedstammer fra en *Munk* og en *Nonne*! Højest mærkeligt — ikke? Og der har været saa mange Præster paa den Bloch'ske Side. Min Fader var født i Randers. Min Moder er Datter af Major Weitzmann og er født i Jyderup. Vi var jo 10 Børn — tre Piger og syv Drengene — afbryd mig, hvis jeg

har fortalt dig det før.“ Jeg afbrød ikke. „Min ældste Broder, Peter, der ved Faders Død blev Chef for det gamle Firma I. P. Bloch, døde for et Par Aar siden af Kræft i Halsen. Meget sørgeligt! Den ene af Pigerne og to af Drengene døde tidligt. Arnold af Difteritis — og Alfred, der gik til Søs, fik paa en af de lange Rejser gul Feber, døde og blev sænket i Havet. Jeg kan huske, min Moder stod og strøg, da der kom en Mand med hans lille Skibskiste. Hun faldt, ved Synet af den, besvimet om paa Gulvet. Min Broder Carl skulde ogsaa have været til Søs, men han dumpede til Eksamen. Emil saa Moder bedrøvet sprætte de blanke Knapper af hans Kadetuniform, idet hun med højtidelig, alvorlig Stemme sukkede: „Det er saa tungt for os. Saa sørgeligt, saa sørgeligt med dig, at du *ingenting kan*. Hvad vil du nu være?“ Hulkende svarede han: „*Ma-a-a-aler!* Lad — mig — faa — Lov — til — at ma-a-a-a-le.“ „*Male! Du!* Ok, Gud hjælpe os! Fordi han kan tegne lidt og smøre nogle smaa Billeder sammen, mener han straks, han kan blive Kunstmaler. *Male Stakitter* kan du maaske komme til — det bliver vist ogsaa det eneste.“ — Moder har selv kunnet tegne, og virkelig nydeligt. Somme Tider Vinteraftener, medens vi var Børn og sad omkring Bordet i Spisestuen, fik vi hende til at tegne Blomster til os, Roser, Kaktus, Tulipaner. Det er sikkert fra Moder, at Carl har faaet sit Talent.“

„Du synes maaske, at jeg roser dem for meget, at det er underligt, jeg siger det, men mine to Søstre, synes jeg nu, er saa udmærkede. De er ikke kønne — vi hører jo til en grim Familie, (rasende Protest fra min Side), men de er dygtige, beskedne og elskværdige. Min yngste Søster Mille (Emilie) styrer nu Huset for Carl og hans otte Børn, efter at han havde haft den store Sorg at miste sin smukke, unge Kone Alma, f. Trepka. Det var svært for Mille at skulle forlade sit hyggelige, fredelige Hjem hos Moder og overtage Ledelsen af det store Hus og opdrage otte Børn, hvoraf den ældste var 17 — den yngste 6 Aar. Men hun gjorde det uden at kny — tænkte slet ikke paa sig selv, kun paa at opfylde Carls Ønske. Mille er saa uegoistisk.“

Vi gik og gik. W. fortalte, og jeg hørte stærkt interesseret efter.

„Fader,“ fortsatte han, „var en ret lille, meget soigneret Mand. Han var saa mild, hans brune Øjne ligefrem lyste af Godhed, men han var meget stille, talte sjældent rigtigt med os. Naar han var fri fra Kontoret, sad han for det meste og læste i Bibelen inde i Hjørnestuen. Fader var *meget* gudfrygtig. Efter en stor Sygdom var hans Haar faldet stærkt af, saa han maatte

anskaffe sig Paryk, og den Paryk interesserede os Børn ganske umaadeligt! Men vi talte aldrig højt om den — lo aldrig af den — hviskede blot om den, som om vi betroede hinanden en stor, dyb Hemmelighed. Hver Søndag gik Fader i Kirke, vi havde „Stol“ i Holmens Kirke, og han forlangte aldeles

Grosserer J. P. Bloch. (Efter Maleri af Carl Bloch).

bestemt, at vi Drengene skulde følge med ham og høre Pastor Warburg. Aah, hvor var det kedeligt! Særligt, naar det var dejligt Vejr. Hvor vilde vi gerne have løbet rundt i Frederiksberg Have i Stedet for at sidde dér og høre ham staa og præke. Men der var aldrig nogen, der spurgte, hvad vi vilde. Naar Moder og Fader sagde, vi skulde gøre det og det, saa *maatte* vi gøre det. Jeg husker Oscar liggende dybt begravet i Søvn paa Gulvet i Kirkestolen, medens Warburg stod og talte om „den forlorne Søns Hjemkomst“.

Du maa ikke tro, vi var forvante i nogen Retning. Vi fik sjældent Penge at købe noget for; jeg mindes min Fryd, da jeg en Morgen fandt en Firskilling inden i en Hvedetvebak — og vi fik sjældent Godter eller Presenter. En Jul fik jeg en lille Kniv og en *rød*, almindelig Blyant i Julegave, men Oscar, som jo var mindre, fik ingen Kniv — kun en almindelig *brun* Blyant. Det, syntes han, var saa sørgeligt og tudede hele Aftenen. Det var jo ogsaa lidt *lidt*, Jul betyder jo meget for Børn, men vi var jo saa mange.“

Pludselig saa William paa sit Ur og udbrød forskrækket: „Jeg kommer for sent til Middag. Klokken er et Kvarter over. Vi har lovet Moder at være præcise. Nu tror de nok, der er hændt mig en Ulykke. Jeg maa skynde mig. I Morgen, kære Anna, i Morgen!“ Og saa fo'r han gennem Lille Kongens-

gade hjem til St. Kirkestræde og bad sikkert med en meget daarlig Samvittighed mange Gange om Forladelse, fordi de havde maattet vente et Øjeblik paa ham.

Den Respekt — det Hensyn og den dybe Hengivenhed William viste sin Moder og sine Søsken, var enestaaende. Det gamle Hjem i Kirkestræde var ham helligt, og ligesom de andre Sønner og Døtre beundrede og elskede han sin Moder, som ogsaa i Sandhed var Beundring og Kærlighed værd.

Der var i det hele taget et ualmindeligt Sammenhold i den Blochske Familie. Blodets Baand var varmt og stærkt. I de store Linier var deres Karakter ens. De var rene, noble, sanddru Naturer, gode, kloge og fine, og havde alle en udpræget Retfærdighedsfølelse. Med vaagne Øjne og aabne Øren fulgte de Tidens Strømkæntringer, men lystrede aldrig slavisk Parolen; de var *sig selv* og svigtede aldrig deres Idealer.

Foruden deres mange gode Egenskaber havde de i Tilgift faaet noget meget lykkeligt, nemlig den humoristiske Sans, det uimodstaaelige Lune, der var *deres* og *ingen andens*. Altid forstod og værdsatte de hinanden. Der var aldrig Ufred, Misundelse eller Skænderi imellem dem, og det var meget Moderens Skyld. Hun havde opdraget dem kærligt, men strengt. Hun havde lært dem Samhørighedens Styrke og Glæde og havde, fra de var ganske smaa, indprentet dem Trofasthed og Sammenhold.

Det sidste, som hun med svag Stemme hviskede til Emil, William, Oscar, Mille og Ida, da de stod omkring hende, medens hun fuldt paa-klædt sad i sin Lænestol med sit Strikketøj i Haanden, 87 Aar gammel, og skulde dø, var da ogsaa: „Bliv ved med at holde sammen, Børn — det er mit sidste Ord til jer.“

Hendes Ønske gik i Opfyldelse.

KIRKESTRÆDE!

Home, sweet home —

Som en sød, blid Musik lyder det Navn i mit Øre! For mig har det en ligefrem poetisk Klang. Store Kirkestræde Nr. 1 („gamle Kærre“, som William og jeg næsten altid sagde) var nemlig den I. P. Bloch'ske Ejendom, hvor *Jørgen Bloch* og Hustru *Henriette*, f. *Weitzmann* flyttede ind som Nygifte og levede et langt, trofast, lykkeligt Liv med hinanden. Dér blev alle Børnene født, og dér døde begge Forældrene, højt oppe i Aarene. Der

St. Kirkestræde 1.

var Patina over dette Hus, det ejede saa mange lysende Minder for de Efterlevende.

Stuen var udlejet til den bekendte Petersenske Papirhandel, (der senere købte Huset). Men oven over havde Bloch'erne deres Domæne, og saa længe gamle Fru Bloch levede, var 1ste og 2den Sal altid Samlingsstedet for hele Slægten. *Hjemmet* i Ordets vægtigste Betydning. Det gamle, solide, noble *Barndomshjem*, der var bygget paa Kærlighed, Hæderlighed, Flid og stor Dygtighed.

Der var sund, ren Luft i de lyse, gammeldags møblerede Stuer. Der var Stil, der var Orden. Og samtidig følte man en fin, kunstnerisk Aand og Kultur, der satte sine Mærker

overalt. Paa Væggen i Spisestuen hang et meget stort Blomsterbillede af Prof. Jensen. I Dagligstuen Carl Blochs allerførste Maleri — William og hans Broder Alfred som smaa Drengene i Fløjls-Bluser. Carl havde overrasket sine Forældre med det til deres Sølvbryllup; da var han 17 Aar. William havde, medens han „stod“ for sin 11 Aar ældre Broder, faaet en stor Bule i Panden ved et Fald ned ad Trappen. Bulen skiftede Farve hver Dag. Han bad saa mindelig, at den ikke maatte blive malet med, men alligevel lod Carl den blive synlig paa Maleriet, hvorover W. græd mange modige Taarer.

Og der var een Væg med Familiemalerier og een med Carls Blochs Raderinger. Et stort Maleri, ogsaa af Carl Bloch, et Slags Genrebillede af Faderen og Moderen i deres Stue, var aldeles henrivende.

Man havde en Tryghedsfølelse, bare man kom ind ad Døren i Kirkestræde, fordi Luften var saa opfyldt af den stemningsfulde, kultiverede Ro. Tiden var jo ogsaa en hel anden end nu, Jorden drejede sig sindigere, mere betænksomt omkring. Den havde ikke saa travlt.

Tonen i det Bloch'ske Hjem var, om jeg saa maa sige, i *Moll* — blød

og dæmpet. Bloch'erne raabte aldrig op, de talte ret sagte og stille. Den kunde maaske ogsaa lignedes ved Klangens i det gamle, indlagte Marshalls Klaver, som stod i Trefagsstuen, der vendte ud til Nicolaj Kirke. Ved Mozarts Sonater, der næsten altid stod opslaaet paa Nodestolen, og som Søster Ida spillede. Ingen Steder passede de Sonater bedre; de hørte ligesom hjemme her.

Støv og Pletter mindes jeg aldrig at have set i Kirkestræde. Hvorledes de bar sig ad, ved jeg ikke, men alle Mahognibordpladerne, Konsoller og Spejle skinnede af Blankhed. Altid var Messinglamperne, Armstagerne og Sølvstøjet straalende pudset og Dækketøjet glansfuldt og hvidt som Sne; men det kom nu ogsaa hvert evige Aar „paa Bleg“ paa Amager i Sommertiden.

Om Aftenen, naar de grønne Damaskgardiner var trukket for Vinduerne, og den høje Messinglampe med den matte, runde Kuppel lyste ned paa det smukke, grønne Fløjls-Bordtæppe, medens den gammeldags Brændeovn udsendte sin behagelige Varme — hvor var der da hyggeligt at være! *Der* var Livets Larm og Støj, Kævl og Vrøvl, Kamp og Strid udelukket. Man trak Vejret saa let i disse Stuer, fordi der var Fred og Harmoni.

Det sved og smertede, da „Gamle Kærre“ ved min Svi-germoders Død blev solgt og fuldstændig ombygget, og et nyt, elegant, rødt Hus rejste sig paa den gamle Grund. Hver Gang jeg gaar der forbi, bliver jeg tung og vemodig om Hjertet — ser for mig det mere beskedne, graa Hus med den gamle Stentrappe med Jern-

Williams Moder. (Efter Radering af Carl Bloch).

rækværket — og hører den dumpe Lyd, naar Gadedøren smækkede i. — Ak forbi, forbi! Forlængst og for evigt forbi. Hjemmet forsvundet. Alle er de døde. *Alle*.

Hvad vilde jeg ikke give for at sidde een Time i „Gamle Kærre“ igen — eller blot *en halv Time!* —

Efter at W. og jeg havde været paa Visit hos Oscar Bloch, var jeg ikke mere saa nervøs for „min nye Familie“. Tværtimod, jeg glædede mig til at se og kende dem allesammen. Særligt naturligvis W.s højtelskede Moder, men ogsaa Emil, Carl og Søstrene, som W. havde talt saa ofte om.

Jeg tror ikke en ny, purung Svigerdatter kunde blive modtaget hjerteligere, end jeg blev modtaget i det Bloch'ske Hjem. Den ældste Datter, Ida, en pæn Dame i Begyndelsen af Halvtredserne, med røddligt, flammet Haar, lukkede op for os, da vi ringede paa. Hun var straks naturlig og elskværdig, ganske ligetil; det var, som om jeg havde kendt hende længe: „Her har vi Anna og William, Mor!“ sagde hun, idet hun tog mig ved Haanden og førte mig ind i Hjørnestuen, hvor Solen skinnede, den lille Kanariefugl sang og *gamle Fru Bloch* sad i sin store, grønne Fløjls Lænestol med Øreklapperne henne ved Vinduet, hvorfra man havde et lille Kig over til Østergade. Hun havde en sort Klædeskjole paa med en broderet, hvid Krave i Halsen, stort sort Silkeforklæde, et sort Chenilletørklæde om Skuldrene og en sort Kniplingskappe med lange Hængler paa Hovedet. Haaret, der havde været røddligt, var graat nu — skilt midt i Panden med fine Krøller, sat op med Kamme ved Ørerne. Hun sad og strikkede. Jeg saa straks, at det ikke var en almindelig gammel Dame. Der var et stærkt personligt Præg over hende, noget ædelt og helstøbt — hun indgød Respekt. —

(W. havde sagt: „Vi har altid set op til Moder — vi synes, hun er udmærket — hendes Karakter er saa retlinet — vi har baade som smaa og som voksne lystret hende blindt. F. Eks. da Carl skulde have Bryllup med Alma. Almas „Grandmama“, som hun kaldtes, havde meget fine Fornemmelser og viste en meget ringe Intelligens. Hun var i højeste Grad indigneret over Partiet. „At tænke sig, at Alma Trepka har forlovet sig og vil gifte sig med en *Malermester Bloch!* Uhørt!“ sagde hun. „Men selvfølgelig, *Familien* kan man ikke have noget med at gøre. Det er jo udelukket.“ — Alle vi Søsken havde, efter at denne Udtalelse var kommen os for Øre, fast besluttet, at vi ikke vilde give Møde ved Brylluppet — ikke paa nogen mulig

Maade. Alma græd og var ulykkelig — og hvad gjorde saa Moder? Hun smilede blot — tog sit fineste Tøj paa, gik lige op til „Grandmama'en“ og talte meget høfligt, men lige ud af Posen med hende. Og denne Visit resulterede i, at „Grandmama“ helt skiftede Mening — sejlede fuldstændig om — gjorde en Slags Undskyldning og snakkede noget om, „at man kunde jo tage fejl“. Jeg kom netop hjem fra en Studenterfest i Sverige. Paa Perronen blev jeg modtaget af Emil og Oscar. Det første, de sagde, var: „Du skal til Bryllup, lille William.“ „Nej, min Salighed, om jeg skal!“ svarede jeg heftigt. „Jo, vi skal *allesammen* med!“ „Aldrig!“ svarede jeg. „Jo, Moder vil have det,“ sagde de i Kor. „Vil Moder have det? Ja, saa . . . saa *maa* vi jo gaa, saa er der ingen Vej udenom!“ svarede jeg spagfærdigt.“)

„Goddag, lille Anna og William,“ sagde *gamle Fru Bloch* ganske uforstyrret, ganske roligt, men mildt og venligt, da vi kom ind til hende. „Ja, velkommen da hos os! Det var jo rigtig rart. William er saa glad og saa er vi andre det ogsaa.“ — Lidt sagte sagde jeg: „William er enestaaende, jeg holder saa forfærdelig meget af ham.“ „Ja,“ svarede hun i samme rolige Tone, „han er jo den livligste af dem og han er saamænd rar — det er vist og sandt, men det er de andre nu ogsaa — jeg har kun Grund til at være glad og Gud taknemmelig — — for det er flinke, gode Børn, jeg har.“ (Fru Bloch taalte aldrig, at een af Børnene blev rost — hun tog dem straks *allesammen* med.) „Ida, kom med et Glas Vin og den friske Lagkage, vi skal da byde lille Anna ordentlig velkommen.“ Og Ida kom med en fin, gammel, sleben Karaffe og Glas paa en stor Sølvbakke og en Krystalskaal med den hjemmebagte Lagkage, der var Husets Speciale og benævntes *Fa'ers Kage*. Vi klinkede. Jeg kyssede dem alle tre — syntes de var mageløse hver for sig — fandt Kirkestræde yndig og Lagkagen ubeskrivelig dejlig.

„I kommer vel paa Søndag?“ sagde Ida. „Ja, naturligvis kommer de,“ sagde *gamle Fru Bloch*. „Du kan tro, Søndags-Middagene her er hyggelige,“ sagde W. „Vi elsker dem! Men det er egentlig Synd for Ida, saadan hver evige Søndag at have hele Familien, 15—16 Mennesker, til Bords. Hun beklager sig imidlertid aldrig („Pigebørnene“ har altid været saa opofrende!), men sørger bare storartet for os paa alle Maader. Til Gengæld roser vi hende jo ogsaa meget og lader hendes Mad vederfares Retfærdighed, maa jeg sige.“

Ida lo. Da vi havde sagt Farvel og stod ude paa Trappegangen, sagde

W.: „Gaa lige op med og se mine Værelser paa 2. Sal. Emil er paa Kobberstiksamlingen, hvor han er Inspektør, ellers kunde du have hilst paa ham med det samme. Emil og jeg har det saa rart sammen, han har tre mindre — jeg to større Værelser.“

Med en vis barnlig Glæde husker jeg, han lukkede Døren op for mig, og jeg gik for første Gang, helt betaget, ind i „hans“ Stuer. Der var mere moderne end nedenunder, men det var alligevel den samme Smag, der gjorde sig gældende.

„Fallesen og Johan Svendsen var her forleden Dag. De syntes, jeg boede saa rart! Og her skal du se mit Soveværelse.“ Det var Hjørnestuen, stor, lys og frisk. „Ja, jeg har da *nogle* Møbler til vor nye Lejlighed — og *nogle* Billeder. Ikke sandt?“

Jo, jeg syntes, der var dejligt — og ligesom hos Oscar Bloch saa levende og beboet. „Som ganske unge Mennesker,“ sagde W., „sov vi Brødre paa Kvisten, da var her Kontorer og Lager. Du aner ikke, hvor bidende koldt der var deroppe. Selv Haandklæderne frøs. Vi kunde holde dem stift ud i Luften i Stroppen. — Og vi maatte hugge Hul paa Vandet i Vandkanden om Morgenens. Der var ikke nogen, der talte om at lægge i Kakkellovnen hos os — og vi sagde aldrig noget om det. Men der var nu alligevel en egen Charme ved de Kvistværelser, skønt, Gud skal vide, de var tarveligt møblerede.“ Og saa viste han mig et Maleri, som Frantz Henningsen havde malet af Hybelen paa Kvisten.

„I Kvistperioden var det, jeg gik i Søvne,“ fortsatte W. „Det var ligesom, jeg var bleven Kandidat. En Vinternat var jeg spadseret ned i Gaarden og vaagnede ved, at Tænderne klaprede i Munden paa mig. Jeg vidste slet ikke, hvor jeg var, men da jeg, rystende af Kulde, opdagede, at jeg stod med bare Ben og i bar Skjorte, gik jeg hen og bankede paa Ruden hos en Guldsmed Engel, der boede dernede. Sønnen kom med et Lys — men fo'r forskrækket tilbage, — han troede, jeg var et Spøgelse. Saa kom gamle Engel, han var mere modig. Han kendte mig og fulgte mig saa med en Lygte hen til Trappen, da jeg sagde ham, at jeg ikke vidste Besked med noget. Engel troede, jeg havde faaet et Anfald af Sindsforvirring. Men da han vilde følge mig helt op, udbrød jeg pludselig: „Hvorfor vil De egentlig følge mig, Hr. Engel, dette her kender jeg jo saa grumme godt.“

Efterhaanden var jeg nemlig bleven fuldstændig vaagen og helt klar i

Hovedet igen. Stille og roligt gik jeg alene op i Seng, puttede mig godt ind i Dynen og sov straks videre. Men næste Morgen tidlig, da jeg vaagnede, stod Moder, Emil og Ida inde ved min Seng og var meget rystede; de troede, jeg var dødssyg — det var jo ogsaa mærkeligt, at jeg ikke blev det. — Selvfølgelig havde det vakt stor Ravage i Huset, da Engel kom op og fortalte, at Kandidaten i bar Skjorte og paa bare Fødder havde gaaet rundt nede i Gaarden om Natten. Hver Aften i lang Tid blev Vindueskrogene bundet fast. — Jeg maatte ikke se, naar det blev gjort — og en Jernstang blev sat for Døren. Store Vandringer foretog jeg ikke oftere — men en Nat vaagnede jeg ved, at jeg stod og rullede Panden op og ned ad Væggen. Højest komisk og højest mærkeligt! Heldigvis blev dette Søvn-gængereri snart helt forbi. Det var rart — for det var jo noget uhyggeligt og ret ubehageligt noget.“

Uvilkaarligt maatte jeg tænke paa *mine* Nattevandringer i Horsens, da jeg spadserede ude paa den lange Baggang og vaagnede iskold, siddende paa den gule Stol paa Forhøjningen i Dagligstuen.

„William,“ sagde jeg, „synes du ikke, at Grundtonen i dit og mit Hjem ligner hinanden en hel Del?“

„Jo,“ svarede W., „det skrev jeg ogsaa straks hjem til Moder.“

SØNDAGSMIDDAG I KIRKESTRÆDE

Home, sweet home.

Den første Søndagsmiddag i Kirkestræde! Hvor jeg ser dem allesammen tydeligt for mig, siddende omkring det lange, sirligt dækkede Bord med det mørkeblaa, ostindiske Porcelæn, de smukke, gamle Glas og det blanke, vægtige Sølvtøj, og med *gamle Fru Bloch* ved den ene Bordende og Søster Ida ved den anden. Paa venstre Side af Fru Bloch sad Carl Bloch, paa hendes højre Side jeg med William. Der var femten Bloch'er, — jeg var den eneste uden for Slægten. Søster Mille, Emil Bloch, Carl Bloch og hans otte Børn saa jeg her for første Gang. Jeg troede, at min Nervøsitet for W.s Familie nu var et ganske overstaaet Stadium; men da jeg kom ind i Stuen og saa dem alle samlede, begyndte pludselig denne heftige Hjertebanken igen og den trykkende Fornemmelse, som jeg kendte saa godt. Uvilkaarligt sendte jeg William nogle ængstelige Blikke, der naturligvis kun besvaredes

med Smil. Som en fremmed Fugleunge, der var kommen ind i en gammel, lun, fyldt Rede, følte jeg mig denne første Middag — som en umoden, ubetydelig, lille Provinspige mellem modne, betydelige Mennesker.

Carl Blochs Børn — særlig *Lilleida*, min jævnaldrende — stirrede nysgerrigt paa mig; de fandt det jo mærkeligt, men ogsaa ret spændende, at der pludselig var dukket et nyt, ungt Væsen op i den ellers saa intime, ældre Familiekreds. Og tilmed „En“, der spillede derovre paa Det kgl. Teater — *en Skuespillerinde*. Fra øverst til nederst studerede de mig — hvad jeg havde paa — hvorledes mit Haar sad o. s. v., o. s. v.

Det gjorde mig saa genert, at jeg næsten ikke kunde spise noget.

Gamle Fru Bloch skar kun for ved Bordet, *naar der var Skinke*, — det var en vedtaget Skik, ellers var det Søster Idas Bestilling. Vi fik netop Skinke den Dag, og jeg maa sige, at jeg har ikke set nogen tranchere den elegantere end W.s Moder. Frk. Emilie Bloch (den yngste Søster) sad længere nede ved Bordet og serverede for de mindste Børn. Hun var en tynd, lille Dame med kridhvidt, sølvglinsende Haar og et elskeligt Smil. Da jeg saa hende, kom jeg til at tænke paa, hvad William havde fortalt om hende. Som 13—14-Aars Pige blev Mille altid sat til at vaske de yngre Brødre, William og Oscar, paa Halsen og i Ørerne. Selv gjorde de det nemlig ikke! Den lille, tynde Pige maatte kravle op paa en Stol for at kunne naa de lange, opløbne Drenges med Svampen. Men hun var ligefrem stolt over sit Hverv og sæbede og sæbede, vaskede og vaskede saa kraftigt og grundigt, som om det var en dybt alvorlig Forretning, hun skulde udføre. Naar hun saa med glødende Kinder og energisk sammenpresset Mund bagefter havde tørret og gnubbet dem, hoppede hun, glad over sit Værk, ned igen og synede nedefra med Tilfredshed Halsene og Ørerne, der skinnede af Renhed. — Nu bestyrede hun Carl Blochs store Hjem i Amaliegade.

Ved Middagen talte Brødrene om „at være Soldat“. Hvor mærkeligt det var, at William var den eneste af dem, der havde „været i Tjenesten“, Carl Bloch sagde: „Jeg manglede mine to Fortænder, de var blevet slaaet ud af en Hest, derfor kunde jeg ikke bide Patroner af.“ Oscar bemærkede: „Jeg var stærkt nærsynet, og Emil saa ikke godt med det ene Øje, men lille William, han slap ikke — han havde ingen Skavanker — han maatte i Trøjen. De skulde have set ham, Anna, som Garder med Bjørneskindshuen paa, naar han stod Vagt foran Slottet; vi andre nikkede grinende til ham,

gned os i Hænderne og tænkte, Gudskelov det ikke var os.“ „Jeg har mange gode Minder fra Soldatertiden,“ sagde William, „man følte sig saa rask og stærk, man var altid sulten efter de lange Marchture og sov som en Sten om Natten, indtil det ækle, søde Signal vækkede En i den aarle Morgen. Der er ogsaa mange for mig uforglemmelige komiske Ting, f. Eks. da man, Dagen efter at jeg var kommen ind paa Kasernen, satte to store Stabler med 50 Træ-Spyttebakker hen foran mig og sagde: „*Du* ska' skrave dem rene.“ Jeg fik ikke noget at skrabe med, men saa satte jeg mig ned og kradsede løs med mine Negle. Et besværligt og ikke saa lækkert Arbejde, der varede flere Timer.“

Jeg kiggede rundt ved Bordet — jeg maatte se at huske, hvad de allesammen hed. Jeg saa over paa Emil Bloch, *Fil*, som Børnene kaldte ham, og tænkte: „Det er altsaa W.s kæreste Broder. Ja, han ser fin og rar, men ret alvorlig ud.“ Han betragtedes som et Slags Overhoved. Hele Familien saa op til Emil. Hvis *gamle Fru Bloch* skulde og vilde have sagt, hvilket af Børnene der stod hendes Hjerter nærmest, saa maatte det blive Emil. Han var jo ogsaa den af Sønnerne, hun levede mest sammen med. Han bestyrede hendes Pengesager og var paa alle Maader uhyre omsorgsfuld imod hende. „Hvad *Emil* siger, er rigtigt,“ sagde hans Moder lakonisk.

Hver Morgen spadserede de to Morgentur. Naar hun blot havde *Emil* under Armen, følte hun sig sikker og tilfreds; det var ligegyldigt, hvor de gik hen, — om det sneede eller regnede.

Emil Bloch skulde egentlig have været ved Handelen, men viste sig hurtigt at være en ganske ualmindelig elendig Handelsmand. Der blev let, og han blev drillet meget, naar hans Bornholmerrejser kom paa Tale. Han blev sendt derover af Firmaet med Prøver, men var himmelglad, naar Købmændene ikke vilde købe, pakkede hastigt Sagerne sammen og vendte hjem med uforrettet Sag. Da det havde gentaget sig nogle Gange, blev han „sat fra Bestillingen“ — og bestemte sig saa, i en sen Alder, til at tage Studentereksamen — læste tidligt og silde — blev cand. phil. og viede nu sit Liv i Kunstens Tjeneste, den Kunst, der altid havde ejet hans Hjerter og hans stærkeste Interesse: Malerkunsten.

Flere Rejser gjorde han til Holland; de hollandske Mestre var hans Kærlighed, og da han kom hjem, skrev han bl. a. Bogen *Hollandske Kunstnere*. Efter den blev han ansat som Inspektør ved Den kgl. Maleri- og Skulptur-

samling og Inspektør for Kobberstiksamlingen; senere blev han Direktør for Statens Museum for Kunst. Emil Bloch havde læst uhyre meget, sad inde med en stor Viden og havde en mærkelig Hukommelse; man kunde slaa op i ham som i et Leksikon. Selskabelighed havde han fra ganske ung næsten aldrig deltaget i, Københavns pulserende Liv gik ham forbi, han brød

Ungdomsbillede af Emil Bloch.

sig ikke om det. Af og til var han i Det kgl. Teater — en Gang imellem til en Koncert, ellers levede han fredeligt og stille i Familiens Skød i Kirkestræde, samvittighedsfuldt og interesseret optaget af sin Gerning paa Museet om Dagen og ivrigt studerende gamle Bøger, Oldsager og Mønter, som han samlede paa, om Aftenen. Ligesom sin Broder William havde han en gennemfin Tankegang, var hensynsfuld og meget *large*. Altid havde han Trang og Lyst til at glæde dem, han holdt af. Emil var en ret indesluttet Natur, men de, der virkelig kendte ham, værdsatte ham umaadelig højt.

I et Blad stod der efter hans Død „den vigtige, arrogante Emil Bloch“. Var der noget i Verden, der laa ham fjernt, saa var det Vigtighed og Arrogance, men maaske

beroede denne Dom paa en Misforstaaelse af hans Tilbageholdenhed og stille, reservede Væsen; det er muligt. Psykologiske Fejltagelser begaas der jo ikke saa faa af mellem Aar og Dag. —

Ved Søndagsmiddagene sad Carl Bloch lige overfor mig. Med stor Beundring og Ærbødighed saa jeg altid paa ham. Hvor mærkeligt, at jeg skulde være den *berømte Maler Carl Blochs* Svigerinde, tænkte jeg. Han saa godt ud, men der var noget melankolsk resigneret over ham — noget fjernt, ligesom fraværende i hans Væsen. Lidt tunghør var han, men hans særprægede Lune kom alligevel ikke saa sjældent frem, og han havde den samme dæmpede, smittende Latter som de andre Brødre og kunde le hjerteligt af en god Vittighed og af en morsom Historie.

Som Fader var han meget omsorgsfuld; hans stadige Tanke var Børnene, altid ængstede han sig for deres Fremtid. Særligt elskede han sin ældste Søn Poul meget højt; naar han talte om *ham*, fik hans Stemme en varmere Klang. Poul var en meget begavet, sympatisk, ganske ung Mand, der desværre led af Astma og saa bleg og sart ud. Fra ganske lille havde han tegnet og malet og vist et afgjort Talent. Faderen sagde altid paa sin rolige Maade: „Poul bliver *god*, han bliver meget bedre end jeg.“

Da Carl var blevet Etatsraad, og Brødrene med humoristisk Underdanighed bøjede sig dybt for ham, smilede han genert og ligesom undskyldende og sagde: „Ja, Herregud, nu kan jeg jo faa Pigebørnene indskrevet i Vemmetofte. Jeg selv bryder mig ikke om det, nu skal jeg jo bare betale en høj Rangskat — at være Professor er billigere.“

Carl Bloch var meget beskedent, ikke Spor af forfængelig — aldrig hoven eller pralende eller haard i sin Dom overfor andre. Altid var han angst for at forlange for meget for sine Malerier og fik dem derfor næsten aldrig godt betalt.

Jeg mindes en Middag i Kirkestræde, hvor der blev talt om Kunst. Carl Bloch viste med Fingeren en Kunstners omskiftelige Bane. „Gradvis besværlig Kravlen op! Endelig Sejr. Toppen var naaet! Saa Fald! Saa Hæven sig lidt op igen! Saa atter Støden ned! — Saa højt op — og saa brat ned! Ingen Vej er saa vanskelig som en Kunstners,“ sagde han. „Aldrig kan han føle sig sikker, i hvert Fald ikke mere end for en Tid. Det gælder blot om ikke at være stor, naar man er i *Højden*, og aldrig tabe Modet og Fatningen, naar man er *nede i Dalen*.“

Hvor ofte har jeg ikke set hans Fingerbevægelser for mig!

Hvor ofte har jeg ikke indrømmet, i hvor høj Grad han havde Ret!

LIDT OM CARL BLOCH

Som ung Maler sendte Carl Bloch, efter et længere Studieophold i Italien, sit store Pragtbillede *Prometheus* hjem til Danmark. Det vakte stor Forbavselse og stormende Begejstring i Kunstnerkredse, og da det blev udstillet, stod Folk i Queue fra Angleterre lige over til Charlottenborgporten for at komme ind at se det. Kong Georg af Grækenland havde bestilt og købt

„Prometheus“. Bladene var overstrømmende, skrev bl. a.: „*En stor Mand, et Geni er født, hil ham!*“

Senere malede Carl Bloch jo alle de bekendte, glimrende historiske Malerier, Universitetsbillederne — en lang Række levende karakteristiske Portrætter og baade alvorlige og vittige Genrebilleder. Foruden sin rige Fantasi ejede han det fineste Lune og den skarpeste Iagttagelsesevne. Efter-

Carl Bloch.

haanden var hans Prestige ogsaa bleven enorm. Han malede Bedestolen, — flere historiske Malerier og Portrætter af berømte Personligheder til Frederiksborg, medens han samtidig udførte de skønneste Raderinger.

Alle saa op til Carl Blochs Kunst, og overalt — i By og paa Land — hang Reproduktioner af hans større og mindre Malerier. Han betragtedes den Gang afgjort som en af de mest betydelige Malere, Danmark har haft.

Og nu? I det Herrens Aar 1929! Hvad regnes Carl Bloch nu for? Nu kan man ikke være bekendt at lade ham komme med paa den danske Kunstudstilling i Paris! Nu er han ikke værdig at vise sin Tids kunstneriske Ansigt for Franskmændene. Hans Far-

ver kaldes grelle og haarde, hans fortællende Evne kedelig og ligegyldig, hans Malemaade slikt og umoderne. Hu! Glansbilleder!

„At Bloch og Bache blev udelukket fra Pariserudstillingen, var jo i sin Orden,“ skrev man i et Blad. Ja! saadan kan det gaa! Hvilken Forskel fra før! Nu sidder Carl Bloch dybt nede i den Bølgedal, han selv markerede med sine Fingre. Af „Moden“ foraget og af „Moden“ overset. Men vent! Aarene gaar. Al Ting skifter. Tiden og Smagen svinger rundt. Carl Blochs og flere andre udmærkede Maleres Navne, som nu er lyst i Ban i denne pietetsløse, vildfarne Overgangstid, vil opstaa igen — straale som før og faa den retfærdige Oprejsning, som de i saa fuldt Maal fortjener.

Da jeg saa Carl Bloch første Gang, var han allerede en mærket Mand.

Et Aars Tid forinden havde han mistet sin unge, smukke Hustru Alma, f. Trepka, og var altsaa 52 Aar gammel bleven Enkemand med otte Børn. Det var et forfærdeligt Slag for ham. Det ligesom knækkede ham og stjal hans Livskraft. Paa sin Kones Begravelsesdag blev han syg; han fik stadig flere og flere Smerter, blev efterhaanden mager, bleg og udtæret. Han ligesom sygnede hen. Men aldrig kom der et klagende Ord over hans Læber, — han blev blot endnu mere stille og tungsindig.

I Familien taltes der aldrig højt om Carls sørgelige Sygdom; der blev kun sagt: „Carl skal hvile efter Middag, — han har det ikke saa godt.“ Oscar Bloch, der selvfølgelig fuldt ud vidste Besked, oplod heller ikke sin Mund om noget, skønt han besøgte ham hver Dag. De forstod jo alle, hvad han fejlede, hvor alvorligt det var, men krympede sig ved at give Ængstelsen Ord. Men een Gang, da Carl Bloch var gaaet til Sengs og havde ligget i nogen Tid, sagde Oscar til William: „I Nat dør Carl.“ Saa tav de begge to — — længe — — trykkede hinandens Haand med et bedrøvet Blik — og gik — uden Ord — hver til sit.

Som Oscar havde sagt, saaledes skete det.

„Sluk mit Lys,“ var det sidste, Carl Bloch sagde, før han for bestandig lukkede sine trætte, vemodige Øjne.

Danmark havde mistet en af sine betydeligste Kunstnere. Otte Børn var nu baade fader- og moderløse.

Det var en tung Sorg for hele Familien. Den gamle 85-aarige Moder sad i sin grønne Fløjls-Lænestol, sukkede af og til og tørrede sine Øjne, men sagde ikke noget. Der blev overhovedet talt meget lidt. Der var tyst og stille i de gamle Stuer. Sorgen var dyb, og derfor tavs.

William kunde aldrig glemme, at Carl Bloch, da han kom hjem fra Italien, havde sagt til ham: „Lille Student, — dér har du 100 Rigsdaler. Jeg har godt Raad til at give dig dem. Jeg ved, saadan et ungt Menneske har ikke ret mange Penge — her har du lidt at tage til —. Værsgo!“ og saa trykkede han W. de 100 Rigsdaler i Haanden.

William var maalløs. Han troede, han drømte. Hvilken ubeskrivelig, uventet Lykke! Nu var han jo rig, — at tænke sig: 100 Rigsdaler paa en Gang! Hele Livet igennem mindedes han med stor Glæde og Taknemmelighed sin Broders Generøsitet og hjertelige Betænksomhed imod ham.

Heller ikke kunde han glemme en lille, komisk Situation, der viste Carls

Lune. En Dag kom W. op i Atelieret, hvor der sad en kjoleklædt Herre, over-
saaet med Ordener, i en stor, forgyldt Armstol. W. bukkede dybt for ham,
troede, det var en meget højt staaende Person, der var ved at blive malet, men
Carl Bloch vinkede ham hen og sagde i en gravalvorlig, højtidelig Tone og
samtidig med et humoristisk Blink i Øjnene: „Maa jeg forestille dig for
„Lussekongen“.“ W. stod noget uforstaaende. „Ja, den Mand dér kaldes
„Lussekongen“, ikke sandt, Petersen?“ „Jo, Hr. Kunstmaler, det hedder jeg
immer mellem Venner.“ „Det er en *Herre fra Almindeligheden*, der sidder
for mig, jeg maler noget ved Tøjet, forstaaer du, da Hr. X nemlig ikke kan
give Møde hver Dag.“ —

To intime Venner havde Carl Bloch i forskellige Perioder.

Den ene var H. C. Andersen, som han satte meget højt, og som han om-
gikkes ofte, især hos Melchiors paa „Rolighed“, hvor de begge nød megen
Gæstfrihed.

Den anden var Kristian Mantzius.

Ved Carl Blochs Giftermaal gled, mærkelig nok, hans Venskab med
Andersen ud, og deres Omgang saa godt som ophørte. Hvorfor? Ingen har
kunnet sige mig det.

Bloch havde jo malet det bekendte smukke Billede af Mantzius, staaende
i Døren, rygende paa sin Pibe. Det lagde vist Grunden til deres Venskab.
Carl Bloch ikke alene beundrede Mantzius som Skuespiller, men holdt ogsaa
umaadelig meget af ham som Menneske. „Han var fuld af Liv, Vid og Aand
og komiske Fortællinger,“ sagde Carl Bloch. „Naar man var sammen med
ham, kunde man ikke kede sig. *Jeg* har aldrig set ham hverken krakilsk eller
beruset, som man jo sagde, han ikke saa sjældent kunde være, *jeg* kender
ham kun som en opmærksom, godmodig, elskværdig Ægtemand og en varm-
hertet, ærlig Ven, der nok en enkelt Gang kunde blive lidt opfarende, men
som aldrig var lunefuld, men altid den samme.“

Carl Bloch var Pessimist. „Hvorfor tager du dig altid det saa nær, som
endnu ikke er kommet og maaske aldrig vil komme? Hvorfor ser du altid
saa mørkt paa Tingene?“ sagde Brødrene og Søstrene altid til ham. „Det
er man *nødt* til,“ sagde han, „ellers er man jo helt ude af Stand til at tage
det, naar det virkelig kommer.“

En ægte Kunstner var han og besad, ligesom Oscar, en enestaaende Flid
og Udholdenhed — sjuskede aldrig — men var altid ængstelig for, at hans

Arbejde ikke skulde lykkes for ham — at det ikke skulde blive saa godt, som han havde tænkt sig det.

Selv om han ligesom de andre Brødre i Vuggelage havde faaet det stille Lune, den humoristiske Sans, blev han dog efterhaanden en dyb Melankoliker, der bestandig filosoferede over den uløselige Gaade: Livet, Døden og Evigheden.

Krøyers Maleri af ham, hvor han i Selskabet staar bortvendt fra de andre, ganske alene, med Hænderne paa Ryggen, er en glimrende Karakteristik. *Det var netop ham. Det var Carl Bloch.*

MIN ANDEN SÆSON

„En Himmel med tusinde Stjerner,
en Skov som et Snepalads.
Hvidpudrede Graner og Birke
i Kanen til To kun Plads.
Der er lyst af Maanen derinde
mellem Granernes hvide Hær
henover Rimdiamanter
jeg flyver med den, jeg har kær.“

Ellen Reumert.

I Begyndelsen af min anden Sæson ved Det kgl. Teater spillede jeg mine gamle Roller i „Geografi og Kærlighed“, „Karens Garde“ og „Et Aftenbesøg“.

Den første nye Rolle, jeg fik, var en ung Pige, *Leonide* (en morsom lille Blaastrømpe) i det franske Lystspil „En Pariser“ af Gondinet. Det opførtes den 16. Oktober. Emil Poulsen var „den elegante Pariser“, Fru Eckardt min Moder (en Verdensdame), Olaf Poulsen (hendes lidt kujonerede Mand) min Fader. Særlig mindes jeg en af mine Repliker, der morede Publikum og mig selv. *Leonide* ser efter den unge Mand, der lige har friet til hende, — slaar med Nakken og siger haanligt: *Umuligt, han vidste ikke engang, hvad Aar Ludvig den Tykke kom paa Tronen.*

Det gjorde et vist Indtryk paa mig, at jeg Premiæaftenen hørte Fru Eckardt sige halvt til sig selv og halvt henvendt til en anden, der stod ved Siden af, idet hun optaget og glad rettede sin Kjole og sit Haar: „Ja, nu skal vi altsaa til det! Det er i Grunden kedeligt, men nu har jeg det saa-

dan, at det *kun* morer mig at spille *den første Aften*, et Stykke gaar; jeg vilde helst stadig have nyt — jeg bliver *straks* ked af en Rolle.“ Det forbav-
sede mig i højeste Grad. Jeg begreb det slet ikke. Jeg vilde da helst spille
mine Roller saa mange Gange som muligt og stadig arbejde med at faa dem
bedre og bedre. Men — naturligvis — der var jo ogsaa Forskel. Fru Eckardt

havde spillet i mange Aar en Mængde
Roller, og jeg var lige begyndt,
Lysten forandrer sig! —

Pludselig vendte hun sig imod
mig, der skulde ind paa Scenen sam-
men med hende, og sagde henkastet:
„De er i Blaafarve — altid i Blaafarve!
Hvorfor dog?“ „Jeg har da ogsaa
haft andre Farver paa,“ svarede jeg
spagt. „Nej, De er altid blaafarvet.“ „Blaafarve
er min Yndlingsfarve.“ „Ja, men
man maa virkelig kunne variere,
husk det.“

Jeg blev lidt underlig til Mode,
— nervøs, som jeg var; men saa
skulde vi ind, og jeg glemte det.

I Begyndelsen var jeg genert og
bange for Fru Eckardt. Hun var jo,
hvad man forstaar ved *une grande*
dame, overlegen og reserveret. Over-

for de ganske unge var hun altid meget kølig — talte næsten aldrig med
os, sagde sjældent et venligt Ord. En Gang klappede hun mig dog *en passant*
paa Kinden, idet hun sagde: *Lille Bondepige*. Ikke Spor af fornærmet blev
jeg, for jeg vidste *bestemt*, at *bondsk* var jeg ikke, — havde hun endelig
villet sige noget, skulde hun da snarere have sagt: *Lille Provinspige*.

En Aften, da jeg skulde være en ganske ung Backfisch og Fru Eckardt
min ældre Søster, lagde jeg ganske uvilkaarligt min Haand paa hendes
Skulder. Det holdt hun ikke af, selv om det var ganske rimeligt og naturligt.
Hun ønskede ingen Berøringer og ligefrem rystede min Haand af, idet hun
sendte mig — om just ikke et straffende, saa dog et Isblik fra sine lysegraa-

Anna Lindemann som „Leonide“ i „En Pariser“.

blaa Øjne. Efter dette turde jeg naturligvis ikke mere vove „at tage paa hende“ — var ligefrem meget angst for at komme til at røre ved hende.

Senere blev det imidlertid helt anderledes. Fru Eckardt og jeg blev rigtig gode Venner. Hun kunde være højst indtagende og elskværdig, fuld af Lune, meget komisk baade i sin Mimik og i sin Fortællemaade. Paa Prøverne mødte hun næsten altid i sort Atlaskkjole, havde lyse Handsker paa, flere Guldarmaand, Kæder og Broscher. Hendes Smil, hendes henrivende Gang, hendes fornemme, elegante Hilsen glemmer man ikke.

Der skulde den Vinter være en stor Skuespillerbasar. Alle unge og ældre Skuespillerinder skulde med, staa i Boder, sælge Lodsedler, optræde paa et lille Teater og alt det sædvanlige. Hele Teatrets Damepersonale var som elektriseret ved Tanken om denne Begivenhed; der snakkedes ikke om andet i lange Tider. Jeg havde aldrig været til saadan en Basar og havde nok Lyst til at prøve, hvordan *det* var, men William syntes ikke om det — vilde ikke saa gerne have det.

„Jeg kan ikke lide den Slags,“ sagde han, „jeg beder dig gøre mig den store Tjeneste ikke at gaa med.“ At jeg blev hjemme, naar han nødigt vilde have det, var ganske i sin Orden, og i Virkeligheden var det slet ikke nogen Sorg eller noget Offer for mig at opgive det. Men — samme Dag Festen skulde finde Sted, og jeg hørte de andre snakke vidt og bredt om, hvad de skulde have paa, hvor de glædede sig, blev jeg alligevel en lille Smule tung om Hjertet over at være den eneste, der skulde blive hjemme. Saa kom William: „Du maa ikke være ked af det,“ sagde han, „i Aften Kl. 7 henter jeg dig — tag varmt Tøj paa — jeg siger ikke mere.“

„Hvor mon vi skal hen,“ tænkte jeg og stod parat, da han kom. Til min store Overraskelse ventede nedenfor den dejligste Kane med Bjælder — Top paa Hesten — stort, fileret Kanetæppe — Fodpose og Plæder. For første Gang skulde jeg køre i Kane — og med ham — i det dejlige klare Frostvejr. Kusken smældede med Pисken, og saa gled vi klingrende af Sted, bort fra Byen, ud paa de snehvide, stille Veje med en Himmel fuld af Stjerner og en lillebitte Halvmaane over os. Det var en vidunderlig Tur!

Ved Constantia gjorde vi Holdt. W. havde bestilt Aftensmad, og den smagte velsignet efter Kjøreturen, i den hyggelige, varme Stue. Saa gik det hjemad igen under den søde Bjældeklang, gennem den hvide Skov, i den friske Luft. Medens vi kørte, sagde William: „Sig mig ærligt — synes du

nu ikke, dette her er bedre end at være derinde i alt det Halløj og Spektakkel?“ „Jo, kære William, det synes jeg — jeg vilde oprigtigt talt ikke bytte.“ „Saa har jeg ingen daarlig Samvittighed mere,“ sagde han, „Gudskelov“!

En Dag havde Kammerherre Fallesen kaldt W. op og sagt: „Kære Bloch, jeg ønsker at tale med Dem. De maa se at finde en Rolle til Frk. Lindemann! Hvor kan det være — De er slet ikke mere ivrig efter at give den unge Dame noget at bestille?“ „Det vil jeg hellere end gerne, Hr. Kammerherre, men — De forstaar — det er ikke saa let for mig *nu*.“ „Bah—ah, Snak, De er virkelig nødt til at se bort fra den Slags taabelige Hensyn. Men — enfin — Gudbevares — naar Monsieur l'Instructeur er saa fintfølende, maa Monsieur le Chambellan selv tage Affære, og saa er De saa god at parere Ordre.“

Kort efter fandt Kammerherren frem et gammelt Lystspil, der hed „Frierens Besøg“, (hvorfor det omdøbtes til „En giftefærdig Datter“, ved jeg ikke), og heri fik jeg tildelt Datteren „Camilla“s Rolle, som var rigtig pæn, og som jeg blev glad for. Desværre var Rollehæftet, jeg fik udleveret, ligesom i „Den bogstavelige Udtydning“, saa gammelt, at det var skrevet med disse tynde, gnidrede, gotiske Bogstaver, som næsten ikke var til at læse. Man maatte ligefrem stave sig igennem, og derfor gik det jo langsommere med at læse Rollen. Hu! Hvor jeg dog hadede de gotiske Bogstaver — de pinte mig!

I en Scene i „En giftefærdig Datter“ skulde jeg spille et Stykke paa Harpe for Frieren, der kommer paa Besøg. Den dygtige Harpenistinde Frk. Agnes Dahl, maatte sidde og spille udenfor, saa nær ved Scenen som muligt, men Grebene paa min Sejlgarnsharpe maatte jeg jo lære — jeg maatte rette mig efter den rigtige Harpe, — det skulde se naturligt ud. Flere Timer varede det, før jeg lærte at følge med med Fingrene, men saa havde jeg ogsaa den Glæde, at Folk forundret spurgte mig, hvordan jeg dog havde lært at spille saa smukt paa dette sjældne, svære Instrument.

Den 30. December opførtes „En giftefærdig Datter“ for første Gang. Det spilledes nogle Gange med „Et Aftenbesøg“ og andre Gange med „Oscar“, altsaa skulde jeg optræde i *to* Roller paa *een* Aften. Det var lige ved at tage Vejret fra mig, — det var overvældende.

Hvor staar den 30. December tydeligt for mig endnu! Jeg kom ind i en hvid, nedringet Kjole med en stor, hvid og blaa (hm!) Kysehat paa og havde en Kurv Æg paa Armen, syngende: „Af en Landsbypige at være ser

jeg dog ganske takkelig ud“. — Den Tone, den Tidskolorit, der var over disse smaa beskedne, længst forglemte Intrigestykker, hvor var den i Grunden nydelig og morsom i al sin Naivitet! Der var ligesom Lavendelduft over dem, de var ikke virkelighedstro, ikke sandsynlige, men Usandsynligheden virkede saa indtagende og underholdende. Atmosfæren og Luften, man indaandede, var frisk og sund, aldrig lummer, pervers eller simpel, som det desværre ret ofte er Tilfældet nu om Stunder. *Der var rene Linier — Ynde — Humør og Lune over dem.* Jeg kommer uvilkaarligt til at tænke paa de glimrende, gamle *franske* Lystspil, f. Eks. Marivaux' „Kærlighed og Lykketræf“, Alfred de Musset's henrivende, aandfulde Stykker, de gamle *engelske* Komedier „Bagtalelsens Skole“, „Fejltagelserne“, (Ak, aldrig kom jeg til at spille *Nancy Hardcastle*, Dagmar-teatret opførte „Fejltagelserne“), og de gamle, *danske* Stykker, f. Eks. Hertz' fine Komedier, „Gulddaasen“, og et Par gode Arbejder, Tidsbilleder af Overskou som „Pak“ og „Østergade og Vestergade“. Jeg har altid haft Forkærlighed for den fine, gamle Komedie og været meget glad, hver Gang jeg fik Lov til at spille i den. — Det interesserede mig derfor ogsaa meget, da Olaf Poulsen en Aften, jeg tror det var efter „Sparekassen“, med et meget energisk og alvorligt Tonefald udbrød, idet han slog Haanden haardt ned i Bordet: „Ja, jeg siger min Salighed, maa jeg bede om de gamle Stykker med den sunde Moral. Der tager Folk da altid noget med hjem og husker og gemmer, hvad de har set. Saa meget af det moderne glemmes straks.“

Anna Lindemann som „Camilla“ i „En giftefærdig Datter“.

Paa Grund af Prøverne paa „En giftefærdig Datter“ kunde jeg ikke, som sædvanlig, fejre Julen i Horsens hos Fader. For første Gang skulde

jeg være borte fra mit Hjem; det var saa underligt. — Men — jeg var jo ikke alene — Kirkestræde vinkede med sine kærlige Hænder, og hvor William var, vilde jeg jo alligevel helst være. „Vi har aldrig haft noget rigtigt med Jul, ingen Juleskikke,“ sagde han, „vi har hverken Juletræ eller noget med Gaver. Vore Juleaftener er ret kedelige. Carl og Børnene er ogsaa i Amalie-gade hos dem selv.“ Det var mærkeligt, tænkte jeg. I saadant et stilfuldt, hyggeligt Familiehjem vilde jeg netop tro, der holdtes rigtig Jul paa den gammeldags, rare Maade. Men nej! W. havde Ret. Da vi sad omkring Bordet, kunde det ligesaa godt have været en hvilken som helst anden Aften. Naturligvis faldt det mig ikke ind at sige et Ord om det; men hvor jeg savnede Risengrøden og Gaasestegen med Svedsker, Æbler og Rødkaal til, Granlugten, det lysende Træ med Presenterne ved Foden, og naar vi bagefter spillede „Sorteper“ og „Halvtolv“ eller Lotteri om brune og hvide hjemmebagte Pebernødder. Barndommens glade Juleaftener dukkede op i mit Sind, og jeg blev helt blød om Hjertet.

I Kirkestræde fik vi Karper, Haresteg og Æblekage. Det smagte dejligt, — men alligevel ikke *netop den Aften*. „Jeg har været et Øjeblik inde i Garnisonskirke for at høre en Julesalme,“ sagde *Oscar*. „Naa — jeg gik lige ind i Frue Kirke,“ sagde *Emil*, „jeg kom til at tænke paa, da vi som Børn var med Fader i Kirke, — men der var saa overfyldt.“ — Efter Bordet forærede gamle Fru Bloch mig, skønt de altsaa ikke plejede at give Julegaver, to Kobberlampetter; det rørte mig meget, og de hænger stadig paa min Væg. Saa snakkede vi, Tiden gik, og Kl. 10 $\frac{1}{2}$ fulgte *William* mig til Tordenskjoldsgade 17. „Du har vist haft Hjemvé i Aften,“ sagde han stille, „men saadan har vi det nu i Kirkestræde. Næste Aar, Anna, saa skal vi have *vores* egen Juleaften med et Kæmpetræ fra Gulv til Loft. Og Mandel i Grøden skal vi have! Og brune Kager! Alt det, du er vant til, ikke sandt?“ „Ja, det skal vi. Og saa skal de allesammen være *hos os*. Men hvor mon vi skal holde Jul næste Aar?“ „Ja, nu skal vi jo snart til at se paa Lejlighed, det glæder jeg mig meget til,“ sagde W., „vi maa finde en, vi rigtig synes om begge to.“

Da jeg kom op paa mit Værelse, stod der en stor Pakke lige indenfor Døren. Paa et lille Kort var skrevet: „Nogle Smaating til en stilfuld, ung Dame med Ønsket om en glædelig Jul fra *W. e. b.*“ (William Edvard Bloch). De yndigste, mest forskellige Sager pakkede jeg ud. Det var *alt* for meget.

Jeg blev helt flov og ulykkelig. Mine Gaver til ham var jo ikke nær saa store. Fra Fader og de andre derhjemme var der ogsaa kommet en Kasse med smukke Julegaver og hjemmelavede Kager, Marcipan, Æbler og Nødder. Jeg blev helt overvældet. Saa læste jeg Faders Brev og W.s lille Kort flere Gange. Om der flød et Par Taarer, husker jeg ikke bestemt — jeg tror det nok! Men da jeg endelig var kommen i Seng, forsvandt ligesom Nutiden for mig. Jeg fantaserede mig helt ind i Fremtiden og bestemte allerede, hvorledes alt skulde være næste Jul — hos os.

„Der var engang —“. „Frøken Nelly“.

„Vi vil Fred hertillands,
Sante Hans, Sante Hans
— den kan vindes, hvor Hjerterne
aldrig bli'r tvivlende kolde.“

Holger Drachmann.

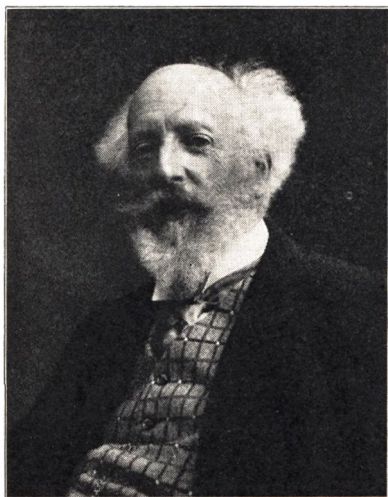
Vinteren gik videre. Jeg spillede for det meste to, somme Tider tre Gange om Ugen; det var jeg meget tilfreds med.

Endelig, efter megen Snakken frem og tilbage, blev det da bestemt, at Holger Drachmanns Eventyrkomedie *Der var engang* — skulde opføres. Rollerne blev uddelte, og Indstuderingen begyndte. Bloch skulde sætte 1ste, 2den, 4de og 5te Akt i Scene, Krohn 3dje Akt — Markedsakten.

Det blev desværre ikke, hvad man forstaar ved behagelige eller hyggelige Prøver. Luften var ikke svanger med hverken Fred eller Harmoni.

Dette Stykkes Scenelykke betød uhyre meget for Drachmann paa det Tidspunkt. Høj og rank, men febrilsk gik han omkring, fra Parkettet op paa Scenen og fra Scenen ned i Parkettet. Hans kønne, lyseblaa Øjne flakkede uroligt rundt. Han tog sig dybsindigt til Panden — tørrede den — slog ud med Haanden og sagde en hel Masse med sin elskværdige, stærkt slørede Stemme. Egentlig var han slet ikke sikker paa, hvorledes han havde tænkt sig det, eller hvordan han vilde have det. Den ene Dag sagde han eet — den næste Dag et andet. Meget nervøs, som han var, hørte han nemlig efter, hvad hver enkelt mente og sagde, og vilde stadig have foretaget Forandringer.

Lange-Müller hævdede energisk, at der blev taget for lidt Hensyn til hans Musik.

Holger Drachmann.

Emil Poulsen var utilfreds med Arrangementet af Sengen i Sovekammeret. Den stod midt paa Bagvæggen. Han forlangte den flyttet hen paa Kongesiden, næsten helt ned til Rampen. Det var maaske det mest praktiske; men det saa ikke saa godt ud. Imidlertid fik han sit Ønske opfyldt.

Krohn var mest optaget af Kostumerne, han var jo ogsaa Kostumier.

Balletmester *Gade* var gnaven og ubehagelig — fandt Balletten forurettet — den havde altfor lidt at gøre — der burde have været indlagt mange flere Danse.

Den udmærkede Teatermaler *Gyllich* syntes, at hans smukke Dekorationer virkelig var det vigtigste.

Bloch gjorde sig Umage for at skaffe Eventyrstemningen frem, for at faa Sammenspil og Liv over Optrinene. —

Det var sandelig vanskeligt! Der var for mange Kokke om den paa en Maade ret luftige Mad. Men — heldigvis, den blev alligevel ikke fordærvet denne Gang. Tværimod! Paa Trods af al Disharmonien bag Kulisserne blev det en sjælden festlig Forestilling, da den fuldfærdig kom frem i Rampens Lys, og det blev tillige — glædeligt for Drachmann og Teatret — et stort Tilløbsstykke, som alle, baade Voksne og Børn, maatte hen at se. De skønne Vers, de komiske Scener (ved Hoffet og i Køkkenet), Scenerne i Hytten og paa Markedet, den vidunderlige Musik, Spillet, Kostumerne, Iscenesættelsen, Dekorationerne — det hele gjorde stor og fortjent Lykke. Hver og en var paa sin Plads, lige fra de største til de mindste. Fru Hennings var en stilfuld, yndig Eventyrprinsesse, baade i sit Hovmod og i sin Ydmygelse. *Emil Poulsen* en sjælden mandig og smuk Prins af Danmark. *Schrams* Konge af Illyrien var som skaaret ud af et Grimms eller H. C. Andersensk Eventyr, og *Olaf Poulsen* gav *Kaspar Røghats* ret uinteressante Rolle sit Vid og sin store Fantasi. Særlig Sangen „Den første Gang, da jeg stod Brud“ foredrog han glimrende.

Jeg spillede „Anden Hofdame“, en ganske lille bitte Rolle, som der saa godt som ikke var Fugls Føde paa. Men — mærkeligt nok og Gudske-lov — den kedede mig alligevel ikke. Den Scene, hvor den sirlige Porcelænsdukke tripper hemmelighedsfuldt, med Fingeren paa Munden, ned ad Trappen og rækker Prinsen den store Guld nøgle til „Bagsiden af Slottet“, og et Par Repliker i Sovekammersscenen holdt jeg ligefrem af. Det har intet at sige, om en Rolle er stor eller lille, god eller daarlig, naar blot den tilfredsstillende og morer *En selv*, og man synes, man har kunstnerisk Udbytte af at udføre den. I det hele taget, *Skaberglæde! Arbejdsglæde!* Gives der noget renere, noget lykkeligere? At sidde uforstyrret i sin Stue og beskæftige sig med en Rolle, der interesserer En, og som passer til Ens Naturel — det kalder jeg i alt Fald for *lykkelige Timer*. Efterhaanden at faa Figuren til at forme sig — opdage, hvor den gror og staar klarere og klarere for Ens indre Syn, indtil den pludselig springer lyslevende frem, saa man, aandeligt talt, ligefrem kan gribe fat i den og holde den fast, det er virkelig en stor Nydelse, en intens Glæde. Og det er ligesom med en Slags taknemmelig og forbavset Triumf, man siger til sig selv: „Nu har jeg hende! Nu ser jeg hende. Nu kender jeg hende ud og ind.“

Jeg tager min kære, grønne Fløjlsbog frem; William lod den betænksomt lave til mig, for at jeg i den kunde opskrive hver Aften, jeg spillede, og i hvilke Roller og samtidig, hvor meget jeg tjente — mine Indtryk og Stemninger fra Teatret m. m. Den er som en gammel, trofast Ven, der har fulgt mig fra mit 18de Aar; jeg kalder den altid „Mit aandelige Testamente“. Nu, da jeg blader i den, ser jeg, at jeg saamænd har spillet „Anden Hofdame“ 131 Gange. Tænk

Anna Lindemann som „2den Hofdame“ i „Der var engang“ —

131 Gange! Det er jo ikke saa faa Aftener at have trippet rundt som en Rokokodukke — i et Eventyrrige — paa et Teater.

En Aften, da jeg kom op paa mit Værelse til „Der var engang —“ blev jeg rædselsslagen. Mit Skab stod aabent, og den store, hvide Æske var saa godt som tom. I den gemtes alle de lyseblaa og lyserøde Strudsfjer, der skulde sidde paa min hvide Paryk, Sko, Strømper, Handsker, Vifte, Armbaand, Broche og tre lange Rækker hvide, slebne Perler m. m. Nu var der kun et falmet Baand og en snavset Silkesløjfe tilbage. Hvad skulde jeg gøre? I en Fart maatte jeg jo se at finde noget andet at tage paa, men der var saa kort Tid, saa det var slet ikke let. Jeg var meget bedrøvet over at have mistet de hvide Perler, den smukke Broche og en sjælden, gammel Kæmperavperle, som havde tilhørt min Bedstemoder; det andet kunde erstattes, disse Ting ikke. Tit har jeg tænkt paa, at jeg burde naturligvis have meldt det straks, selv om jeg vel aldrig havde faaet noget af det tilbage, men jeg havde, underligt nok, ikke Lyst til at tale om det — det hele var mig saa grumme ubehageligt, og William fraraadede mig at gøre noget ved det.

*

En Dag kom William op til mig i Tordenskjoldsgade efter en Prøve. Han havde et glad, ligesom underfundigt Udtryk i Øjnene. „Nu skal jeg fortælle dig noget,“ sagde han, „jeg har faaet saadan en Lyst til at skrive et lille Stykke med en Rolle i for dig, een, det rigtigt vilde more og glæde dig at spille. Jeg har en Idé; men vi maa jo tale sammen om det, du maa ærligt sige mig, hvordan du bedst kan tænke dig det.“ Jeg blev henrykt overrasket og bad ham ivrigt straks fortælle mig Sujettet. Ja — det skulde da handle om en ganske ung, uudviklet Pige — hun skulde hedde „Nelly“ —, der for at drille og være vigtig og overlegen overfor sin hemmelige Forlovede, en Student, og sin indskrænkede Veninde Sophie, paatager sig at vise dem, hvor let det er for en Kvinde at fange Mændene. Hun spiller saa en hel Komædie overfor en fin, 40-aarig Mand, der er paa Besøg hos hendes Moder og som er meget indtaget i hende. Hun lader yndig, blid, skælmsk, koket og bedrøvet og bringer ham virkelig til at tro, at hun holder af ham, og faar ham endog til sidst saa vidt, at han saa godt som frier til hende. Under denne Samtale har hun sørget for, at hendes Student og Veninden skjult bag nogle Buske i Haven overværer det hele;

Anna Lindemann som „Nelly“ i „Frøken Nelly“.

men medens de fniser sagte og morer sig kongeligt over hendes lavede Spil, er „Nelly“ allerede saa smaat begyndt at fortryde sin Opførsel. Da den forelskede ældre Herre pludseligt opdager Sammensværgelsen, gør det et saa stærkt Indtryk paa ham, at han dybt bedrøvet, men samtidig oprørt harmfuld, bebrejder hende, hvad hun har gjort, og foragter sig selv for, at han saa grundigt har taget fejl af hende og er falden i en Snare. Da han er gaaet, føler hun sig meget flov og beskæmmet, indser sin grove Forseelse og angrer dybt, at hun i et Øjeblik Kaadhed har leget med noget meget værdifuldt, som hun ikke har kendt før nu. Hun kan aldrig mere se *ham*, som hun saa uoprettelig har saaret, men føler det som en haard, velfortjent Straf. Straks hæver hun sin tossede Forlovelse med Studenten, og da han og Veninden forlader hende, sidder hun ganske alene med sin onde Samvittighed, men ogsaa med den faste Beslutning, at hun fra nu af i Stedet for at være den tankeløse Backfisch vil gøre sig Umage for at blive en fornuftig, ærlig, ung Pige. „Forstaar du,“ sagde William, „det skal være det, at det er *Livet*, der opdrager hende?“

Ja—a, jeg syntes jo, det var henrivende, og glædede mig meget til at skulle være den sammensatte Nelly. Hver Aften skrev William paa Styk-

ket, og hver Dag talte vi sammen om det. Han læste Scene for Scene for mig, efterhaanden som de blev færdige. Saa rettede vi lidt hist og her, fandt paa flere Smaating, Repliker og Udtryk; det var meget, meget morsomt.

Eter tre Ugers Forløb var Stykket færdigt, indleveret — og antaget. Glædeligt! Men alligevel ængstende og spændende!

At skulle spille Hovedrollen i „hans“ Stykke! Hvis det nu glippede for mig? Hvis jeg spillede daarligt, saa Stykket slet ikke gjorde Lykke? Jeg havde i Sandhed stærke Fødselsveer for os begge to. W. satte det naturligtvis selv i Scene. Rollebesætningen var:

Fru Dalby: Fru Eckardt.
 Nelly, hendes Datter: Frk. Lindemann.
 Tante Rikke: Fru Phister.
 Winther: Emil Poulsen.
 Student Poulsen: Poul Nielsen.
 Sophie, Nellys Veninde: Frk. Wiehe.
 En Pige.

Det var sjældent rare, fredelige Prøver; der arbejdedes med Interesse og med stor Elskværdighed. Aftenen blev bestemt, og det var — mærkeligt nok — den 10. Marts, Williams Moders 85-aarige Fødselsdag. „Jeg vil i Teatret,“ sagde hun, „og se *Anna* spille i *Williams* Stykke.“ Og hun, Emil og Ida Bloch gik da ogsaa derhen.

Fader skrev: „Jeg kommer snart over for at se Blochs nye Stykke, som du spiller i. Søster Rikke er blevet lidt ængstelig, hun siger: Men Gud, han vil vist gøre Nar ad mig; der er En deri, der hedder „Tante Rikke“. Jeg svarer: Bloch gør ikke dig noget, lille Rikke, det er kun Navnet, han har brugt.“

Og deri havde Fader Ret, *Tante Rikke* var kun morsom sympatisk. Som i Gaar husker jeg, da Tæppet skulde gaa op, og vi sad omkring Kaffebordet, Fru Eckardt, Fru Phister, Poul Nielsen, Frk. Wiehe og jeg. Jeg havde ikke Lampe-, men *rigtig* Feber; der var ligesom Taage for mine Øjne, og hver Fiber i mig dirrede; jeg var ikke helt klar i den første Scene og sagde Replikerne ganske udvendigt, men efterhaanden dæmpedes min Nervøsitet noget, saa det gik bedre og bedre for mig. Folk lo og klappede ad de morsomme Scener og var tavse under de alvorlige. Ved Tæppets Fald lød der et stærkt

Bifald, og Kammerherren kom op og sagde til William og mig, der stod mat ved Siden af ham: „Min Kompliment — jo, der var Stemning over det, — det er virkelig et charmant lille Stykke, og Hovedpersonen var — ja, ikke sandt, Hr. Instruktør og Forfatter, vi er maaske enige deri — — skal vi sige, pikant og charmerende for ikke at bruge det almindelige „sød og øndig“. Men Damen talte paa sine Steder for sagte — Nervøsitet naturligvis.“ — „Gudskelov, det ikke blev en Fiasko,“ tænkte jeg, „det havde jeg aldrig forvundet.“

Der var ingen Selskabelighed eller noget bagefter Forestillingen. Vi trængte til Ro, for i Virkeligheden havde vi vist været lige nervøse begge to, blot at den ene kunde skjule det, — den anden ikke.

Da W. fulgte mig hjem, sagde han: „Var det alligevel ikke en rigtig rar Aften? Glæder det dig at spille Rollen, er min Hensigt opnaaet, for mig selv betyder Stykket jo ikke noget saadant.“ Jeg svarede, at jeg slet ikke kunde sige, hvor taknemlig jeg var ham, baade for „Nelly“ og for alting. „Nu skal jeg hjem til Moder,“ sagde han, „og høre, hvad *de* siger. Jeg hilser fra dig! Og saa kommer du i Morgen!“

Med rystende Hænder aabnede jeg Bladene den næste Dag. Gudskelov! Det lettede! De var pæne og elskværdige. Jeg husker, Gustav Esmann roste meget, baade Stykket og Spillet, skrev bl. a.: „*De to Unge stangedes som to Gedekid og næbbedes som to Sidskener.*“ Den Lignelse morede mig. Det lille Stykke spilledes 15 Gange, og Folk var glade over at se det.

Kort Tid efter fik jeg sendende en Ring med en smuk Brillant i. Inden i den stod: *Tak til Frk. Nelly.* Hvem den kom fra, behøver jeg ikke at sige; heller ikke, at den lige siden har siddet paa min Finger. Altid er den bleven kaldt *Nellyringen*, og naar jeg ser paa den, — og det gør jeg tit — gaar Tankerne, glade og vemodige, tilbage til de svundne, rosenrøde Dage i „Ungdommens lykkelige, fagre Vaar.“

„AT SÆTTE BO“

Himlen aaben
 for vor Haaben
 er en Udsigt vid og skøn,
 og dens fjerne Violette
 siger dette:
Haabet selv er Haabets Løn.

J. L. Heiberg.

Da „Frøken Nelly“ var vel overstaet, fik vi travlt paa en anden Maade. „Nu maa vi være om os og se at finde en Lejlighed, — det er paa høje Tid,“ sagde William. Og vi studerede energisk Huslejlighedslisten i Aviserne og kiggede op ad Husene, vi gik forbi, for at opdage, om der ikke stod *Til Leje* i et eller andet Vindue. Den Gang var det ikke saa vanskeligt som nu at finde et Sted at bo; vi fandt det da i hvert Fald hurtigt. I Niels Juels Gade Nr. 12 laa et lille, rødt Hus, der ejedes af Schultz' Bogtrykkeri. Det var lavere end de andre, havde kun Stue og Første-Sal. Da Ejeren, Hr. Kancelliraad Schultz, lige havde bosat sig i Hellebæk, var Lejligheden paa første Sal bleven ledig, og den passede ganske for os. 5 gode Værelser, 2 Kvistværelser, egen Opgang og gode Udenomsbekvemmeligheder.

Det var en pæn, frisk Gade, der var kun 5 Minutter til Teatret og — hvad der var det vigtigste — Lejligheden kostede, mærkeligt nok, kun 1200 Kroner aarlig. „Det er lige, hvad vi kan give,“ sagde William, „men heller ikke een Øre mere. Er du enig med mig i, at vi tager den?“ Ja—a — vi var enige. Flere Gange spurgte han mig: „Sig mig ærligt, tror du nu virkelig, vi kan komme ud af det ordentligt med 5000 Kr. om Aaret?“ „*Glimrende,*“ svarede jeg, skønt jeg ikke havde Mistanke om Husførelse eller anede, hvad Madvarer kostede. Men jeg syntes, *5000 Kr.* — det var da virkelig mange Penge.

Da jeg var hjemme i Horsens, havde jeg aldrig taget Del i Husvæsen eller noget, der angik det praktiske. Jeg havde blot spillet Komædie, sunget, øvet mig paa Klaveret, moret mig og spist, naar Maden stod paa Bordet. Og da jeg, ikke fyldt 16 Aar, kom til København og boede i Pension, fik jeg hver Maaned fra Fader sendt Penge til mit Ophold og mit Tøj lige ind ad

Døren. Og nu, da jeg selv tjente 800 Kr. og havde Feu tillige, brugte jeg disse Penge til Klæder og til nødvendige og unødvendige Udgifter.

Økonomisk og praktisk var jeg ikke, og jeg vil heller ikke paastaa, at det var noget, der i særlig Grad udmærkede William. Men, tænkte jeg, *nu* maa det blive anderledes, *nu* maa jeg se at blive dygtig og fornuftig. William skal ikke komme til at savne noget eller blive ked af min Uduelighed.

„Lad os skrive en Liste over vore Udgifter og Indtægter,“ sagde William, „vi maa se at faa det til at stemme.“ Vi skrev op begge to. „Det er lige til Øllet, der bliver ikke een Øre tilovers; vi kan ikke tillade os en Smule Ekstravagance,“ sagde han. „Ok jo,“ svarede jeg, „der bliver nok et lille Overskud.“ „Saa maa det være ved Oversættelser,“ sagde William; „men hør, der er jo det, vi maa have fat i *Een*, der kan lave Maden, et ærligt Menneske, der ikke snyder os; du kan tro, vi er oplagt til at blive snydt.“ „Hvor jeg vilde ønske, jeg kunde lave lidt Mad — bare til daglig,“ sukkede jeg, „men tænk dig, jeg kan ikke en Gang lave The eller Kaffe, men Chokolade derimod kan jeg koge, og jeg kan servere baade blødkogte og Spejl-Æg til Frokost.“

„Nej, du skal ikke gaa i Køkkenet, — du skal spille Komædie, du har virkelig nok at passe.“ — „Ja, men jeg vil *selv* tørre af paa dit Skrivebord.“ „Mit *Skrivebord* er jeg meget øm over, men naar du bestemt lover, at du ikke roder mine Papirer sammen, vil jeg helst have dig til det.“ „Tak! Men — hm! — Forord bryder ingen Trætte, vil *du* saa *love mig* ikke at strø Cigaraske rundt, som du gør i Kirkestræde?“ „Det kan der ikke være Tale om mere. Er du gal! I *den nye Lejlighed!* Nej, *der* bruger jeg da mine Askebægre, det kan du da begribe. — Men — — vi maa vel ogsaa — — have *en Pige* foruden *Husjomfruen*. Der skal jo bæres Brændsel op — — vi skal have Vask o. s. v.“ — „Ja — ja-ah — det er vel nødvendigt.“

Vi snakkede og snakkede og tænkte og talte ikke om ret meget andet end om, hvorledes vi bedst skulde faa alting til at gaa i *det kære, nye Hjem*. Af Fader havde vi jo faaet Udstyrspenge. Det var dejligt saadan selv at kunne gaa rundt og købe ind. „Der er en stor Auktion i Dag hos Hee,“ sagde William, stærkt forretningsmæssigt og optaget, „jeg tror, jeg gaar derhen efter Prøven.“ „Jeg gaar med; Møbler forstaar jeg mig ogsaa ganske godt

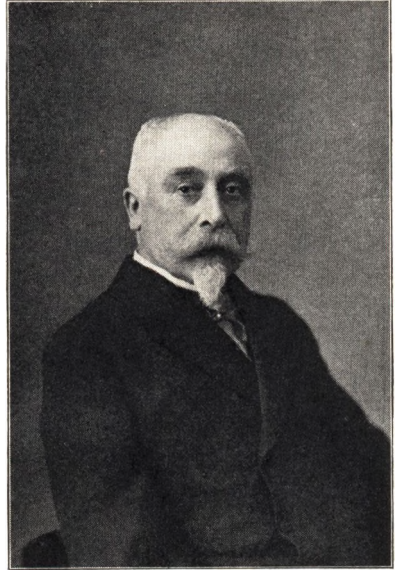
paa.“ Og vi købte paa Auktioner mange smukke, værdifulde Ting og rasende billigt. Vi gik til Snedker, Sadelmager og Tapetserer med Tommestok og Maal i Lommen, og vi skulde vælge Gardiner, Tæpper og Møbelstof. Oppe „i Lejligheden“ blev der gjort i Stand alle Vegne. Den elskværdige Kancelliraad Schultz var en ideel Husvært, som ikke vilde have, der skulde spares i nogen Retning, og vi skulde selv bestemme, hvorledes vi vilde have det. „Der skal være smukt til „de Nygifte“ flytter ind, — det er mig ligefrem en Fornøjelse,“ sagde han. Det var ogsaa meget behageligt, at Lejligheden var tom, saa vi kunde lade Tingene bringe derhen efterhaanden, som vi købte. Hver Dag gik vi der flere Timer og var helt varme og røde af Iver og Glæde over at arrangere Stuerne. Frk. Mille Bloch skrev en Liste over Køkkentøjet, vi skulde have, og efterhaanden stod Køkkenbordet fuldt af Gryder, Pander, Kasseroller, Kedler m. m. Vi syntes, det var et *skønt* Syn og længtes efter, at det altsammen skulde tages i Brug. W. satte en stor Kasserolle paa Hovedet, tog et Sæberis i Haanden og gjorde „Chassez“ frem og tilbage, idet han sang nogle høje Strofer. Jeg greb en Stegepande, holdt den op i Luften og sang i samme Toneart: „Paa denne Pande jeg lave kan — Spejlæg til dig, min Willemand!“ Humøret var godt, vi havde Tillid til Fremtiden.

Brødrene kom naturligvis op for at se og beundre „Lejligheden“, og hver for sig gav de Anvisninger og gode Raad. „Jamen, Gud, kære Børn,“ sagde Oscar, „her er jo ikke Spor af Sol, det er virkelig kedeligt.“ „Jo-o, paa Værelserne til Gaarden,“ svarede vi i Kor, „men hvad gør det, om der er Sol eller ej!“ „Sol er sundt,“ mente Oscar. Men vi syntes, det hele var lyst nok og tænkte slet ikke paa, at Sol i Stuerne er en Velsignelse. „Jeg tror nu, her bliver udmærket,“ sagde William, idet han slog et Billede op paa Væggen. „Særlig venter jeg mig meget af Spisestuen og af dit Værelse. Egetræ ser saa solidt ud, og Rokokomøblerne med det blomstrede, lyse Betræk passer saa godt til dig. Mine Møbler vil vist ogsaa tage sig ud i Herreværelset, og Dagligstuen med de magelige Lænestole og den høje Panelsofa bliver hyggelig at sidde i, naar vi har Fremmede. De to gamle Augustenborgstole, som jeg har købt hos Madam Bewer i Læderstræde, maa staa i Entréen, dér skal ogsaa se ordentlig ud.“

Det var et roligt, stille Hus, vi skulde flytte ind i. Foruden os boede der i Stuen kun en enlig, ugift, ældre Herre, Hr. Grosserer C. W. Strande,

der den Gang var Chef for Børre-Lorentzens Tæppeafdeling. Han blev senere en af vore bedste, mest trofaste Venner. Kort før sin Død stiftede han det store „Strandeske Skuespillerlegat“.

I Horsens var der ogsaa Travlhed, — det var jo en vigtig Begivenhed, der forestod. Lagener, Sengetøj og Dækketøj laa færdigt i store Pakker, omvundne med røde Baand. Gamle Tante Trine i Borgergade, der nu var 84 Aar, men rørig og aandsfrisk, havde bestemt, at jeg, foruden en Kageske, skulde have to Par meget fine Hørlærredslagener, som i mange Aar havde ligget i hendes store Dragkiste og aldrig været i Brug. „Jeg har selv spundet til dem,“ sagde hun, „hun maa int' gi' dem væk, men passe godt paa dem. Og hun skal si, de skal være forsigtige med dem, naar de kommer i Vask. I København skal de int' vær' go' ved Tøjet, har jeg hørt.“ De Lagner, „hun selv havde spundet til“, var mig inderlig kære, og det var mig en Sorg, da de, sammen med flere andre Ting, blev stjaalet fra os et af de første Aar, vi var gifte. Jeg vovede ikke at skrive om det eller fortælle det i Horsens.

Grosserer C. W. Strande.

Fader skrev: „Jeg har en Husjomfru til dig! Hun er i Øjeblikket i Tyrsted Præstegaard. Hun er 32 Aar, skal være sat, proper og dygtig; men hun vil have 20 Kr. om Maaneden, jeg véd ikke, hvad I siger til det? Det er jo en ret stor Løn, men Jyderne er de solideste, saa jeg mener, I skal tage hende.“ Og det gjorde vi! „I Morgen er er det vist bedst, *jeg selv* fæster en *Pige*,“ sagde jeg til William, ikke saa lidt stolt ved Tanken om det alvorlige Hverv. „Der er En i Pensionen, der hedder Katrine, hun vil saa frygtelig gerne være hos os, og hun er rigtig pæn.“ „Ja, vi kan give hende 14 Kr. om Maaneden, ikke en Øre mere,“ sagde W. Det er da virkelig en god Løn, tænkte jeg — og Katrine blev fæstet. Jeg lagde flot en Tokrone i hendes Haand som Fæstepenge. Saa var altsaa Pigespørgsmaalet ude af Verden.

— Nu maatte vi tænke paa, hvorledes Brylluppet skulde gaa for sig. Det skulde selvfølgelig være ovre hos Fader; men vi vilde ikke have det i selve Byen, men ganske stille i en Landsbykirke i Nærheden. Der var en gammel Pastor Schmidt (han var Emeritus), Prof. Valdemar Schmidts Fader, — ham havde jeg kendt fra ganske lille, og Fader havde været hans

Pastor Schmidt og Søn Professor Valdemar Schmidt.

Ven og Læge i mange Aar; jeg fandt paa, at vi skulde bede ham om at vie os. Det vilde sikkert være ham en stor Glæde og Opmuntring. Der korresponderedes frem og tilbage om dette. Den 86-aarige Pastor Schmidt var ligefrem lykkelig over en Gang igen at faa Lov til at trække i Præstekjolen og stolt over, at vi havde valgt ham fremfor en af de yngre Præster. Bestemmelsen blev da, at Vielsen skulde foregaa i Vær Kirke, der ligger knapt tre Fjerdingvej fra Horsens. En lille, idyllisk Kirke, hvor, som bekendt, Griffenfeld ligger begravet.

„Jeg løser Kongebrev,“ sagde William. Jeg var ikke helt sikker paa, hvad det var, men mente, at det naturligvis var det rigtigste og det klogeste. „Og saa beder jeg min Broder Emil om at være Forlover.“ „Ja, den rare „Fil“ — det var udmærket! I skal saa køre alene derud sammen og først gaa op ad Kirkegulvet. Bag- efter kommer jeg saa med Fader. Tante Tille vil jeg gerne have med — ellers ingen; og jeg tager en pæn, lys Rejsedragt paa, ikke Brudekjole med Slør og Krans.“ — Williams Moder havde nemlig foræret os en Bryllupsrejse, og vi havde tænkt at blive viet om Morgenen ved Titiden, køre hjem og spise og saa tage af Sted med Ettoget.

Hvor var denne Maj en bevæget, travl, men yndig Maaned. W. satte i Scene, — jeg spillede. Vi gik og ordnede i „Lejligheden“, studerede Regnskaber, slugte Rejsébøger → lagde Rejseruter efter „Baedeker“, havde de

hundrede Ting om Ørerne. W. var meget rejsevant, talte flydende Fransk og rigtig godt Tysk. Han havde rejst mange Gange, — først som ung, juridisk Kandidat med *H. C. Andersen*, senere med *Kammerherre Fallesen* og med forskellige gode Venner. Nu længtes og glædede han sig meget til at vise *mig* Paris og Schweiz, jeg, som aldrig havde været udenfor Danmarks Grænser.

En Dag kom han leende op til mig: Der var En, der havde fortalt ham, at Rygtet gik paa Teatret, at vi efter Brylluppet skulde bo i et *meget fornemt Hus*, der skulde indrettes i *den Grad pragtfuldt*. „Og tænk, de skal have *sort Tjener i Liberi!*!“ Ha!

Fader skrev igen: „Kære lille Anna! Du skal jo have nogle Kjoler, Overtøj o. s. v. til Rejsen; det beder jeg dig selv sørge for og saa sende *mig* Regningen. Jeg véd, du overdriver ikke med, hvad du køber, men lad det blot blive kønt, solidt og godt altsammen. Du skal jo se pæn ud, naar du for første Gang drager med Bloch ud i den store, vide Verden.“ — Min kære, elskelige Fader! Han var rolig og tryk ved at vide mig i en god Havn hos en Mand, der havde hans udelte Sympati, og hvis Tankegang, Væsen og Forstand han beundrede i højeste Grad; men samtidig saa — — saa — var det alligevel ret svært for ham, tror jeg. Han syntes, han ligesom halvvejs mistede mig — jeg var jo hans eneste Barn, — vi havde altid været stærkt knyttet til hinanden og — jeg var jo saa ung. Han sagde ikke noget, men jeg kendte hans inderste Tanker. W. og jeg lovede hinanden, at vi paa alle Maader vilde gøre alt for at glæde ham. Han skulde besøge os tit, han skulde faa smaa Spillepartier, som morede ham saa meget, og vi vilde tage over og besøge ham saa ofte, det lod sig gøre.

I Slutningen af Maj kom der et stort, langt Brev til mig med Det kgl. Teaters Segl udenpaa. Da jeg med lidt ængstelige Hænder lukkede det op, stod der: *At det behagede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet* at forhøje min Gage med 400 Kr., saa jeg saaledes fra Juli dette Aar at regne vilde oppebære *1200 Kr. aarlig*. — Jeg slog Hænderne sammen af Overraskelse. Hvilken Lykke! Saa kunde vi da sagtens komme ud af det. *400 Kr. mere!* Og saa min Feu! *Min Feu!*

Fra Horsens skrev Fader: „I faar Bryllup *den 11. Juni!* Den Dag kaldes ellers *Fandens Fødselsdag*, det er jo Terminsdagen, men det tænker jeg ikke, at I bryder jer om. Nu er altsaa det hele i Orden, og I ventes med Længsel.“

Den 11. Juni! ·

BRYLLUP

Saa Farvel, min lille Stue, med din Fred,
 hvor min Ungdom stille lykkeligt hengled.
 Hvor jeg sad saa ene yndigt mangen Gang,
 naar bag Lindens Grene Havens Fugle sang.

Hver en Plet herinde
 er mig dog saa kær,
 og saa mangt et Minde
 gemmes for mig her.
 Men skønt Mindet blegner
 nu for Haabets Skin,
 disse Vægge hegner
 dog min Ungdom ind.

Skønt jeg fast maa græde, du min Stue kær,
 venter mig dog Glæde rigere end her.
 Bruddefaklens Lue lyser denne Kvæld,
 tag da du, min Stue, tusinde Level.

(„Roses Farvel“, *W. Bloch*).

Da jeg den 2. Juni skulde over at spille i „Der var engang —“, der gaves som Ekstraforestilling til Indtægt for Det kgl. Teaters Alderdoms-Forsørgelsesfond, gik jeg først hen til Hjørnet af Holmens Kanal. Jeg vilde se Frk. *Lindemanns Navn* for *sidste Gang* paa Plakaten. Dér staar det! Næste Gang hedder jeg noget andet! Hvor er det egentlig underligt saadan at skulle skifte Navn! *Anna Lindemann* har haft Held med sig! Hvor vilde jeg dog ønske, det ikke vilde svigte mig nu. Bare jeg maa gaa videre og videre og blive til noget, til *noget rigtigt sandt og ægte! Gud* give, det maa lykkes for *Anna Bloch!* Saadan hviskede jeg indvendig, medens jeg stod og saa paa Plakaten.

Da jeg havde spillet og vilde gaa hjem med flere store og smaa Pakker under Armen, tog min kære, gamle Paaklæderske, Fru Svane, mig om Skulderen og sagde, at hun ikke kunde finde Ord for, hvor meget godt hun ønskede mig, og at hun glædede sig til at se Frøkenen — nej, den *unge Frue* rask, lykkelig og glad efter Ferien igen. Jeg takkede, kyskede hende og lovede at sende mange Postkort fra Bryllupsrejsen.

Saa gik jeg for sidste Gang hjem til Tordenskjoldsgade 17, hvor der saa tomt og trist ud, da alle mine egne Møbler jo var flyttet hen i *Lejlig-*

heden i Niels Juels Gade. Men — en Glæde! Mine nye Kjoler, Rejsedragt, Hat og lysegraa Støvler var da kommet fra Magasin du Nord. Jeg strøg glad — næsten ømt — henover det altsammen, pakkede det omhyggeligt ned i min tunge, snart fyldte Koffert og sov saa ind med Tanken paa alt det, der forestod, — men først Rejsen nu til Horsens den næste Morgen tidlig.

William vilde følge mig til Fredericia. Gudskelov! Det var haardt ikke at skulle se ham en hel Uge. Først den 10ende vilde han og Emil komme derover.

Fader stod, som saa mange Gange før, og nikkede til mig, da Toget brusede ind paa Perronen, og jeg syntes næsten, han tog endnu kærligere imod mig end ellers. Jeg mærkede straks, at der var en egen febrilsk og samtidig en højtidelig Stemning i det gamle Hjem paa Søndergade. Møblerne blev oppolerede, nye Gardiner hængt op, og der var en Pudsen Messing-, Kobber- og Sølvtoj i de første Dage — en Iver, som man skulde lede om.

Alt maatte jo være rent, fint og blankt til *den ellefte Juni!*

Mine nye Kjoler blev naturligvis vist frem; selv Pigerne kom ind i Stuen for at „se alt hvad jeg havde faaet i København“. Særlig den lysegraa Rejsefrakke og den lysegraa Rejsehat med den store Fjer om Kanten blev stærkt beundret. „Men hvor er hun dog tynd,“ sagde Fader ængsteligt, idet han tog mig omkring Skulderen. „Hvad vejer du?“ „98½ Pund.“ „For lidt, for lidt, du maa spise noget mere, du skal have kraftig Kost. Aa, Frk. Raben (hans Husbestyrerinde), sørg for, hun faar noget, hun rigtig holder af i disse Dage.“ „Jeg spiser virkelig godt,“ svarede jeg, „men der har jo været saa travlt med *Lejligheden* og tusinde andre Ting. Og saa maa du huske paa, at jeg har spillet 84 Gange i denne Sæson og flere Aftener to Roller.“ „Ja, det skal nok tage paa En,“ sagde Fader.

De nye Lagner med de fine Mellemværk og Blonder, alt Dækketøjet med de store, haandbroderede Navn, — Tæpper og Dynner skulde pakkes op. Jeg maatte da se det. Alle disse Herligheder havde jeg jo kun hørt om pr. Brev. Smukt og solidt var det hele. „Jeg vilde gerne, at gamle Fru Bloch og dine Svigerinder, som har Forstand paa de Dele, skal synes om dit Udstyr,“ forklarede Fader, „du ser, vi har gjort os megen Umage.“ Ja, jeg kunde ikke ønske mig det bedre og var meget, meget taknemmelig og glad for al den Omhu og Interesse, for alt det Arbejde, der var gjort for min

Skyld. Det betyder ikke saa lidt for et nygift Hjem, at der er et godt „Linnedskab“ og „en god Kiste med Sengeklæder“.

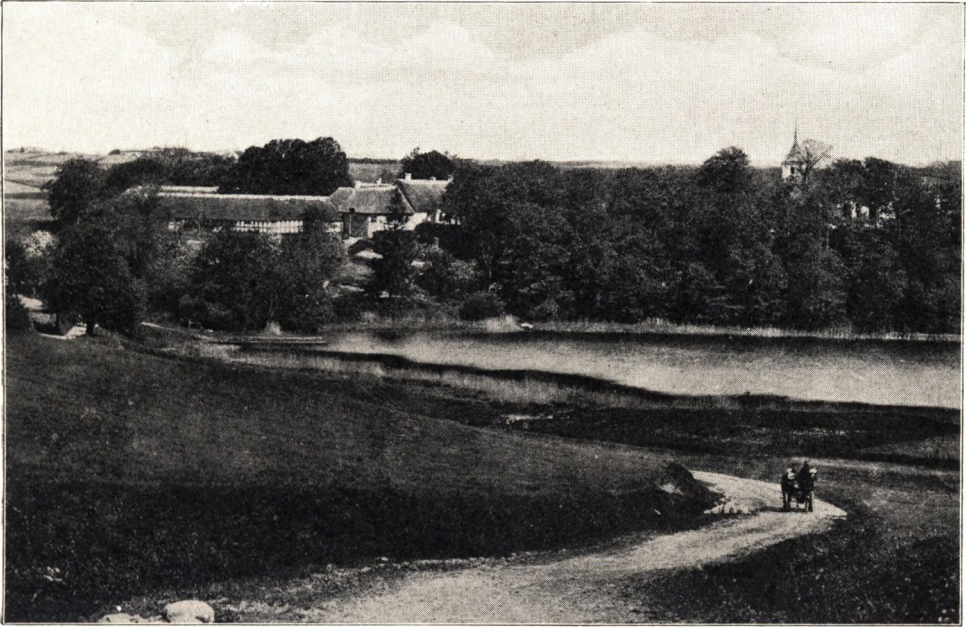
Pastor Schmidt havde forlængst sin Bryllupstale parat; han glædede sig som et Barn, blev der sagt, og talte Dagene. Han og hans Søn, Professor Valdemar Schmidt, var, foruden min Kusines Forlovede, de eneste Fremmede, der skulde med til Frokost-Middagen efter Vielsen. Selvfølgelig skulde der dækkes i *Oldsalen*, og Fader ønskede, at baade Mad og Vin skulde være *ekstra*. Kogekonen (der i Moders Tid havde tjent hos os som Kokkepige) var bestilt længe i Forvejen, og Madam Skellet, Horsens' dygtigste Serveringsdame, skulde varte op sammen med Stuepigen. Vi blev kun fjorten, men det hele skulde gaa hurtigt — Ettoget ventede ikke.

Det var mig en stor Glæde, at gamle Tante Trine i Borgergade havde lovet at spise med os (Tante Bole var desværre død for fem Aar siden). „Jeg gaar jo ellers aldrig til Selskab,“ sagde hun, „men til „Lilleanna“'s Bryllup, det er jo noget andet, det kan jeg int' si' nej til.“

Den 10de om Eftermiddagen kom William med sin Broder og Forlover, Emil Bloch, og blev modtaget med aabne Arme. W. havde en ny, lang, lys Rejsefrakke paa, med mange store og smaa Lommer. Hvor den klædte ham! Herrerne vilde bo paa Jørgensens Hotel, men naturligvis spiste de hos os. Det glædede mig, at Emil, ligesom William, straks blev indtaget i mit hyggelige, gammeldags Hjem og ogsaa fandt, at Ligheden med Kirkestræde var stor.

— Jeg syntes, der var saa sødt i mit lille, beskedne Ungpigeværrelse, da jeg for sidste Gang som *Anna Lindemann* om Aftenen lagde mig i min egen gamle Mahogniseng. Tankerne fløj rundt i mit Hoved, fra det ene til det andet — vemodige og lyse, mest lyse! Snart var de i Barndomstiden, snart i Elevtiden paa Teatret og snart i Nutiden. „Mit Liv er en Roman,“ tænkte jeg. „Er det virkelig muligt, at jeg i Morgen skal giftes i Vær Kirke med William Bloch — min *elskede Lærer* — *den bedste* — *den eneste* — og drage med ham ud i Verden og se saa meget af det, jeg har drømt om, men som jeg aldrig troede skulde blive til Virkelighed! Og bagefter skal vi skabe vort eget, nye Hjem i Niels Juels Gade, og saa — saa begynder Livet først rigtigt for Alvor.“

Der var saa meget at tænke over, syntes jeg, saa der kunde vist ikke blive Tale om at sove hele Natten. Men jo — alligevel — uden at jeg selv

Udsigt over Vær.

vidste af det, bredte Søvnens sine milde Arme ud over mig, og jeg vaagnede ikke, før Pigen Andrea bankede paa Døren og kom ind med min Morgenmad. „Uhh — Frøk'nen ka' li' tro te at de flager i Dag,“ sagde hun, „der er Flag li' fra Hjærnbahnen te' helt op paa Torret.“ „Flager de?“ „Ja, natorli', for Dem og saa Hr. Bloch — for Brølluppet.“

— Det overraskede mig stærkt.

„Ja, og Frøknens ka' tænk' se, han den her Jærrikow (Organisten), han kjører til Hværr me' et Orrel, aa 10 af Frøknens Skolekammerater ska' mæ aa syng', for der æ nok ingen Orrel i Hværr.“

„Hvor er det pænt af dem,“ tænkte jeg og skyndte mig at blive færdig. Jo, Haaret sad meget ordentligt, og Kjolen *var* nu fiks, men desværre lidt for vid i Livet, (men det saas ikke, jeg var jo ogsaa tynd nok). Vognen var bestilt til Kl. 9^{1/2}, jeg havde lige et Kvarter tilbage, saa jeg kunde gaa ned i Haven, før jeg skulde af Sted. Vejret var straalende. De første fine, lyserøde Dameroser var fuldt udsprungne nu, og de duftede saa dejligt. Jeg tog den største af dem alle, den havde to Knopper, og stak den ind paa Bry-

stet. Det var de eneste Blomster, jeg havde med i Kirken. — Saa kørte vi, Fader, Tante Tille og jeg. W. og Emil var allerede kørt Kl. 9. Solen skinnede, Lærkerne sang. Det var en henrivende, frisk Sommermorgen.

Indre af Vær Kirke.

„Det saa godt ud med alle de Flag ned ad Søndergade,“ sagde Fader. Ellers var han tavs og ret alvorlig paa hele Turen. Tante Tille sagde heller ikke meget. Alle tre var vi betaget af dette forunderlige, at *vi kørte til Bryllup!* — *Til mit Bryllup!* Vi kom forbi Bøghs Have „Sundet“, forbi Steensballe — og pludselig tittede saa Vær Kirketaarn frem. „Nu kan vi allerede se Kirken,“ sagde Fader. Den laa ligesom i en Dal, meget sødt omkranset af lysegrønne Træer.

Da vi kom ind i Vaabenhuset, tog vi Over-tøjet af, og jeg saa mig lidt fraværende omkring. „Dér stod vist

Griffenfeldts Kiste!“ „Jo—o, — det — maatte — vist — være den.“ — „Tag mig under Armen, lille Anna, saa gaar vi ind,“ hviskede Fader. Og da Kirkedøren aabnedes, begyndte det lille Orgel at bruse, medens vi gik op til Alteret, hvor W. sad med Emil og ventede. Jeg var stærkt betaget og turde ikke løfte Øjnene. „Jert Hus skal I bygge,“ sang de, — for mig lød det, som det var langt, langt borte. Først under Præstens Tale blev jeg nogen-

lunde nærværende. Han talte længe, længe, den kære, gamle Pastor Schmidt! Undertiden saa højt, at det rungede i den lillebitte Kirke; undertiden sænkede han Stemmen, for derpaa pludselig at løfte den vældigt op igen. „Elskelige Brud,“ begyndte han, og der kom en Svada til min Pris, saa overvældende, at jeg var ligefrem flov over at høre paa den alt-altfor urimelige Ros. Da han var færdig med *mig*, tørrede han sig rundt i Ansigtet med Lommetørklædet, vendte sig mod *William* og fortsatte i en ganske anden tør, kold, gravalvorlig Tone. Her begyndte han med: *Højærværdige Brudgom!* — *W.* og jeg smilede begge to. Det var umuligt andet; det lød saa uhyre komisk. Hvor har vi ikke tit moret os over den „Højærværdige Brudgom“! Og hvor ofte har ikke min Overskrift i Brevene været: *Kære Højærværdighed!* Han mente det saa godt, den gamle Præst, det forstod vi; og vi beundrede hans Energi og Hjertelag — og holdt af ham.

„Kærlighed fra Gud“ og „Det er saa yndigt at følges ad“ blev derefter sunget, som det sig hør og bør. Jeg kom til at se over paa Fader. Hans Ansigt var ganske roligt, men der trillede nogle Taarer ned ad hans Kinder. — Velsignelsen var lyst over os, — vi havde sagt et klart, højt Ja begge to, og nu, da *W.* og jeg var erklæret „for rette Ægtefolk at være“, gik vi ned ad Kirkegulvet sammen og kørte saa alene i Brudekaret, med de hvide Heste for, tilbage til Horsens, gennem Søndergade og ind ad Porten No. 32, hvor Gaardens og flere af Gadens Børn nysgerrigt havde samlet sig for at se paa den Stads, som der ikke var.

Stuerne var fulde af de skønneste Blomster, da vi kom hjem, og mange Gaver og Telegrammer laa der til os, men vi fik ikke Tid til at se noget som helst, — vi maatte straks over i Oldsalen for at spise. Bordet var festligt pyntet, alle Vegne var der grønne Grene og Blomster. Dér sad *de*, — *alle de, jeg holdt af* og saa saa kærligt og hjerteligt paa os. *W.* og jeg var placeret for Bordenden. Jeg blev hele Tiden budt først, jeg var jo *Brud*, men det generede mig, kan jeg huske, — jeg fandt det saa underligt overfor Gæsterne. Forøvrigt var det, som om jeg drømte det alt sammen.

Der blev ganske stille, da Fader slog paa sit Glas. Han talte roligt, naturligt og varmt til *William*, sagde, „at nu overgav han sit eneste Barn i hans Hænder; men han gjorde det trygt, for *ingen bedre Svigersøn kunde han ønske sig.*“

W. svarede ganske kort, men de faa Ord, han sagde, indeholdt mere end den længste Tale. Jeg vil aldrig kunne glemme dem.

Der var fra Pastor Schmidts Datter, Fru Ingeniør Muller i England, kommet tre Sange, men der var hverken Tid til at synge eller læse dem; vi fik dem med i Haandtasken. Efter Bordet, da vi kom over i Dagligstuen, ønskede jeg inderligt, vi kunde være bleven noget længere, der var saa hyggeligt alle Vegne, og der kom en stærk Kærlighed til Barndomshjemmet op i mig og en underlig Vemod over at skulle forlade det. Tante Trine sad paa Forhøjningen i sort Atlask, med nye Skildpaddekamme i sine hvide Sidekrøller og med en lang Guldkæde om Halsen og saa saa ubeskrivelig sød ud. Hvor jeg elskede hende, da hun sad der!

Blomsterne fik Brudeparret ingen Glæde af. Gaverne saa vi først langt senere. Vognen holdt allerede for Døren igen for at køre os til Eksprestoget.

Nede paa Banen stod alle de unge Piger, der havde sunget i Kirken, med den venlige Jerichau i Spidsen, og flere Venner og Bekendte var kommet for at lykønske os. Vi takkede og trykkede alle de venlige Hænder til hjerteligt Farvel og paa godt Gensyn, kom ind i en 1. Klasses Kupé, vinkede og viftede — viftede og vinkede. Og saa gled Toget ud af Perronen, (jeg fulgte Fader med Øjnene saa længe jeg kunde), forbi Tugthuset, forbi Bygholm — susede stadigt hurtigere og hurtigere bort fra gamle Hors', — med de to Nygifte.

Emil forlod os i Fredericia. *Vi* tog til Hamburg. „I Fredericia maa vi se at blive alene,“ sagde W. Men nej — umuligt! Alle Vegne var der fuldt. „Jeg er lige bleven gift,“ sagde W. energisk og nervøs til Konduktøren, idet han stak ham en Krone i Haanden. „Jeg kan desværre ikke med min bedste Vilje hjælpe Herren,“ svarede han, idet han stak Kronen i Lommen, „her er saa overfyldt i Dag — Terminen —.“ „Jeg troede dog paa 1. Klasse.“ „Nej, De kan selv se, min Herre.“ — *Ikke een eneste Gang blev vi alene den lange Vej!* Det var virkelig lidt drøjt! Endelig langt om længe naaede vi Hamburg ved 8-Tiden. „Vi skal til *Hotel de l'Europe* ved Alsteren,“ sagde W. „Der boede jeg med H. C. Andersen, da jeg var ung Kandidat, det er et dejligt Hotel.“ Og vi kørte med de tunge Kofferter (Himmel! Hvilken Overvægt vi havde!) til *Hotel de l'Europe*, der saa meget elegant og pompøst ud. Mit Hjerte bankede af en vis Undren, Glæde og Stolt-hed, da jeg i den store Vestibule for første Gang saa „*Hrr. Instruktør W. Bloch mit Frau,*“ skrevet paa Tavlen. W. og jeg smilede til hinanden.

Aftensmaden blev bestilt, og det første W. gjorde, da vi kom ind i et stort Værelse paa 1. Sal, hvor vi skulde spise, var at lukke Vinduerne op, saa vi rigtig kunde beundre den pragtfulde Udsigt. Der stod vi med hinanden under Armen og saa ud over det skønne Alsterbassin, hvor de store og smaa Baade pilede i ét Væk frem og tilbage, og hvor hvide Svaner sejlede majestætisk og uanfægtede rundt imellem dem.

Himlen var lys med rødtligt farvede Skyer, og Luften var baade lun og frisk. „Dette her er Jungfernstieg,“ sagde W. „Aa, *Jungfernstieg* husker jeg fra Geografien.“ „Nu begynder vi vor Rejse gennem Livet, kære Anna,“ sagde W. „Den bliver lykkelig, det véd jeg,“ svarede jeg. „Ja, Gudskelov, det tvivler jeg heller ikke om.“

I det samme blev der banket paa Døren, og en Tjener kom ind med en stor Bakke og en Dug paa Armen. „Paa hvilket Bord ønskes der dækket, gnädige Frau?“ spurgte han. Jeg skottede til William, pegede paa det store Bord foran Sofaen og svarede: „*Da*.“ Da Anretningen var færdig og Tjeneren var gaaet, bukkede W. smilende og sagde: „Gnädige Frau, ich habe die Ehre,“ idet han med komisk Højtidelighed bød mig Armen og førte mig til Bords. Vi var sultne efter den lange Rejse, — det skulde gøre godt at faa noget at spise, og glade og oprømte lod vi Hotel de l’Europes lækre „Abendessen“ vederfares Retfærdighed.

BRYLLUPSREJSE

Foraarstaagerne sig hæve,
grøn er hver en Plet!
Det at rejse er at leve
Blodet ruller let!
Solen kalder, Blomster dufte,
milde Sommervinde lufte:
Ud, ja ud! vi Sejlet hejse.
Det er Liv at rejse!

(H. C. Andersen).

En lille, tyk Notitsbog i sort Skindbind har jeg fundet frem. Udenpaa er klistret en Buket tørrede Alpeblomster. Det er Dagbogen fra min Bryllupsrejse, skrevet med Blyant. Underligt rører det mig efter saa mange Aars Forløb at holde den i min Haand igen. Jeg blader i den og læser. Hver

Side udtrykker Lykke, Glæde og Forundring og Beundring over alt det, jeg ser. Under Læsningen dukker Minderne op. Noget er glemt, andet staar taaget i min Erindring, men ikke saa lidt springer ganske tydeligt frem for mig endnu. Jeg maa smile. Paa flere Sider er der omhyggeligt tegnet Rækker af W. B.'er og A. B.'er i Slyng, smaa Hjerter med Pile igennem og mærkelige Dame-Haarfrisurer, jeg saa paa Turen.

Der er Opskrifter paa flere nye Retter, vi fik paa Hotellerne, og hvad der særligt forundrer mig, midt inde i Bogen ligger saamænd en *Sylteseddel*: „*Kopi af denne blev sendt til vor nye Husjomfru i Niels Juelsgade*“, staar der paa den. Ingen Sinde senere har vi haft saa meget Syltetøj, maa jeg sige! Hvordan vi fik det spist, begriber jeg ikke! Jeg kan ikke lade være med at skrive Listen op:

6 Pd. Jordbær.	Ribsgelé.
6 Pd. hele Stikkelsbær.	8 Pd. Svedskeblommer.
Stikkelsbærgelé.	6 Pd. Tyttebær.
8 Pd. Kirsebærmarmelade.	3 Pd. Reine Claudes.
6 Pd. Hindbærmarmelade.	5 Pd. Graapærer.
6 Pd. Brombær.	Hindbærsaft, Ribssaft og Hyldebærsaft.
2 Pd. hele Ribs.	

Utroligt! Det var jo som til en stor Husholdning. Jeg kommer nu dunkelt i Tanker om, at en ældre, dygtig Husmoder, jeg traf, gav mig Besked om „min Syltning“ og sagde, „*at dette vilde sikkert passe*“. Selv vidste jeg jo ikke meget om de Dele, og jeg troede, at denne Opskrift var som den skulde være. I Øjeblikket kommer jeg ogsaa til at mindes den Rædsel, der greb mig, da jeg en Dag, vi skulde have Fremmede, tabte hele den tunge Kirsebærkrukke (8 Pd.) ned paa Spisestuetæppet, saa utallige Skaar, Bær, Kærner og Saft flød rundt mellem hinanden over Gulvet. Jeg tvivler ikke om, at det Hvin, jeg udstødte, hørtes ned paa Gaden.

*

Rejsen, med Ophold hvert Sted, (W. hadede lange Jernbaneture) lød saaledes: Hamburg — Bremen — Köln — Namur — Paris — Genève — Lyon — Lausanne — Vevey — Chamonix — Martigny — Montreux — Basel — Heidelberg — Frankfurt am Main — Slesvig — Horsens — København.

En lang, interessant Tur! Mine Øjne blev rigtignok lukket op, og mine Øren hørte skarpt efter — jeg havde stort Udbytte af de 6 Uger, vi var borte.

I Paris blev vi i 12 Dage. Disse Dage mindes jeg tydeligt. Vi boede i Hotel St. James & Albany, Rue St. Honoré 211. William havde altid boet der, flere Gange sammen med *Fallesen*. Det var — og er — et udmærket Hotel. Til min store Overraskelse har jeg ved ethvert senere Besøg i Paris, sidst i 1928, stadig set den samme Overtjener i Hotel St. James, som da vi var paa Bryllupsrejse. Vi spiste for det meste Frokost og Middag rundt omkring, baade paa de fine Restauranter og paa „Duval“erne. Det morede mig, at der i saa godt som hvert Hus og i hver Butik sad en stor Kat foran Døren eller i Vinduet. Aldrig har jeg set saa mange Katte som i Paris — og de var næsten alle kæmpestore. Omnibushestene havde vi meget ondt af. Der var 3 for hver Vogn, og de skikkelige Dyr travede og travede uafbrudt i stærk Hede. Ved enkelte Stoppesteder fik de en vaad Svamp klasket op paa Mulerne af Konduktøren. Det var den eneste Forfriskning i deres møjsommelige Arbejde.

Den første Aften, vi gik ind i Théâtre Français, var jeg meget højtidelig stemt. W. havde jo saa ofte fortalt mig om dette verdensberømte, sjældne Teater med den rige Kultur og den værdifulde Tradition. Vi saa et større, moderne Stykke, der hed „Raymonde“ med Mme Baretta og Worms i Hovedrollerne, og et lille Stykke „Vincinette“, hvori Mlle Reichemberg var en ung Bondepige, Got en gammel Bonde. (Det var vist et af de sidste Aar, Got optraadte.) Mlle Reichemberg sang en lille Sang saa nydeligt, at den lyder for mine Øren endnu.

Næste Aften var vi til „L'école des femmes“ og „Bataille des dames“. Det undrede mig i allerhøjeste Grad, at den ganske unge, uskyldige Agnès var klædt paa omtrent som en Nonne. Hun var iført en lang, mørkegraa Kjole med et lille Slæb og havde et sort, uklædeligt Slør omkring Hovedet. Fru Hennings var herhjemme i lyserød og hvidstribet, klar Kjole med lyseblaa Sløjfer og blaat Baand omkring et lyst, krøllet Haar. Agnès spillede den Aften af Mlle Müller. Jeg kunde ikke forsone mig hverken med hendes Ydre eller hendes Spillemaade — hun var meget kedelig, syntes jeg. Men det maa vel være Tradition, at hun skulde se ud og spille saadan, tænkte jeg. Hvor gerne vilde jeg en Gang have været „Agnès“, men det faldt desværre aldrig i min Lod!

I „Bataille des dames“ beundrede vi den berømte Mme Broisat som Grevinden og Féraudy som Grignon. Glimrende var de begge. Mme Broisat var en sjælden elegant — en fuldendt *grande dame*, og hun havde en vidunderlig levende, naturlig Replik. Jeg kan huske, at jeg var ogsaa impone ret af hendes lange, lysegule Handsker, der naaede helt op til Skulderen.

Mme Broisat.

I den store Opera hørte vi „Faust“. Melschisedek som Mefisto glemmer jeg ikke. Margrethe var ikke yndig — stor og tyk, men sang godt. Underligt nok er det den eneste Gang, jeg har været i den store Opera i Paris.

W. førte mig rundt alle Vegne. Jeg saa alt, hvad der skulde ses — og meget, meget mere. Hver Aften var vi i Teatret, men vi havde, mærkeligt nok, ikke Fri-billetter. I „Théâtre Eden“ (en Art Variété) hørte vi den en Gang stærkt fejrede „Grande Thérèse“. Hun var nu en plump, tyk, grov, mandfolkeagtig Dame med et stort, fedt, violet sminket Ansigt, og hun sang med en dyb, fuldstændig ru Basstemme. Ikke desto mindre gjorde hun formidabel Lykke. Der klappedes ad hende baade med Hænder og Stolesæder. Vi forstod det ikke, men Fransk-

mændenes Trofasthed er jo, som bekendt, stor mod dem, der en Gang har vundet deres Bevaagenhed.

En Ungdomsven af William, Forfatteren Richard Kaufmann, besøgte vi paa Boulevard Pereire. Han var gift med en nydelig Dame, en Søster til kgl. Operasangerinde Frk. Elisabeth Dons. I de Dage, vi var i Paris ventedes der netop i det Kaufmannske Hjem en glædelig Begivenhed, og der var stærk Parlamenteren frem og tilbage, om Madame turde modtage W.s Invitation til en lille Middag hos *Ledoyen* eller ikke. Der blev forespurgt hos Lægen, Dr. Max Nordau, og da han mente *Ja*, lovede baade Fru og Hr. Kaufmann at ville spise med os. Aftalen blev, at vi skulde hente

dem i Droske; men der blev sagt, at det var *ganske nødvendigt*, at den blev holdende under hele Maaltidet udenfor Restauranten, da man jo ikke vidste, hvad der kunde ske. — Det var en kvælende Hede. Der var ikke Spor af Luft, og netop som vi havde sat os til Bords, brød et Kæmpe-Uvejr løs. Himlen var gul som Svovl. Tordenen bragede, og Lynene knitrede ustandseligt. Undertiden blev der næsten helt mørkt i Lokalet, og saa et Øjeblik efter styrtede Regnen ned i Strømme. Fru Kaufmann blev lidt bleg, befandt sig ikke vel — og bad om Vand. Hr. Kaufmann rakte hende med rystende Haand et Glas. Han var meget nervøs, og vi andre blev som Følge af hele Situationen ogsaa lidt urolige. Det var i det hele taget en ualmindelig febrilsk og bevæget Middag. Men heldigvis, der skete ingen Kalamiteter. Den trofast ventende Droske kørte begge Parrene hjem, da Uvejret havde nogenlunde udraset, og først Dagen efter ankom en lille, ung Hr. Kaufmann.

I Paris købte vi to originale, smukke Vaser for de 100 Kr., vi havde faaet i Brudegave af Emil Bloch og tre store, hvide Porcelænskatte med grønne Øjne. Jeg skrev til Fader, at vi sendte disse Sager til ham, da der jo endnu ikke var nogen i Lejligheden i Niels Juelsgade til at tage imod dem. „I den mindre Kasse befinder sig tre hvide Katte,“ skrev jeg, „de er meget morsomme, pas godt paa dem!“

Herpaa svarede han mig: „Du siger, kære Anna, at der arriverer til mig *tre hvide Katte*. Jeg vil dog paa Forhaand sige dig, at jeg umuligt kan have dem gaaende her i Stuerne paa Grund af „Bob“ (Hunden) og „Ole og Maren“ (de to Papegøjer). Her vilde blive et infernalsk Spektakel, en evig Kiv og Strid, der vilde ende med Poppernes Undergang. Dyrene maa finde sig i at blive sat op paa Loftet, hvor de kan løbe og fange Mus, som der er nok af. Du kan være rolig for, at de ikke skal komme til at lide Nød, de skal faa baade Mælk og Mad, saa meget de kan spise. Men, kære Børn, hvad vil I dog med tre Katte? I jeres nye Stuer! Katte er nydelige Dyr, — men alligevel — alligevel!!“

Samtidig skrev Fader: „Her blev jo noget tomt og stille, da I rejste Bryllupsdagen, Stemningen bagefter var mat, og Samtalen gik lidt trægt; vi længtes allerede efter jer og ønskede, I var bleven her noget længere. Ved 4-Tiden gik de alle. — Gamle Pastor Schmidt sagde til mig, med opløftet Finger og med et stort, triumferende Smil paa Ansigtet: „Hun græd ikke i Kirken, men — *hun var lige ved det*.“ Saa pegede han hen paa

Mêr de Glace.

var afgjort Chamonix, den idylliske, lille Bjergby, der ligger ved Foden af Mont Blanc. For første Gang saa jeg jo Bjerger, tilmed Bjerger med evig Sne. Det var det skønneste Syn, man kan tænke sig, naar vi lukkede Vinduerne op og saa Mont Blanc ligge deroppe kridhvid, jomfruelig og ren, i Morgensolen. Aldrig havde jeg indaadet saa stærk, krydret, saa vidunderlig en Luft.

For en Dyreven som jeg var det ogsaa et dejligt Syn at se Køer og Geder med Klokker om Halsen om Aftenen vrimle i Flokke ned fra Bjergene, medens Hyrderne gik ved Siden af og blæste paa Okarino.

Fra Chamonix gjorde vi flere store Ture. Paa Mulæsler red vi op paa Bjerget Montanvert, hvorfra der var en pragtfuld Udsigt. Vejret var mangeløst, vi nød Skønheden omkring os, men jeg var som mørbanket over hele Kroppen af at sidde paa Æselryg, da vi om Aftenen kom hjem.

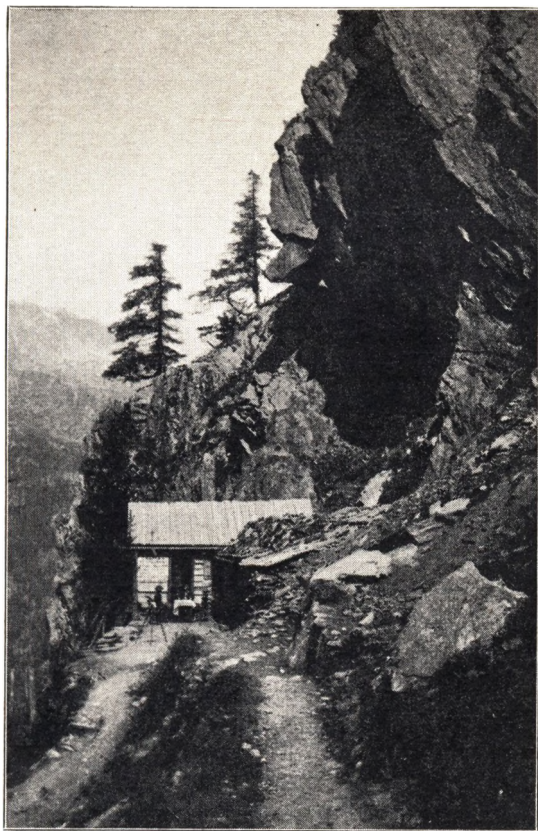
En anden Dag tog vi den berømteste, men ogsaa den besværligste Tur over den store Gletscher Mêr de Glace. I Begyndelsen gik det let, indtil pludselig dette mærkelige, tavse *Ishav*, som vi nu skulde spadsere over, laa foran os. W. havde en tyk Pigkæp at støtte sig til, og jeg maatte hele Tiden have Føreren i Haanden — og gled alligevel hvert Øjeblik. Jeg tror ikke, han var helt ædru, og han saa skummel ud, men han gik dog ganske sejgt og roligt og holdt mig som i en Jernklo. Vi vandrede og vandrede over Is og Sne-masser og over skarpe Stenlag, hoppede over rindende Vande og sprang over smaa Kløfter. Og da vi endelig var lykkeligt færdige med Mêr de

to smukke, slebne Vin-Karaffer og hviskede mig energisk ind i Øret: „De to dér er fra min Søn og mig. Haaber de maa vinde Bifald! 35 Kroner! Min Kære!“ —

Det, der gjorde mest Indtryk paa mig paa Rejsen,

Glæse, begyndte den møjsommelige, endnu sværere Klatring over Mauvais Pas. Midt paa den lodrette Bjergvæg var en Sti saa smal, at man kun kunde gaa een ad Gangen, og man maatte endda sætte den ene Fod foran den anden. For ikke at falde ned holdt man med den ene Haand fast i en Jernstang, der var fastgjort i Klippen. Paa den anden Side havde man en brat, stejl Afgrund. Styrtede man ned, var man „færdig“. Navnet *Mauvais Pas* passede fuldt ud. W. gik bag ved Føreren og mig. Han var meget nervøs og fortrød frygteligt, hvad vi havde indladt os paa. „For Gud i Himlens Skyld — gaa forsigtigt,“ raabte han. „Pas paa, hold fast paa Jernstangen.“ „Se ikke ned.“ „Satan til Tur!“ „Det er jo livsfarligt, dette her.“ „Hold hende fast,“ tordnede han til Føreren, der lod som ingenting, men travede af Sted ganske uanfægtet — paa sine tykke, sømbeslaaede Alpestøvler, medens han stadig holdt min venstre Haand som i en Skruestikke. Da han endelig slap den, var den hvid og ligesom død.

— Hvad mon jeg havde paa Fødderne paa denne Vandring gennem Is — Sne — Sten — Vand og Mørads? *Nye Kidskinds-Knapstøvler med høje, franske Hæle*. Ja, det lyder vanvittigt, men det er ikke desto mindre Sandhed. Selvfølgelig var jeg gennemblødt, Vandet soppede inden i Støvlerne, og de var fuldstændig ødelagte. Da vi kom til et Sted, der hed „Le Chapeau“, købte vi, i en Træbod, nogle tykke Uldsokker, som jeg trak uden paa de vaade Støvler — og saa gik vi videre efter at

„Le Chapeau“.

have faaet noget Gedemælk at drikke. Om Eftermiddagen red vi paa Mulæsler hjemad, dødtrætte, men opfyldt af Beundring over den mægtige Natur, vi havde set. Først sent naaede vi Chamonix og spiste, hungrige som Ulve, bl. a. Foreller og Plumbudding, kan jeg huske. Den besværlige, farlige Udflugt havde varet 9 Timer ialt. Mærkeligt nok blev vi ikke forkølede bagefter.

Fra Chamonix kørte vi en meget smuk Vej til Martigny, hvor der ved Ankomsten var Musik, Liv og Lystighed og alle Vegne pyntet med Guirlander og Blomster. Da vi spurgte om Grunden, blev der svaret, at der var Fest og Bal *for en Helgen*. Næste Morgen var vi ved Gorge de Trident med de glimrende Kaskader og derfra til Vandfaldet Pischewasche. Vi saa 14 store Vandfald paa een Dag.

I Toget til Montreux blev jeg stukket paa det ene Øjelaag af en Moskito. Det svulmede saa voldsomt op, at det slet ikke kan beskrives. I flere Nætter maatte jeg ligge med Blyvandsomslag og gaa med Bind om Hovedet om Dagen. Det var det eneste ubehagelige paa hele Rejsen. Genf var henrivende. Vi boede i Grand Hôtel National, lidt udenfor Byen, og havde Udsigt lige ud til Søen. Der nød vi roligt Tilværelsen, — gjorde daglig Sejlture med de smaa Skibe, f. Eks. til Vevey, Lausanne o. s. v. og befandt os ubeskriveligt vel. W. forærede mig en smuk, uindfattet Topas til at hænge om Halsen. Jeg havde aldrig set noget saa dejligt, syntes jeg. I Genf købte vi for Oscar Blochs 100 Kr. (Brudegave) en blomstret Skaal paa Fad, to blomstrede Muslingefade og 12 tilsvarende Tallerkener af fin Schweizer-Fajance. Skaalen er desværre forlængst slaaet i Stykker, men to Fade og elleve Tallerkener hænger, mærkeligt nok og heldigvis, endnu paa min Væg og minder mig om min første, lykkelige Rejse.

Saa begyndte vi langsomt paa Hjemturen. Jeg syntes næsten ikke, det var muligt at samle alle mine mange forskellige Indtryk. Jeg var ligesom overfyldt. Og tænk, hvilken Rejsekammerat jeg havde. W. vidste Besked med al Ting, skyede ingen Anstrengelser — vilde blot have, jeg skulde se saa meget som muligt, — og glædede mig paa alle tænkelige Maader. Over Basel tog vi til Heidelberg. Jeg kan huske, jeg begreb ikke Studenternes Glæde og Stolthed over at gaa rundt, vansirede af Ar over hele Ansigtet. De maatte jo være gale! Fra Heidelberg til Frankfurt a. M. — derfra til Hamburg — Slesvig — og saa tilbage til lille *Danmark*, til gamle *Horsens-Fødeby* igen.

Fader var henrykt over at se os og lykkelig for et stort Schweizer-Kukuk-Ur, vi bragte med til ham. Naturligvis lo vi alle stærkt af Kattene, der skulde have boet paa Loftet. Da Fader hørte, at jeg var gaaet over *Mêr de Glåçe og Mauvais Pas* med tynde, højhælede Støvler, udbrød han meget alvorligt: „Ja, det var en Himlens Styrelse, du ikke faldt ned. *Tak du din Gud, at du lever.*“

W. havde en Del at gøre i København, han var kun to Dage i Horsens; jeg blev der lidt længere. Hvor var det en vidunderlig, spændende Tanke, — at skulle til *sit eget, ny Hjem* for første Gang. Jeg var slet ikke ked af, at Rejsen var forbi, saa meget glædede jeg mig til Niels Juels Gade.

Toget gik saa langsomt, syntes jeg. *Store Bælt* fik aldrig Ende — og Vejen fra Korsør var lang som et ondt Aar. Endelig naaede vi da København Kl. 8¹/₂ om Aftenen.

Paa Banegaarden stod William i nyrenset, lysegraat Tøj og smilede lykkeligt til mig. Da vi gik ind ad Porten og op ad vor egen Trappe, bankede mit Hjerte af Sindsbevægelse og Glæde. Den nye Jomfru — Jomfru Petersen — kom og lukkede op. Hun slog Hænderne forbavset sammen, og det første hun sagde, da hun saa mig, var: „*Aa, Herregud! Er det virkelig Fruen?*“ Hun havde vist ventet en noget fyldigere, mere moden Dame og saa nu en ganske spinkel, tynd, barnlig „En“ staa dér foran hende. Men jeg tror nok, hendes Udbrud alligevel saarede mig en ganske lille Smule i Øjeblikket.

Alle Stuerne var oplyste. W. og jeg gik rundt og saa' og saa' — paa Møblerne og alle Tingene. Brudegaverne, som jeg ikke havde set, var stillet frem, og vi kunde næsten ikke faa Tid til at spise for at betragte dem. Fra Kammerherre Fallesen var sendt et hjerteligt Brev og en stor Buste af Molière, den samme, der staa i *Théâtre Français*. Da vi endelig havde drukket Te, bad Jomfru Petersen „*Fruen*“ om at komme lidt ud i Køkkenet. (W. og jeg hviskede til hinanden: „Hun ser pæn og dygtig ud, men lidt stramtandet alligevel“). „Jeg vil gerne vise Fruen alt Syltetøjet, jeg har syltet,“ sagde hun med et halvt stolt og halvt besynderligt Smil — og tilføjede efter en lille Pause: „Der er jo meget, *vel* meget — efter *min* Mening.“ Ja, jeg maa sige, jeg blev stærkt imponeret ved at se alle de mange Krukker og Flasker, der fyldte Halvdelen af Køkkenbordet, men jeg svarede dameagtigt, som om jeg vidste god Besked: „Man har sagt mig, at det

ikke var for meget, — husk paa, Vinteren er lang, Jomfru Petersen“, — og løb saa ind og fik W. halet ud for at se det.

Paa W.s Skrivebord laa en stor Konvolut med Det kgl. Teaters Stempel bagpaa, og med *Fru Blochs* Navn udenpaa. Det var en ny Rolle: *Liljan Walther*, 18 Aar, i „Nuancer“. Tænk, jeg fik en ny Rolle lige den første

Aften, jeg kom hjem! Det var da et godt Varsel! „Du skal begynde Prøverne med det allerførste,“ sagde W., „Stykket skal spilles den 1. September.“

Rollen i den unge Forfatter *Iver Iversens* Debutstykke var baade sød og morsom. Jeg længtes efter at tage fat paa den.

„Otto Benzon mødte jeg paa Gaden,“ sagde W. „Jeg takkede ham meget for hans Kobberbakke med Cigar- og Askebægre. Han har selv tegnet og drevet det hele; det er smukt gjort. Han vilde komme til Frokost hos os en Dag før Prøverne begyndte, sagde han.“

Otto Benzon var den første Gæst i vort nye Hjem. Jeg havde gjort mig en Kæmpe-Umage for at faa en fin Frokost sat sammen til ham. Vi

Anna Bloch som „Liljan Walther“ i „Nuancer“.

skulde spise paa Genfer-Tallerkenerne og Skaalen stod midt paa Bordet, fuld af Chokolade og Frugt. „Naa,“ sagde Otto Benzon, da han kom ind i Spisestuen og saa det pænt dækkede Bord, „det maa jeg nok sige —!“ „Aa — aa — det er jo *kun ganske improviseret*,“ svarede jeg med hede Kinder af Anspændelse og Ængstelse. Herrerne lo højt op i Luften, og dette „*det er ganske improviseret*“ blev sidenhen et staaende Slagord mellem O. B. og mig hver Gang, vi mødtes.

Naa, saa begyndte da Prøverne paa det nye Stykke. Denne Gang vilde

jeg tage en lyserød Kjole paa og have den nye Topas om Halsen. Jeg betragtede den som en Slags Amulet.

Da jeg den 1. September Kl. 5 $\frac{1}{2}$ skulde over at spille, maatte jeg, ligesom ved Sæsonens Slutning, først hen og se paa Plakaten paa Hjørnet. Jo, der stod *Fru Bloch* for første Gang. Jeg skulde komme løbende ind fra Kongesiden paa Scenen, og blev i det samme modtaget med en saa varm Klapsalve, at jeg var lige ved at gaa ud af det. Det kom saa uhyre uventet, og det var mig en stor, glædelig Overraskelse, at Publikum følte Trang og Lyst til at byde den nye, unge *Fru Bloch* velkommen paa Scenen.

Ja — *Publikum*. Baade det københavnske og Provinsens skylder jeg meget. Det har aldrig svigtet mig, men trofast, overbærende og velvilligt fulgt mig gennem Aarene, — og mange Gange hjulpet mig, naar jeg trængte til det.

Det har opflammet mit ikke altid lige stærke Mod og strammet min Energi op til at holde ud og altid give det yderste, jeg evnede. Jeg er i evig Taknemmelighedsgæld til de — jeg kalder dem — *Venner*, der med Sympati og Interesse fra *Anna Lindemann* vedblev at følge *Anna Bloch* paa den ujævne Vej i Kunstens smukke, men vanskelige Tjeneste.

Emil Höfer